

รายงานฉบับสมบูรณ์

กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี

ภาคบริการด้านการเงินของไทย

โดย

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

สิงหาคม 2552

ชื่อโครงการวิจัย : **กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี
ภาคบริการด้านการเงินของไทย**

Thailand's Optimal Negotiating Framework to Free Trade Agreement on Financial Services Sector

Agreement on Financial Services Sector

Agreement on Financial Services Sector

កងខ្លឹមសារ :

นายสมคิด บุญถนอม

หัวหน้าโครงการ

นางสาวพูนพิลาศ ลีละยูวะ

นักวิจัย

นางสาวศากุน ลัมพสาระ

นักวิจัย

นางสาวกาญจนา ตั้งปกรณ์

นักวิจัย

นางสาวพรวิภา ตีรานุวงศ์

ที่ปรึกษาโครงการ

ปีพิมพ์ผลงาน :

2552

เจ้าของผลงาน :

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ภาคบริการด้านการเงิน (Financial Services Sector) เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนอย่างกว้างขวาง ทำให้ภาครัฐทั่วโลกมีนโยบายในการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินเป็นพิเศษ และเมื่อภาคบริการด้านการเงินได้กลายมาเป็นภาคบริการสาขาหนึ่งที่สามารถเปิดเสรีได้ ภายใต้ นโยบายการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางการค้าบริการระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอุปสรรคจากการกำกับดูแลของภาครัฐ ความจำเป็นต้องกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินเพื่อความมั่นคงกับความต้องการเปิดเสรี จึงทำให้เกิดความขัดแย้งเชิงนโยบายขึ้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการและออกแบบนโยบายอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเปิดเสรีกับการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงิน

การเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินกับต่างประเทศในทางปฏิบัติมักมีการเจรจาเปิดเสรีในรูปแบบของ “การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA)” ที่มีกรอบด้วยประเด็นการเจรจาที่สำคัญ 2 ส่วนควบคู่กันไป ได้แก่ การเจรจาด้านตัวบท (Text) หรือกฎเกณฑ์ (Rule) กับการเจรจาในส่วนของการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ซึ่งในการเจรจาที่ผ่านมา ประเทศไทยมักประสบปัญหาขาดฐานข้อมูลหรืองานวิจัยที่เพียงพอต่อการวางแผนงานด้านการเจรจาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะขาดการกำหนดกรอบการเจรจาที่เหมาะสมต่อความต้องการและข้อกังวลของประเทศไทย ทั้งในส่วนของการเจรจาเข้าสู่ตลาดและการเจรจาด้านตัวบท ทำให้ตกเป็นฝ่ายตั้งรับในการเจรจาหรือขาดการเจรจาในเชิงรุก ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 190 วรรคสาม ระบุเป็นนัยให้คณะรัฐมนตรีต้องเสนอ “กรอบการเจรจา” ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบในการไปเจรจาจัดทำหนังสือสัญญาบางประเภท ซึ่งความตกลงเขตการค้าเสรีที่มีการเจรจาภาคบริการด้านการเงินมีนัยเข้าข่ายต้องจัดทำกรอบการเจรจาตามรัฐธรรมนูญด้วย จากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อตอบคำถามว่า “อะไรคือปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย และจะออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมของไทยในการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินภายใต้ความตกลงการค้าเสรีได้อย่างไร” เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย และ (2) เพื่อออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ โดยได้

ทบทวนวรรณกรรมด้านแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนวิธีการวิจัยเป็นแบบผสมการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ประเภทหลัก ได้แก่ เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญภาครัฐและภาควิชาการในเชิงลึก และการใช้แบบสอบถามผู้ประกอบอาชีพธุรกิจการเงินภาคเอกชน

ผลการวิจัยสามารถแยกออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้าน

การเงินของไทย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ใช้วิธีวิจัยจากเอกสารประกอบกับความรู้จากประสบการณ์เจรจาโดยตรงของคณะผู้วิจัย โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของประเทศไทยประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากรัฐธรรมนูญ ปัจจัยที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ ปัจจัยที่เกิดจากผลการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยที่ผ่านมา และปัจจัยที่เกิดจากลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย โดยสองปัจจัยแรกจัดเป็นปัจจัยที่กำหนดกรอบการเจรจาในเชิงรูปแบบ ส่วนอีกสองปัจจัยหลังจัดเป็นปัจจัยที่กำหนดกรอบการเจรจาเชิงเนื้อหา

ปัจจัยที่เกิดจากรัฐธรรมนูญ เป็นปัจจัยที่เกิดจากข้อบังคับทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 190 วรรคสาม ที่ระบุให้รัฐบาลต้องจัดทำกรอบการเจรจาเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาบางประเภท ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ภาคบริการด้านการเงินมีความสำคัญต่อการค้า การลงทุน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ความตกลงเขตการค้าเสรีที่มีการเจรจาภาคบริการด้านการเงินรวมอยู่ด้วยเข้าข่ายหนังสือสัญญาที่ต้องจัดทำกรอบการเจรจาเพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

ปัจจัยที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ คณะผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบและเนื้อหาของกรอบการเจรจาต่างๆ ที่สำคัญ 3 กรอบ ได้แก่ กรอบการเจรจาภายใต้องค์การการค้าโลก (Negotiating Guideline) กรอบการเจรจาของสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า “Trade Promotion Authority (TPA)” ภายใต้กฎหมายการค้าสหรัฐ และกรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีของไทยภายใต้การเจรจาอาเซียน-สหภาพยุโรป ที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา จากการเปรียบเทียบพบว่า ทั้งสามกรอบการเจรจาจะมีองค์ประกอบเชิงรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน โดยประกอบด้วยวัตถุประสงค์ หรือหลักการในการเจรจา และ

ประเด็นหรือขอบเขตในการเจรจา นอกจากนี้ ในกรอบองค์การการค้าโลกยังมีองค์ประกอบด้าน
แนวทางการเจรจาเพิ่มเติมเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบด้วย

ปัจจัยที่เกิดจากผลการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน
ของไทยที่ผ่านมา พบว่า ณ เดือนสิงหาคม 2552 ประเทศไทยได้เข้าร่วมจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี
ที่มีการเจรจาภาคบริการด้านการเงินด้วย ในเวทีการเจรจาต่างๆ กล่าวคือ ในระดับพหุภาคี 1 เวที
(องค์การการค้าโลก) ระดับภูมิภาค 5 เวที (อาเซียน อาเซียน-จีน อาเซียน-เกาหลีใต้ อาเซียน-ออสเตรเลีย
และนิวซีแลนด์ และอาเซียน-สหภาพยุโรป) และระดับทวิภาคี 6 เวที (ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์
ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-อินเดีย ไทย-สหรัฐฯ และไทย-เอฟต้า) โดยมีสถานะการเจรจาทั้งที่สรุปผลเจรจาและ
ผูกพันแล้ว 5 เวที (องค์การการค้าโลกรอบอุรุกวัย อาเซียน (รอบ 1-4) อาเซียน-จีน อาเซียน-เกาหลีใต้
และไทย-ญี่ปุ่น) สรุปผลเจรจาและรอผูกพัน 1 เวที (อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์) อยู่ระหว่างเจรจา
3 เวที (องค์การการค้าโลกรอบโดฮา อาเซียน (รอบ 5) และอาเซียน-สหภาพยุโรป) อยู่ระหว่างรอทบทวน
การเจรจาใหม่ 2 เวที (ไทย-ออสเตรเลีย และไทย-นิวซีแลนด์) และที่ชะลอการเจรจาออกไปก่อน 3 เวที
(ไทย-อินเดีย ไทย-สหรัฐฯ และไทย-เอฟต้า)

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ถึงเนื้อหาในส่วนของประเด็นการเจรจาด้านตัวบท และการเจรจา
ด้านการเข้าสู่ตลาด โดยใช้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการด้านการเงิน (General Agreement on
Trade in Services: GATS) ภายใต้องค์การการค้าโลกเป็นเกณฑ์ จะพบว่า ความตกลงเขตการค้าเสรี
ในส่วนของภาคบริการด้านการเงินที่ไทยสรุปผลการเจรจาแล้ว มีเนื้อหาในความตกลงด้านตัวบทที่เพิ่มเติม
จากความตกลง GATS (GATS Plus) ในความตกลงอาเซียน-เกาหลีใต้ อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์
ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ และไทย-ญี่ปุ่น โดยเนื้อหาที่เพิ่มเติมมักเป็นประเด็นเรื่องการรักษาสิทธิ
ของทางการในการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงของระบบการเงิน การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค
การรักษาเสถียรภาพทางการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน ส่วนเนื้อหาในประเด็นการเข้าสู่ตลาด พบว่า มีเพียง
เวทีความตกลงภายในอาเซียนเท่านั้นที่มีการผูกพันการเข้าสู่ตลาดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนในระดับที่
มากกว่าที่ผูกพันไว้ในองค์การการค้าโลก (WTO Plus)

ปัจจัยที่เกิดจากลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย พบว่า
บริการด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาเปิดเสรีจะมีกลุ่มธุรกิจการเงินในประเทศเกี่ยวข้องอยู่ 3 กลุ่ม
ใหญ่ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนและธุรกิจการเงินเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-Bank) กลุ่ม
ธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุน และกลุ่มธุรกิจประกันภัย โดยทั้ง 3 กลุ่มจะมีลักษณะทางกฎหมายและ

ลักษณะทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศคล้ายคลึงและแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนรวมถึงกลุ่ม Non-bank ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) นั้น อำนาจหน้าที่ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้การเข้ามาประกอบธุรกิจธนาคารและ Non-bank ดังกล่าวในประเทศไทยจะต้องได้รับใบอนุญาต นอกจากนี้ ยังกำหนดเงื่อนไขจำกัดการถือหุ้นต่างชาติและจำนวนกรรมการต่างชาติในธนาคารพาณิชย์ไทยด้วย ทั้งนี้ ลักษณะทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ 17 แห่ง และธนาคารต่างประเทศ 16 แห่ง (รวมบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ 1 แห่ง) โดยมีขนาดของธุรกิจวัดจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยเติบโตในอัตราที่สูงกว่าธนาคารต่างประเทศค่อนข้างมาก ส่วนกลุ่มธุรกิจ Non-Bank โดยเฉพาะธุรกิจบัตรเครดิตจะมีผู้ให้บริการทั้งธนาคารพาณิชย์ไทย ธนาคารต่างประเทศ และบริษัทบัตรเครดิตโดยตรงจำนวน 12 แห่ง โดยการเติบโตวัดจากส่วนแบ่งตลาดสินเชื่อบัตรเครดิตพบว่าบริษัทบัตรเครดิตมีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด รองลงมาคือธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารต่างประเทศ ตามลำดับ

กลุ่มธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุนจะมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลหลัก โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขการเข้ามาถือหุ้นของต่างชาติในบริษัทหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ แต่จะมีการจำกัดในกฎหมายอื่น โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการเข้ามาประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 สำหรับลักษณะทางธุรกิจพบว่า ในธุรกิจหลักทรัพย์ไทยจำนวน 39 แห่งจะมีส่วนแบ่งตลาดแต่ละรายไม่เกินร้อยละ 10 โดยจะมีต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 50 อยู่ 14 แห่ง สะท้อนให้เห็นโครงสร้างตลาดที่ค่อนข้างมีการแข่งขันกันสูง และเปิดโอกาสให้ต่างชาติมีส่วนร่วมมาก ส่วนธุรกิจจัดการกองทุนจะมีผู้ให้บริการทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) โดยตรงจำนวน 23 แห่ง โดยในบลจ. 7 แห่งมีต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 50 และส่วนแบ่งตลาดในธุรกิจที่เป็นของต่างชาติมีเพียงร้อยละ 11 ที่เหลือเป็นของบริษัทไทย

ส่วนกลุ่มธุรกิจประกันภัยจะมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลหลัก ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดย

ลักษณะทางกฎหมายของธุรกิจประกันภัยจะคล้ายคลึงกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือ การเข้ามาประกอบธุรกิจประกันภัยต้องได้รับใบอนุญาต การถือหุ้นของต่างชาติและกรรมการชาวต่างชาติต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ส่วนลักษณะทางธุรกิจ พบว่าธุรกิจประกันชีวิตจะมีสัดส่วนการเติบโตทางธุรกิจวัดจากเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงสูงกว่าธุรกิจประกันวินาศภัย โดยธุรกิจประกันชีวิต 24 แห่ง มีสาขาบริษัทต่างชาติอยู่ 1 แห่ง แต่มีส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าบริษัทประกันชีวิตของไทยมาก ส่วนธุรกิจประกันวินาศภัย 72 แห่ง มีผู้ร่วมทุนต่างชาติอยู่ 28 แห่ง และสาขาของบริษัทต่างประเทศ 5 แห่ง โดยมีส่วนแบ่งตลาดทั้งบริษัทไทยกับต่างชาติค่อนข้างกระจายและไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ เมื่อประเมินทั้งระบบธุรกิจประกันภัยทั้งประกันชีวิตและประกันวินาศภัยแล้วพบว่าธุรกิจประกันภัยของไทยมีส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าธุรกิจประกันภัยที่มีต่างชาติถือหุ้นแต่ไม่ต่างกันมากนัก

ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาทั้ง 4 ปัจจัยสามารถใช้เพื่อสนับสนุนการออกแบบแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์และคำถามในแบบสอบถาม โดยรัฐธรรมนูญไทยเป็นปัจจัยเชิงรูปแบบที่ทำให้ต้องมีการจัดทำกรอบการเจรจา แนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบทั้ง 3 ตัวอย่าง ทำให้ตั้งคำถามในเรื่องของการกำหนดกรอบเจรจาในโครงสร้างหรือองค์ประกอบ ส่วนผลการเจรจาที่ผ่านมาเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นการเจรจาเชิงเนื้อหาทั้งในส่วนของตัวบทและส่วนของการเข้าสู่ตลาด และลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในไทยเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับกลุ่มธุรกิจการเงินในไทยที่จะเปิดเสรี

2) การออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

การวิจัยในส่วนนี้เริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการใช้แบบสอบถาม เพื่อค้นหากรอบการเจรจาที่เหมาะสมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจการเงินในประเทศไทย

คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสอบถามความคิดเห็นในการจัดทำกรอบการเจรจาที่เหมาะสม โดยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเจรจาจำนวน 4 ราย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และผู้เชี่ยวชาญจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และยังสัมภาษณ์นักวิชาการจากสถาบันต่างๆ อีกจำนวน 4 ราย ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยอาวุโสจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) และนักวิชาการอิสระด้านการเงินการธนาคาร สำหรับผลการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มประชากรในที่นี่ได้แก่ผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจการเงินภาคเอกชนในประเทศไทยจาก 7 ประเภทธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ธุรกิจบัตรเครดิต ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ธุรกิจประกันชีวิต และธุรกิจประกันวินาศภัย รวมทั้งสิ้น 203 แห่ง โดยได้ส่งแบบสอบถามไปตามบริษัทผู้ประกอบธุรกิจทุกแห่งตอบกลับมา 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.3 ของกลุ่มประชากร ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ แนวคำถามสัมภาษณ์และแบบสอบถามได้แบ่งการสอบถามความคิดเห็นออกเป็น 8 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ความคิดเห็นต่อความหมายและองค์ประกอบของกรอบการเจรจา ความคิดเห็นต่อประเทศที่ไทยควรเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีในแต่ละสาขาธุรกิจย่อยในธุรกิจการเงิน ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของการเจรจา ความคิดเห็นต่อประเด็นการเจรจา ความคิดเห็นต่อแนวทางการเจรจา ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดทำกรอบการเจรจา และความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำกรอบการเจรจา

จากการสำรวจพบว่า ความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน มีทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำมาออกแบบเป็นกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ โดยเห็นว่า กรอบการเจรจาที่เหมาะสมฯ ควรมีโครงสร้างในแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

1) สาขาธุรกิจย่อยที่ควรหยิบยกมาเจรจาเพื่อเปิดเสรีในระดับที่เพิ่มขึ้น

- ☐ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์
- ☐ ธุรกิจประกันชีวิต
- ☐ ธุรกิจประกันวินาศภัย
- ☐ ธุรกิจหลักทรัพย์
- ☐ ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม
- ☐ ธุรกิจบัตรเครดิต

2) วัตถุประสงค์การเจรจา

- ☐ เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขัน

- เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้บริโภคของไทยได้รับบริการด้านการเงินที่เพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลาย และมีคุณภาพ
- เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย โดยคำนึงถึงสิทธิของทางการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายและการใช้มาตรการเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน
- เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา
- เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา

3) เป้าหมายและจุดยืนในการเจรจา

- เจรจาให้ได้ประโยชน์ในภาพรวมสูงสุดกับประเทศ
- คำนึงถึงระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความพร้อมของกฎหมายภายใน
- มีระยะเวลาให้ผู้บริโภคและผู้ประกอบการปรับตัว
- ตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน

4) ประเด็นเจรจาที่ควรครอบคลุม

4.1) ประเด็นเจรจาด้านตัวบท (Text)

- ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน (Information Disclosure) โดยยกเว้นไม่เปิดเผยหากเป็นข้อมูลความลับด้านการเงินส่วนบุคคลของลูกค้า
- ให้มีความโปร่งใสในการบริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ (Transparency and Administration of Certain Measures)
- ให้มีการสงวนสิทธิของทางการในการออกมาตรการใดๆ ในการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน (Measures for Prudential and Stability of Financial System)
- ให้มีการสงวนสิทธิของทางการในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน (Measures for Stability of Exchange Rate)

- ให้ได้สิทธิประโยชน์ที่เท่าเทียมในรูปแบบการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)
- เจจาเรื่องบริการด้านการเงินใหม่ๆ (New Financial Services) โดยคำนึงถึงสิทธิของทางการในการกำกับดูแล

4.2) ประเด็นเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

- เรียกร้องให้ประเทศคู่เจรจาเปิดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Services) (Mode 1) แก่ธุรกิจไทย
- สงวนสิทธิไม่เปิดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดนให้กับประเทศ คู่เจรจา (Mode 1)
- เรียกร้องให้ประเทศคู่เจรจาอนุญาตให้ธุรกิจการเงินไทยเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ สำนักงานสาขา หรือบริษัทลูก (Commercial Presence) ในประเทศคู่เจรจาโดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด (Mode 3)
- เรียกร้องให้ธุรกิจการเงินไทยเข้าไปถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจาได้ในสัดส่วนมากกว่า ร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนโดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด (Mode 3)
- เรียกร้องให้บุคคลธรรมดาสัญชาติไทยเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินหรือให้บริการที่เกี่ยวกับธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจาได้ (Presence of Natural Persons) โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด (Mode 4)

5) แนวทางการเจรจา

- ดำเนินการในรูปแบบ Positive List Approach หรือแนวทางจัดทำรายการธุรกิจที่ต้องการผูกพันเปิดเสรี หากไม่ระบุไว้จะไม่ผูกพันการเปิดเสรีให้เป็นแนวทางหลัก โดยควรมีการทบทวนรายการทุก 3 หรือ 5 ปี เพื่อเพิ่มเติมหรือลดทอนรายการที่ผูกพันไว้แล้ว

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำคัญ 6 ข้อ ดังนี้

1. กรอบการเจรจาที่เสนอต่อรัฐสภาควรเปิดโอกาสให้คณะเจรจามีความยืดหยุ่นในการเจรจา โดยไม่เปิดเผยเทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะใช้เจรจาดูตรงกับคู่เจรจาได้

2. จากการที่ไทยเป็นสมาชิกอาเซียนและได้ร่วมแถลงการณ์ประกาศเจตนารมณ์กับสมาชิกอาเซียนอื่นที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 ดังนั้น ไทยจึงควรให้ความสำคัญต่อการเจรจาเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินภายในกลุ่มอาเซียนเป็นลำดับแรก และใช้อาเซียนเป็นกลุ่มยุทธศาสตร์สำคัญในการเจรจาเปิดเสรีกับประเทศ/กลุ่มประเทศเป้าหมาย ก่อนจะดำเนินการเจรจากับประเทศคู่เจรจาในระดับทวิภาคี ในลักษณะรัฐ-รัฐ

3. ประเทศ/กลุ่มประเทศเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญในการเจรจาเปิดเสรีบริการด้านการเงินระดับพหุภาคี ได้แก่ อาเซียน องค์การการค้าโลก สหภาพยุโรป กลุ่มสหภาพความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย (GCC)

4. ประเทศเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญในการเจรจาเปิดเสรีบริการด้านการเงินระดับทวิภาคีในลักษณะ ไทย-คู่เจรจา และ อาเซียน – คู่เจรจา ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศในแถบเอเชียกลาง

5. คณะผู้เจรจาฝ่ายไทยควรนำหลักการในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินทั้งในขั้นตอนก่อนการเจรจา ระหว่างเจรจา และหลังการเจรจา ดังนี้

5.1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการกำหนดกรอบการเจรจา

- การกำหนดกรอบการเจรจาโดยคำนึงถึงความพร้อมหรือศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจการเงินในไทย กล่าวคือ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self Immunity)
- การกำหนดกรอบการเจรจาอย่างสมเหตุสมผลให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง (Reasonableness)
- การกำหนดกรอบการเจรจาที่ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป โดยคำนึงถึงความพอประมาณ (Moderation) ในการกำหนดกรอบการเจรจา

5.2. หลักการธรรมาภิบาลเพื่อให้คณะเจรจาฝ่ายไทยนำมาประยุกต์ใช้

- ความรับผิดชอบของคณะผู้เจรจาในการจัดทำกรอบการเจรจา (Accountability)
- ความโปร่งใส (Transparency) ในการบริหารจัดการเพื่อจัดทำกรอบการเจรจาย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน
- การมีส่วนร่วม (Participation) โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมมีส่วนร่วมในการออกความเห็นสำหรับการกำหนดกรอบการเจรจา
- การคาดคะเนหรือคาดการณ์ได้ (Predictable) สำหรับผลได้หรือผลเสียที่จะเกิดจากการจัดทำกรอบการเจรจา

6. การวิจัยต่อยอดโดยเฉพาะการศึกษาเปรียบเทียบผลประโยชน์ (ข้อดี) และผลกระทบเชิงลบ (ข้อเสีย) จากการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย ทั้งเพื่อการเปิดเสรีฝ่ายเดียว (Unilateral Liberalization) และการเจรจาเปิดเสรีกับประเทศต่างๆ ควรจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยเฉพาะการใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบถึงผลได้สุทธิ (Net Gain) ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งจะทำให้กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยมีความรอบคอบ และมีข้อมูลครบถ้วนยิ่งขึ้น

Executive Summary

Financial Services Sector is crucial for economic and social stability of the wide public, thereby governments around the world have specific policies to regulate and supervise financial services sector. Financial services sector is one of the services sectors that can be liberalised under Free Trade Agreement (FTA) with the intention to reduce or eliminate obstacles from international trade in services especially those relating to regulation and supervision, which may create policy conflicts. Therefore, government and financial regulators need to appropriately design and manage policies to balance financial services liberalisation and financial supervision.

In practice, the negotiation to liberalise financial services in the form of FTA usually consists of 2 important negotiating issues, which are Text or Rule negotiation, and negotiation for Market Access. In past negotiations, Thailand is often faced with lack of database or researches that are sufficient for effective negotiation planning, particularly lacking of appropriate negotiating framework to Thailand's needs and concerns, both in market access and text negotiations. This in turn makes Thailand more of a defensive player rather than proactive player. In addition, Thailand Constitution B.E. 2550, Article 190 paragraph 3 implicitly states that the Cabinet shall propose "Negotiating Framework" and ask for Parliament approval when negotiate on certain types of agreements, thus Free Trade Agreement which include financial services negotiation is considered within the scope of Thailand Constitution B.E. 2550. Therefore, purpose of this research is to answer to question of "what are the factors that determine Thailand's negotiating framework in financial services liberalisation, and how to design financial services liberalisation negotiating framework which is appropriate to Thailand". This research could be used as an in-depth database for negotiation in financial services under Free Trade Agreement with other countries.

Objectives of the research are (1) to analyse factors influencing Thailand's negotiating framework for financial services liberalisation, and (2) to design Thailand's optimal negotiating framework for financial services liberalisation under free trade

agreements with other dialogue partners. Reviews of literature include concepts, theories, and related researches in the past 5 years, and by means of combined qualitative and quantitative research methods. Data and information are collected from 3 sources; documents, in-depth interviews with experts from public and academic sectors, and questionnaires to stakeholders from private sector.

Research findings can be categorised according to research objectives as follows:

1) Analysis of factors influencing Thailand's negotiating framework for Financial Services Liberalisation

Documentary research together with direct experiences of research team was applied in this part of the analysis. It was found that determinant factors that affect the determination of Thailand's negotiating framework for financial services liberalisation are: (1) Thailand Constitution, (2) comparative approach of real cases, (3) past results of Thailand's free trade agreement negotiations, and (4) special characteristics of financial services sector in Thailand. The first two are determinants for format of negotiating framework, whereas the latter two are determinants relating to substance of negotiating framework.

Factor concerning the Constitution is a legal enforcement determinant, which implicitly states in Article 190 paragraph 3 of Thailand Constitution B.E. 2550 that the government has to propose negotiating framework of certain international agreements for parliament approval. Free trade agreement negotiations which include financial services sector, an essential economic sector for country's trade and investment, is consequently considered within the scope of the Constitution, thus their negotiating framework need parliament approval.

With the comparative approach of real cases, Negotiation Guideline of the World Trade Organisation (WTO), the US Trade Promotion Authority (TPA), and Thailand's negotiating framework under ASEAN-EU Free Trade Agreement were studied. After comparing the three cases, it was found that they all have similar elements, including

objectives or negotiation principles. Within WTO framework, there is also an element on negotiation approaches.

As for the determinant on the results of past negotiation in financial services liberalisation, Thailand has been involved in many free trade agreements that include negotiations on financial services at various levels which are: multilateral level (WTO), regional level (AFAS, ASEAN-China, ASEAN-Korea, ASEAN-Australia/New Zealand, and ASEAN-EU), and bilateral level (Thai-Australia, Thai-New Zealand, Thai-Japan, Thai-India, Thai-US, and Thai-EFTA).

As for negotiating status as of August 2009, Thailand has concluded and already committed in five free trade agreements (WTO Uruguay Round, AFAS Round 1-4, ASEAN-China, ASEAN-Korea and Thai-Japan). One agreement has been concluded but waiting to be enforced (ASEAN-Australia and New Zealand). Agreements which are in process of negotiation are WTO Doha Round, AFAS 5th Round, and ASEAN-EU. Two agreements are waiting for renegotiation (Thai-Australia and Thai-New Zealand), while negotiations under Thai-India, Thai-US, and Thai-EFTA are pending.

On the issue of Text, GATS is often used as *mutatis mutandis* in many concluded free trade agreements, including AFAS, ASEAN-China, Thai-Australia, and Thai-New Zealand. While in some other agreements, “GATS Plus” text—GATS as a basis of text negotiation with additional elements—is concluded by adding issues on prudential measures, issue on stability and integrity of exchange rate, financial system, macroeconomic, and issue on transparency. Concluded agreements that are based on GATS Plus text include ASEAN-Korea, ASEAN-Australia and New Zealand, Thai-Australia, Thai-New Zealand and Thai-Japan. As for the issue on Market Access, the same degrees of WTO commitments in the form of “Schedule of Specific Commitment” are used in ASEAN-China, ASEAN-Korea, ASEAN-Australia and New Zealand, Thai-Australia, Thai-New Zealand and Thai-Japan. Progressively, AFAS (Round 1-4) is the only agreement in which Market Access commitment is greater than WTO (WTO Plus).

The last determinant relates to specific characteristic of Thailand’s financial services sector, which can be categorised into 3 main groups; Commercial Bank and Non-

Bank, Securities, and Insurance, each group is governed and supervised through different laws and regulators. Commercial Bank and Non-Bank is mainly regulated by the Bank of Thailand (BOT), through Financial Institution Businesses Act B.E. 2551, Por Wor 58, and Financial Master Plan, with requirements of licensing, limitation of foreign equity participation and foreign board of directors. Currently, there are 17 Thai commercial banks and 16 foreign commercial banks (including 1 foreign subsidiary), where growth rate of assets in Thai commercial banks is higher than that of foreign commercial banks in Thailand. Credit card business as part of non-bank, is provided by Thai commercial banks, foreign commercial banks, and 12 credit card companies, its growth is measured by market share and credit loan. It was seen that credit card companies acquire largest market share, followed by credit card serviced by Thai banks, then foreign banks respectively.

Securities and Exchanged Commission (SEC) is authorised by Securities and Exchange Act B.E. 2535 and new amendments as the main regulator for securities and asset management businesses. However, such Securities and Exchange Act does not have requirement for foreign equity participation, but foreign equity participation is limited through Foreign Business Act B.E. 2542. As for characteristic of security business in Thailand, there are 39 security companies; each has not more than 10 per cent of market share, where 14 securities companies have foreign equity participation greater than 50 per cent. This shows a competitive market structure, and opportunity for foreign participation in the market. Asset management business is provided by commercial banks, security companies, insurance companies and asset management companies, where 7 out of 23 asset management companies have foreign equity participation greater than 50 per cent, while market share of foreign asset management companies is only 11 per cent.

Life and non-life insurance businesses are supervised and regulated by the Office of Insurance Commission (OIC), as authorised by Life Insurance Act B.E. 2535 and new amendments, and Non-Life Insurance Act B.E. 2535 and new amendments. At present, out of 24 life insurance companies, there is only one foreign branch but with much higher market share than Thai companies. Out of 72 non-life insurance companies, 28 of them have foreign equity participation, as well as 5 foreign branches. Market share of non-life

insurance companies are moderately distributed, however, Thai insurance business still acquires higher market share than those with foreigner participation.

2) Designing optimal negotiating framework for Thailand's free trade agreement in financial services liberalisation with other countries

In-depth interviews and questionnaires are applied to collect and analyse data of opinions from expert of public, academic experts, and private sector in financial services business in Thailand.

In-depth interviews with 4 experts from public sector were done to obtain views about appropriate negotiating framework; they were experts from Bank of Thailand, Securities and Exchange Commission, Office of Insurance Commission, and Department of Trade Negotiation of Ministry of Commerce. In addition, 4 more in-depth interviews with 4 academicians were done, which were Professors from Faculty of Economics of Thammasat University, Faculty of Law of Thammasat University, senior researcher from Thailand Development Research Institute (TDRI), and independent finance and banking academician. Another part of data collecting was done using survey where questionnaires were sent to 203 companies in 7 financial business groups; Thai commercial bank, foreign commercial bank, credit card, securities, asset management, life insurance, and non-life insurance, in which 48.3 per cent or 98 questionnaires were completed and returned. In this regard, interview and survey questions were designed to find out opinions in 8 different areas, which are: meaning and elements to negotiating framework, whether Thailand should negotiate financial services in free trade agreement, view about liberalisation in each financial services sub-sector, negotiation issues and approaches, and lastly, opinion on applying philosophy of sufficiency economy and good governance principles to negotiating framework.

From the survey, it was seen that opinions from public, private and academic sectors are both somewhat similar and diverse, and the research team is of the view that optimal negotiating framework should consist of structured format and substantive matters on the followings:

1) Sub-sectors that should be negotiated for further liberalization

- Commercial banks
- Life insurance
- Non-life insurance
- Securities
- Asset management
- Credit cards

2) Negotiation objectives

- Improve competition in financial services sector in Thailand for better efficiency and competitiveness
- Create opportunity for Thai consumers in obtaining better quality and wider range of financial services
- Improve regulation and supervision system while maintaining rights in controlling capital flows and exercise prudential measures for financial stability
- Reduce obstacles in financial services business in countries who are dialogue partners
- Increase opportunity in entering dialogue partners' market

3) Negotiating goals and standpoints

- Negotiate for best overall benefits of the country
- Keep in mind of country's development level and readiness of internal laws and regulations
- Give adjustment period for consumers and business owners
- Principle of country's sustainable development should be maintained

4) Negotiating issues that should be covered

4.1) Text negotiation

- Disclosure of necessary information for financial business operation except for customer confidential information
- Transparency and administration of certain measures
- Right of authorities in issuing measures for prudential and stability financial system
- Right of the authorities in issuing any measures for stability of exchange rate
- National treatment
- Negotiation of new financial services should take into account issue of right to regulate by relevant authorities

4.2) Market access negotiation

- Requests dialogue partners to opening up their financial services in the form of Mode 1 (cross-border supply of services)
- Reserve our right not to open Mode 1 to dialogue partners
- Request dialogue partners to opening up Mode 3 (commercial presence) to Thai financial business with least barriers to entry
- Request for equity participation of more than 50 per cent of registered capital
- Request for ability of Thai personals to work in dialogue partners' financial businesses with least barriers to entry (Presence of Natural Person-Mode 4)

4.3) Negotiation Approach

- By using Positive List Approach or list of businesses that will be committed to liberalisation as main approach. Review of commitments should be done every 3 or 5 years in order to add or reduce list of commitments

Policy Recommendations by the research team are as follows:

1. Negotiating framework presented to the Parliament should open for flexibility when negotiating, and does not need to disclose crucial techniques or strategies that will be use for bargaining with dialogue partners.
2. According to ASEAN Economic Community Blueprint in which Thailand together with other ASEAN member countries declared to become ASEAN Economic Community by 2015, therefore Thailand should give priority to financial services liberalisation negotiation within ASEAN member countries, and use ASEAN as a strategic cluster to negotiate with other dialogue partners before moving towards bilateral negotiations.
3. Countries or group of countries that should be given priority to in multilateral negotiations are ASEAN, WTO, EU, and GCC.
4. Countries that should be given priority to in bilateral negotiations in the forms of Thai-dialogue partners, and ASEAN-dialogue partners are China, Japan, South Korea, India, Australia, New Zealand, and Central Asia.
5. Before, during and after negotiations, Thai negotiation team should also apply philosophy of sufficiency economy and good governance to financial services liberalisation negotiation as follows:

5.1 Philosophy of sufficiency economy in negotiating framework

- Negotiating framework should also consider readiness or competitiveness of Thai financial businesses (Self Immunity)
- Negotiating framework should be rationally done with possibility of using in practice (Reasonableness)
- Negotiating framework should not be too restricted, but moderated

5.2 Applying principle of good governance when negotiating

- Accountability of negotiating team when setting up negotiating framework
- Transparency of negotiation framework for the public interests
- Participation by providing opportunity to stakeholders to give opinions about negotiating framework
- Pros and cons from results of negotiation should be predictable

6. Further research with comprehensive quantitative analysis should be done to compare benefits and impacts from financial services liberalisation agreements, both unilateral liberalisation and liberalisation under free trade agreements with dialogue partners. As this would provide net gain results from negotiation and would make policy decision regarding financial services liberalisation more cautious and having more thorough information.

กิติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานด้านวิชาการให้แก่กวิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) โดยผลงานวิจัยนอกจากจะทำให้กวิจัยมีความรู้ทางวิชาการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสศค. ด้านนโยบายเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับต่างประเทศ ในรูปแบบของ “การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA)” ที่มีการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินเข้าร่วมเป็นหัวข้อการเจรจาที่สำคัญเรื่องหนึ่งในการเจรจา FTA

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้บริหารระดับสูงของสศค. ทุกกระบวน ระดับ ที่ได้กลั่นกรองและพิจารณาเสนอชื่อโครงการวิจัยนี้ให้เป็นโครงการวิจัยของสศค. เพื่อของบประมาณแผ่นดินประจำปี 2552 ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่พิจารณาอนุมัติข้อเสนอโครงการวิจัยนี้เมื่อเดือนมีนาคม 2551 โดยไม่มีการแก้ไขใดๆ ขอขอบคุณส่วนกำกับงานวิจัยเศรษฐกิจสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สศค. ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการโครงการวิจัยนี้ตั้งแต่ต้นจนจบ และที่สำคัญ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน สศค. ได้แก่ คุณอุบลวรรณ อุษาวัฒนากุล คุณพนอศรี ถาวรเศรษฐ์ ดร. พรชัย ชีระเวช ดร. กุลยา ตันติเตมิต และคุณวาสนา สิ้นเสถียรพร ที่ได้ประเมินความคืบหน้าของโครงการวิจัยนี้เป็นระยะๆ พร้อมข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานวิจัยจนจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ได้แก่ คุณพิมพ์ชนก วอนขอพร ผู้อำนวยการสำนักเจรจาการค้าพหุภาคี กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และดร. วิรไท สันติประภพ รองผู้จัดการสายงานพัฒนาและวางแผนกลยุทธ์องค์กร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ให้เกียรติเป็นผู้วิพากษ์การนำเสนอผลงานในการสัมมนาเวทีสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (FPO Forum) เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2552 ณ โรงแรมอโนมา กรุงเทพฯ และยังได้ประเมินผลโครงการวิจัยนี้จนผ่านสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เนื่องจากวิธีการวิจัยที่สำคัญที่สุดของโครงการวิจัยนี้อยู่ที่การเก็บข้อมูลเพื่อสำรวจความคิดเห็น ซึ่งมีทั้งขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก และการตอบแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้

สัมภาษณ์จากผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการในสถาบันการศึกษาและนักวิชาการอิสระ ซึ่งประกอบไปด้วย คุณเกริก วณิกกุล ผู้ช่วยผู้ว่าการสายนโยบายสถาบันการเงิน คุณนพพร มหารักษ์กะ ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายกลยุทธ์สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย คุณบุญฤทธิ์ กัลยาณมิตร ผู้อำนวยการสำนักการค้าบริการและการลงทุน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ คุณทิพย์สุดา ถาวรารม ผู้ช่วยเลขาธิการสายงานกลยุทธ์องค์กร สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คุณอรรถพล พิบูลชนพัฒนา ผู้อำนวยการส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ดร. เตือนเด่น นิคมบริรักษ์ ผู้อำนวยการวิจัยด้านการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ศาสตราจารย์ ดร. พรายพล คุ่มทรัพย์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทิรา เอี่ยมมยุรา จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคุณสฤณี อาชวานันทกุล นักวิชาการอิสระ และขอขอบคุณผู้ประกอบธุรกิจการเงินจากเอกชน 98 แห่งเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ ตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยังขอขอบคุณผู้เข้าร่วมการสัมมนา FPO Forum เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2552 ทุกท่าน ซึ่งทำให้คณะผู้วิจัยได้มีโอกาสเผยแพร่ร่างผลงานวิจัยต่อสาธารณชนและรับฟังข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์จากงานสัมมนาในครั้งนั้น จนนำมาสู่การปรับปรุงรายงานฉบับสมบูรณ์

รายงานฉบับสมบูรณ์ซึ่งเป็นผลผลิตของโครงการวิจัยนี้ เป็นเพียงฐานข้อมูลเชิงวิชาการในระดับหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจไม่มากนักทั้งนี้ ขอบกพร่องทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นในรายงานฉบับสมบูรณ์ล้วนเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยและนักวิจัย ซึ่งต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

สิงหาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	i
Executive Summary	xi
กิตติกรรมประกาศ	xx
สารบัญตาราง	xxiv
สารบัญภาพประกอบ	xxv
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 แนวทางการนำเสนอ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย	29
3.2 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนาจากเอกสาร	30
3.3 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น	31
บทที่ 4 ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี	
ภาคบริการด้านการเงินของไทย	
4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550	38
4.2 แนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ	41
4.3 ผลการเจรจาของไทยที่ผ่านมา	49
4.4 ลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย	85
4.5 ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจากับการสนับสนุนแนวคำถามวิจัย	113

บทที่ 5 กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี

ภาคบริการด้านการเงินของไทย : ผลสำรวจความคิดเห็น

5.1 ผลการสำรวจความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	115
5.2 ผลการสำรวจความคิดเห็นจากการใช้แบบสอบถาม	124

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1 บทสรุป	133
6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	136

บรรณานุกรม	139
-------------------	-----

ภาคผนวก

ก. แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยเรื่อง “กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย

ข. รายชื่อธุรกิจการเงินที่เป็นกลุ่มประชากรในการสำรวจ

ค. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย

ง. GUIDELINES AND PROCEDURES FOR THE NEGOTIATIONS ON TRADE IN SERVICES (S/L/93, 29 March 2001)

จ. สรุปความเป็นมาของการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่างๆ

ฉ. ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการธุรกิจการเงินโดยใช้แบบสอบถาม

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำแนกตามสาขาย่อย ของธุรกิจการเงิน	34
ตารางที่ 2	กลุ่มคำถามในแบบสอบถามและเป้าหมายเพื่อการวัดผล	36
ตารางที่ 3	คำแปลสรุปสาระสำคัญกฎหมาย US Trade Act of 2002 ในส่วนของ Bipartisan Trade Promotion Authority (TPA) มาตรา 2102	44
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบองค์ประกอบของกรอบเจรจาภายใต้ WTO สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย	48
ตารางที่ 5	สถานะการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่าง ๆ	51
ตารางที่ 6	บริการด้านการเงินที่ไทยผูกพันการเปิดเสรีใน WTO	56
ตารางที่ 7	สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงินของไทยใน WTO	58
ตารางที่ 8	สรุปข้อจำกัดการปฏิบัติเชิงคนชาติของไทยใน WTO	63
ตารางที่ 9	ตารางเวลาเพื่อดำเนินการไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	70
ตารางที่ 10	สรุปประเด็นการเจรจาการค้าบริการด้านการเงินด้านข้อบทในกรอบ AANZFTA	74
ตารางที่ 11	สรุปประเด็นการเจรจากับด้านตัวบทและด้านการเข้าสู่ตลาดของไทยในเวทีการเจรจา ที่ได้สรุปผลแล้ว เปรียบเทียบกับข้อผูกพันใน WTO	84
ตารางที่ 12	ประเภทธุรกิจการเงินในประเทศไทยภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงาน 4 แห่ง	85
ตารางที่ 13	ข้อมูลบริษัทหลักทรัพย์และสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ	98
ตารางที่ 14	ข้อมูลบริษัทที่มีใบอนุญาตจัดการกองทุนและสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ	99
ตารางที่ 15	สรุปจำนวนธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย	105
ตารางที่ 16	ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย	107
ตารางที่ 17	ส่วนแบ่งตลาดบริษัทประกันวินาศภัยที่มีผู้ร่วมทุนต่างชาติในประเทศไทย	108
ตารางที่ 18	สรุปลักษณะทางกฎหมายและทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจการเงิน 3 กลุ่ม	111

สารบัญภาพประกอบ

		หน้า
ภาพประกอบที่ 1	สรุปสาระสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	21
ภาพประกอบที่ 2	สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	23
ภาพประกอบที่ 3	ภาพรวมการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน ของไทยในระดับพหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคี (ณ สิงหาคม 2552)	51
ภาพประกอบที่ 4	ฐานะการเงินของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติกับ ธนาคารพาณิชย์ไทย	92
ภาพประกอบที่ 5	จำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิต	93
ภาพประกอบที่ 6	ยอดสินเชื่อกงค้าง ณ สิ้นงวด	93
ภาพประกอบที่ 7	ส่วนแบ่งตลาดการจัดการกองทุน	101
ภาพประกอบที่ 8	เปรียบเทียบเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง	107
ภาพประกอบที่ 9	ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจประกันภัย	110
ภาพประกอบที่ 10	ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาเกี่ยวกับการสนับสนุนแนวคำถามวิจัย	113

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภาคบริการด้านการเงิน (Financial Services Sector) เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนอย่างกว้างขวาง ทำให้ภาครัฐทั่วโลกมีนโยบายในการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินเป็นพิเศษ และเมื่อภาคบริการด้านการเงินได้กลายมาเป็นภาคบริการสาขาหนึ่งที่สามารถเปิดเสรีได้ภายใต้กรอบนโยบายการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement) ในส่วนของการค้าบริการ (Trade in Services) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดหรือขจัดอุปสรรคทางการค้าบริการระหว่างประเทศ และหนึ่งในอุปสรรคทางการค้าบริการดังกล่าวก็คืออุปสรรคในการกำกับดูแล ด้วยเหตุนี้ การประสานนโยบายเพื่อเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินกับนโยบายการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงิน จึงกลายเป็นประเด็นที่ต้องบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ เมื่อภาคบริการด้านการเงินเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงมีส่วนทำให้ความตกลงเขตการค้าเสรีที่มีการเจรจาภาคบริการด้านการเงินกลายเป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม หรือมีผลผูกพันการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 190 วรรค 3 ระบุเป็นนัยให้คณะรัฐมนตรีต้องเสนอ “กรอบการเจรจา” ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบในการไปเจรจาจัดทำหนังสือสัญญาประเภทความตกลงเขตการค้าเสรี

หัวข้อการเจรจาเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินในรูปแบบของการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีในทางปฏิบัตินั้น มักประกอบไปด้วยการเจรจาที่สำคัญ 2 ส่วนควบคู่กันไป ได้แก่ การเจรจาในส่วนของการเข้าสู่ตลาด (Market Access) กับการเจรจาด้านตัวบท (Text) หรือ กฎเกณฑ์ (Rule) ของร่างความตกลงฯ ทั้งนี้ ในการเจรจาที่ผ่านมา ประเทศไทยมักประสบปัญหาขาดฐานข้อมูลหรืองานวิจัยที่เพียงพอต่อการวางแผนงานด้านการเจรจาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะขาดการกำหนดกรอบการเจรจาที่เหมาะสมต่อความต้องการและข้อกังวลของประเทศไทย ทั้งในส่วนของการเจรจาเข้าสู่ตลาดและการเจรจาด้านตัวบท ในขณะที่ประเทศคู่เจรจาที่มีประสิทธิภาพสูงกว่ามักจะเป็นฝ่ายรุก โดยเสนอประเด็นการเปิดตลาดบริการด้านการเงินในรูปแบบและสาขาที่ตนสนใจ และเสนอตัวบทในความตกลงฯ ที่มุ่งส่งเสริมผลประโยชน์และคุ้มครองผลกระทบจากการเปิดเสรีที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตน การขาดฐานข้อมูลรองรับที่เหมาะสมเพียงพอ ทำให้ประเทศไทยมักจะถูกเป็นฝ่ายตั้งรับในการเจรจา โดยการดำเนินงานเจรจาที่ผ่านมามักเป็นการพิจารณาข้อเสนอของ

ประเทศคู่เจรจามากกว่า ทำให้ขาดการเจรจาในเชิงรุก โดยเฉพาะการกำหนดประเด็นที่เหมาะสมในการเจรจา ทั้งในส่วนของการส่งเสริมให้เอกชนไทยสร้างความได้เปรียบในการทำธุรกิจกับต่างประเทศ หรือประเด็นเกี่ยวกับข้อกีดขวางในการกำกับดูแลธุรกิจการเงินที่ยังไม่พร้อมรองรับการเปิดเสรี รวมไปถึงประเด็นที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ธุรกิจการเงินบางกลุ่มให้สามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ด้านการเงินและระบบการเงินแบบเสรี

ด้วยปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยโดยมีคำถามวิจัยหลักคือ อะไรคือปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย และจะออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมของไทยในการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินภายใต้ความตกลงการค้าเสรีได้อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาปรับใช้ในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยในส่วนของภาคบริการด้านการเงินต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย
- 2 เพื่อออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะบริการด้านการเงินจำนวน 16 ประเภท ตามคำจำกัดความขององค์การการค้าโลก และเป็นบริการที่มีการให้บริการโดยธุรกิจการเงินภาคเอกชนในประเทศไทย
2. ศึกษาเฉพาะธุรกิจการเงินในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคการเงิน แบ่งได้เป็น 7 ประเภทกลุ่มธุรกิจ คือ ธนาคารพาณิชย์ สาขาธนาคารต่างประเทศ บริษัทบัตรเครดิต บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทจัดการกองทุนรวม บริษัทประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัย ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐ 4 แห่ง ได้แก่ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
3. ศึกษาเฉพาะแนวทางการเจรจาเปิดเสรีในรูปแบบ “รายการธุรกิจที่ต้องการผูกพัน (Positive List)” ตามแนวทางขององค์การการค้าโลก กล่าวคือ จะผูกพันเฉพาะที่ระบุไว้ในรายการเท่านั้น นอกเหนือจากนั้นไม่ผูกพัน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นฐานข้อมูลและองค์ความรู้เชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินของไทย และยังเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำกรอบการเจรจาที่คณะรัฐมนตรีจะต้องนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 190 ในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยกับต่างประเทศที่มีภาคบริการด้านการเงินเกี่ยวข้อง

2. ใช้เป็นข้อมูลวิชาการเชิงประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยให้แก่สาธารณชนผู้สนใจทั่วไปทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

1.5 แนวทางการนำเสนอ

นอกเหนือจากการชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขต และประโยชน์ของโครงการวิจัยดังที่ได้แสดงในบทที่ 1 แล้ว ในบทที่ 2 จะเป็นการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 เป็นการนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัย จากนั้นในบทที่ 4 จะเป็นผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดกรอบการเจรจาฯ บทที่ 5 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์หากรอบการเจรจาที่เหมาะสมจากการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น ส่วนการสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจะนำเสนอในบทที่ 6

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทนี้ เป็นส่วนของการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ของโครงการวิจัย โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการทบทวนเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่สองเป็นการทบทวนเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการเปิดเสรีทางการเงินและการค้าภาคบริการด้านการเงิน

การหาชุดคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเปิดเสรีภาคการเงินมักปรากฏแนวคิดหรือทฤษฎีทางวิชาการอยู่ 2 แนวคิดใหญ่ๆ แนวคิดแรกเป็นแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่มีการนำเสนอทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ส่วนอีกหนึ่งแนวคิดเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้าในภาคบริการด้านการเงิน (Trade Liberalization in Financial Services) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีการศึกษากันค่อนข้างจำกัดในวงวิชาการ ประชาชนโดยทั่วไปหรือแม้กระทั่งนักการเงินอาชีพแต่ไม่ได้คลุกคลีกับวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศและเศรษฐกิจในภาคการเงิน อาจมีความเข้าใจว่าแนวคิดว่าด้วยการเปิดเสรีทางการเงินกับแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ทั้งสองแนวคิดต่างมีคำอธิบายเชิงวิชาการที่แตกต่างกันและที่คล้ายคลึงกัน ดังมีสรุปรายละเอียดของทั้งสองแนวคิดดังต่อไปนี้

(1) แนวคิดว่าด้วยการเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization)

การเปิดเสรีทางการเงินมีคำอธิบายแยกออกเป็นความหมายที่มีความครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ด้านการเงินแตกต่างกันออกเป็น 2 ความเห็นใหญ่ ความเห็นแรกมองว่าการเปิดเสรีทางการเงินประกอบด้วยการยกเลิกหรือผ่อนคลายกิจกรรมทางการเงินในสองระดับใหญ่ๆ ระดับแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับผ่อนคลายการควบคุมเงินทุน (Capital Controls) หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน (Capital Flows) ซึ่งมีนัยเกี่ยวข้องกับการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาคในส่วนของคุณดุลการชำระเงิน (Balance of Payment) ด้านบัญชีทุนเคลื่อนย้าย (Capital Account) ส่วนอีกระดับหนึ่งเกี่ยวข้องกับการยกเลิกหรือผ่อนคลายกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆ ในระบบการเงิน (Financial System) ซึ่งรวมทั้งตลาดการเงิน

(Financial Market) และสถาบันการเงิน (Financial Institution)¹ (สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง [สวค.], 2549ก; Caves, Frankel, & Jones, 1993; Key, 1999)

ส่วนอีกความเห็นหนึ่งมองว่าการเปิดเสรีทางการเงินเป็นการยกเลิกหรือผ่อนคลาย การควบคุมอัตราดอกเบี้ย สินเชื่อ จำนวนผู้ประกอบการในธุรกิจการเงิน ตลอดจนการผ่อนคลาย กิจกรรมทางธุรกิจต่างๆ ในระบบการเงิน (Financial System) (สมชัย ฤชุพันธุ์, 2542; Caprio, Hanson, & Honohan, 2001)

จากสองความเห็นข้างต้น จึงพอจะสรุปได้ว่า หากกล่าวถึงการเปิดเสรีทางการเงินแล้ว จะมีความหมายทั้งอย่างกว้างและอย่างแคบ โดยในความหมายอย่างกว้างจะครอบคลุมทั้งการเปิดเสรี บัญชีทุนเคลื่อนย้าย (Capital Account Liberalization) ในระบบดุลการชำระเงิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomy) และอีกส่วนจะครอบคลุมเรื่องการเปิดเสรีระบบการเงินซึ่งรวมถึงตลาด การเงินและสถาบันการเงิน อันเกี่ยวข้องกับการศึกษาเศรษฐกิจเป็นรายสาขาหรือรายภาค (Sectoral Economy) ส่วนการเปิดเสรีทางการเงินในความหมายอย่างแคบจะมุ่งศึกษาไปที่การเปิดเสรีเฉพาะ ส่วนของการเปิดเสรีระบบการเงิน ดังนั้น หากเปรียบเทียบกับการศึกษาการเปิดเสรีทางการค้าภาค บริการด้านการเงินในโครงการวิจัยนี้ จึงย่อมเกี่ยวพันกับแนวคิดว่าด้วยการเปิดเสรีทางการเงินใน ความหมายอย่างแคบ เพราะบริการด้านการเงินต้องดำเนินการโดยผ่านตลาดการเงินและสถาบันการเงิน ซึ่งถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของระบบการเงิน

ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องการเปิดเสรีระบบการเงิน ซึ่งเป็นการเปิดเสรีทางการเงินใน ความหมายอย่างแคบนั้น มีประเด็นเกี่ยวข้องกับแนวคิดในการกำหนดนโยบายที่น่าสนใจ โดยสมชัย ฤชุพันธุ์ (2542) ได้ให้ความแตกต่างระหว่างแนวคิดเชิงนโยบายของคำว่า “นโยบายการเงิน” กับคำว่า “นโยบายระบบการเงิน” กล่าวคือ นโยบายการเงิน (Monetary Policy) คือ นโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่ ใช้เงินเป็นเครื่องมือ เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเกี่ยวพันกับตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ 3 ตัว คือ ปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ย กับสินเชื่อ และผู้ที่ดำเนินนโยบายการเงินจะต้องมี “การใช้อำนาจเงิน” เพื่อทุ่มเงินเข้าแทรกแซงตลาด ในขณะที่นโยบายระบบการเงิน (Financial System Policy) คือ นโยบาย ในการวางระบบของภาคการเงินที่เป็นภาคเศรษฐกิจภาคหนึ่งว่าควรประกอบด้วยตลาดอะไรบ้าง มี สถาบันอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด สถาบันแต่ละประเภททำหน้าที่อะไรบ้าง และจะมีการกำกับและ ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของสถาบันเหล่านั้นอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องของ “การใช้อำนาจรัฐ” ไปให้คุณ โทษกับธุรกิจสั่งปรับได้ จับคนเข้าคุกได้ สั่งให้เลิกประกอบธุรกิจได้

¹ ในระบบการเงินจะมีตลาดการเงินและตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediaries) หรือที่เรียกว่าสถาบันการเงิน เพื่อทำหน้าที่ ให้บริการด้านการเงินแก่ผู้ต้องการระดมทุนและผู้มีเงินทุนส่วนเกินที่ต้องการออม โปรดดูรายละเอียดในส่วนของแนวคิดภาคบริการด้านการเงิน

จากแนวคิดเชิงนโยบายของสมชัย ฤชุพันธุ์ ที่กล่าวข้างต้น จึงน่าจะสรุปได้ว่าแนวคิดเชิงนโยบายการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับกลไกในระบบการเงินนั้น ควรเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐในการเข้าไปจัดการกับระบบการเงินเป็นหลัก จะยกเว้นในส่วน of อัตราดอกเบี้ยหรือการให้สินเชื่อที่ต้องใช้อำนาจเงินเข้าจัดการ อันเป็นเรื่องของการใช้นโยบายการเงิน

อนึ่ง สำหรับกรณีของประเทศไทย การเปิดเสรีทางการเงินในความหมายอย่างแคบ ที่กระทำในอดีตที่ผ่านมา (ก่อนเกิดวิกฤตการเงินไทยปี 2540-คณะผู้วิจัย) มีองค์ประกอบที่ชัดเจนอยู่ 8 ประการ ได้แก่ (1) การยกเลิกการควบคุมอัตราดอกเบี้ยและปล่อยให้อัตราดอกเบี้ยลอยตัวตามกลไกตลาด (2) การยกเลิกการควบคุมการปริวรรตเงินตรา (3) การยกเลิกการประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาท (Par Value) และปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวตามกลไกตลาดโดยใช้ระบบลอยตัวแบบมีการกำกับ (Managed Float) โดยอิงกับตะกร้าเงิน (A Basket of Currencies) (4) การเพิ่มจำนวนธนาคารพาณิชย์ไทย (5) การอนุญาตให้เปิดกิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทย (6) การเพิ่มสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ ทั้งธนาคารเดิมที่มีสาขาแล้ว และการยกระดับ BIBF เป็นสาขา (7) การขยายขอบเขตของธุรกิจของสถาบันการเงินเพื่อให้สถาบันการเงินประกอบธุรกิจได้กว้างขวางมากขึ้น และ (8) การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน (Financial Infrastructure) ให้มีความสมบูรณ์มั่นคงมากขึ้น เช่น การจัดตั้ง Over-the-Counter (OTC) การตั้ง Bond Dealer Club (BDC) การตั้ง Credit Bureau และการตั้งสถาบันประเมิน (Rating) เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ เป็นต้น (สมชัย ฤชุพันธุ์, 2542)

(2) แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการเปิดเสรีทางการค้าภาคบริการด้านการเงิน

เมื่อการเปิดเสรี (Liberalization) มีการนำเอามิติทางเศรษฐกิจด้านการค้า (Trade) เข้ามาเกี่ยวข้อง จะนำไปสู่แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้า (Trade Liberalization) หรือที่นิยมเรียกกันในปัจจุบันว่าการค้าเสรี (Free Trade) และเมื่อนำมาเกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจในภาคบริการด้านการเงินอีก จึงก่อให้เกิดปรากฏการณ์เชิงนโยบายเศรษฐกิจว่าด้วยการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน (Free Trade in Financial Services Sector)

แนวคิดทางวิชาการว่าด้วยการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินยังมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับแนวคิดเรื่องการค้าเสรีทางการเงิน และส่วนใหญ่จะอิงอยู่กับแนวคิดทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้าภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) โดยเฉพาะภายหลังจากการเจรจาการค้าโลกรอบอุรุกวัยจบลงเมื่อปี ค.ศ. 1993 นำมาซึ่งการสร้างกฎเกณฑ์กติกาใหม่ที่เรียกว่า ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) และนับเป็นครั้งแรกที่ภาคบริการซึ่งรวมถึงภาคบริการด้านการเงินต้องกลายมาเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงทางการค้าของโลก (Key, 1999)

การเจรจาการค้าภาคบริการถูกหยิบยกเป็นหัวข้อใหญ่ที่เสนอโดยประเทศพัฒนาแล้ว ในการเจรจารอบอุรุกวัย โดยมีหัวใจหลักอยู่ที่การลดหรือยกเลิกอุปสรรคทางการให้บริการ (reduction or elimination of barrier to services) เช่นเดียวกับการเจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้า (Trebilcock & Howse, 1999)

เมื่อภาคบริการกลายเป็นภาคเศรษฐกิจหนึ่งที่มีการเจรจาการค้ากันได้เหมือนสินค้า ดังนั้น แนวคิดว่าการค้าเสรีหรือการเปิดเสรีทางการค้าภาคบริการด้านการเงิน จึงมีแนวคิดรากฐาน มาจากการเปิดเสรีทางการค้า และแนวคิดเรื่องการค้าในภาคบริการด้านการเงินรวมกัน ดังนั้น การอธิบายแนวคิดเรื่องการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน จึงจะแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีว่าการค้าเสรีและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และส่วนที่สอง จะเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีว่าการค้าบริการและภาคบริการด้านการเงิน

แนวคิดและทฤษฎีว่าการค้าเสรีและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ตามหลักวิชาการด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ มักจะมีการอธิบายปรากฏการณ์ ทางการค้าระหว่างประเทศตามทฤษฎีว่าด้วยบ่อเกิดของการค้าเสรีระหว่างประเทศ และทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี

แนวคิดเรื่องบ่อเกิดการค้าเสรีระหว่างประเทศ จะมีคำอธิบายทางวิชาการอยู่มากมาย ถึงเหตุผลที่แต่ละประเทศควรจะต้องเลือกทำการค้าระหว่างประเทศและประโยชน์ของการดำเนินนโยบาย เปิดเสรีการค้า โดยมีทฤษฎีหลักที่นิยมใช้อธิบายอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่เสนอเป็นครั้งแรกโดย David Ricardo ซึ่ง Lowenfeld (2002) ได้อ้างทฤษฎีในงานของ Ricardo เมื่อปี 1817 ที่อธิบายเหตุผลของการตัดสินใจ ทำการค้าระหว่างประเทศ โดยยกตัวอย่างว่า แม้ประเทศหนึ่งจะมีความชำนาญในการผลิตสินค้า ทั้งข้าวโพดและเสื้อผ้าเหนือกว่าอีกประเทศหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องส่งออกทั้งข้าวโพด และเสื้อผ้าตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ แต่จะเป็นเพราะความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการผลิตข้าวโพดเทียบกับการผลิตข้าวโพดของอีกประเทศหนึ่ง หรือความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการผลิตเสื้อผ้ามากกว่าการผลิตเสื้อผ้าของอีกประเทศหนึ่งต่างหาก ที่จะเป็นตัวตัดสินใจว่าจะส่งออก ข้าวโพดหรือเสื้อผ้าไปยังอีกประเทศหนึ่ง และจะทำให้ประเทศที่มีการค้าขายกันได้ประโยชน์ต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจในประเทศของตน จากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ตนมีอยู่

ทฤษฎีของ Ricardo ยังมีการอธิบายขยายความทฤษฎีเพิ่มเติม โดยเฉพาะจากแนวคิด เกี่ยวกับตัวแบบของ Heckscher-Ohlin (หรือที่เรียกอีกชื่อว่า 2x2x2 Model) ในช่วง คริสตศตวรรษที่ 20 ซึ่งใช้ทฤษฎีความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต (Factor Endowment Theory) มาวิเคราะห์การค้า ระหว่าง 2 ประเทศ ที่มีสินค้า 2 ชนิด (เช่น ข้าวโพด และเสื้อผ้า) และ 2 ปัจจัยการผลิต (ได้แก่ แรงงาน

(L) และทุน (K)) โดยมีข้อสมมุติว่าตลาดการผลิตของทั้ง 2 ประเทศมีการแข่งขันสมบูรณ์ ไม่มีอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน และไม่มีต้นทุนค่าขนส่ง ตัวแบบนี้นำไปสู่การอธิบายเป็นต้นว่าประเทศหนึ่งที่มีแรงงานอุดมสมบูรณ์ จะส่งออกสินค้าที่ใช้อัตราส่วนของปัจจัยการผลิตด้านแรงงานเข้มข้น (labour intensive) ระหว่างแรงงานและทุน (L/K) มากกว่าเมื่อเทียบกับอีกประเทศหนึ่ง เป็นต้น (Chacholiades, 1990; Lowenfeld, 2002)

อย่างไรก็ดี ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบซึ่งพัฒนาออกมาเป็นตัวแทนของ Heckscher-Ohlin ล้วนจำเป็นต้องตั้งข้อสมมุติว่าจะต้องไม่มีอุปสรรคหรือข้อจำกัดทางการค้าเกิดขึ้น (no barrier to trade) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การค้าระหว่างประเทศจะต้องเสรี แต่ความเป็นจริงในโลกการค้าระหว่างประเทศกลับปรากฏว่ามีอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศอยู่มากมาย ทั้งอุปสรรคทางภาษีศุลกากร (Tariff Barrier) และอุปสรรคอื่นที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barrier) เช่น โควตา และการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น ดังนั้น จึงมีแนวคิดอื่นอีกในทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายถึงปรากฏการณ์การค้าเสรีที่อิงกับพื้นฐานความเป็นจริงมากขึ้น เช่น แนวคิดว่าด้วยภาษีศุลกากรที่เหมาะสม (Optimal Tariff) ทฤษฎีการบิดเบือนทางเศรษฐกิจในประเทศหรือที่อธิบายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเม่าทารก (Infant-Industry) ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางการค้าที่อธิบายเกี่ยวกับการแข่งขันไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competition) และแนวคิดว่าด้วยเรื่องการหารายได้จากภาษีศุลกากร (Tariffs for Revenue) เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นประโยชน์จากการค้าเสรีโดยเฉพาะการค้าสินค้า (Chacholiades, 1990; Trebilcock & Howse, 1999)

สำหรับคำอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เริ่มต้นด้วยการอธิบายแนวทางการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจสองแนวทางหลัก ได้แก่ แนวทางการค้าแบบพหุภาคี (Multilateral or International Approach) กับแนวคิดการค้าภายในภูมิภาคและแบบทวิภาคี (Regional or Bilateral Approach) (Chacholiades, 1990; Trebilcock & Howse, 1999)

แนวทางแรกเกี่ยวกับการค้าแบบพหุภาคีเกิดขึ้นตามประวัติศาสตร์การเจรจาการค้าภายใต้กรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade: GATT) ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจบจนถึงปัจจุบันซึ่งมีการจัดตั้งเป็นสถาบันระหว่างประเทศเต็มรูปแบบในชื่อ WTO ในขณะที่แนวทางหลังแม้ว่าจะมีวิวัฒนาการพร้อมๆ กับการเจรจา GATT โดยเห็นได้จากการอุบัติขึ้นของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรป ที่เริ่มก่อตัวภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (Trebilcock & Howse, 1999) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน เช่น สหภาพยุโรป และสมาคมเขตการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Area: EFTA) นั้น ต่อมาจบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เมื่อแนวทางการค้าแบบพหุภาคีภายใต้กรอบ WTO ประสบปัญหาความล่าช้าและความยุ่งยากซับซ้อนในการเจรจาการค้ามากขึ้น แนวทางที่สองจึงกลับกลายเป็นแนวทางที่ประเทศต่างๆ ในโลกให้ความสนใจในฐานะของนโยบายเรื่องในการค้าเสรี

ในเชิงของทฤษฎี มีการอธิบายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยแบ่งประเภทของการรวมกลุ่มออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีภายในกลุ่ม (Preferential Trading Club) เพื่อลดภาษีศุลกากรให้แก่สมาชิกในกลุ่ม (2) การจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) เพื่อยกเลิกภาษีศุลกากรให้แก่ประเทศคู่เจรจาที่เข้าร่วมจัดตั้งเขตการค้าเสรี (3) การจัดตั้งสหภาพศุลกากร (Customs Union) เพื่อยกเลิกภาษีศุลกากรภายในสหภาพและกำหนดอัตราภาษีศุลกากรเดียวกันเพื่อเรียกเก็บจากประเทศนอกสหภาพ (4) ตลาดร่วม (Common Market) โดยมีการยกเลิกภาษีศุลกากรและเปิดเสรีปัจจัยการผลิต (บริการและการลงทุน) ให้เคลื่อนย้ายภายในตลาดร่วมได้อย่างสะดวก และ (5) สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union) โดยในสหภาพนอกจากจะร่วมกันเป็นตลาดร่วมแล้วยังกำหนดนโยบายการเงิน การคลัง และเศรษฐกิจสังคม ร่วมกันอีกด้วย (Chacholiades, 1990)

ทั้งนี้ การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ที่ประเทศต่างๆ มักนิยมใช้เป็นนโยบายหลักด้านการค้าเสรีในยุคปัจจุบัน มีแนวคิดรองรับนโยบายมาจากแนวคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในประเภทการจัดตั้งสหภาพศุลกากร อย่างไรก็ตาม มีประเด็นเชิงวิชาการที่อธิบายถึงประโยชน์หรือโทษจากการจัดตั้งสหภาพศุลกากร โดยเฉพาะข้อสรุปจากทฤษฎีสหภาพศุลกากร (Theory of Customs Unions) ที่นำเสนอโดย Jacob Viner

Viner (1950) ที่ได้ใช้กรอบการวิเคราะห์ผลกระทบเชิงบวกที่นำไปสู่การส่งเสริมการค้า (Trade Creation) และผลเชิงลบที่นำไปสู่การเบี่ยงเบนการค้า (Trade Diversion) และได้ข้อสรุปว่าการจัดตั้งสหภาพศุลกากรจะมีส่วนผสมระหว่างส่งเสริมการค้าเสรีพร้อมๆ กับการปกป้องการค้าด้วย จึงยังไม่ชัดเจนว่าการรวมกลุ่มเศรษฐกิจประเภทนี้จะเพิ่มพูนสวัสดิการสังคมได้จริงหรือไม่ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ขัดต่อความเชื่อทั่วไปที่ว่า การเปิดเสรีการค้าหรือการจัดตั้งสหภาพศุลกากรจะช่วยเพิ่มพูนสวัสดิการสังคม

ทฤษฎีสหภาพศุลกากรยังถูกเรียกว่าเป็นทฤษฎีที่ดีที่สุดอันดับสอง (Theory of the Second Best) เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงเงื่อนไขการบรรลุอุดมภาพของพาเรโต (Pareto-Optimum Conditions) ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การเพิ่มพูนสวัสดิการสังคมสูงสุด ในขณะที่ทฤษฎีสหภาพศุลกากรจะอธิบายภายใต้ภาวะที่ไม่ใช่อุดมภาพ (Nnoptimal Stuation) (Chacholiades, 1990)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่สามารถยืนยันทางทฤษฎีได้อย่างชัดเจนว่าการรวมกลุ่มเศรษฐกิจแบบสหภาพศุลกากรหรือ FTA จะมี Trade Creation มากกว่า Trade Diversion แต่ทฤษฎีดังกล่าวได้สร้างคุณูปการเชิงนโยบายได้ว่าประเทศที่ใช้นโยบายการค้าเสรีด้วยการจัดทำความตกลงการค้าเสรีนั้น ควรจะคำนึงถึงผลลัพธ์สุทธิที่ได้จาก Trade Creation มากที่สุด และเกิด Trade Diversion น้อยที่สุด

ทฤษฎีการค้าเสรีนับตั้งแต่ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของ Ricardo ซึ่งได้รับการพัฒนาต่อเป็น Heckscher-Ohlin Model จนมาถึงทฤษฎีสหภาพศุลกากรที่บุกเบิกโดย Viner ที่กล่าว

มาข้างต้นนั้น อาจมองได้ว่าเป็นกลุ่มทฤษฎีการค้าแบบเก่า (Old Theory Approach) เนื่องจากมีลักษณะคงที่ (Static) ไม่มีลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) ดังนั้น จึงเริ่มมีการกล่าวถึงชุดคำอธิบายการค้าเสรีและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบใหม่ที่เป็นพลวัตมากขึ้นจนจัดเป็นกลุ่มทฤษฎีใหม่ (New Theory Approach) ได้ โดย พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2551) ได้อธิบายเปรียบเทียบทฤษฎีการค้าแบบเก่า และทฤษฎีการค้าใหม่ ที่อธิบายผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีโดยใช้ทฤษฎีการเจริญเติบโตแบบใหม่ (New Growth Theory) ตามหลักของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค เพื่ออธิบายประโยชน์ของการค้าเสรีในเรื่องของการลงทุนทางตรงจากประเทศพัฒนาแล้วสู่ประเทศกำลังพัฒนา และทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามมา นอกจากนี้ ยังมีการนำทฤษฎีองค์การอุตสาหกรรม (Industrial Organization) มาอธิบายสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะงานของ Krugman (1979) ที่วิเคราะห์การแข่งขันในตลาดที่มีลักษณะแข่งขันไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competition) จนนำไปสู่การอธิบายว่า ประเทศสมาชิกภายในกลุ่มจะสามารถสร้างการค้าระหว่างประเทศได้แม้ว่าสินค้าที่ค้าขายกันจะเป็นสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมเดียวกัน (Intra-Industry Trade) เนื่องจากสินค้าในอุตสาหกรรมเดียวกันนี้อาจมีความแตกต่างในตัวมันเอง (Differential Products) ซึ่งความแตกต่างของสินค้าจะทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าได้อย่าง “หลากหลาย” มากยิ่งขึ้น (Gain from Variety)

นอกจากนี้ ยังมีการนำเอาปัจจัยทางการเมืองมาอธิบายการค้าเสรี ตัวอย่างเช่น Grossman and Helpman (1994) ได้อธิบายว่า การที่ประเทศสมาชิกจะได้ประโยชน์จากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีนั้น ขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรอง โดยการเจรจาต่อรองเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ และการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีในหลายประเทศไม่ได้คำนึงถึงผลได้ผลเสียของการเป็นประเทศสมาชิกมากนัก แต่เป็นเพราะเหตุผลทางการเมืองเสียมากกว่า (Median-Voter Theorem) (Grossman & Helpman, 1994, อ้างถึงใน พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2551) นอกจากนี้ ในทฤษฎีว่าด้วยทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Theory) ที่ถือว่ากระบวนการทางการเมืองเป็นตลาดอีกรูปแบบหนึ่ง ยังได้ถูกนำมาอธิบายการค้าระหว่างประเทศ อย่างเช่นงานของ Downs (1957) และ Olson (1965) ที่อธิบายว่ากลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่แต่มีจำนวนน้อยในตลาดจะพยายามมีอิทธิพลต่อรัฐบาลในการดำเนินนโยบายด้านต่างๆ รวมถึงนโยบายเพื่อปกป้องการค้าที่ตนเองได้รับผลกระทบด้วย เป็นต้น (Downs, 1957, Olson, 1965, quoted in Trebilcock & Howse, 1999)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีการค้าเสรี รวมถึงทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีนั้น แม้ว่าจะมีพลังในการอธิบายปรากฏการณ์การค้าเสรีและการรวมกลุ่มเศรษฐกิจได้มากมาย แต่การอธิบายเรื่องดังกล่าวแทบทั้งหมดจะมุ่งเน้นไปที่การเปิดเสรีการค้าด้านสินค้า (goods) ซึ่งอาจจะมีประเด็นถกเถียงหากหยิบยกขึ้นมาอธิบายปรากฏการณ์การเปิดเสรีการค้าบริการและบริการด้านการเงินได้ ดังนั้น จึงนำไปสู่แนวคิดหรือทฤษฎีที่อธิบายเฉพาะเจาะจงไปที่การค้าเสรีภาคบริการโดยทั่วไปและเฉพาะเจาะจงที่ภาคบริการด้านการเงิน

แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการค้าบริการและภาคบริการด้านการเงิน

แนวคิดเรื่องการค้าบริการได้ถูกละเลยจากการศึกษาของนักเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ เนื่องจากมีข้อสมมุติว่าธรรมชาติของ “บริการ” เป็นสาขาที่ไม่สามารถทำการค้าได้ (Non-tradable) โดยบริการแตกต่างจากสินค้าตรงที่เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility or Invisibility) ไม่มีสภาพคงทนถาวร (Non-durable) และที่ต่างจากสินค้าอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การบริโภคกับการผลิตบริการจะเกิดขึ้นพร้อมกัน (พรเทพ เบญญาอภิกุล, 2548; Trebilcock & Howse, 1999) นอกจากนี้ การบริการยังแตกต่างจากสินค้าในแง่ของความไร้พรมแดน (Unstoppable-No concrete Barriers) กล่าวคือ การค้าสินค้านั้นรัฐบาลสามารถควบคุมการนำเข้าส่งออกได้ที่พรมแดน แต่การบริการแทบจะไม่สามารถควบคุมการนำเข้าส่งออกได้เลย เพราะจับต้องไม่ได้และการบริการหลายแบบเกิดขึ้นได้ผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ โทรสาร หรืออินเทอร์เน็ต ทำให้การควบคุมโดยใช้มาตรการภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพในกรณีของสินค้านั้นไม่สามารถทำได้ในกรณีการบริการ ดังนั้น การควบคุมการบริการที่มีประสิทธิภาพที่สุดจึงได้แก่ การควบคุมโดยใช้กฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศ (พิมพ์ชนก วอนขอพร, 2551)

แต่ข้อสมมุติดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะก่อนเริ่มเจรจาการค้าโลกรอบอุรุกวัยเมื่อปี 2529 มีการให้เหตุผลอธิบายเพื่อโต้แย้งข้อสมมุติดังกล่าวอย่างน้อย 3 ประเด็น ประเด็นแรกคือการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไป (technological development) ทำให้ธุรกรรมการให้บริการลูกค้าไม่จำเป็นต้องให้บริการกันในเชิงกายภาพ ตัวอย่างเช่น ธุรกรรมด้านธนาคารหรือประกันภัยระหว่างประเทศ ที่กระทำกันง่ายและรวดเร็วทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประการที่สอง ประเทศส่วนใหญ่หลังสงครามโลกครั้งที่สองมักออกกฎหมายกักตุนเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมบริการหลักๆ เช่น บริการโทรคมนาคม บริการขนส่งสาธารณะ ทำให้เกิดการผูกขาด (Monopoly) แต่ในช่วงทศวรรษที่ ค.ศ. 1970s และ 1980s เป็นต้นมาเริ่มมีแนวคิดที่จะยกเลิกการจำกัดการแข่งขันในอุตสาหกรรมบริการเหล่านี้มากขึ้น นำไปสู่ความต้องการให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศ โดยการเปิดเสรีอุตสาหกรรมบริการเหล่านี้ด้วยการลดอุปสรรคทางกฎหมายในการกำกับดูแล ประการที่สาม บริการหลายๆ ประเภทซึ่งแต่เดิมมองว่าเป็นบริการที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งหรือปัจจัยนำเข้าของการผลิตสินค้า เช่น บริการออกแบบทางวิศวกรรมหรือบริการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เริ่มที่จะมีตลาดซื้อขายบริการเฉพาะของตนเองแยกออกจากตลาดสินค้ามากขึ้น และขยายตลาดไม่ใช่ว่าแต่ในประเทศเท่านั้น แต่จะมีลักษณะของการค้าระหว่างประเทศภายในบรรษัทข้ามชาติในบริการจำพวกที่เป็นปัจจัยนำเข้าของการผลิตสินค้าด้วย บริการที่ซื้อขายระหว่างประเทศนี้รวมถึงการให้บริการประกันวินาศภัยข้ามชาติที่มีการเรียกร้องให้ชำระสินไหมประกันภัยจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่งผ่านระบบคอมพิวเตอร์

เพื่อการสื่อสาร เหตุผลหลักๆ ที่กล่าวมานี้เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการค้าบริการระหว่างประเทศมากขึ้น (Trebilcock & Howse, 1999)

กล่าวโดยเฉพาะภาคบริการด้านการเงิน นอกจากจะมีเหตุผลในฐานะบริการที่ค้าขายได้ อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศสะดวก รวดเร็วผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว บริการด้านการเงินยังถือเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย (finished product) และเป็นปัจจัยการผลิตให้แก่สินค้า (service as input) ด้วย โดยบริการด้านการเงินจะจัดหาเงินทุนสนับสนุนการผลิตสินค้าอีกด้วย (Trebilcock & Howse, 1999)

เมื่อการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยสิ้นสุดลงในปี 2537 จึงเกิดการบรรจุมติการรวมถึงภาคบริการด้านการเงินเข้าไปด้วยอย่างเป็นทางการในรูปของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) และกลายเป็นความตกลงที่มีผลผูกพันประเทศสมาชิกพร้อมๆ กับการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ขึ้นมาทำหน้าที่เป็นองค์การระหว่างประเทศเพื่อกำกับดูแลและจัดระเบียบการค้าโลก

อย่างไรก็ดี การเจรจาภาคบริการด้านการเงินไม่ได้บรรลุผลสำเร็จในปี 2537 แต่ยังคงมีการเจรจากันต่อจนกระทั่งบรรลุผลเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2540 และนำไปสู่การเปิดตลาดการค้าภาคบริการด้านการเงินตามข้อผูกพันที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2542 (Dobson & Jacquet, 1998)

ทั้งนี้ แนวคิดเกี่ยวกับตัวภาคบริการด้านการเงินมีแนวคิดพื้นฐานที่อิงอยู่ที่ความเข้าใจในระบบการเงิน (Financial System) ทั้งนี้ ระบบการเงินเกิดขึ้นเพื่อเป็นช่องทางจัดสรรทรัพยากรทางด้านเงินทุนจากผู้มีเงินทุนส่วนเกิน (surplus resources) ไปยังผู้ขาดแคลนเงินทุน (resource deficits) ดังนั้น ความสำคัญของระบบการเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ จึงไม่เพียงแต่การตอบสนองความพอใจด้านการออม (saving) เท่านั้น แต่ยังต้องอำนวยความสะดวกให้แก่การสะสมเงินลงทุน (investment capital) ด้วย เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Carmichael & Pomerleano, 2002)

การจัดสรรทรัพยากรด้านเงินทุนดังกล่าวทำได้โดยผ่านตลาดการเงิน (Financial Market) และผ่านตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediary) โดยตลาดการเงินจะเป็นตัวจัดสรรเงินทุนโดยตรง (Direct Finance) จากผู้มีเงินทุนส่วนเกินไปยังผู้ขาดแคลนเงินทุน ในขณะที่ตัวกลางทางการเงินจะเป็นตัวจัดสรรเงินทุนทางอ้อม (Indirect Finance) กล่าวคือ ต้องผ่านสถาบันการเงิน (Financial Institutions) ซึ่งจะเป็นผู้ให้บริการด้านการเงินให้แก่ทั้งผู้มีเงินทุนส่วนเกินและผู้ขาดแคลนเงินทุนอีกที (Carmichael & Pomerleano, 2002; Mishin, 2007)

ดังนั้น การจัดการใดๆ เกี่ยวกับบริการด้านการเงินซึ่งรวมถึงการค้าด้วย จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวกลางทางการเงินหรืออีกนัยหนึ่งคือสถาบันการเงิน ซึ่งจะเป็นผู้ให้บริการด้านการเงิน ทั้งนี้ สถาบันการเงินมีแนวคิดเชิงทฤษฎีประกอบไปด้วยผู้ให้บริการด้านการเงินที่จำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ มากน้อยต่างกัน ตัวอย่างเช่น Mishin (2007) แบ่งตัวกลางทางการเงินออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ (1) สถาบันเงินฝาก (Depository Institutions) เช่น ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์ออมทรัพย์

ธนาคารออมสิน เป็นต้น (2) สถาบันออมเงินที่มีพันธะสัญญา (Contractual Saving Institutions) เช่น บริษัทประกันชีวิต ประกันวินาศภัย และกองทุนบำเหน็จบำนาญ เป็นต้น และ (3) ตัวกลางทางการลงทุน (Investment Intermediaries) เช่น บริษัทเงินทุน บริษัทจัดการกองทุนรวม (Mutual Fund) และธนาคารเพื่อการลงทุน (Investment Banks) เป็นต้น ขณะที่ Kumer (1997) ได้แบ่งประเภทของสถาบันการเงินได้กว้างกว่า โดยจำแนกตามบริการออกได้เป็น 6 ประเภทหลัก คือ (1) สถาบันที่รับเงินฝาก (Deposit-Taking Institutions) ได้แก่ ธนาคารต่างๆ ที่ให้บริการรับฝากเงิน (2) สถาบันรับประกันความเสี่ยง (Risk-Pooling Institutions) ได้แก่ บริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัย โดยให้บริการรับประกันความเสี่ยง (3) สถาบันออมเงินที่มีพันธะสัญญา (Contractual Saving Institutions) ได้แก่ กองทุนรวม กองทุนบำเหน็จบำนาญ ซึ่งให้บริการออมเงินแบบรวมกลุ่ม (4) ผู้ทำตลาด (Market Makers) เช่น ธนาคารเพื่อการลงทุน บริษัทหลักทรัพย์ เพื่อให้บริการต่างๆ ในตลาดการเงิน (5) ผู้ให้บริการด้านการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Sectoral Financiers) เช่น บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทลิสซิง เป็นต้น โดยเป็นผู้ให้บริการด้านการเงินเป็นการเฉพาะในขอบเขตจำกัด และ (6) ผู้ให้บริการด้านการเงิน (Financial Service Providers) เช่น บริการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ บริการที่ปรึกษาทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งแม้จะไม่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินโดยตรงเหมือนสถาบันการเงินที่กล่าวมาใน (1) ถึง (5) แต่จะช่วยอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับบริการด้านการเงินต่างๆ

บริการด้านการเงินที่ให้บริการโดยสถาบันการเงินหรือตัวกลางทางการเงินประเภทต่างๆ ที่กล่าวมา โดยทั่วไปจะประกอบด้วยบริการหลัก 6 ประเภท คือ บริการชำระเงิน (Payment Services) บริการสภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity) บริการกระจายทรัพย์สิน (Divisibility) บริการรักษาทรัพย์สิน (Store of Value) บริการให้ข้อมูลทางการเงิน (Information) และบริการรับประกันความเสี่ยง (Risk Pooling) (Carmichael & Pomerleano, 2002) อย่างไรก็ดี บริการด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้าเสรีด้วยมักนิยมใช้แบ่งประเภทและมีความหมายตามภาคผนวกว่าด้วยการบริการการเงิน (Annex on Financial Services) ในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ซึ่งถือเป็นกฎเกณฑ์ข้อบัญญัติที่สำคัญที่สุดภายใต้การเปิดเสรีบริการด้านการเงินใน WTO

WTO ได้ให้คำจำกัดความของบริการด้านการเงินว่าหมายถึงการบริการใดๆ ที่มีลักษณะทางการเงินซึ่งเสนอโดยผู้ให้บริการด้านการเงินของสมาชิก โดยการบริการด้านการเงินจะรวมถึงการประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย การธนาคาร และการบริการด้านการเงินอื่นๆ ทั้งนี้ มีกิจกรรมหรือธุรกรรมหลักๆ ของบริการด้านการเงินอยู่ 16 ประเภท ได้แก่ (1) การประกันภัยโดยตรง (รวมถึงการประกันภัยร่วม) ซึ่งแบ่งได้เป็น การประกันชีวิต และการประกันวินาศภัย

(2) การประกันภัยต่อและการประกันช่วง (3) ตัวกลางประกันภัย เช่น นายหน้าและตัวแทน (4) การบริการสนับสนุนการประกันภัย เช่น การให้คำปรึกษา การคณิตศาสตร์ประกันภัย การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการเรียกร้องตามสิทธิ (5) การรับฝากเงินและเงินที่กู้ยืมจากสาธารณชน (6) การให้สินเชื่อประเภทต่างๆ รวมถึงสินเชื่อผู้บริโภค สินเชื่อจำนอง แฟคตอริ่งและ การให้กู้เพื่อการพาณิชย์ (7) การให้เชาทรัพย์สินแบบลิสซิ่งทางการเงิน (8) การบริการชำระเงินและการส่งเงินทั้งปวง รวมถึงสินเชื่อบัตรชำระหนี้และบัตรเดบิต เช็คเดินทาง และดราฟท์ธนาคาร (9) การค้าประกันและภาระผูกพัน (10) การค้าในบัญชีของตนหรือบัญชีของลูกค้าไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ หรือ ศูนย์ซื้อขายนอกตลาดหลักทรัพย์อื่นใด จำพวก ตราสารตลาดเงิน (รวมถึงเช็ค ธนบัตร บัตรเงินฝาก) การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อนุพันธ์ทางการเงิน รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทฟิวเจอร์และ ออฟชั่น ตราสารเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย รวมถึงผลิตภัณฑ์ เช่น การสวอปสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เป็นต้น หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือได้ ตราสารเปลี่ยนมืออื่น และสินทรัพย์ทางการเงินรวมถึงทองคำแท่ง (11) การมีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ทุกประเภท รวมถึงการประกันการจำหน่ายและการจำหน่ายในฐานะตัวแทน (ไม่ว่าจำหน่ายทั่วไปหรือเฉพาะกลุ่ม) และการเสนอบริการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว (12) นายหน้าค้าเงิน (13) การจัดการสินทรัพย์ เช่น การจัดการเงินสดหรือเงินลงทุน รูปแบบการจัดการกองทุนรวมทุกประเภท การจัดการกองทุนบำเหน็จบำนาญ การดูแลทรัพย์สิน การบริการรับฝากและการจัดการสินทรัพย์เพื่อบุคคลอื่น (14) การบริการชำระและส่งมอบบัญชีสินทรัพย์ทางการเงิน รวมถึงหลักทรัพย์อนุพันธ์ทางการเงินและตราสารเปลี่ยนมืออื่นๆ (15) การจัดหาและให้บริการข่าวสารทางการเงินและการประมวลข้อมูลทางการเงินและซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องของผู้ให้บริการทางการเงินอื่นๆ และ (16) การบริการให้คำแนะนำ การเป็นตัวกลางและการบริการสนับสนุนทางการเงินอื่นๆ เกี่ยวกับกิจกรรมทั้งปวงซึ่งระบุในข้อก่อนหน้า (ตั้งแต่ (1) ถึง (11)) รวมถึงการยืนยันเครดิตและการวิเคราะห์สินเชื่อ (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2542)

จะเห็นได้ว่าบริการด้านการเงินตามคำจำกัดความของ WTO ครอบคลุมบริการ 16 ประเภทที่หลากหลายมาก และเกี่ยวข้องกับการให้บริการโดยตัวกลางทางการเงินหรือสถาบันการเงินทั้งประเภทธนาคาร ประกันชีวิต ประกันวินาศภัย หลักทรัพย์ จัดการกองทุนรวม และบริการด้านการเงินเฉพาะอื่นๆ เช่น ลิสซิ่ง และที่ปรึกษาทางการเงินด้วย ซึ่งครอบคลุมประเภทของสถาบันการเงินที่ Kumer (1997) ได้แบ่งประเภทไว้

จากแนวคิดเกี่ยวกับภาคบริการด้านการเงินที่ประกอบไปด้วยบริการด้านการเงินที่จัดทำหรือให้บริการโดยตัวกลางทางการเงินหรือสถาบันการเงินประเภทต่างๆ เมื่อมีผนวกเข้ากับแนวคิดเรื่องการค้าเสรีและการค้าในภาคบริการที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ ทำให้เห็นภาพได้ว่า การเจรจาการค้าเสรีหรือเปิดเสรีการค้าในภาคบริการด้านการเงิน จะเป็นการเจรจาเพื่อลดหรือยกเลิกอุปสรรคทาง

การให้บริการด้านการเงิน 16 ประเภท ซึ่งจัดทำหรือให้บริการโดยตัวกลางทางการเงินหรือสถาบันการเงินประเภทต่างๆ นั่นเอง

ทั้งนี้ Gamberale & Mattoo (2002) ได้อธิบายว่า อุปสรรคสำคัญของการให้บริการ (ซึ่งรวมถึงบริการด้านการเงินด้วย-คณะผู้วิจัย) จะอยู่ที่ข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์การกำกับดูแลภายในประเทศ (Domestic Regulation) ที่รัฐบาลของแต่ละประเทศกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันการเข้ามาแข่งขันของผู้ประกอบการให้บริการจากต่างประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ อุปสรรคทางการให้บริการจะอยู่ที่ตัวมาตรการของทางการภายในประเทศที่เป็นตัวควบคุมหรือกำกับการดำเนินกิจกรรมในสาขาบริการนั้นๆ เป็นสำคัญ

แต่อย่างไรก็ดี กฎเกณฑ์การกำกับดูแลภายในภาคบริการด้านการเงินถือเป็นสิ่งสำคัญ หรือยังมีความจำเป็นต้องกำกับดูแลเข้มงวดกว่าภาคบริการอื่นๆ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีเรื่องการกำกับดูแลทางการเงิน (Financial Regulation) รองรับ

การกำกับดูแลทางการเงิน (Financial Regulation หรือนิยมใช้คำว่า Financial Supervision) เป็นกฎเกณฑ์กติกาเฉพาะเพื่อควบคุม (control) หรือดูแล (oversight) พฤติกรรมต่างๆ ของธุรกิจทางการเงิน (Carmichael & Pomerleano, 2002; Goodhart, Hartmann, Llewellyn, Rojas-Suárez, & Weisbrod, 1998) ทั้งนี้ ภาคบริการด้านการเงินมีความจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลเข้มงวดเป็นพิเศษกว่าภาคเศรษฐกิจอื่น เพื่อรักษาเสถียรภาพเชิงระบบ (Systemic Stability)คุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection) และควบคุมอำนาจผูกขาด (Monopoly Power) ในธุรกิจการเงิน โดยเสถียรภาพเชิงระบบมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากคุณลักษณะพิเศษที่สำคัญของภาคบริการด้านการเงินคือสามารถก่อผลกระทบต่อเนื่องในวงกว้าง (Contagion Effect) ได้ กล่าวคือ หากภาคบริการด้านการเงินประสบปัญหา จะทำให้ทั้งระบบเศรษฐกิจและประชาชนผู้บริโภคได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง เป็นต้นทุนที่ตกแก่สังคม (Social Cost) สูงว่าต้นทุนที่ตัวธุรกิจการเงิน (Private Cost) เองต้องเผชิญมากมายนัก (Goodhart et al., 1998)

นอกจากความสำคัญด้านผลกระทบวงกว้างที่เรียกว่า Contagion Effect แล้ว ภาคบริการด้านการเงินยังประสบปัญหาความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market Failure) ที่ไม่อาจใช้กลไกตลาดเข้ามาจัดการเพื่อสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในภาคบริการด้านการเงินได้อย่างเต็มที่ โดยมีทฤษฎีที่อธิบายสภาพปัญหาดังกล่าวได้แก่ ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งอธิบายสาเหตุหลักของปัญหาว่ามาจากความไม่สมมาตรของสารสนเทศ (Asymmetric Information) ก่อให้เกิดปัญหาการเลือกผิด (Adverse Selection) เช่น สถาบันการเงินกลัวความเสี่ยงไม่ยอมปล่อยกู้แก่ผู้ขอกู้เพราะไม่ทราบข้อมูล ที่แท้จริงของผู้ขอกู้ ทั้งๆ ที่ผู้ขอกู้มีคุณสมบัติที่ดี นอกจากปัญหาการเลือกผิดแล้ว ความไม่สมมาตรของสารสนเทศยังนำไปสู่ปัญหาเรื่องจริยะวิบัติ (Moral Hazard) ด้วย เช่น กรณี

ที่ผู้ขอกู้ได้เงินกู้แล้วไปลงทุนผิดวัตถุประสงค์ของการกู้หรือลงทุนในธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง ทำให้สถาบันการเงินผู้ปล่อยกู้ต้องเผชิญกับความเสียหายจากผู้กู้ เป็นต้น (Mishkin, 2007)

ปัญหา Contagion Effect และ Asymmetric Information ในภาคบริการด้านการเงิน ได้รับการพิสูจน์เชิงประจักษ์จากภาวะวิกฤตการเงินที่ลามเป็นวิกฤตเศรษฐกิจในโลกในหลายช่วงเวลา โดยวิกฤตการเงินและเศรษฐกิจล่าสุดกำลังเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาและลุกลามไปทั่วโลกอยู่ในปัจจุบัน เมื่อเป็นเช่นนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่ยอมรับให้มีการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินเป็นพิเศษและแตกต่างจึงมีน้ำหนัก แต่การกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินเป็นพิเศษดังกล่าว ข่อมสร้างปัญหาให้แก่การเปิดเสรีการค้าในภาคบริการด้านการเงินด้วย เพราะดังที่กล่าวแล้วว่า วัตถุประสงค์หลักของการเปิดเสรีภาคบริการโดยทั่วไปคือการลดอุปสรรคอันเกิดจากกฎเกณฑ์การกำกับดูแลในประเทศ (domestic regulation) แต่เมื่อภาคบริการด้านการเงินมีความจำเป็นต้องกำกับดูแลเป็นพิเศษแตกต่างจากภาคบริการอื่นโดยทั่วไป ประเด็นปัญหาที่ต้องเผชิญสำหรับการเจรจาเปิดเสรีก็คือการหาจุดสมดุลระหว่างการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินที่ต้องการลดอุปสรรคด้านการกำกับดูแล กับการกำกับดูแลเพื่อรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของระบบการเงิน ค้ำครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดในธุรกิจ

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี

ในเชิงวิชาการด้านการบริหารจัดการธุรกิจ แนวคิดของคำว่า “การเจรจา (Negotiation)” มีความหมายว่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากคู่เจรจาฝ่ายหนึ่งต้องการจะเปลี่ยนสถานภาพเดิม (status quo) และเชื่อว่าจะนำมาซึ่งความเป็นไปได้ที่จะทำความตกลงที่พอใจร่วมกัน (Hiltrop&Udall, 1995)

แนวทางการเจรจาที่ดีจะมีขั้นตอนสำคัญๆ อยู่ 6 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ (1) การเตรียมตัว (2) การพัฒนากลยุทธ์ (3) การเริ่มเจรจา 4. การสร้างความเข้าใจตรงกัน 5. การต่อรอง และ 6. การปิดการเจรจา โดยในขั้นตอนของการเตรียมตัวก่อนเจรจา ผู้เจรจายจะต้องกำหนดสิ่งที่เรียกว่าประเด็น (Issues) และขอบเขตของวัตถุประสงค์ (Range of Objectives) ส่วนขั้นตอนของการพัฒนากลยุทธ์ หมายถึงการตัดสินใจของคู่เจรจาแต่ละฝ่ายว่าจะกำหนดกลยุทธ์และวิธีการใช้กลยุธินั้นอย่างไร ขั้นตอนการเริ่มเจรจาที่แต่ละฝ่ายจะเสนอความต้องการเบื้องต้น (Initial Demand) ให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ ซึ่งนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันว่าแต่ละฝ่ายมีท่าที (Position) อย่างไรและพยายามที่จะชั่งน้ำหนักท่าทีของอีกฝ่ายหนึ่ง จากนั้นจึงนำไปสู่ขั้นตอนของการต่อรอง โดยแต่ละฝ่ายจะพยายามที่จะเจรจาเพื่อให้ได้ประโยชน์แก่ตนเองสูงสุด และในขั้นตอนสุดท้ายคือการปิดการเจรจา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความตกลงขั้นสุดท้าย (Final Agreement) ร่วมกัน (Hiltrop&Udall, 1995)

ประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ว่า สำหรับการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement) ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาระหว่างภาครัฐ ไม่ใช่ความตกลงหรือสัญญาทางธุรกิจของภาคเอกชน นั้น จะมีแนวคิดเรื่องกรอบการเจรจาเป็นการเฉพาะหรือไม่ ถ้าพิจารณาจากประเด็นนี้ จำเป็นที่จะต้องหา

คำอธิบายจากวิชาการด้านกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการเพื่อที่จะบรรลุข้อตกลงในการจัดทำหนังสือสัญญาหรือความตกลงการค้าเสรีใดๆ ฉบับนั้น จะต้องมีการขั้นตอนหรือกระบวนการที่สำคัญที่สุดก็คือ “การเจรจา” โดยการเจรจา ถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดทำสนธิสัญญา ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการเจรจาต่อรองในเรื่องต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของรัฐเพื่อทำข้อตกลงเช่นเดียวกันกับที่เราเจรจาสัญญากันตามกฎหมายภายใน ซึ่งเมื่อมีการตกลงกันได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะมีกรร่างข้อตกลง ลงนาม และให้สัตยาบัน จึงจะมีผลผูกพันเป็นสนธิสัญญา (ประสิทธิ์ เอกบุตร, 2544) ทั้งนี้ ขั้นตอนการเจรจาจัดเป็นขั้นตอนภายนอกประเทศ ที่เปิดโอกาสให้ประเทศคู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้เจรจาต่อรองและตกลงกันในเรื่องที่จะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศ หรือจะยอมเสียประโยชน์บางประการเพื่อให้ได้รับประโยชน์ที่เห็นว่ามีค่ามากกว่าแก่ประเทศ อย่างไรก็ดี การเจรจาตกลงระหว่างประเทศนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาหรือความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีด้วยว่าจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบังคับเด็ดขาด (jus cogens) หรือที่กฎหมายภายในเรียกว่า “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” (จันทจิรา เอี่ยมมยุรา และชาติชาย เศรษฐสุนทร, 2549)

นอกจากจะกล่าวถึงการเจรจาแล้ว ยังมีแนวคิดทางกฎหมายว่าด้วยกระบวนการทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศโดยทั่วไปด้วย โดยเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่รัฐต้องดำเนินการทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถแบ่งขั้นตอนสำคัญๆ ออกได้เป็น 10 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การริเริ่ม (2) การตัดสินใจ (3) การเจรจา (4) การวางโครงสร้าง (5) การยอมรับ (6) การรับรองความถูกต้องแท้จริง (7) การขอความเห็นชอบจากรัฐสภา (8) การแสดงเจตนาผูกพัน (9) การทำให้สนธิสัญญามีผลบังคับเป็นกฎหมายภายใน และ (10) การจดทะเบียนสนธิสัญญาต่อสหประชาชาติ (จันทจิรา เอี่ยมมยุรา และชาติชาย เศรษฐสุนทร, 2549)

เมื่อการเจรจาเป็นขั้นตอนหนึ่งในการจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศแล้ว “กรอบการเจรจา (Negotiating Framework)” เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี สมควรจัดอยู่ในขั้นตอนใดของการเจรจา ทั้งนี้ จากการสำรวจแนวคิดทางวิชาการรวมถึงในสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศใดๆ ไม่ปรากฏพบว่าเป็นคำที่มีการให้ความหมายหรือคำนิยาม (definition) อย่างชัดเจนไว้ในหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ว่าหมายถึงอะไร มีรูปแบบหรือสาระสำคัญอย่างไรบ้าง แต่อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาผสมผสานจากแนวคิดเรื่องขั้นตอนการเจรจาในบริบทของการบริหารธุรกิจ และในบริบทของการทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่กล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า กรอบการเจรจาสมควรจัดเป็นขั้นตอนย่อยขั้นตอนหนึ่งของการเตรียมการก่อนเจรจาจริง โดยเป็นขั้นตอน “ก่อน” การดำเนินการเจรจา โดยปัจจัยที่กำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทย โดยเฉพาะการเจรจาในส่วนของการบริการด้านการเงินจะได้วิเคราะห์และนำเสนอในบทที่ 4 ต่อไป

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่าเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยผ่านพระราชดำรัสเกี่ยวกับการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดกว่า 25 ปี (2517 – 2542) โดยปี 2517 ถือเป็นปีแรกที่ทรงพระราชทานแนวคิดด้วยความพอมี พอกิน พอใช้ และพัฒนาตามลำดับขั้นตอนจากพื้นฐาน (ธันวา จิตต์สงวน, 2550, น. 42) จากนั้นได้ทรงพระราชทานแนวคิดเรื่อยมา และได้กลายมาเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นภายหลังจากเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยเมื่อช่วงปี 2540 จนจบจนกระทั่งถึงปี 2542

ทั้งนี้ ในช่วงปี 2542-2546 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสาขาวิชามาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อำนาจ “โครงการพัฒนารอบแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยจัดตั้งกลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นเพื่อดำเนินการ และได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดทำและเผยแพร่ นอกจากนี้ ยังทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยในการปรับปรุงด้วย จนกระทั่งเดือนมีนาคม 2546 กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ สศช. ก็ได้จัดทำเสร็จสมบูรณ์² ทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น โดยมีทั้งกรอบแนวคิด ทฤษฎี ข้อคิดเห็น และตัวอย่างการประยุกต์ใช้ ซึ่งสาระสำคัญที่เป็นกรอบแนวคิดของปรัชญาดังกล่าว ทางสศช. ได้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชน โดยทั่วไปดังที่ปรากฏในวาทกรรมต่อไปนี้

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล

² กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สศช. ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ออกเป็นหนังสือรวม 3 เล่ม ได้แก่ 1. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. วรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3. ประมวลคำในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2542 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [สศช.], 2546)

จากวาทกรรมดังกล่าว สศช. (2546) ยังวิเคราะห์หรือถอดโครงสร้างของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ทั้งหมด 4 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ คำนิยาม คุณลักษณะ เงื่อนไข และผลที่คาดว่าจะได้รับ กล่าวคือ

(1) คำนิยาม : ความพอเพียง (Sufficiency) หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

(2) คุณลักษณะ : ความพอเพียงจะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 3 ประการพร้อมๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ซึ่งสามารถอธิบายความหมายของคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ ดังนี้ (2.1) ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี (Dynamic Optimum) ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่างๆ ของการกระทำ ตัวอย่างเช่นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง (2.2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณในมิติต่างๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ (Expected Results) อย่างรอบคอบ (2.3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self-Immunity) เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต การกระทำที่จะสามารถเรียกได้ว่า พอเพียง (Systematic and Dynamic Optimum) นั้น จึงมิใช่แต่จะคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในสถานการณ์ต่างๆ (Scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ภายใต้ข้อจำกัดด้านองค์ความรู้ที่มีอยู่ (Bounded Rationality) และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระดับของความพอประมาณต้อง

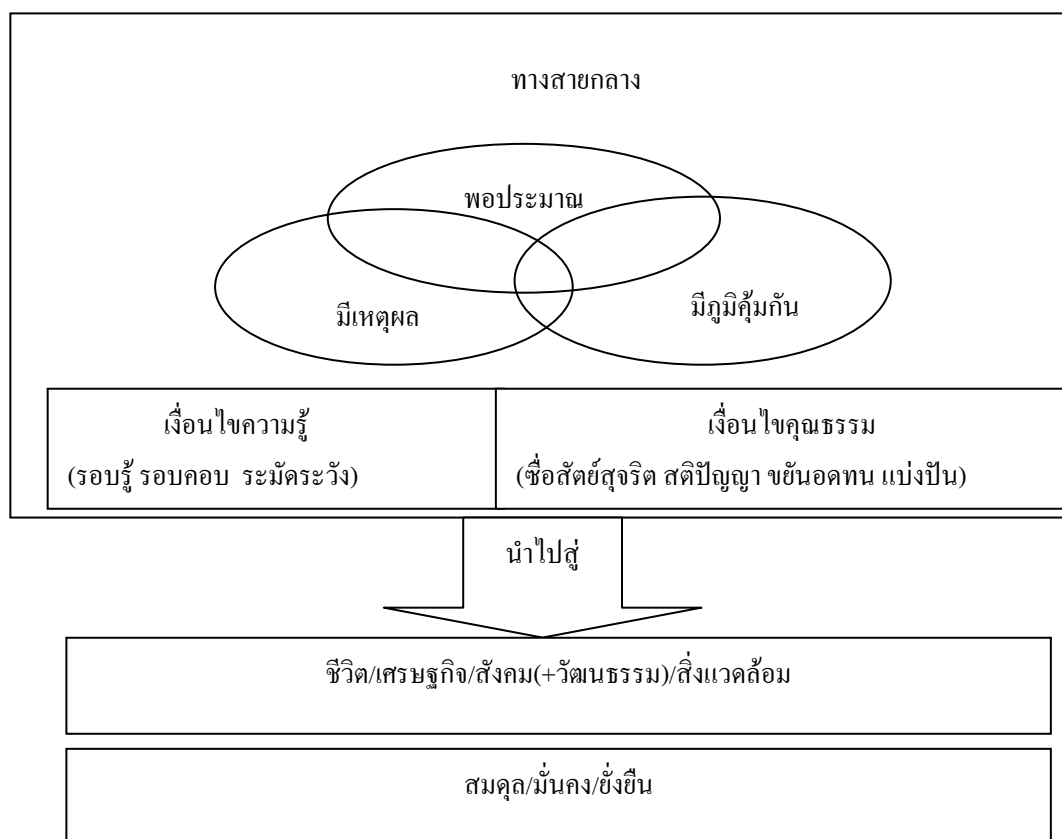
กรอบคลุมมิติการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เชิงพลวัต (Dynamic) จึงจะนับได้ว่าเป็นระดับพอเพียงที่สมบูรณ์

(3) เงื่อนไข : เงื่อนไขที่จะทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ได้อย่างบรรลุผลจำเป็นจะต้องมี 2 เงื่อนไขที่สำคัญ กล่าวคือ (3.1) เงื่อนไขด้านความรู้ (Knowledge Condition) : หมายถึง ความรอบรู้ด้านวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้มาพินิจพิจารณา ก่อนนำมาใช้ และต้องมีความระมัดระวังในการนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการ (3.2) เงื่อนไขด้านคุณธรรม (Ethical Condition) : การมีความรู้ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของ วิชาการที่ถูกต้องในการนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานด้านต่างๆ นั้น แม้ว่าจะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น ในการปฏิบัติงาน แต่หากไม่มีการกำกับด้วยคุณธรรม ก็อาจจะใช้ความรู้ความเก่งของตนเองไปใน ทางที่ผิด หรือก่อให้เกิดโทษอย่างมหันต์แก่ผู้อื่นได้ ดังนั้น การเป็น “คนเก่ง” เมื่อวัดจากการเป็นผู้มี ความรู้อย่างเดียวคงไม่พอ แต่จะต้องเป็น “คนดี” ที่มีคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับด้วย ทั้งนี้ การมีคุณธรรม แม้จะเป็นลักษณะในเชิงคุณค่าและเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) แต่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้วาง กรอบของคุณธรรมเอาไว้ 4 อย่างด้วยกัน คือ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมด้านการมี สติปัญญา คุณธรรมด้านความขยันอดทน และคุณธรรมด้านการแบ่งปัน ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ เน้นเป็นพิเศษในการเสริมสร้างเงื่อนไขทั้ง 2 ประการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับ เนื่องจากการกระทำของกลุ่มคนดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ : การปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่การพัฒนา ที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน อีกทั้งมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

นอกจากเหนือจากวาทกรรมดังกล่าว ยังได้มีการนำมาตีความสาระสำคัญให้ออกมา ในลักษณะของแผนภาพสรุปสาระสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เข้าใจได้โดยง่าย โดยธนา จิตต์สงวน (2550) ได้แสดงไว้ดังภาพประกอบที่ 1.ต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1. สรุปสาระสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

สมบุญ ศิริประชัย (2550) ได้ศึกษาถึงทฤษฎี ความหมายและสาระสำคัญของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ที่ใช้กันในสังคมไทย พบว่าธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่ยังไม่มีข้อสรุปอย่างชัดเจนในทางวิชาการ โดยความหมายที่แท้จริงยังคงไม่มีความชัดเจนและมีความสับสนอยู่มาก ทั้งนี้ คำศัพท์ในภาษาอังกฤษที่สื่อถึงธรรมาภิบาลโดยทั่วไปได้แก่คำว่า “Governance” ที่เพิ่งมีใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1989 โดยธนาคารโลก หลังจากนั้นคำนี้ก็เริ่มมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยในวงวิชาการตะวันตกมีการให้นิยามความหมายเอาไว้อย่างหลากหลายถึง 7 คำนิยาม ซึ่งสร้างความสับสนว่าจริงๆ แล้ว Governance คืออะไร นอกจากนี้ ในภาษาไทยเอง คำว่า “Governance” นี้หากแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้องแล้วน่าจะใกล้เคียงกับคำว่า “อภิบาล” มากที่สุด โดยการใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ที่เห็นอยู่ทั่วไปน่าจะเป็นการเลือกแบบอำเภอใจ เพราะเห็นว่าใกล้เคียงกับคำว่า “Good Governance” อย่างไม่รู้ดี ไม่ว่าคำศัพท์ในภาษาไทยจะเป็นอย่างไร สิ่งซึ่งมีความหมายที่สุดของการศึกษาเรื่องนี้ น่าจะอยู่ที่ความหมายของคำว่า “Governance” ซึ่งตามความหมายของธนาคารโลก (World Bank) คำว่า “Governance” มีความหมายถึงการใช้อำนาจเพื่อจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

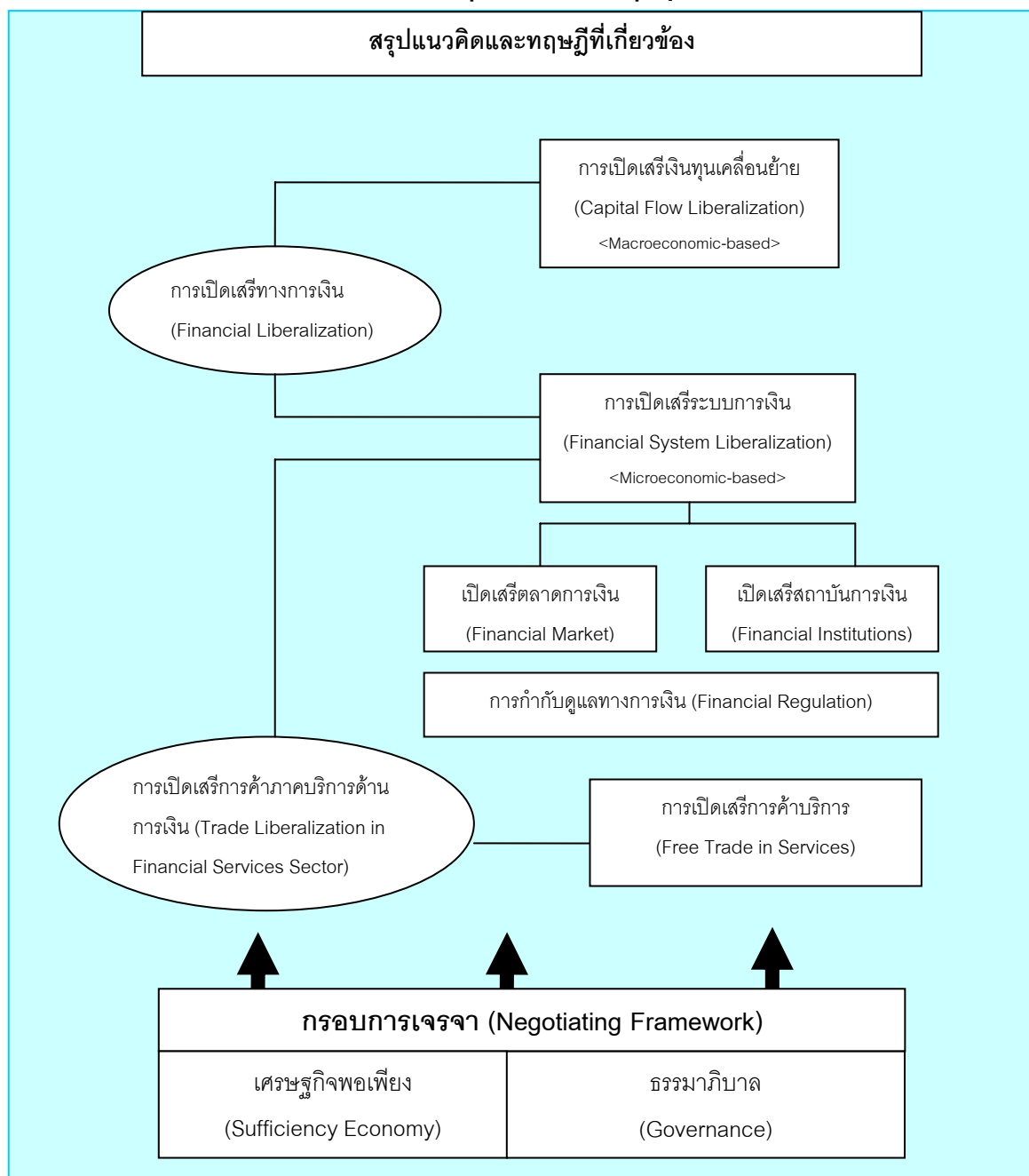
(the exercise of political power to manage a nation's affairs) อย่างไรก็ดี ประเด็นที่ควรสนใจจะอยู่ที่มิติของธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิผล ซึ่งในทางทฤษฎีแล้ว นักวิชาการมักให้ความสำคัญกับมิติธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิผลโดยมีองค์ประกอบหลักหรือเสาหลักอยู่ 4 ประการ ได้แก่ ความโปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบ (Accountability) การคาดคะเนได้ (Predictability) และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) โดยความโปร่งใส คือการไหลเวียนของสารสนเทศที่มีต้นทุนต่ำ ทำให้สารสนเทศมีการกระจายอย่างทั่วถึงและเข้าถึงได้ง่าย ความรับผิดชอบ คือการรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถามหรือให้คำอธิบายต่อการกระทำของตนแก่ประชาชน การคาดคะเนได้ คือผลของกฎหมายหรือกติกาของสังคมมีความชัดเจน เปิดเผยและรู้ล่วงหน้า และยังสามารถมีการบังคับใช้อย่างได้ผล ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือพลเมืองทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเสมอในกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือคนที่ด้อยโอกาสทางสังคม (สมบุญ ศรีประชัย, 2550)

ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาบัญญัติไว้เป็นกฎหมายลำดับรองเพื่อนำมาใช้กับข้าราชการไทยในระดับพระราชกฤษฎีกา ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยได้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารราชการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกของไทยที่บัญญัติเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในระบบราชการไทย โดยแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลของทางการไทยตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ มีสาระสำคัญอยู่ในมาตรา 6 ที่ได้ระบุการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย 7 ประการ ได้แก่ (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และ (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

2.1.5 สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมา สามารถนำมาผสมผสานและสรุปออกได้ดังภาพประกอบที่ 2. ต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 2. สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กล่าวคือ กรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย มีพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีเริ่มต้นจากแนวคิดเรื่องการเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) ซึ่งแยกออกได้เป็นการเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย (Capital Flow Liberalization) ที่อิงความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) เป็นพื้นฐาน กับ การเปิดเสรีระบบการเงิน (Financial System Liberalization) ที่อิงความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) เป็นพื้นฐาน และแบ่งแนวคิดย่อยของการเปิดเสรีดังกล่าวออกได้เป็นการเปิดเสรีตลาดการเงิน (Financial Market

Liberalization) กับการเปิดเสรีสถาบันการเงิน (Financial Institutions Liberalization) โดยจะมีแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการกำกับดูแลทางการเงิน (Financial Regulation) เข้ามามีอิทธิพลหลักในการเปิดเสรีระบบการเงิน ทั้งนี้ การเปิดเสรีระบบการเงินนี้เองเป็นหัวใจหลักที่เชื่อมโยงแนวคิดว่าการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงิน (Trade Liberalization in Financial Services Sector) ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดเรื่องการเปิดเสรีระบบการเงินและแนวคิดว่าการเปิดเสรีการค้าบริการ (Free Trade in Services) ดังนั้น เมื่อประกอบกับการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดกรอบการเจรจา แนวคิดเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลแล้ว การศึกษาวิจัยเรื่องกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย จึงจำเป็นต้องมีแนวคิดและทฤษฎีการเปิดเสรีระบบการเงิน การกำกับดูแลทางการเงิน การเปิดเสรีการค้าบริการ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นพื้นฐานในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ค้นคว้าเกี่ยวกับการกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยโดยตรง จะมีเพียงแต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทยซึ่งมีอยู่ 4 ชิ้นที่สำคัญ ได้แก่ งานวิจัยของโครงการ WTO Watch เมื่อปี 2548 นำเสนอโดยนักเศรษฐศาสตร์จากธนาคารแห่งประเทศไทย (กอบศักดิ์ ภูตระกูล ดอน นาครทรรพ และ ฤกษ์ รอดประเสริฐ) เพื่อศึกษาถึงการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (WTO) และความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน งานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยเมื่อปี 2548 เกี่ยวกับผลกระทบแนวทางการเจรจาการค้าเสรีแบบทวิภาคี ซึ่งมีการค้นคว้าบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการด้านการเงินของไทย งานวิจัยของสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังเมื่อปี 2549 เรื่องการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีภาคบริการทางการเงินของไทย และล่าสุดคืองานวิจัยส่วนบุคคลปี 2549 ของธาริษา วัฒนเกส ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยปัจจุบัน เพื่อเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เรื่องการเปิดเสรีและเสถียรภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

กอบศักดิ์ ภูตระกูล ดอน นาครทรรพ และ ฤกษ์ รอดประเสริฐ (2548) ได้ศึกษาถึงการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (WTO) และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและกำหนดขอบเขตการศึกษาในสถาบันการเงินเฉพาะธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีแนวโน้มความต้องการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของโลกสูงขึ้นเรื่อยๆ ดูได้จากกระแสการ

รวมกลุ่มของสถาบันการเงินที่มีมากขึ้น นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทยเริ่มมีบทบาทสำคัญในระบบสถาบันการเงินไทยมากขึ้น นำไปสู่ความต้องการเปิดเสรีเพื่อให้มีการแข่งขันทางการค้าในระบบสถาบันการเงินในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินในเวที WTO มีความสำคัญต่อการตอบสนองกระแสความต้องการเปิดเสรี ทั้งนี้ ทางประเทศไทยได้วางแผนรองรับการแข่งขันจากต่างประเทศด้วยการกำหนดแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ เพื่อส่งเสริมการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึง เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงิน และเพื่อส่งเสริมการดูแลผู้บริโภค นอกจากนี้ ทางคณะผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงประโยชน์และความท้าทายของการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน โดยพบว่า การเปิดเสรีจะมีประโยชน์ทั้งในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพด้านราคาและคุณภาพของการให้บริการ แต่จะมีความท้าทายและผลกระทบจากการเปิดเสรี 3 ด้าน กล่าวคือ การเปิดเสรีทำให้สถาบันการเงินของไทยอาจแข่งขันกับสถาบันการเงินต่างชาติไม่ได้ การเปิดเสรีอาจเอื้อประโยชน์แก่ลูกค้ารายใหญ่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของสถาบันการเงินต่างชาติ มากกว่าลูกค้ารายย่อย และการเปิดเสรีอาจส่งผลกระทบหรือเพิ่มความเสี่ยงในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของทางการได้

ทั้งนี้ กอบศักดิ์ ภูตระกูล และคณะ ได้เสนอแนะประเด็นเชิงนโยบายเพื่อกำหนดกรอบนโยบายการเปิดเสรีสถาบันการเงินของไทยในหลายประเด็น กล่าวคือ การเปิดเสรีภายใต้ WTO ควรเป็นการเปิดเสรีที่ทางการสามารถควบคุมการเลือกเปิดเสรีได้ในลักษณะเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทางประเทศไทยควรสงวนสิทธิไม่ผูกพันการเปิดเสรีการค้าในรูปแบบการให้บริการข้ามแดน (Cross-border supply) และการใช้บริการในต่างแดน (Consumption aboard) โดยเฉพาะช่องทาง E-banking จนกว่าจะมีกฎหมายกำกับธุรกรรม E-commerce ให้ชัดเจนและจนกว่าไทยจะมีความพร้อมในการบริหารความเสี่ยงจากการให้บริการในรูปแบบดังกล่าวได้ นอกจากนี้ ทางประเทศไทยควรมีการประสานนโยบายการเปิดเสรีสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาค นโยบายปฏิรูประบบการเงินในประเทศ และนโยบายเปิดเสรีด้านเงินทุนเคลื่อนย้าย เพราะนโยบายทั้ง 4 ด้านมีความเกี่ยวเนื่องกัน และทางประเทศไทยควรสงวนสิทธิในการพิจารณาอนุมัติการให้บริการธุรกรรมทางการเงินใหม่ เนื่องจากยังไม่มีกฎเกณฑ์รองรับ

งานศึกษาของกอบศักดิ์ ภูตระกูล และคณะ ดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อการนำมากำหนดเป็นกรอบการเจรจาของไทยได้ อย่างไรก็ดี เนื่องจากการจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะการเปิดเสรีในกรอบ WTO และสนใจเฉพาะสถาบันการเงินที่เป็นธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก ซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมการจัดทำกรอบการเจรจาการค้าเสรีบริการด้านการเงินในสาขาอื่นๆ เช่น สาขาหลักทรัพย์ และสาขาประกันภัย เป็นต้น นอกจากนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีในลักษณะทวิภาคีและภูมิภาคนอกเหนือจากในกรอบพหุภาคีภายใต้ WTO ดังนั้น การวิจัยโดยขยาย

ขอบเขตทั้งในแง่ของประเภทสถาบันการเงินและกรอบการเจรจาในแบบทวิภาคีและภูมิภาคเพิ่มเติม อาจจะทำให้ช่วยต่อยอดงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาคบริการด้านการเงินของไทยได้ดียิ่งขึ้น

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2548, น. 4-29 – 4-33) หรือทีดีอาร์ไอ ได้ทำการวิจัยถึงผลกระทบแนวทางการเจรจาการค้าเสรีแบบทวิภาคีครอบคลุมหลายสาขาโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน พบว่า การเปิดเสรีเสรีบริการการเงินจะช่วยสร้างโอกาสใหม่ๆ ในการประกอบการค้าแก่สถาบันการเงินและนักลงทุน และเพิ่มช่องทางในการให้บริการด้านการเงินข้ามพรมแดน และช่วยให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น แต่กฎระเบียบของไทยยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ หรือจำกัดสัดส่วนผู้บริหารชาวต่างประเทศ ทั้งนี้ ได้มีการสำรวจถึงสภาพการแข่งขันในตลาดบริการด้านการเงินในไทย พบว่า ทั้งในตลาดบริการธนาคาร ตลาดบริการการประกันภัย และตลาดบริษัทหลักทรัพย์ ปัจจุบันมีการแข่งขันค่อนข้างมาก หากมีการเปิดเสรีจะทำให้ธุรกิจเผชิญกับการแข่งขันมากขึ้น แต่การแข่งขันจะส่งผลให้ต้นทุนและคุณภาพของบริการดีขึ้น ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐควรต้องมีการพัฒนากฎ กติกาในการกำกับดูแลเพื่อรองรับรูปแบบและเครื่องมือและธุรกรรมการเงินใหม่ๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นด้วย

งานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยดังกล่าว มีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจสภาพตลาดการแข่งขันของอุตสาหกรรมการเงินในประเทศไทย และมีประเด็นข้อกังวลในเรื่องของการพัฒนากฎเกณฑ์การกำกับดูแลให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของเครื่องมือและธุรกรรมการเงินแบบใหม่ (New Financial Products) ที่มีความซับซ้อน ซึ่งประเด็นดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นกรอบการเจรจาของไทยได้ อย่างไรก็ดี หากมีการใช้วิธีการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิคอื่นเพิ่มเติม เช่น การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสอบถามความคิดเห็นในประเด็นข้อกังวลที่ได้จากงานวิจัยก็จะเป็นประโยชน์และเพิ่มพูนความน่าเชื่อถือมากกว่าเดิม

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง [สวค.] (2549ข) ได้ทำการวิจัยถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีภาคบริการทางการเงินของไทย โดยใช้วิธีการวิจัยที่มีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าทิศทางของโลกจะมีการทำความตกลงการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งภาคการเงินจะเป็นหัวข้อที่สำคัญของความต้องการจัดทำความตกลงการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงสร้างแรงกดดันให้ไทยต้องเข้าร่วมการเจรจาเปิดเสรีภาคการเงิน ทั้งนี้ ในงานวิจัยได้ยึดประเด็นข้อเรียกร้องของสหรัฐอเมริกาในการจัดทำ FTA กับไทยและประเทศอื่นๆ เป็นปัจจัยหลักในการศึกษา ทำให้พบว่าประเด็นการเจรจาที่สำคัญ เช่น ประเด็นด้านผลกระทบต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค ประเด็นในเรื่องผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจจัดการกองทุน ธุรกิจประกันภัย และภาคธุรกิจการเงินที่

ไม่ใช่ธนาคาร (Non-banks) ประเด็นด้านผลกระทบต่อผู้บริโภค ประเด็นด้านความโปร่งใส เป็นต้น ล้วนเป็นประเด็นที่ควรคำนึงถึงในการเจรจาของไทย

งานวิจัยของสวค. ดังกล่าว เป็นประโยชน์ทั้งในแง่ของการคาดการณ์แนวโน้มของการเจรจาในสาขาบริการด้านการเงินและประเด็นต่างๆ ที่ควรนำมาเป็นหัวข้อการเจรจา ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้สามารถกลายเป็นกรอบการเจรจาที่เหมาะสมของไทยได้ อย่างไรก็ดี วิธีการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจะเน้นไปที่การเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมด้วยวิธีการศึกษาแบบอื่นด้วย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเฉพาะในส่วนของการค้นหาความหมายและความสำคัญของการกำหนดกรอบการเจรจาเพิ่มเติม เพื่อต่อยอดงานการศึกษาวิจัยดังกล่าว

ธาริษา วัฒนเกส (2549) ได้ศึกษาถึงความสำคัญของระบบธนาคารพาณิชย์และเสถียรภาพของภาคการธนาคารที่มีความเชื่อมโยงต่อเสถียรภาพโดยรวมของระบบเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยและบทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยและความเสี่ยงของการเปิดเสรี และเสนอแนะนโยบายในการเปิดเสรีในภาคธนาคารพาณิชย์ ด้วยวิธีการศึกษาแบบวิจัยเชิงพรรณนาโดยใช้ข้อมูลธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลและงานวิจัยขององค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การการค้าโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก เป็นต้น รวมทั้งข้อมูลด้านข้อผูกพันการเปิดเสรีภาคการเงินการธนาคารภายใต้ GATS และการเปิดเสรีภาคการธนาคารแบบทวิภาคีของประเทศต่างๆ กับประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหลัก ทั้งนี้ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า โครงสร้างระบบการเงินของไทยยังมีลักษณะเป็น bank-based คือ อิงระบบธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก โดยภาคธนาคารพาณิชย์จะเป็นช่องทางหลักในการจัดสรรทรัพยากรและการส่งผ่านผลการดำเนินงานนโยบายการเงิน การดำเนินนโยบายของทางการจึงต้องคำนึงถึงเสถียรภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ และการเปิดเสรีภาคธนาคารพาณิชย์จึงต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ ซึ่งการเปิดให้มีการแข่งขันไม่จำเป็นต้องเปิดเสรีโดยสมบูรณ์ แต่ต้องมีขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ไทยปรับตัวรับการการแข่งขัน และไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีเงื่อนไขที่จำเป็นได้แก่ เสถียรภาพของเศรษฐกิจโดยรวม ความพร้อมของธนาคารพาณิชย์ โครงสร้างพื้นฐานของระบบการเงิน และระบบตรวจสอบธนาคาร

ทั้งนี้ ธาริษา วัฒนเกส ได้เสนอแนะว่า ในการกำหนดกลยุทธ์การเปิดเสรีภาคการธนาคาร ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและประโยชน์ที่ได้จากการเปิดเสรี เพราะถึงแม้การเปิดให้มีการแข่งขันจากต่างชาติ จะนำไปสู่ผลประโยชน์ของผู้บริโภคและประสิทธิภาพของระบบธนาคาร แต่หากไม่มีความพร้อม ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น จึงต้องมีจุดยืนที่มั่นคงในประเด็นที่มีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ มีการจัดลำดับการเปิดเสรีอย่างเหมาะสม

ค่อยเป็นค่อยไป สอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และรักษาความเป็นเจ้าของธนาคารพาณิชย์โดยคนไทยในระดับที่สมควรที่จะสามารถรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินไทยไว้ได้ นำมาซึ่งประเด็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเปิดเสรีภาคการธนาคารหลักๆ 5 ข้อ ดังนี้ (1) แนวทางการเปิดเสรีภาคการธนาคาร ควรแบ่งเป็น มาตรการระยะสั้น โดยเปิดเสรีด้านบุคลากรและการยกระดับสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติให้เป็น Subsidiary มาตรการระยะปานกลาง โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ เช่น การเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจ เป็นต้น และมาตรการระยะยาว โดยการอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติรายใหม่เข้ามาประกอบธุรกิจ และให้มีบริการทางการเงินรูปแบบใหม่และช่องทางการให้บริการเพิ่มมากขึ้น (2) มีมาตรการเพื่อคงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรการจำกัดเงินทุนไหลออกหากประสบปัญหาดุลการชำระเงิน และมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินและเศรษฐกิจมหภาค (3) มีมาตรการเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการเงิน โดยมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสถาบัน ระบบธรรมาภิบาลที่ดีในภาคธุรกิจ การส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน และการประเมินความเข้มแข็งของโครงสร้างระบบการเงินไทย (4) มีการดำเนินมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยควบคุมให้ธนาคารมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชน และเผยแพร่ข้อมูลที่จำเป็นต่อผู้บริโภค และ (5) มีการเตรียมความพร้อมของภาคเอกชน โดยผู้ให้บริการต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการแข่งขัน และผู้บริโภคต้องปรับตัวให้ทันต่อการพัฒนาของภาคการเงิน ทั้งในเรื่องของประโยชน์และความเสี่ยงของบริการที่เลือกใช้ และการมีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินการของสถาบันการเงิน

งานวิจัยของธาริษา วัฒนเกส ดังกล่าว มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีระบบธนาคารพาณิชย์ไทย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยังเป็นคำตอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย อันจะเป็นการต่อยอดความรู้ให้แก่โครงการวิจัยนี้ อย่างไรก็ดี เนื่องจากงานวิจัยของธาริษาจะเน้นไปที่ธนาคารพาณิชย์ โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาจากเอกสารเป็นหลัก ซึ่งอาจจะยังไม่ครอบคลุมระบบบริการด้านการเงินไทยที่จะมีทั้งภาคธุรกิจธนาคาร ธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุนรวม และธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย นอกจากนี้ วิธีการศึกษาวิจัยนอกจากวิจัยเชิงเอกสารแล้ว ควรจะมีวิธีการวิจัยแบบอื่นร่วมด้วย เช่น วิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบอาชีพในธุรกิจการเงิน เพื่อให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยประยุกต์ เพื่อนำผลงานที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการเจรจาการค้าเสรีในภาคบริการด้านการเงินของไทย โดยใช้การวิจัยอย่างมีแบบแผนตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ สามารถแบ่งวิธีการวิจัยตามแหล่งข้อมูลที่จัดเก็บออกได้เป็น 2 วิธีหลักได้แก่

1. การวิจัยเชิงพรรณนาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่จะเก็บจากห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งข้อมูลตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1. ในส่วนของการหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย ในลักษณะการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

2. การวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อนำความคิดเห็นหรือทัศนคติจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกรอบการเจรจา มาวิเคราะห์หากรอบการเจรจาที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 โดยผู้มีส่วนได้เสียแบ่งออกเป็นภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม (หรือภาคประชาชนผู้ใช้บริการด้านการเงิน) อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อจำกัดของโครงการวิจัย จึงไม่สามารถสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาสังคมที่มีจำนวนนับล้านคนได้อย่างครบถ้วน ในที่นี้จึงอาศัยภาควิชาการเป็นตัวแทนสะท้อนความคิดเห็นของภาคประชาสังคมด้วยในระดับหนึ่ง ในฐานะที่เป็นผู้บริโภครายการด้านการเงินที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการอาชีพในธุรกิจการเงินเอกชนและไม่ใช่ภาครัฐผู้ดำเนินนโยบาย ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จะเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในภาครัฐและภาควิชาการ/ประชาสังคม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยมากที่สุด ส่วนการใช้แบบสอบถามจะเป็นการเก็บข้อมูลจากภาคเอกชนผู้ประกอบการอาชีพในธุรกิจการเงินในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป วิธีการวิจัยทั้ง 2 วิธีมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์	วิธีการวิจัย
1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย	ใช้การวิจัยจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก
2. เพื่อออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ	(1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (2) ใช้แบบสอบถามภาคเอกชนผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจการเงิน

รายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนาจากเอกสาร และวิธีการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น จะได้นำเสนอในข้อ 3.2 และ 3.3 ต่อไปนี้

3.2 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนาจากเอกสาร

การวิจัยเอกสารเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพลักษณะหนึ่ง โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก ความสำคัญของการวิจัยเอกสารอยู่ที่การจำแนกประเภทของเอกสารออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) เอกสารชั้นต้นหรือเอกสารที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หมายถึง เอกสารที่เป็นข้อมูลหรือหลักฐานโดยตรง เป็นข้อมูลที่เป็นต้นฉบับ (Originality) หรือเป็นข้อมูลที่ผู้ผลิตผลงานเป็นผู้ค้นพบหรือเขียนมาจากตัวเอง เช่น กฎหมาย ประกาศ จดหมายเหตุ หนังสืออนุวัติ ฯลฯ เป็นต้น (2) เอกสารระดับรองหรือเอกสารที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นเอกสารที่ผ่านการวิเคราะห์หรือตีความจากผู้อื่นมาแล้ว หรือมีการรวบรวมและวิเคราะห์หรือตีความหรืออธิบายไว้แล้ว ทั้งนี้ การวิเคราะห์เอกสารที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งต่างจากข้อมูลทุติยภูมิซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล เพราะเป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ของผู้อื่นมาแล้ว (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2550, น. 118-119)

จากแนวคิดในการวิจัยเอกสารดังกล่าว คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเอกสารทั้งประเภทปฐมภูมิ โดยเฉพาะกฎหมาย กฎระเบียบและเอกสารตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลเอกสารประเภททุติยภูมิจะค้นคว้าเอกสารที่เป็นตำราวิชาการ หรือข้อมูลอื่นๆ ตามสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet) ห้องสมุดของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและห้องสมุดตามมหาวิทยาลัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาหรืออธิบายความ โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองในกรณีที่ได้ข้อมูลประเภทปฐมภูมิ และใช้การสังเคราะห์หรือสรุปข้อมูลประเภททุติยภูมิ ซึ่งการวิเคราะห์จากเอกสารทั้งหมดจะเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้ และนำไปสู่การนำเสนอเหตุผลใหม่

3.3 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น

3.3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการหนึ่งของการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งประชากรที่ต้องการเก็บข้อมูลจะมีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะและมีขนาดเล็ก โดยตัวอย่างกลุ่มประชากรที่มีลักษณะพิเศษในการสัมภาษณ์ เช่น นักบริหาร ผู้นำทางวิชาการ นักธุรกิจ เป็นต้น การเก็บข้อมูลด้วยวิธีนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ แต่ผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องกำหนดประเด็นต่างๆ ไว้ล่วงหน้าว่าต้องการซักถามในเรื่องใด (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายและกลยุทธ์สำคัญในการเก็บข้อมูลไม่ใช่มุ่งความเป็นวัตถุวิสัย แต่มุ่งให้ได้ความถูกต้องตรงประเด็นของข้อมูลในโลกและในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก โดยดำเนินการสอบถามในรูปแบบของการสนทนา (ชาย โพธิ์สิตา, 2550)

จากแนวคิดในการวิจัยที่กล่าวข้างต้น การสัมภาษณ์เชิงลึกภายใต้โครงการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีระเบียบวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. การคัดเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยคัดเลือกผู้ที่จะให้สัมภาษณ์แบ่งออกเป็นบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ๆ รวมทั้งสิ้น 8 ท่าน กลุ่มแรก ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน ซึ่งในประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ นอกจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่เป็นหน่วยงานดูแลเงินนโยบาย เปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินในภาพรวมแล้ว ยังประกอบไปด้วยหน่วยงานหลัก 4 แห่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ค.ป.ก.) และกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (จร.) โดยหน่วยงาน 3 แห่งแรก ถือเป็นผู้กำกับดูแล (Regulators) ธุรกิจการเงินในประเทศไทย ส่วนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศจะเป็นผู้ดำเนินการและประสานงานการเจรจาการค้าภาคบริการในภาพรวมของประเทศไทย

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ โดยถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นตัวแทนแสดงความคิดเห็นในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 4 ท่าน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นางสาวนพพร มหารักขะ

ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายกลยุทธ์สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. นางทิพย์สุดา ถาวรารม

ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3. นายอรรถพล พิบูลชนพัฒนา

ผู้อำนวยการส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

4. นายบุญฤทธิ์ กัลยาณมิตร

ผู้อำนวยการสำนักการค้าบริการและการลงทุน

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

นอกจากนี้ ทางคณะผู้วิจัยยังได้รับเกียรติจากผู้ช่วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (นายเกริก วณิชกุล) ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในมุมมองเชิงนโยบายในการดูแลกิจการสถาบันการเงินในความรับผิดชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยอีกด้วย สำหรับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เนื่องจากมีส่วนได้เสียกับคณะผู้วิจัยซึ่งทั้งหมดเป็นข้าราชการประจำของสำนักงานฯ จึงจำเป็นต้องสงวนไม่ขอความเห็นเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นกลางมากที่สุด

ส่วนกลุ่มที่สอง ได้แก่ นักวิชาการผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ประจักษ์ด้านเศรษฐกิจ การเงิน และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน นักวิชาการที่ให้สัมภาษณ์นี้ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกจากบุคคลที่เห็นว่าจะเป็นตัวแทนแสดงความคิดเห็นในมุมมองเชิงวิชาการและในฐานะตัวแทนสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนผู้ใช้บริการด้านการเงินในภาคประชาสังคมด้วยในระดับหนึ่ง มีทั้งหมด 4 ท่าน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. ศาสตราจารย์ ดร. พรายพล คุ่มทรัพย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิรา เอี่ยมมยุรา

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. ดร. เดือนเด่น นิคมบริรักษ์

ผู้อำนวยการวิจัย ด้านการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

4.นางสาวสฤณี อาชวานันทกุล

นักวิชาการอิสระ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินการธนาคาร

2. วิธีการสัมภาษณ์และแนวคำถาม

คณะผู้วิจัยจะติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อขอสัมภาษณ์ โดยส่งแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเตรียมตัวก่อนล่วงหน้า ส่วนวิธีการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในรูปของการสนทนาและเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเองให้ได้มากที่สุด

สำหรับแนวคำถามประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อ 2. คือ เพื่อออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ โดยสรุปแนวคำถามได้ดังนี้

แนวคำถามที่ 1 : ความเห็นเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของคำว่ากรอบการเจรจา

แนวคำถามที่ 2 : ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นเฉพาะในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย โดยครอบคลุมในประเด็นประเทศที่ไทยควรทำความตกลงฯ ด้วยระดับของการทำความตกลงฯ สาขาย่อยในภาคบริการด้านการเงินที่ต้องการเปิดเสรีก่อนหลัง (Priority) การกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการเจรจา ประเด็นหรือหัวข้อใดที่ต้องการเจรจาเป็นพิเศษ และแนวทาง (Approach) ในการเจรจา

แนวคำถามที่ 3 : ความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดทำกรอบการเจรจา

แนวคำถามที่ 4: ความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำกรอบการเจรจา

แนวคำถามที่ 5 : ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบการเจรจา

รายละเอียดคำถามเพื่อการสัมภาษณ์โปรดดูได้ที่ ภาคผนวก ก.

3.3.2 การใช้แบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามเป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปในงานสำรวจ โดยข้อมูลที่เก็บจะเกี่ยวกับความเห็นหรือความนิยมของคนหรือชุมชน ซึ่งแบบสอบถามจะเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากบุคคลเป้าหมายหรือหน่วยสำรวจ นักวิจัยสามารถออกแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลสอดคล้องกับการทดสอบสมมุติฐานที่กำหนดไว้โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัย (เจริญ จันทลักษณ์ และกษิดิ์ อื้อเชื้อชาญกิจ, 2551) ทั้งนี้ ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณวิธีหนึ่ง โดยการใช้แบบสอบถามแบ่งออกได้เป็น 3 วิธีการหลักๆ คือ (ก) การสัมภาษณ์โดยมีแบบสอบถาม (Interview Schedule) (ข) การส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปทางไปรษณีย์ และ (ค) การใช้แบบสอบถามให้ผู้ตอบตอบเอง ณ วันที่เก็บข้อมูล (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550)

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนเกี่ยวกับการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นตั้งแต่การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในที่นี้ ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจการเงินภาคเอกชนในประเทศไทย ซึ่งตามขอบเขตของงานวิจัยจะได้กลุ่มธุรกิจการเงินสาขาย่อยที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญต่อการเจรจาเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินทั้งสิ้น 7 ประเภท ได้แก่ (1) ธนาคารพาณิชย์ (2) สาขานานาชาติต่างประเทศ (3) บริษัทบัตรเครดิต (4) บริษัทหลักทรัพย์ (5) บริษัทจัดการกองทุนรวม (6) บริษัทประกันชีวิต และ (7) บริษัทประกันวินาศภัย จำนวนรวมทั้งสิ้น 205 แห่ง ทั้งนี้ แม้ว่าประชากรมีจำนวนไม่มากนัก การรวบรวมข้อมูลโดยการสำมะโนประชากรทั้งหมดจึงสามารถกระทำได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกลุ่มตัวอย่าง แต่อย่างไรก็ดี เป็นการยากที่จะได้ข้อมูลจากประชากรทั้งหมดเนื่องจากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นงานเชิงนโยบายของรัฐ ไม่ใช่งานที่ทำโดยปกติของธุรกิจการเงินเหล่านี้ และยังมีเนื้อหาที่ซับซ้อนยากแก่การเข้าใจตามปกติ จึงมีความเป็นไปได้ที่ประชากรตอบคำถามตามแบบสอบถามได้ครบทุกแห่ง ดังนั้น การใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรจึงยังเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ ในทางวิชาการ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญ คือ การแปรปรวนหรือความแปรปรวนของประชากรที่จะสุ่ม วัตถุประสงค์ของการวิจัย เทคนิคที่ใช้วิเคราะห์ และงบประมาณ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงที่ว่า ธุรกิจการเงินในสาขาย่อยหรือประเภทเดียวกันจะมีความคล้ายคลึงกันมาก (Homogeneous) ในขณะที่ธุรกิจในแต่ละสาขาย่อยหรือประเภทที่ต่างกันจะมีความแตกต่างกัน (Heterogeneous) ดังนั้น ตัวอย่างในสาขาย่อยเดียวกันจะมีคุณสมบัติเป็นตัวแทนที่ดีได้แม้ว่าจะมีจำนวนไม่มาก ประกอบกับวัตถุประสงค์ของวิจัยมีลักษณะเป็นการสอบถามความคิดเห็น ใช้เทคนิควิเคราะห์แบบสถิติเชิงพรรณนา ภายใต้งบประมาณจำกัด ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมขั้นต่ำจึงตั้งเป้าหมายไว้ที่ ร้อยละ 30 ของประชากรจำแนกตามสาขาย่อย 7 ประเภท แสดงได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1. ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำแนกตามสาขาย่อยของธุรกิจการเงิน

กลุ่มธุรกิจการเงินที่ศึกษา	ขนาดประชากร (แห่ง)*	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำ (แห่ง)
1. ธนาคารพาณิชย์ไทย (Thai Commercial Bank)	17	5
2. ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Foreign Commercial Banks)	16	5
3. บริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Credit Card Companies)	12	4
4. บริษัทหลักทรัพย์ (Securities Companies)	39	12

กลุ่มธุรกิจการเงินที่ศึกษา	ขนาดประชากร (แห่ง)*	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำ (แห่ง)
5. บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management Companies)	23	7
6. บริษัทประกันชีวิต (Life Insurance Companies)	24	7
7. บริษัทประกันวินาศภัย (Non-life Insurance Companies)	72	22
รวมทั้งสิ้น	203	62

หมายเหตุ : *ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2552

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัยจาก Website ของรพท. ก.ล.ต. คปภ. และ Website ของธุรกิจการเงินต่างๆ

รายละเอียดรายชื่อของประชากรทั้งหมดอยู่ใน ภาคผนวก ข. ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจการเงินทั้ง 7 กลุ่มมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในที่นี้จะใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็นโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเหมาะสมกับการศึกษาประชากรที่มีความแตกต่างในปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งระหว่างกลุ่มมากจนทำให้ค่าวัดหรือลักษณะที่ศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (เจริญ จันทลักษณ์ และกษิต อื้อเชี่ยวชาญกิจ, 2551 ; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550)

2. การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และกลุ่มอาชีพที่ทำงานอยู่ ส่วนนี้คณะผู้วิจัยสร้างมาตรวัดแบบสเกลนามกำหนด (Nominal Scale) โดยมีคำถามแบบมีคำตอบให้เลือก 2 ทาง (ถามเกี่ยวกับเพศ) แบบมีหลายคำตอบให้เลือก (ถามช่วงอายุ กลุ่มอาชีพ) และคำถามปลายเปิด (ถามอาชีพและกลุ่มอาชีพ) สำหรับส่วนที่สองเป็นการวัดความคิดเห็นหรือทัศนคติ ในที่นี้ใช้วิธีการวัดความคิดเห็นด้วยเทคนิคลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นหลัก โดยคำถามแต่ละข้อความจะมีทางเลือกตอบได้ 5 ทาง ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 208-212) โดยเทคนิคนี้เป็นมาตรวัดแบบสเกลอันดับ (Ordinal Scale) วิธีหนึ่ง นอกจากนี้ ยังใช้คำถามแบบมีหลายคำตอบให้เลือก และคำถามปลายเปิด ด้วย

คำถามส่วนที่วัดความคิดเห็นจะอิงอยู่กับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยข้อ 2. โดยเป็นคำถามลักษณะเดียวกับแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียดคำถามในแบบสอบถามอยู่ใน ภาคผนวก ก. ทั้งนี้ สามารถสรุปคำถามหลักออกเป็น 10 กลุ่ม โดยมีเป้าหมายเพื่อการวัดผลแสดงดังตารางที่ 2. ดังนี้

ตารางที่ 2. กลุ่มคำถามในแบบสอบถามและเป้าหมายเพื่อการวัดผล

กลุ่มคำถาม	เป้าหมายในการวัดผล
กลุ่มที่ 1 : คำถามข้อ (1) คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	สถานะทางสังคม (เพศ อายุ การศึกษา) และสถานะ ภายในองค์กร (ตำแหน่งอาชีพ) ของผู้ตอบ แบบสอบถาม
กลุ่มที่ 2 : คำถามข้อ (2) ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีกับประเทศ ต่างๆ	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับการ เจรจาเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในกรอบ ทวิภาคี 12 ประเทศและกรอบพหุภาคี 8 กลุ่มประเทศ และความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ (คำถามปลายเปิด)
กลุ่มที่ 3 : คำถามข้อ (3) ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีแต่ละสาขา ธุรกิจย่อย	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ในการ จัดลำดับความสำคัญ (Priority) ของสาขาย่อยในธุรกิจ การเงินที่ต้องการจะเปิดเสรี และความคิดเห็นอื่นของ ผู้ตอบ
กลุ่มที่ 4 : คำถามข้อ (4) ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของ กรอบการเจรจา	น้ำหนักความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของกรอบ การเจรจาที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก (วัตถุประสงค์/หลักการ/เป้าหมาย ประเด็น/หัวข้อ แนวทาง/วิธีการ/กระบวนการ) และความคิดเห็นอื่น ของผู้ตอบ
กลุ่มที่ 5 : คำถามข้อ (5) ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์/หลักการ/เป้าหมาย ของการเจรจา โดย กำหนดไว้ 5 ตัวอย่าง และความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ
กลุ่มที่ 6 : คำถามข้อ (6) – (7) ความคิดเห็นต่อประเด็นการเจรจาด้าน การเข้าสู่ตลาด (Market Access)	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับ ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาดใน 8 ประเด็น ตามรูปแบบการค้าบริการ (Modes of Trade in Services) และความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ

กลุ่มที่ 7 : คำถามข้อ (8) – (9) ความคิดเห็นต่อประเด็นหรือหัวข้อการ เจรจาด้านตัวบท (Text)	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับ ประเด็นการเจรจาด้านตัวบทที่สำคัญ 6 ประเด็น และ ความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ
กลุ่มที่ 8 : คำถามข้อ (10) – (11) ความคิดเห็นต่อแนวทาง วิธีการ หรือ กระบวนการเจรจา	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับ แนวทาง/วิธีการ/กระบวนการเจรจา 2 แนวทางหลัก และความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ
กลุ่มที่ 9 : คำถามข้อ (12) – (13) ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในการกำหนดกรอบการเจรจา	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับการ ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ประการ (ความ พอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) และความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ
กลุ่มที่ 10 : คำถามข้อ (14) – (15) ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ หลักการของหลักธรรมาภิบาลในการ กำหนดกรอบการเจรจา	ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) เกี่ยวกับการ ประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล 4 หลัก (ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการคาดคะเน/ คาดการณ์ได้) และความคิดเห็นอื่นของผู้ตอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังประชากรเป้าหมายทั้ง 205 ชุด
เสริมด้วยการนัดหมายไปพบผู้ตอบและให้ผู้ตอบตอบเองโดยคอยตอบคำถามเมื่อมีการซักถาม
เพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้

4. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้แบบสอบถามแล้ว จะมีการลงรหัสและดำเนินการตามขั้นตอน
ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

สำหรับสถิติที่ใช้ เนื่องจากคำถามทั้งหมดใช้สเกลในการวัดค่าตัวแปรแบบสเกลนาม
กำหนด เพื่อแบ่งกลุ่ม และสเกลอันดับ เพื่อวัดทัศนคติตามเทคนิคของ Likert สถิติที่เหมาะสมจึงเป็น
สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายคุณสมบัติหรือตัวแปรที่สำคัญของกลุ่มตัวอย่าง
โดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)

บทที่ 4

ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี ภาคบริการด้านการเงินของไทย

จากแนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 ทำให้ทราบว่ากรอบการเจรจาเป็นขั้นตอน “ก่อน” ทำการเจรจาจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ สำหรับบทที่ 4 นี้เป็นการวิเคราะห์หาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย โดยในที่นี้จะผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า จะมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอยู่ 4 ปัจจัยหลักได้แก่ รัฐธรรมนูญ แนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ ประเด็นการเจรจาของไทยที่ผ่านมา และลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินของไทย

คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการเชิงพรรณนาและการอธิบาย โดยทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวสร้างขึ้นมาจากข้อมูลในเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากประสบการณ์โดยตรงในการเข้าร่วมการเจรจาที่ผ่านมาของคณะผู้วิจัย จึงมีลักษณะของการได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์ (*Posteriori*) มากกว่าความรู้ที่เกิดโดยไม่มีประสบการณ์ (*A Priori*) นอกจากนี้ เนื่องจากปัจจัยกำหนดทั้ง 4 ดังกล่าวมีลักษณะเป็นตัวแปรอิสระเชิงคุณภาพที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตามคือการกำหนดกรอบการเจรจาซึ่งเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงไม่มุ่งเน้นที่จะพิสูจน์ความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในเชิงปริมาณ และกำหนดให้ค่านำหนักของปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจา (ตัวแปรอิสระ) ทั้ง 4 ปัจจัยที่มีต่อการกำหนดกรอบการเจรจา (ตัวแปรตาม) มีค่าเท่ากัน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านรัฐธรรมนูญ และแนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบในที่นี้ ถูกนำมาอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจา ในเชิงของรูปแบบ (form) ส่วนปัจจัยจากผลการเจรจาของไทยที่ผ่านมาและลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินของไทยถูกนำมาอธิบายเพื่อสะท้อนให้เห็นปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาในเชิงเนื้อหาสาระ (substance)

4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

จากแนวคิดที่ว่ากรอบการเจรจาจัดทำเป็นขั้นตอนก่อนการดำเนินการเจรจานั้น แนวคิดดังกล่าวได้ถูกรับรองไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 (รธน. 2550) มาตรา 190 วรรคสาม โดยระบุให้คณะรัฐมนตรีต้องเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

“ก่อน” การดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญาบางประเภทกับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ³ อย่างไรก็ดี ประเด็นพิจารณาไม่ใช่เพียงการยอมรับว่ากรอบการเจรจาเป็นขั้นตอนก่อนการเจรจาเท่านั้น หากแต่ยังต้องพิจารณาด้วยว่า ความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement) ซึ่งมีภาคบริการด้านการเงินรวมอยู่แล้ว จะถือเป็นหนังสือสัญญาที่เข้าข่ายต้องจัดทำกรอบการเจรจาก่อนดำเนินการเจรจาตามนัยของรัฐธรรมนูญมาตรา 190 วรรคสามที่กล่าวหรือไม่ หากพิจารณาแล้วว่าใช่ นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 คือปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากการศึกษาของคณะผู้วิจัย พบว่า การบัญญัติให้รัฐบาลต้องจัดทำกรอบการเจรจาเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบในการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศตามที่ระบุไว้ในมาตรา 190 วรรคสามของรธน. 2550 นั้น หนังสือสัญญาที่ต้องจัดทำกรอบการเจรจาดังกล่าวจะเป็นประเภทของหนังสือสัญญาที่บัญญัติไว้ในรธน. 2550 มาตรา 190 วรรคสอง⁴ ทั้งนี้ จุมพต สายสุนทร (2550) ถือว่ามีอยู่ 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ (1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย (2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ (3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา (4) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางและ (5) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุนหรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ทั้งในภาพรวมและที่มีภาคบริการด้านการเงินรวมอยู่ด้วย เป็นความตกลงที่มีเนื้อหาเป็นหนังสือสัญญาที่เข้าข่ายหนังสือประเภทที่ (4) และประเภทที่ (5) ตามนัยของมาตรา 190 วรรคสอง เพราะความตกลงเขตการค้าเสรีโดยเนื้อหาแล้ว จะมีผลผูกพันให้ประเทศไทยต้องมีพันธกรณีในการเปิดตลาดไม่ว่าจะการค้าสินค้า การค้าบริการ (รวมถึงบริการด้านการเงิน) หรือการลงทุน ด้วยการลดอุปสรรคหรือข้อจำกัดทางการค้า และ/หรือการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น การลดหรือยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าในภาคการค้าสินค้า ส่วนในภาคบริการจะมีการลดอุปสรรคหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่เป็นการกีดกันการเข้าสู่ตลาด

³ มาตรา 190 วรรคสาม บัญญัติว่า “ก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย”

⁴ มาตรา 190 วรรคสอง บัญญัติว่า “หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญาหรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางหรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุนหรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว”

ภาคบริการของประเทศคู่เจรจา รวมถึงการกีดกันจากการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนไทยกับคนของประเทศคู่เจรจา เป็นต้น ซึ่งผลของการลดอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่างๆ ดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคม เช่น ภาคธุรกิจเอกชนจะต้องเผชิญกับการแข่งขันอย่างรุนแรงจากต่างประเทศมากขึ้น โดยรัฐไม่สามารถสร้างข้อกีดกันการเข้ามาแข่งขันได้อีกต่อไป ซึ่งอาจทำให้กิจการของคนไทยที่แข่งขันไม่ได้จะต้องล้มเลิกกิจการไปและทำให้เกิดภาวะการว่างงานและปัญหาสังคมอันเกิดจากการว่างงานติดตามมา แม้ว่าภาคประชาชนหรือผู้บริโภคจะสามารถเลือกซื้อสินค้าและบริการได้หลากหลายขึ้นด้วยราคาที่เป็นธรรมมากขึ้นอันเป็นผลดีที่เกิดจากการแข่งขันก็ตาม เป็นต้น และโดยเฉพาะในส่วน of ภาคบริการด้านการเงินเองจะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างจากภาคเศรษฐกิจอื่นตรงที่มีผลกระทบวงกว้าง (Contagious Effect) และจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลเป็นพิเศษเพื่อแก้ปัญหาความล้มเหลวของกลไกตลาดดังแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ดังนั้น เมื่อความตกลงการค้าเสรีจะต้องมีการเจรจาเปิดตลาดบริการด้านการเงินอยู่ด้วยแล้ว ผลกระทบจากความตกลงเขตการค้าเสรีที่มีต่อประชาชนในวงกว้างจึงยิ่งมีมากขึ้น และยังทำให้ความตกลงเขตการค้าเสรีเข้าข่ายหนังสือสัญญาประเภทที่ต้องจัดทำกรอบการเจรจาตามนัยของรธน. 2550 ด้วย

อนึ่ง มีข้อพิจารณาอยู่ว่า ก่อนหน้ารธน. 2550 นั้น รัฐบาลหรือคณะผู้เจรจาจำเป็นต้องจัดทำกรอบการเจรจาเสนอต่อรัฐสภาหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์แล้วพบว่า ก่อนที่จะมีรธน. 2550 ออกมาบังคับใช้ การกำหนดกรอบการเจรจาการค้าเสรีของไทยไม่เคยมีการระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญของไทยในฉบับก่อนๆ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นในช่วงปี 2549 ได้มีการประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญไทยฉบับพุทธศักราช 2540 พร้อมกันนี้ได้มีการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือรธน. 2550 ดังกล่าวขึ้น โดยได้ผ่านการลงประชามติเห็นชอบจากประชาชนและได้ประกาศบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 จนถึงปัจจุบัน และรธน. 2550 ได้ระบุให้รัฐบาลต้องเสนอกรอบการเจรจาการค้าเสรีของไทยไว้เป็นลายลักษณ์อักษรตามมาตรา 190 ทั้งนี้ ความจำเป็นที่ต้องมีการระบุให้รัฐบาลต้องกำหนดกรอบการเจรจาการค้าเสรีกับต่างประเทศนั้น สภาร่างรัฐธรรมนูญ (2550, น. 178) ได้ระบุถึงเหตุผลความจำเป็นว่า มาจากความต้องการลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมของรัฐบาล ด้วยการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองให้แก่ประชาชนมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้เล่น ไม่ใช่ผู้ดูทางการเมือง โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน ซึ่งรวมถึงการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ด้วย

นอกจากเหตุผลของความต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นแล้ว รธน. 2550 มาตรา 190 วรรคสองได้เพิ่มเติมประเภทหนังสือสัญญาอีก 2 ประเภท คือ หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง และหนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้าการลงทุนหรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ โดยไม่เคยมีการบัญญัติมาก่อนในรัฐธรรมนูญ

ฉบับต่างๆ ก่อนหน้า รธน. 2550 เหตุผลที่ต้องบัญญัติเพิ่มเติม คณะผู้วิจัยเห็นด้วยกับความเห็นของจุมพต สายสุนทร (2550) ที่ว่า มูลเหตุสำคัญที่ทำให้มีการเพิ่มเติมประเภทของหนังสือสัญญาดังกล่าว มาจาก สถานการณ์และวิธีการทำหนังสือสัญญาของฝ่ายบริหารในช่วงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะเมื่อฝ่ายบริหารในสมัยนั้นมีนโยบายทำความตกลงเขตการค้าเสรีในระดับ ทวิภาคีกับหลายประเทศโดยไม่มีการนำเสนอความตกลงดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ ทำให้ รัฐสภาในสมัยดังกล่าวไม่สามารถพิจารณาความตกลงดังกล่าวได้ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อบทของ ความตกลงดังกล่าวจะกำหนดให้ความตกลงมีผลผูกพันรัฐที่เข้าทำความตกลงโดยการลงนาม (Signature) เท่านั้น โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนของการให้สัตยาบันแต่ประการใด ซึ่งจะทำให้ฝ่ายบริหารสามารถเจรจา ความตกลงและลงนามได้ทันที ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาค ประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและให้ฝ่ายนิติบัญญัติในฐานะผู้แทนปวงชนได้มีโอกาสในการ ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในเรื่องของการทำความตกลงเขตการค้าเสรีโดยเฉพาะในระดับ ทวิภาคีให้มากขึ้น จึงเป็นที่มาของการบัญญัติมาตรา 190 วรรคสองในเรื่องของประเภทหนังสือสัญญา ที่อยู่ในข่ายต้องให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และมาตรา 190 วรรคสาม ที่กำหนดให้คณะรัฐมนตรีในฐานะ ฝ่ายบริหารจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับการจัดทำ ความตกลงเขตการค้าเสรีพร้อมกับต้องเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นตอนในการปฏิบัติการกิจในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทย ในปัจจุบันและอนาคต

กล่าวโดยสรุป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 เป็นปัจจัยหนึ่งที่มา กำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย โดยเป็นปัจจัยด้าน กฎหมาย (Legal Factor) ในลักษณะของการกำหนดโครงสร้างเชิงรูปแบบของกรอบการเจรจาจะต้อง เป็นขั้นตอนก่อนการเจรจาและต้องให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบก่อนไปเจรจากับต่างประเทศ โดยที่ รัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุลงลึกถึงเนื้อหาของกรอบการเจรจาว่าเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งการวิเคราะห์ปัจจัยเชิง เนื้อหาจะได้นำเสนอต่อไป

4.2 แนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ

ปัจจัยที่กำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินใน เชิงรูปแบบอีกปัจจัยหนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยที่มาจากแนวทางปฏิบัติ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ การกำหนดกรอบการเจรจาในเชิงปฏิบัติจากตัวอย่างที่ดี 3 ตัวอย่าง ได้แก่ กรอบการเจรจาการค้าเสรีภาค

บริการในองค์การการค้าโลก กรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของสหรัฐอเมริกา และกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยที่ผ่านมา

4.2.1 กรอบการเจรจาขององค์การการค้าโลก

การเจรจาการค้าเสรีภาคบริการในกรอบ WTO รอบโดฮา (2544-ปัจจุบัน) มีการจัดทำกรอบการเจรจากันก่อนเริ่มต้นเจรจาโดยเรียกชื่อกรอบการเจรจาดังกล่าวว่า “Negotiating Guidelines” โดยเริ่มจัดทำขึ้นในปี 2543 เพื่อให้สอดคล้องกับบัญญัติในความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ข้อ XIX:3⁵ ทั้งนี้ ในเดือนมีนาคม 2544 ได้มีการจัดทำกรอบการเจรจาดังกล่าวสำหรับใช้ในการเจรจารอบโดฮา โดยได้จัดทำออกมาเป็นเอกสาร S/L/93 (29 March 2001) (**ภาคผนวก ก.**) ซึ่งแบ่งกรอบการเจรจาออกเป็น 3 ส่วนประกอบ ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์และหลักการเจรจา (Objectives and Principles) โดยการเปิดเสรีต้องเป็นไปตามหลักการสำคัญของ GATS (2) ขอบเขตของการเจรจา (Scope) โดยการเจรจาจะต้องครอบคลุมสาขาบริการทุกสาขา และครอบคลุมประเด็นเรื่องการยกเว้นการใช้หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (MFN Exemptions) และการเจรจาด้านกฎเกณฑ์ต่างๆ (Rules) และ (3) แนวทางและกระบวนการในการเจรจา (Modalities and Procedures) โดยกำหนดแนวทางต่างๆ เช่น การใช้แนวทางการเปิดตลาดแบบยื่นข้อเรียกร้อง-ข้อเสนอ (Requests-Offers) การเริ่มต้นเจรจาจากตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitment) ของแต่ละสมาชิก เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า เอกสาร S/L/93 เมื่อเดือนมีนาคม 2544 ที่เรียกว่า Negotiating Guidelines ถือเป็นต้นแบบของการจัดทำกรอบการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีภาคการค้าบริการในระดับพหุภาคีฉบับแรกของโลกที่ทำได้ เนื่องจากการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการซึ่งรวมถึงภาคบริการด้านการเงินนั้น เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกภายใต้กรอบ WTO นั่นเอง

4.2.2 กรอบการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาถือเป็นตัวอย่างที่ดีและมีอิทธิพลต่อการกำหนดกระบวนการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ดังเหตุผลที่กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะความกังวลว่ารัฐบาลจะดำเนินการเจรจาและจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) แบบทวิภาคีระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจาสำคัญๆ เช่นกับสหรัฐฯ โดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาและตัวแทนภาคประชาชน ดังนั้น ในกระบวนการหรือขั้นตอนในการทำหนังสือสัญญา

⁵ ข้อ XIX:3 ของ GATS ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2537 ภายหลังการสิ้นสุดการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย กำหนดว่า “For each round, negotiating guidelines and procedures shall be established...”

ประเภท FTA ตามรธน. 2550 จึงต้องมีการกำหนด “กรอบการเจรจา” ตามแบบอย่างกระบวนการทำ FTA ในสหรัฐฯ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจพิจารณาการทํานางส์ สัญญาระหว่างประเทศกับประเทศต่างๆ ด้วยเหตุนี้ การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของสหรัฐฯ จึงจำเป็นต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาองเกรส (รัฐสภา) ทุกฉบับ ซึ่งหากรัฐสภาไม่เห็นชอบนางส์ สัญญาระหว่างประเทศที่ฝ่ายบริหารเสนอมา ย่อมไม่ทำให้เกิดผลบังคับใช้ ดังนั้น จึงเท่ากับว่ารัฐธรรมนูญให้อำนาจสภาองเกรสให้สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายละเอียดในความตกลงเขตการค้าเสรีได้ตลอดเวลา ผลจากการที่ฝ่ายนิติบัญญัติของสหรัฐฯ มีอิทธิพลต่อกระบวนการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี จึงเป็นการลดทอนอิสระในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของประธานาธิบดี ในฐานะฝ่ายบริหาร และเมื่อสหรัฐฯ มีปัญหาในการทำความตกลงด้านการค้าระหว่างประเทศ ย่อมส่งผลกระทบต่อความคืบหน้าในการเจรจาการค้าเสรีของโลกด้วย ดังตัวอย่างของความพยายามในการจัดตั้งองค์การการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Organization: ITO) เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง พร้อมๆ กับการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศด้านการเงินที่สำคัญอีก 2 แห่ง⁶ แต่สภาองเกรสสหรัฐฯ ไม่ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง ITO เนื่องจากห่วงเกรงว่าองค์การอย่าง ITO จะจำกัดอำนาจอธิปไตยภายในสหรัฐฯ (Trebilcock & Howse, 1999) ส่งผลให้ความพยายามจัดระเบียบการค้าโลกด้วยการจัดตั้ง ITO ต้องประสบความล้มเหลว และโลกต้องใช้กระบวนการเจรจาการค้าภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า หรือ แกดต์ (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) อีก 40 กว่าปี จึงสามารถจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ได้สำเร็จในปี 2538

จากบทเรียนกรณีการจัดตั้ง ITO ต่อมาฝ่ายบริหารโดยประธานาธิบดีจึงได้สร้างนวัตกรรมทางกฎหมายการค้าระหว่างประเทศของสหรัฐฯแบบใหม่ขึ้น เพื่อให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ โดยในกฎหมายการค้าของสหรัฐฯ (US Trade Act) จะสร้างอำนาจตามกฎหมายที่เรียกว่า “Trade Promotion Authority (TPA)” หรือที่มักเรียกกันว่าเป็น “ทางด่วน (Fast Track)” ในการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าในระดับต่างๆ ของฝ่ายบริหาร โดยลดทอนอำนาจของรัฐสภาให้เหลือเพียงการเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบนางส์สัญญาที่ฝ่ายบริหารไปเจรจาไว้แล้วเท่านั้น ไม่มีสิทธิในการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งได้

อำนาจการเจรจาการค้าของฝ่ายบริหารตาม Trade Promotion Authority (TPA) เริ่มต้นขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2517 เมื่อรัฐบาลสหรัฐฯผลักดันกฎหมาย Trade Act of 1974 ผ่านรัฐสภาจนเป็นผลสำเร็จ และรัฐบาลได้ใช้อำนาจตาม TPA นี้ในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศจนเป็นผลสำเร็จนับตั้งแต่การ

⁶ ได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และธนาคารโลก (เดิมชื่อธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา หรือ International Bank for Reconstruction and Development: IBRD)

เจรจาการค้าภายใต้ GATT รอบโตเกียว และได้ต่ออายุอำนาจตาม TPA นี้เรื่อยมาเพื่อเจรจาการค้าภายใต้ GATT รอบอุรุกวัย และการทำความตกลงเขตการค้าเสรีแบบทวีภาคีกับอิสราเอล แคนาดา รวมทั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือนาฟต้า (North America Free Trade Area: NAFTA) ด้วย จนกระทั่งถึงปี 2537 อำนาจทางด่วนนี้จึงได้สิ้นสุดลงเมื่อรัฐสภาไม่ยอมให้ความเห็นชอบกฎหมาย Trade Act ที่ประธานาธิบดี คลินตันพยายามเสนอถึงสองครั้งสองครา (รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์, 2545 ; ศิวัช อ่วมประดิษฐ์, ม.ป.ป.)

แต่ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้พยายามผลักดันอำนาจ Fast Track นี้จนสำเร็จ เมื่อรัฐสภาได้ผ่านกฎหมาย Trade Act of 2002 ที่ให้อำนาจ TPA (ในชื่อเต็มคือ “Bipartisan Trade Promotion Authority”) แก่ฝ่ายบริหารในการเจรจาการค้า โดยที่รัฐสภามีอำนาจเพียงแค่เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบหนังสือสัญญาทางการค้าที่รัฐบาลเสนอมาเท่านั้น และตั้งแต่ช่วงปี 2545 จนถึงสิ้นสุดอำนาจ TPA เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2550 รัฐบาลสหรัฐได้ทำความตกลงเขตการค้าเสรีแบบทวีภาคี (FTAs) กับประเทศต่างๆ ไปแล้วหลายฉบับ ได้แก่ FTA กับชิลี สิงคโปร์ ออสเตรเลีย โมร็อกโก บาห์เรน และกลุ่มเขตการค้าเสรีอเมริกากลาง 5 ประเทศและสาธารณรัฐโดมินิกัน (Central American Free Trade Area and Dominican Republic: CAFTA-DR) (United States Trade Representative [USTR], 2005)

คณะผู้วิจัยได้พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจของอำนาจ TPA ได้แก่ การกำหนด “กรอบการเจรจา” ที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ในการเจรจาการค้ากับประเทศต่างๆ ทั้งนี้ กรอบการเจรจาตาม TPA ของสหรัฐนี้ปรากฏตามมาตรา 2102 “วัตถุประสงค์ของการเจรจาการค้า (Trade Negotiating Objectives)” โดยได้แบ่งออกเป็นกรอบการเจรจาในภาพรวมที่เรียกว่า “วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการเจรจาการค้า (Overall Trade Negotiating Objectives)” และกรอบการเจรจาในประเด็นเฉพาะด้านที่เรียกว่า “เป้าหมายสำคัญในการเจรจาการค้า (Principal Trade Negotiating Objectives)” ทั้งนี้ เนื้อหาสาระของกรอบการเจรจาภายใต้ TPA มาตรา 2102 ปรากฏตามตารางที่ 3. ดังนี้

ตารางที่ 3. คำแปลสรุปสาระสำคัญกฎหมาย US Trade Act of 2002 ในส่วนของ Bipartisan Trade Promotion Authority (TPA) มาตรา 2102

SEC.2102. Trade Negotiating Objectives	มาตรา 2102 วัตถุประสงค์ของการเจรจาการค้า
(a) OVERALL TRADE NEGOTIATING OBJECTIVES. The overall trade negotiating objectives of the United States for agreements subject to the provisions of section 2103 are	(a) วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการเจรจาการค้า วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการเจรจาการค้าเพื่อทำความตกลงตามบทบัญญัติของมาตรา 2103 คือ
(1) to obtain more open, equitable, and reciprocal market access;	(1) เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปิดตลาดที่เสรี เสมอภาค และมีลักษณะต่างตอบแทนซึ่งกันและกันมากขึ้น
(2) to obtain the reduction or elimination of	(2) เพื่อให้ได้มาซึ่งการลดลงหรือยกเลิกอุปสรรคและการบิดเบือน

SEC.2102. Trade Negotiating Objectives	มาตรา 2102 วัตถุประสงค์ของการเจรจาการค้า
barriers and distortions that are directly related to trade and that decrease market opportunities for United States exports or otherwise distort United States trade; (3) to further strengthen the system of international trading disciplines and procedures, including dispute settlement; (4) to foster economic growth, raise living standards, and promote full employment in the United States and to enhance the global economy; (5) to ensure that trade and environment policies are mutually supportive and to seek to protect and preserve the environment and enhance the international means of doing so, while optimizing the use of the world's resources; (6) to promote respect for worker rights and the rights of children consistent with core labor standards of the ILO (as defined in section 2113(6) and an understanding of the relationship between trade and worker rights; (7) to seek provisions in trade agreements under which parties to those agreements strive to ensure that they do not weaken or reduce the protections afforded in domestic environmental and labor laws as an encouragement for trade; (8) to ensure that trade agreements afford small businesses equal access to international markets, equitable trade benefits, and expanded export market opportunities, and provide for the reduction or elimination of trade barriers that disproportionately impact small businesses; and (9) to promote universal ratification and full compliance with ILO Convention No. 182	ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้า และที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการลดโอกาสทางตลาดการส่งออกของสหรัฐฯ หรือที่มีส่วนในการบิดเบือนการค้าของสหรัฐฯ (3) เสริมความแข็งแกร่งต่อระบบของกระบวนการและหลักการทางการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการระงับข้อพิพาท (4) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ ขกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิต และส่งเสริมการจ้างงานเต็มอัตราในสหรัฐฯ รวมทั้งยกระดับเศรษฐกิจของโลก (5) สร้างหลักประกันว่านโยบายทางการค้าและสิ่งแวดล้อมเกื้อหนุนกัน และเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมมาตรฐานสากลที่ทำให้การใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (6) ส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิแรงงานและสิทธิเด็กและเยาวชน รวมทั้งมาตรฐานแรงงานหลักขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และส่งเสริมความเข้าใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับสิทธิแรงงาน (7) บัญญัติในความตกลงทางการค้าซึ่งประเทศภาคีจะให้การรับรองว่า ไม่ลดหรือทำให้มาตรการป้องกันที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมและแรงงานภายในประเทศอ่อนแอลง (8) สร้างหลักประกันว่าความตกลงทางการค้าจะเอื้ออำนวยให้ธุรกิจขนาดเล็กของสหรัฐฯ สามารถเข้าสู่ตลาดระหว่างประเทศได้อย่างเสมอภาค ได้รับผลประโยชน์ทางการค้าที่เป็นธรรม ช่วยขยายโอกาสของตลาดการส่งออก และมีส่วนในการลดหรือยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีผลกระทบอย่างไม่เหมาะสมต่อธุรกิจขนาดเล็ก และ (9) สนับสนุนการให้สัตยาบันของประเทศต่างๆ อย่างทั่วถึงและการปฏิบัติตามสนธิสัญญา ILO No.182 ว่าด้วยข้อห้ามและการ

SEC.2102. Trade Negotiating Objectives	มาตรา 2102 วัตถุประสงค์ของการเจรจาการค้า
Concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labor.	ดำเนินการโดยทันทีเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด
(b) PRINCIPAL TRADE NEGOTIATING OBJECTIVES.-	(b) เป้าหมายสำคัญในการเจรจาการค้า
(2) TRADE IN SERVICES.- The principal negotiating objective of the United States regarding trade in services is to reduce or eliminate barriers to international trade in services, including regulatory and other barriers that deny national treatment and market access or unreasonably restrict the establishment or operations of service suppliers.	(2) การค้าบริการ เป้าหมายสำคัญในการเจรจาของสหรัฐฯ เกี่ยวกับการค้าบริการ คือเพื่อลดหรือขจัดอุปสรรคทางการค้าบริการระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎข้อบังคับและอุปสรรคอื่นๆ ที่ปฏิเสธการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และการเปิดตลาด หรือข้อจำกัดที่ไม่เหมาะสมต่อการจัดตั้งกิจการหรือการดำเนินการของผู้ให้บริการ

ที่มา: เอฟทีเอไดเจส (FTA Digest), 11 กรกฎาคม 2548

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของวัตถุประสงค์โดยทั่วไปหรือในภาพรวมของการเจรจาการค้านั้น มีสาระสำคัญอยู่ 9 ประเด็นที่สหรัฐฯ มุ่งหมายจะให้มิในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับคู่เจรจาต่างๆ ได้แก่ การเปิดเสรีการค้าให้มากขึ้น (มาตรา 2102 (a)(1)) การยกเลิกอุปสรรคและการบิดเบือนการค้า (มาตรา 2102 (a)(2)) การเสริมความแข็งแกร่งให้แก่กระบวนการระงับข้อพิพาท (มาตรา 2102 (a)(3)) การพัฒนาเศรษฐกิจด้านมหภาค (มาตรา 2102 (a)(4)) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (มาตรา 2102 (a)(5)) การคุ้มครองสิทธิแรงงานและสร้างมาตรฐานแรงงาน (มาตรา 2102 (a)(6)) การรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมและแรงงาน (มาตรา 2102 (a)(7)) การส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กให้สามารถเข้าสู่ตลาดการค้าระหว่างประเทศ (มาตรา 2102 (a)(8)) และการคุ้มครองแรงงานเด็ก (มาตรา 2102 (a)(9))

ส่วนประเด็นในการเจรจาการค้าภาคบริการ สหรัฐมีเป้าหมายสำคัญเพียงประการเดียว คือ การลดหรือขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งในรูปแบบของกฎเกณฑ์ข้อบังคับและรูปแบบอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาด (Market Access) การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และการจัดตั้งกิจการ (Establishment)

จากเนื้อหาของทั้งกรอบการเจรจาในภาพรวมและเฉพาะด้านการค้าบริการภายใต้อำนาจทางควมตาม TPA ดังกล่าว ทำให้รัฐสภาของสหรัฐยินยอมให้รัฐบาลสมัยประธานาธิบดีบุชสามารถทำการเจรจาจัดทำ FTAs กับประเทศต่างๆ ได้รวมถึงการเจรจา FTA กับประเทศไทยด้วย ก่อนที่จะมีการ

ชะลอการเจรจาออกไปอย่างไม่มีกำหนดเมื่อประเทศไทยมีการทำรัฐประหารเมื่อเดือนกันยายน 2549 และ
อำนาจตาม TPA ได้หมดอายุลงเมื่อเดือนกรกฎาคม 2550

4.2.3 กรอบการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีในทางปฏิบัติของประเทศไทย

แนวคิดเรื่องกรอบการเจรจาที่เป็นขั้นตอนก่อนการเจรจาตามมาตรา 190 วรรคสาม
แห่งรธน. 2550 ได้มีการปฏิบัติจริงเป็นครั้งแรกภายหลังจากที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวง
พาณิชย์ ได้นำเสนอกรอบการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยภายใต้การเจรจาอาเซียนกับประเทศ
นอกกลุ่ม และกรอบการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยภายใต้การเจรจาอาเซียนกับสหภาพยุโรป
เมื่อช่วงเดือนธันวาคม 2550 เพื่อให้คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้ความเห็นชอบตามลำดับ ก่อนที่ทีมเจรจา
จะดำเนินการเจรจาจริงกับประเทศคู่เจรจา ซึ่งสถานิติบัญญัติแห่งชาติ (รัฐสภาในขณะนั้น) ได้ให้
ความเห็นชอบกรอบการเจรจาของไทยภายใต้อาเซียนกับสหภาพยุโรปไปแล้วเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2551
โดยกรอบการเจรจาดังกล่าวมีรูปแบบแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อหลัก ได้แก่ (1) แนวนโยบายของรัฐบาลและ
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (2) เหตุผลความจำเป็นของไทยในการร่วมกับอาเซียนเพื่อเจรจาจัดทำความตกลง
การค้าเสรี (3) วัตถุประสงค์และเป้าหมายการเจรจาในภาพรวม และ (4) กรอบการเจรจาในแต่ละประเด็น
(กระทรวงพาณิชย์, ธันวาคม 2550)

คณะผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากภาคบริการด้านการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาการค้า
บริการ ดังนั้น เนื้อหาในส่วนของวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเจรจาในภาพรวม และกรอบการเจรจาใน
ประเด็นด้านการค้าบริการในกรอบอาเซียนกับสหภาพยุโรป จึงเป็นตัวอย่างในด้านเนื้อหาของกรอบการ
เจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยได้ด้วย โดยในส่วนของวัตถุประสงค์
ในภาพรวม เป็นไปเพื่อขยายโอกาสในการส่งออกสินค้าและบริการของไทย รวมทั้งโอกาสในการลงทุน
ทำธุรกิจของผู้ประกอบการไทยในสหภาพยุโรป และเพื่อให้ผู้ประกอบการไทยได้ใช้สินค้าและบริการที่มี
คุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างชาติในภาคการผลิตและบริการ ซึ่งจะทำให้มีการขยายตัวทาง
เศรษฐกิจและการพัฒนาขีดความสามารถของการส่งออกของไทย ส่วนเป้าหมายการเจรจาในภาพรวม
จะทำการเจรจาให้ได้ประโยชน์ในภาพรวมสูงสุดกับประเทศ โดยคำนึงถึงระดับการพัฒนา หลักการ
พัฒนาประเทศแบบยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันและความพร้อมของกฎหมายภายใน และมีระยะเวลาในการปรับตัว
และมาตรการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น สำหรับกรอบการเจรจาในประเด็นการค้าบริการซึ่งรวมถึง
บริการด้านการเงิน มีอยู่ 3 ประเด็นหลัก คือ 1) จะเป็นการเปิดเสรีภาคบริการอย่างค่อยเป็นค่อยไป
โดยให้ระดับการเปิดเสรีโดยรวมระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรปสูงกว่าระดับการเปิดเสรีภายใต้
องค์การการค้าโลก 2) ให้มีการเปิดตลาดบริการและการลงทุนในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ รวมถึงการ
อำนวยความสะดวกให้ผู้บริหารและบุคคลากรที่มีฝีมือของไทยสามารถเข้าไปทำงานในสหภาพฯ ได้

และ 3) ให้รักษาสีบทของทางการในการใช้มาตรการที่จำเป็น เพื่อรักษาเสถียรภาพทางระบบการเงิน การธนาคาร การเคลื่อนย้ายเงินทุน อัตราแลกเปลี่ยน และสิทธิในการใช้มาตรการเพื่อป้องกันความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่อาจกระทบต่อดุลการชำระเงิน (กระทรวงพาณิชย์, ธันวาคม 2550)

จากเนื้อหาของกรอบการเจรจาทั้ง 4 หัวข้อข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า แนวนโยบายและ เหตุผลความจำเป็นที่อ้างถึงในหัวข้อ (1) และ (2) มีลักษณะของการเกริ่นนำให้เห็นถึงความสำคัญของ ปัญหา แต่หากจะกล่าวถึงสิ่งที่เป็แก่นหรือเนื้อหาของตัวกรอบการเจรจาแล้ว น่าจะอยู่ในส่วนของหัวข้อ (3) และ (4) ซึ่งเป็นการนำเสนอถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objective and Goal) และประเด็น (Issue) ในการเจรจาการค้าเสรีในแต่ละสาขา ซึ่งภาคบริการด้านการเงินถือเป็นสาขาหนึ่งในการค้าบริการ ดังนั้น การกำหนดถึงวัตถุประสงค์ (รวมถึงเป้าหมาย) และประเด็นในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี ภาคบริการด้านการเงินของไทยจึงน่าจะเป็นเนื้อหาที่สำคัญของการจัดทำกรอบการเจรจามากกว่า แนวนโยบายและเหตุผลความจำเป็น

4.2.4 สรุปแนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ

กรณีตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของการจัดทำกรอบการเจรจาของ WTO สหรัฐอเมริกา และ ประเทศไทยที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบหรือส่วนประกอบของกรอบการเจรจาของทั้ง 3 แห่ง ต่างมีความเหมือนกันตรงที่จะมีส่วนของวัตถุประสงค์หรือหลักการในการเจรจาแบบภาพรวม และส่วนของขอบเขตหรือประเด็นในการเจรจาเฉพาะเรื่อง ในขณะที่กรอบการเจรจาภายใต้ WTO จะเพิ่มเติมในส่วนของแนวทางเจรจาไว้ด้วย ดังจะแสดงได้ตามตารางที่ 4. เปรียบเทียบองค์ประกอบของ กรอบการเจรจาภายใต้ WTO สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 4. เปรียบเทียบองค์ประกอบของกรอบการเจรจาภายใต้ WTO สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย

	WTO (Negotiating Guidelines)	สหรัฐ (TPA 2002)	ไทย (กรอบการเจรจา อาเซียน-สหภาพยุโรป)
วัตถุประสงค์/หลักการ ในการเจรจา	✓	✓	✓
ขอบเขต/ประเด็นการเจรจา	✓	✓	✓
แนวทางเจรจา	✓	-	-

ที่มา : จากการรวบรวม

4.3 ผลการเจรจาของไทยที่ผ่านมา

การเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยที่ผ่านมา จัดเป็นปัจจัยที่กำหนดกรอบการเจรจาในมุมมองเชิงเนื้อหาสาระ โดยเนื้อหาสาระในที่นี่สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ในรูปของประเด็นการเจรจา ได้แก่ ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text) หรืออาจเรียกว่าการเจรจาด้านกฎเกณฑ์ (Rule) กับประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access) โดยใช้วิธีการอธิบายแยกตามแต่ละเวทีการเจรจา (Forum) ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเจรจาเพื่อเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงิน โดยจะนำเสนอตั้งแต่ภาพรวมของการเจรจาและเนื้อหาของการเจรจาในแต่ละเวทีการเจรจา

4.3.1 ภาพรวมการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยที่ผ่านมา

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอภาพรวมและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินที่ประเทศไทยได้เจรจากับประเทศต่างๆ นับตั้งแต่เริ่มมีการนำเอาภาคบริการด้านการเงินเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาการค้าบริการนับตั้งแต่การเจรจาการค้าบริการระดับพหุภาคีภายใต้ General Agreement on Tariff and Trade (GATT) รอบอุรุกวัยเมื่อช่วงปี 2529 มาสู่การเจรจาในภูมิภาคและทวิภาคีจนถึง ณ เดือนสิงหาคม 2552 โดยแบ่งกรอบการเจรจาออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับพหุภาคีหรือระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับทวิภาคี สรุปภาพรวมได้ดังนี้

(1) **ระดับพหุภาคี (Multilateral Level)** ประเทศไทยได้เข้าร่วมเจรจาในฐานะชาติสมาชิกในองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งในการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยได้นำไปสู่การสร้างความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ขึ้นเพื่อเป็นกฎเกณฑ์กติกาในการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการรวมถึงภาคบริการด้านการเงิน และยังมีการผูกพันด้านการเปิดตลาดในรูปแบบตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitment) อีกด้วย โดยประเทศไทยได้ยอมรับความตกลง GATS และผูกพันการค้าบริการด้านการเงินในรอบนี้ไปแล้ว ส่วนปัจจุบันกำลังมีการเจรจาการค้าเสรีภายใต้ WTO/GATS รอบโดฮา ซึ่งสถานะการเจรจาตั้งแต่เริ่มต้นเจรจาในปี 2544 จนกระทั่งถึงปัจจุบันยังไม่มีวี่แวงที่จะมีความคืบหน้าแต่อย่างใด

(2) **ระดับภูมิภาค (Regional Level)** ประเทศไทยได้เข้าร่วมเจรจาการค้าสาขาบริการด้านการเงินในฐานะสมาชิกหนึ่งในอาเซียน (ASEAN) โดยแบ่งออกเป็นการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายในอาเซียนเองที่เรียกว่า “การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Financial Services Liberalization under the ASEAN Framework Agreement on Services: FSL/AFAS) และการเจรจาระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEAN – Dialogue Partners) ซึ่งในส่วนของการเจรจาบริการด้านการเงิน อาเซียนได้ทำการเจรจากับประเทศต่างๆ ได้แก่ อาเซียน-จีน (ASEAN-China) อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี (ASEAN-South Korea)

อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ASEAN-Australia and New Zealand) และอาเซียน-สหภาพยุโรป (ASEAN-EU)

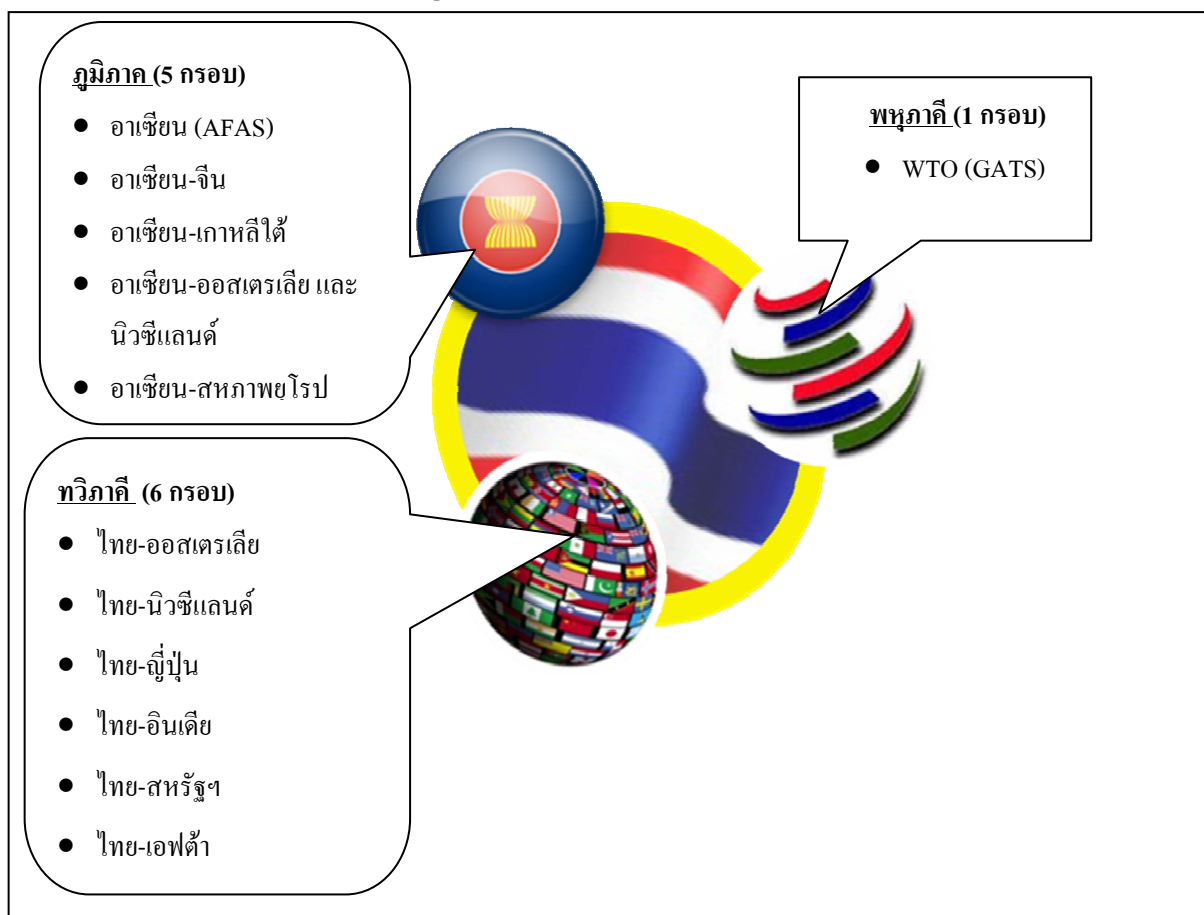
สำหรับสถานะการเจรจาในภาคบริการด้านการเงินนั้น ในกรอบอาเซียน (FSL-AFAS) รอบที่ 1-4 อาเซียน-จีน และอาเซียน-เกาหลีใต้ ได้มีการตกลงผูกพันการเปิดตลาดไปแล้วในระดับหนึ่ง ส่วนอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้สรุปผลการเจรจาไปแล้ว และผ่านกระบวนการภายในของไทยตามรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 190 โดยผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วเมื่อเดือนมกราคม 2552 และมีการลงนามตามความตกลงแล้วในเดือนถัดมา ขณะนี้อยู่ระหว่างกระบวนการให้สัตยาบันเพื่อให้มีผลผูกพัน สำหรับอาเซียน-สหภาพยุโรป ได้ผ่านความเห็นชอบกรอบการเจรจาจากรัฐสภาไปแล้วตั้งแต่เดือนมกราคม 2551 ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการเจรจา

(3) ระดับทวิภาคี (Bilateral Level) นับตั้งแต่รัฐบาลสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา ประเทศไทยเริ่มเข้าร่วมการเจรจาการค้าเสรีในระดับทวิภาคีกับประเทศคู่ค้าสำคัญต่างๆ ทั้งนี้ ในภาคบริการด้านการเงินได้มีการเจรจาเรื่องนี้ในกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ ดังนี้ ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ ไทย-อินเดีย ไทย-สหรัฐอเมริกา และไทย-เขตการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Area: EFTA) หรือเอฟต้า

สถานะการเจรจาในระดับทวิภาคีค่อนข้างจะมีอุปสรรคมากกว่าระดับอื่นๆ โดยในกรณีไทย-ออสเตรเลีย และไทย-นิวซีแลนด์ ได้ลงนามและผูกพันไปแล้ว แต่ในภาคบริการด้านการเงิน แม้จะมีการนำเข้ามาเจรจาในช่วงแรกแต่สุดท้ายกลับไม่ได้เจรจาต่อและเปิดโอกาสให้มีการทบทวนการเจรจาใหม่ต่อไป ส่วนไทย-ญี่ปุ่น ได้มีการเจรจาภาคบริการด้านการเงินและได้ผูกพันไปแล้ว แต่ที่ยังเป็นปัญหาคือการเจรจาไทย-สหรัฐ ไทย-อินเดีย และไทย-เอฟต้า ซึ่งอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาเนื่องจากติดปัญหาทางเทคนิคและปัญหาในเชิงนโยบาย

ภาพรวมการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาระดับพหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคี สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบที่ 3. ส่วนสถานะการเจรจา ณ สิ้นสุดเดือนสิงหาคม 2552 แสดงได้ดังตารางที่ 5. โดยได้แบ่งสถานะการเจรจาออกเป็น 4 สถานะ ได้แก่ สถานะสรุปผลเจรจาลงนามและผูกพันแล้ว สถานะสรุปผลเจรจา ลงนามแล้วแต่รอผูกพัน สถานะกำลังเจรจา และสถานะชะลอหรือทบทวนการเจรจาอยู่ ทั้งนี้ สำหรับสรุปความเป็นมาของการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่างๆ ทั้งระดับพหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคี จะแสดงไว้ใน ภาคผนวก จ.

ภาพประกอบที่ 3. ภาพรวมการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในระดับ
พหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคี (ณ สิงหาคม 2552)

ตารางที่ 5. สถานะการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่าง ๆ

สรุปผลเจรจา ลงนามและ ผูกพันแล้ว	สรุปผลเจรจา ลงนามและ รอผูกพัน	กำลังเจรจา	ชะลอการเจรจา/อยู่ระหว่าง ทบทวนการเจรจาต่อ
▪ GATS (รอบอูรุกวัย) ▪ อาเซียน (รอบ 1-4) ▪ อาเซียน-จีน ▪ ไทย-ญี่ปุ่น ▪ อาเซียน-เกาหลีใต้	▪ อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	▪ WTO/GATS (รอบโดฮา) ▪ อาเซียน (รอบ 5) ▪ อาเซียน-สหภาพยุโรป	▪ ไทย-ออสเตรเลีย (รอทบทวน) ▪ ไทย-นิวซีแลนด์ (รอทบทวน) ▪ ไทย-อินเดีย (ชะลอ) ▪ ไทย-สหรัฐฯ (ชะลอ) ▪ ไทย-ฮ่องกง (ชะลอ)

ที่มา : จากการรวบรวม สถานะ ณ สิ้นสุดเดือนสิงหาคม 2552

4.3.2 เนื้อหาของการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่างๆ⁷

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ ในระดับพหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคี ที่ผ่านมาในประเด็นการเจรจาด้วบท (Text) หรือกฎเกณฑ์ (Rule) และประเด็นการเจรจาด้านการเปิดตลาดหรือการเข้าสู่ตลาด (Market Access) แยกตามระดับการเจรจาต่างๆ โดยเนื้อหาของประเด็นการเจรจาในส่วนของด้วบทจะมีขอบเขตเนื้อหาอิงอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ส่วนเนื้อหาของประเด็นการเจรจาการเข้าสู่ตลาดจะอิงอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ของ GATS ภายใต้ WTO เช่นกัน โดยเฉพาะการเข้าสู่ตลาดโดยการจัดทำตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) ที่เป็นแนวทางการเจรจาแบบ Positive List

4.3.2.1 ระดับพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลก

(1) ประเด็นการเจรจาด้วบท (Text) หรือกฎเกณฑ์ (Rule)

ด้วบทที่สำคัญของการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินภายใต้ WTO อยู่ที่ความตกลง GATS ซึ่งรวมถึงภาคผนวกว่าด้วบริการด้านการเงิน (Annex on Financial Services) ด้วย ทั้งนี้ ประเด็นที่สำคัญในการเจรจาเฉพาะภาคบริการด้านการเงินจะอยู่ในภาคผนวกว่าด้วบริการการเงิน (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก)

ภาคผนวกว่าด้วบริการด้านการเงิน เป็นด้วบทหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมแนบท้ายจากความตกลง GATS ของเฉพาะบริการด้านการเงิน เนื่องจากสาขาบริการการเงินมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากสาขาบริการอื่น จึงไม่อาจนำรายละเอียดในสาขาบริการหนึ่งมาใช้กับสาขาบริการอื่นได้

กฎเกณฑ์ตามภาคผนวกฯ จะมุ่งเน้นให้เห็นเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของประเทศสมาชิกในการดำเนินการเปิดเสรีบริการการเงิน และที่สำคัญ ยังมีการกำหนดสิทธิหรือข้อสงวนเป็นพิเศษที่เรียกว่า “มาตรการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน (Prudential Measures)” ที่จำเป็นเพื่อปกป้องนักลงทุน ผู้ฝากเงิน และเพื่อรักษาความมีเสถียรภาพของระบบการเงิน อันเป็นลักษณะเฉพาะของการกำกับดูแลด้านการเงินที่แตกต่างจากการกำกับดูแลในสาขาบริการอื่น

⁷ ข้อมูลผลการเจรจาในส่วนนี้ส่วนใหญ่รวบรวมและวิเคราะห์มาจากเอกสารภายในของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และประสบการณ์ของคณะผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ของ สศค. ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในกรอบต่างๆ

เนื้อหาของภาคผนวกว่าด้วยการบริการการเงินจะกล่าวถึงกฎเกณฑ์รายละเอียดใน 5 เรื่องพิเศษ ตามที่มีระบุไว้ในข้อบของตกลง GATS แต่เป็นการระบุให้พิเศษหรือแตกต่างหรือเพื่อยกเว้นเป็นพิเศษให้แก่บริการการเงิน แตกต่างจากเนื้อหาใน GATS ดังนี้

- 1) ขอบเขตและคำจำกัดความ (Scope and Definition) (พิเศษจากข้อ I GATS)
- 2) ข้อบังคับภายในประเทศ (Domestic Regulation) (พิเศษจากข้อ VI GATS)
- 3) การยอมรับ (Recognition) (พิเศษจากข้อ VII GATS)
- 4) การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) (พิเศษจากข้อ XXIII GATS)
- 5) คำจำกัดความ (Definitions) (พิเศษจากข้อ XXVIII GATS)

1) ขอบเขตและคำจำกัดความ (Scope and Definition)

มีประเด็นสำคัญได้แก่เรื่องการกำหนดความหมายเป็นพิเศษแก่คำว่า “การบริการที่ให้บริการโดยใช้อำนาจรัฐบาล (services supplied in the exercise of governmental authority)” โดยยกเว้นความหมายที่ระบุในข้อ I (3)(c) ของ GATS และให้ใช้ความหมายดังต่อไปนี้กับบริการการเงิน :

- (1) กิจกรรมซึ่งดำเนินการโดยธนาคารกลาง หรือองค์กรการเงิน หรือโดยหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการตามนโยบายการเงินหรืออัตราแลกเปลี่ยน
- (2) กิจกรรมซึ่งประกอบเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันสังคมหรือแผนการเกษียณอายุของภาครัฐ และ
- (3) กิจกรรมอื่น ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐในความรับผิดชอบหรือด้วยการกำกับดูแล หรือการใช้แหล่งการเงินของรัฐบาล

2) ข้อบังคับภายในประเทศ (Domestic Regulation)

มีประเด็นที่เป็นหัวใจสำคัญในเรื่องการเงินอยู่ 2 ประเด็น คือ การยกเว้นเพื่อสามารถใช้มาตรการภายในในการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน (Prudential Carve-out) และการยกเว้นเพื่อรักษาข้อมูลความลับของลูกค้าในทางการเงิน (Disclose Information)

หลัก Prudential Carve-out เป็นการสงวนสิทธิเพื่อการกำกับดูแล (Right to Regulate) ด้านการเงินที่สำคัญ โดยทำให้รัฐบาลของประเทศสมาชิกสามารถใช้มาตรการภายในใดๆ “เพื่อคุ้มครองนักลงทุน ผู้ฝากเงิน ผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือบุคคลซึ่งผู้ให้บริการการเงินมีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินให้ตน หรือเพื่อประกันความมั่นคงและความมีเสถียรภาพของระบบการเงิน” (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก) ทั้งนี้ ประเด็นเรื่อง มาตรการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน (Prudential Measures) มีบางประเทศพยายามเจรจาเพื่อให้มีคำจำกัดความให้ชัดเจน เช่น สวิตเซอร์แลนด์เห็นว่าการไม่มีคำจำกัดความของ Prudential Measures อาจเปิดช่องให้มีการนำไปใช้อย่างผิดๆ หรือไม่เหมาะสมได้เหมือนมีมาตรการ

ปกป้องสำหรับภาคบริการด้านการเงินโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม การผลักดันในประเด็นนี้คงไม่ประสบความสำเร็จนัก เพราะหลายประเทศรวมทั้งประเทศพัฒนาใหญ่ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ต่างไม่ต้องการให้ WTO เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับประเด็นนี้ เช่นเดียวกับท่าทีของประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไป ที่ต้องการให้มีความยืดหยุ่นในการใช้ Prudential Measures ในกรณีที่เกิดปัญหาด้านการเงินและเงินทุน (พิมพ์ชนก วอนขอพร, 2551)

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการรักษาข้อมูลความลับของลูกค้า ได้แก่ การยกเว้นไม่ให้มีการตีความในทางที่ทำให้สมาชิกต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจการและบัญชีของลูกค้าเฉพาะรายหรือข้อมูลที่เป็นความลับหรือข้อมูลที่ได้มาจากความเป็นเจ้าของที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานภาครัฐ

3) การยอมรับ (Recognition)

เป็นเรื่องของการยอมรับการใช้มาตรการ Prudential ของประเทศสมาชิกที่ได้มีความตกลงระหว่างประเทศระบุให้ยอมรับไว้ หรืออาจจะยอมรับโดยเอกเทศก็ได้ ทั้งนี้ แม้จะมีความตกลงระหว่างประเทศกำกับอยู่ก็จะต้องยอมรับให้ประเทศสมาชิกอื่นที่มีส่วนได้เสียสามารถที่จะเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีสมาชิกความตกลงนั้นได้ด้วย (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก)

4) การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement)

เป็นเพียงการกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมว่าคณะผู้พิจารณา (Panels) สำหรับข้อพิพาทในเรื่องประเด็น Prudential หรือประเด็นด้านการเงินอื่นๆ จะต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับบริการการเงินที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่พิพาท (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก)

5) คำจำกัดความ (Definitions) (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก)

ระบุถึงคำนิยามของคำว่า “การบริการการเงิน” “ผู้ให้บริการการเงิน” และคำว่า “หน่วยงานภาครัฐ”

- “การบริการการเงิน” หมายถึง การบริการใดๆ ที่มีลักษณะทางการเงินซึ่งเสนอโดยผู้ให้บริการด้านการเงินของสมาชิก โดยการบริการด้านการเงินจะรวมถึง การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย การธนาคาร และการบริการด้านการเงินอื่นๆ ทั้งนี้ มีกิจกรรมหรือธุรกรรมหลักๆ ของบริการด้านการเงินอยู่ 16 กิจกรรมหรือประเภทย่อย ตามที่เคยเสนอไว้โดยละเอียดในบทที่ 2 ก่อนหน้านี้

- “ผู้ให้บริการการเงิน” หมายถึง บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลใดของสมาชิกที่ประสงค์จะให้หรือให้บริการการเงิน แต่คำว่า “ผู้ให้บริการการเงิน” มิได้รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ⁸

“หน่วยงานภาครัฐ” หมายถึง (1) รัฐบาล ธนาคารกลาง หรือองค์กรทางการเงินของสมาชิกหรือหน่วยงานสมาชิกเป็นเจ้าของหรือมีอำนาจควบคุมซึ่งดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐบาลหรือกิจกรรมเพื่อวัตถุประสงค์ของรัฐเป็นสำคัญ โดยไม่รวมถึงหน่วยงานซึ่งดำเนินการในการให้บริการการเงินตามเงื่อนไขทางการพาณิชย์เป็นสำคัญ หรือ (2) เมื่อหน่วยงานภาคเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้น⁹

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

การเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาดภายใต้ความตกลง GATS จะมุ่งไปที่การเจรจาเพื่อปรับปรุงตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) ซึ่งประเทศไทยได้ผูกพันในภาคบริการด้านการเงินของไทยไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะที่ GATS/SC/85/Suppl. 3 ตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ 2541 ตั้งแต่สิ้นสุดรอบอูรุกวัย และจะยังคงไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหากการเจรจารอบโดฮาประสบความสำเร็จ

ตารางข้อผูกพันเฉพาะได้แบ่งตารางออกได้เป็น 4 ช่อง (Column) ประกอบด้วย สาขาบริการที่เปิดตลาด (Sector or Subsector) ข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Limitations on Market Access) ข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitations on National Treatment) และข้อผูกพันเพิ่มเติม (Additional Commitments) โดยตาราง GATS/SC/85/Suppl. 3 มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

(1) สาขาบริการที่เปิดตลาด (Sector or subsector)

ที่มาของช่องที่ว่าด้วยสาขาบริการที่เปิดตลาดนี้ มาจากการจำแนกประเภทของกิจกรรมจาก 2 แหล่งด้วยกัน คือ

1. **Central Product Classification (CPC)** ซึ่งเป็นการจัดแบ่งประเภทกิจกรรมโดยองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยจะมีการสร้างรหัสกำกับ (CPC) ไว้ในแต่ละประเภทกิจกรรม ทั้งนี้ บริการด้านการเงินตามรหัส CPC โดยเฉพาะที่ไทยนำมาผูกพันไว้มี 2 กิจกรรม ได้แก่ บริการบัตรเครดิต (Credit card services: CPC 81133) และบริการที่ปรึกษาทางการเงิน (Financial consultancy services: CPC 81332)

⁸ ข้อ 5. (บี) ของภาคผนวกฯ

⁹ ข้อ 5. (ค) ของภาคผนวกฯ

2. คำนิยามในภาคผนวกว่าด้วยบริการการเงิน (Annex on Financial Services)

ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความตกลง GATS ตามที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ ทั้งนี้ คำนิยามในภาคผนวกฯ มีอยู่ทั้งหมด 16 ประเภทกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมภายใต้คำนิยามนี้ที่จริงแล้วก็นำมาจากการแบ่งประเภทของ CPC นั้นเอง แต่ไม่นำมาทั้งหมด

ประเทศไทยได้ผูกพันกิจกรรมบริการด้านการเงินตามคำนิยามในภาคผนวกฯ ไว้ 14 ประเภทกิจกรรม โดยไม่ผูกพันในกิจกรรมที่เกี่ยวกับนายหน้าค้าเงิน (Money Broking) และการบริการชำระและส่งมอบบัญชีสินทรัพย์ทางการเงินรวมถึงหลักทรัพย์อนุพันธ์ทางการเงินและตราสารเปลี่ยนมืออื่นๆ (Settlement and Clearing Services for Financial Assets, including Securities, Derivative Products, and Other Negotiable Instruments)

ดังนั้น หากนำประเภทบริการใหม่ 2 ประเภทย่อย ที่ไทยนำมาจาก CPC เพิ่มเติม รวมกับกิจกรรมการบริการด้านการเงินของไทยตามคำนิยามในภาคผนวกอีก 14 ประเภทย่อยแล้ว ทำให้ไทยผูกพันการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินใน 16 ประเภทบริการ ดังตารางที่ 6.

ตารางที่ 6. บริการด้านการเงินที่ไทยผูกพันการเปิดเสรีใน WTO

การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย

(รวมถึงการประกันต่อและการประกันช่วง (Reinsurance and retrocession))¹⁰

1. การประกันภัยโดยตรง (รวมถึงการประกันภัยร่วม) ซึ่งแบ่งได้เป็น การประกันชีวิต (CPC 81211) และการประกันวินาศภัย (CPC 8129)
2. ตัวกลางประกันภัย เช่น นายหน้าและตัวแทน (CPC 81401)
3. การประกันต่อและการประกันช่วง
4. การบริการสนับสนุนการประกันภัย (CPC 8140) ได้แก่
 - การให้คำปรึกษา (ไม่รวมด้านบำนาญ) (CPC 81402)
 - การประเมินความเสียหาย (Average and loss adjustment services) (CPC 81403) และ
 - การคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial services) (CPC 81404)

การธนาคารและบริการการเงินอื่นๆ (ไม่รวมการประกันภัย)

5. การรับฝากเงินและเงินที่กู้ยืมจากสาธารณชน (CPC 81115-81119)

¹⁰ เหตุที่ประเทศไทยระบุให้การประกันภัยของไทยครอบคลุมทั้งการประกันต่อเนื่องจากคำนิยามของประกันชีวิต (มาตรา 5 ของ พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535) และประกันวินาศภัย (มาตรา 4 พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535) ระบุให้การประกอบธุรกิจการประกันชีวิต และธุรกิจประกันวินาศภัยหมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจประกันต่อด้วย สำหรับการประกันช่วง ไม่ปรากฏว่ากฎหมายไทยได้ระบุเรื่องประกันช่วงไว้

6. การให้สินเชื่อประเภทต่างๆ รวมถึงสินเชื่อผู้บริโภค สินเชื่อจำนอง แพลตฟอร์มและการให้กู้เพื่อการพาณิชย์ (CPC 8113)
7. การให้เข้าทรัพย์สินแบบอิสระทางการเงิน (CPC 8112)
8. การบริการชำระเงินและการส่งเงินทั้งปวง รวมถึงสินเชื่อบัตรเครดิตและบัตรเดบิต เช็คเดินทาง และดราฟต์ธนาคาร (CPC 81339)
9. การค้าประกันและการผูกพัน (CPC 81199)
10. การค้าในบัญชีของตนหรือบัญชีของลูกค้าไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ หรือ ศูนย์ซื้อขายนอกตลาดหลักทรัพย์อื่นใด จำพวกตราสารตลาดเงิน (รวมถึง เช็ค ธนบัตร บัตรเงินฝาก) การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อนุพันธ์ทางการเงิน รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทฟิวเจอร์และออปชั่น ตราสารเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย รวมถึงผลิตภัณฑ์ เช่น การสวอปสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เป็นต้น หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือได้ ตราสารเปลี่ยนมืออื่น และสินทรัพย์ทางการเงินรวมถึงทองคำแท่ง (CPC 81339, 81333, 81321)
11. การมีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ทุกประเภท รวมถึงการประกันการจำหน่ายและการจำหน่ายในฐานะตัวแทน (ไม่ว่าจำหน่ายทั่วไปหรือเฉพาะกลุ่ม) และการเสนอบริการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว (CPC 8132)
12. การจัดการสินทรัพย์ เช่น การจัดการเงินสดหรือเงินลงทุน รูปแบบการจัดการกองทุนรวมทุกประเภท การจัดการกองทุนบำเหน็จบำนาญ การดูแลทรัพย์สิน การบริการรับฝากและการจัดการสินทรัพย์เพื่อบุคคลอื่น (CPC 8119, 81323)
13. การจัดหาและให้บริการข่าวสารทางการเงินและการประมวลข้อมูลทางการเงินและซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องของผู้ให้บริการทางการเงินอื่นๆ (CPC 8131)
14. การบริการให้คำแนะนำ การเป็นตัวกลางและการบริการสนับสนุนทางการเงินอื่นๆ เกี่ยวกับกิจกรรมทั้งปวง รวมถึงการยืนยันเครดิตและการวิเคราะห์สินเชื่อ (CPC 8131 or 8133)
15. บริการด้านบัตรเครดิต (CPC 81133) (ที่ไม่ได้ระดมทุนจากสาธารณะเว้นแต่จะมีใบอนุญาตตามกฎหมายการเงิน)
16. บริการที่ปรึกษาทางการเงิน (CPC 81332)

ที่มา: สรุปจากตารางข้อผูกพันเฉพาะของไทยภาคบริการด้านการเงิน (GATS/SC/85/Suppl. 3 ณ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541) และคำแปลกรรมสารสุดท้าย (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก) โดยคณะผู้วิจัย

(2) ข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Limitations on Market Access)

ในข้อนี้ถือว่ามีความสำคัญมากต่อกระบวนการผูกพันการเปิดเสรีบริการการเงินไทย การเข้าสู่ตลาดมีเนื้อหาบัญญัติไว้ตามข้อ XVI ของความตกลง GATS ทั้งนี้ ข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดจะเป็นไปตามสาขาบริการและกิจกรรมที่เปิดตลาด ซึ่งจะแยกผูกพันตามรูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply) ทั้ง 4 รูปแบบอีกทีหนึ่ง

ประเทศไทยได้ระบุในตารางข้อผูกพันเฉพาะเกี่ยวกับข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงินสรุปสาระสำคัญได้ตามตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7. สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงินของไทยใน WTO

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงิน (Limitations on Market Access) ของไทย
Mode 1 การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-border service)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องๆ</u> ● ไม่มีข้อจำกัด (None) ในบริการประกันชีวิต การให้คำปรึกษา (ไม่รวมด้านบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย (Average and loss adjustment) และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial services) ● ไม่ผูกพัน (Unbound) ในบริการตัวกลางประกันภัย (นายหน้าและตัวแทน) บริการประกันวินาศภัย ยกเว้นประกันวินาศภัยทางทะเล อากาศ และการผ่านทาง (transit) และประกันภัยต่อทางวินาศภัยทุกประเภท <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> ● ไม่มีข้อจำกัด ในบริการบัตรเครดิต และบริการประมวลผลข้อมูลด้านการเงิน ● ไม่ผูกพัน ในบริการที่ปรึกษาการเงินและบริการประเภทอื่นๆ
Mode 2 การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption abroad)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องๆ</u> ● ไม่มีข้อจำกัด ในบริการประกันชีวิต ประกันวินาศภัย การให้คำปรึกษา (ไม่รวมด้านบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย ● ไม่ผูกพัน ในบริการตัวกลางประกันภัย <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> ● ไม่มีข้อจำกัด ในบริการบัตรเครดิต บริการที่ปรึกษาการเงินและบริการประมวลผลข้อมูลด้านการเงิน ● ไม่ผูกพัน ในบริการที่เหลือประเภทอื่นๆ
Mode 3 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ (Commercial presence)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องๆ</u> ● <u>ประกันชีวิต และประกันวินาศภัย</u> : จำกัดสัดส่วนต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียน และการขอจัดตั้งธุรกิจใหม่ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ● <u>นายหน้าและตัวแทน</u> : จำกัดสัดส่วนต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียน ● <u>บริการให้คำปรึกษา (ไม่รวมบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย</u> : ไม่มีข้อจำกัดเว้นแต่จะมีระบุไว้ในส่วนข้อผูกพันทั่วไป (horizontal section-ที่กำหนดสัดส่วนต่างชาติถือหุ้น

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงิน (Limitations on Market Access) ของไทย
	สูงสุดได้ไม่เกิน 49% และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท) การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ ● <u>สำนักงานตัวแทนของธนาคาร (Representative Office of banks) :</u> ไม่มีข้อจำกัด ● <u>สาขานานาชาติต่างประเทศ (Foreign bank branches) :</u> - เสนอผูกพันสำหรับสาขานานาชาติต่างประเทศภายใต้โครงสร้างการถือหุ้นในปัจจุบัน ส่วนการขอจัดตั้งใหม่ต้องได้รับใบอนุญาตที่เสนอโดยรัฐมนตรีคลังและผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี - การดำเนินการด้าน ATM จะอนุญาตภายใต้เงื่อนไข กล่าวคือ ต้องเข้าร่วม ATM pools ที่ดำเนินการ โดยธนาคารของไทย หรือ ต้องดำเนินการภายในอาณาบริเวณที่ทำการของตน หรือใช้ร่วมกับธนาคารพาณิชย์อื่นในประเทศไทย - สาขานานาชาติต่างประเทศที่ได้เปิดสาขาแรกในไทยก่อนเดือนกรกฎาคม 2538 จะได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มเติมได้อีกไม่เกิน 2 สาขา - ไม่มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมการเคลียร์เช็คและระบบการชำระเงิน ● <u>ธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทย (Locally incorporated banks)</u> - การเข้าสู่ตลาดจำกัดด้วยการถือหุ้นในธนาคารที่มีอยู่ - ต่างชาติถือหุ้นได้สูงสุดไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวนแล้ว และสัดส่วนผู้ถือหุ้นร่วมแต่ละรายต้องไม่เกิน 5% ของทุนจดทะเบียนชำระเต็มจำนวน ทั้งนี้ รัฐมนตรีคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันข้อจำกัดการถือหุ้นสูงสุดของผู้ถือหุ้นร่วมแต่ละราย ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังประกาศ ซึ่งรวมถึงการผ่อนคลายเป็นกรณีการฟื้นฟูสภาพหรือธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ โดยอนุญาตให้ถือหุ้นได้ไม่เกิน 10 ปี - อย่างน้อยสามในสี่ของกรรมการต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ รัฐมนตรีคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันให้มีสัดส่วนกรรมการต่างชาตินอกเหนือได้ภายใต้ข้อกำหนด

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงิน (Limitations on Market Access) ของไทย
	และเงื่อนไขเช่นเดียวกับข้อ II. ● <u>กิจการวิเทศธนกิจ (International Banking Facility) :</u> การขออนุญาตประกอบกิจการต้องได้รับใบอนุญาตที่อนุมัติโดยรัฐมนตรีคลัง ● <u>บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (Finance companies and credit foncier companies) :</u> - ไม่มีข้อจำกัดในการตั้งสำนักงานตัวแทน - การเข้าสู่ตลาดจำกัดด้วยการถือหุ้นในบริษัทที่มีอยู่ - ต่างชาติถือหุ้นได้สูงสุดไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวนแล้ว และสัดส่วนผู้ถือหุ้นรวมแต่ละรายต้องไม่เกิน 10% ของทุนจดทะเบียนชำระเต็มจำนวน ทั้งนี้ รัฐมนตรีคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันข้อจำกัดการถือหุ้นสูงสุดของผู้ถือหุ้นรวมแต่ละราย ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังประกาศ ซึ่งรวมถึงการผ่อนผันในกรณีการฟื้นฟูสภาพหรือธุรกิจของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยอนุญาตให้ถือหุ้นได้ไม่เกิน 10 ปี - อย่างน้อยสามในสี่ของกรรมการต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ รัฐมนตรีคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันให้มีสัดส่วนกรรมการต่างชาติมากกว่าได้ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขเช่นเดียวกับข้อ III. ● <u>บริษัทหลักทรัพย์ (Securities companies) :</u> ในกิจกรรมประเภทนายหน้าหลักทรัพย์ คำหลักทรัพย์ ที่ปรึกษาการลงทุน และการจัดหน่วยหลักทรัพย์ - ไม่มีข้อจำกัดในการตั้งสำนักงานตัวแทน - การเข้าสู่ตลาดจำกัดด้วยการถือหุ้นในบริษัทที่มีอยู่เท่านั้น และไม่ผูกพันกรณีการให้ใบอนุญาตใหม่ - ต่างชาติถือหุ้นได้สูงสุดไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวนแล้ว - อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์จดทะเบียนต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ● <u>บริษัทจัดการสินทรัพย์ (Asset management companies) :</u> - ไม่มีข้อจำกัดในการตั้งสำนักงานตัวแทน - การเข้าสู่ตลาดจำกัดด้วยการถือหุ้นในบริษัทที่มีอยู่

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงิน (Limitations on Market Access) ของไทย
	III. ระหว่าง 5 ปีแรกหลังจากได้รับใบอนุญาต สัดส่วนต่างชาติถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวน และอย่างน้อย ¼ ของกรรมการต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย IV. หลังจาก 5 ปี สัดส่วนต่างชาติถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวน และอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของกรรมการต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ● <u>บริการลิสซิงทางการเงิน (Financial leasing services)</u> : สามารถให้บริการได้เฉพาะแต่บริษัทลิสซิงโดยต่างชาติถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวน หรือ บริษัทเงินทุนโดยต่างชาติถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวนเว้นแต่รัฐมนตรีคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันข้อจำกัดการถือหุ้นสูงสุดของผู้ถือหุ้นร่วมแต่ละราย ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังประกาศ ซึ่งรวมถึงการผ่อนผันในกรณีการฟื้นฟูสภาพหรือธุรกิจของบริษัทเงินทุน โดยอนุญาตให้ถือหุ้นได้ไม่เกิน 10 ปี ● <u>บริการแฟกเตอร์ริง (Factoring services)</u> : สามารถให้บริการได้เฉพาะแต่บริษัทลิสซิงโดยต่างชาติถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวน หรือ บริษัทเงินทุนโดยต่างชาติถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวนเว้นแต่รัฐมนตรีคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันข้อจำกัดการถือหุ้นสูงสุดของผู้ถือหุ้นร่วมแต่ละราย ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังประกาศ ซึ่งรวมถึงการผ่อนผันในกรณีการฟื้นฟูสภาพหรือธุรกิจของบริษัทเงินทุน โดยอนุญาตให้ถือหุ้นได้ไม่เกิน 10 ปี ● <u>บริการบัตรเครดิต บัตรชาร์ต และบัตรเดบิต (Credit, charge and debit cards)</u> : สามารถให้บริการได้เฉพาะบริษัทที่ต่างชาติถือหุ้นสูงสุดได้ไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนที่ชำระเต็มจำนวน หรือ ธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศ และสาขานานาชาติต่างประเทศ อนึ่ง กรณีบริการบัตรเครดิตตาม CPC 81133 (โดยห้ามระดมทุนจากสาธารณะเว้นแต่จะมีใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด) นอกจากจะต้องดำเนินการตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว หากผู้ให้บริการเป็นสถาบันการเงินจะต้องได้รับการอนุมัติก่อนจากธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย ทั้งนี้ การดำเนินงานทางธุรกิจของบริการลิสซิงทางการเงินบริการแฟกเตอร์ริง บริการบัตรเครดิต บัตรชาร์ต และบัตรเดบิต จะต้องอยู่ภายใต้ใบอนุญาตและการกำกับดูแลตามที่จะมีประกาศ

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงิน (Limitations on Market Access) ของไทย
	● <u>บริการที่ปรึกษาการเงิน (Financial consultancy services)</u> (CPC 81332) : ไม่มีข้อจำกัดเว้นแต่จะมีกำหนดไว้ในส่วนข้อผูกพันทั่วไป (horizontal section- ที่กำหนดสัดส่วนต่างชาติถือหุ้นสูงสุดได้ไม่เกิน 49% และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท)
Mode 4 บุคคลธรรมดาเดินทางเข้าไปให้บริการแก่ผู้บริโภค (Presence of natural persons)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้อง</u> ● บริการประกันชีวิต ประกันวินาศภัย การให้คำปรึกษา (ไม่รวมด้านบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย และบริการคณิตศาสตร์ ประกันภัย : บุคคลากรด้านบริหารอาวุโส ผู้เชี่ยวชาญและผู้ช่วยเหลือทางวิชาการ จะต้องได้รับอนุมัติจากนายทะเบียน (Insurance Commissioner) <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> ● <u>บริการบัตรเครดิตตาม CPC 81133 และบริการที่ปรึกษาการเงินตาม CPC 81332</u> : เปิดตลาดตามที่ระบุไว้ในส่วนข้อผูกพันทั่วไป (horizontal section- กำหนดไม่ผูกพันกรณีการเคลื่อนย้ายชั่วคราวของบุคคลธรรมดาเว้นแต่จะมีระบุในแต่ละสาขาบริการไว้เป็นการเฉพาะ) ● <u>ธนาคาร</u> : จำกัดจำนวนบุคลากรต่างชาติต่อหนึ่งสำนักงานธนาคารต่างชาติดังนี้ - 2 คน สำหรับธนาคารที่ดำเนินการในรูปแบบสำนักงานตัวแทน - 6 คน สำหรับธนาคารที่เป็นสาขาเต็มรูปแบบ - 4 คน ต่อสาขา BIBF (Bangkok International Banking Facility) - 2 คน ต่อสาขา PIBF (Provincial International Banking Facility) - 8 คน สำหรับธนาคารที่เป็นสาขาเต็มรูปแบบและเป็นสาขา BIBF ● <u>บริษัทเงินทุน</u> : จำกัดจำนวนบุคลากรต่างชาติต่อหนึ่งบริษัทเงินทุน ดังนี้ - 2 คน สำหรับสำนักงานตัวแทน - กรรมการสูงสุด 4 คน สำหรับบริษัทเงินทุน ● <u>บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทจัดการสินทรัพย์</u> : จำกัดไว้ที่ 2 คนต่อหนึ่งสำนักงานตัวแทน

ที่มา : สรุปจากตารางข้อผูกพันเฉพาะของไทยภาคบริการการเงิน (GATS/SC/85/Suppl. 3 ณ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541) โดยคณะผู้วิจัย

(3) ข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitations on National Treatment)

เป็นอีกช่องหนึ่งในตารางข้อผูกพันเฉพาะที่สำคัญ เพื่อแสดงข้อจำกัดในการดำเนินการตามพันธกรณีในข้อ XVII ของความตกลง GATS ทั้งนี้ ภายใต้ตารางข้อผูกพันเฉพาะของไทยได้ระบุข้อจำกัดไว้สรุปดังตารางที่ 8. ต่อไปนี้

ตารางที่ 8. สรุปข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของไทยใน WTO

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitations on National Treatment) ของไทย
Mode 1 การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-border service)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องๆ</u> • ไม่มีข้อจำกัด (None) ในบริการประกันชีวิต การให้คำปรึกษา (ไม่รวมด้านบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย (Average and loss adjustment) และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial services) • ไม่ผูกพัน (Unbound) ในบริการประกันวินาศภัยและตัวกลางประกันภัย (นายหน้าและตัวแทน) <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> • ไม่มีข้อจำกัดในบริการทั้งหมดที่ผูกพัน
Mode 2 การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption abroad)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องๆ</u> • ไม่มีข้อจำกัด ในบริการประกันวินาศภัย การให้คำปรึกษา (ไม่รวมด้านบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย • ไม่ผูกพัน ในบริการตัวกลางประกันภัย • บริการประกันชีวิต มีการหักภาษีค่าพรีเมียมจากผู้ซื้อกรมธรรม์ที่ออกโดยบริษัทในประเทศ <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> • ไม่มีข้อจำกัดในบริการทั้งหมดที่ผูกพัน
Mode 3 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ (Commercial presence)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องๆ</u> • บริการประกันชีวิต และประกันวินาศภัย : ไม่มีข้อจำกัด • <u>นายหน้าและตัวแทน</u> : ไม่มีข้อจำกัดตราใบที่สัดส่วนต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 25% • <u>บริการให้คำปรึกษา (ไม่รวมบำนาญ) บริการประเมินความเสียหาย และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย</u> : ไม่มีข้อจำกัดตราใบที่สัดส่วนต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 49% <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> • <u>สำนักงานตัวแทนของธนาคาร</u>: ไม่มีข้อจำกัด

รูปแบบการให้บริการ (Modes of Supply)	สรุปข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitations on National Treatment) ของไทย
	• สาขาธนาคารต่างประเทศ ธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศ กิจการวิเทศธนกิจ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทจัดการสินทรัพย์: ไม่มีข้อจำกัด เว้นแต่จะมีระบุไว้ในช่องการเข้าสู่ ตลาด (Market access column) • บริการสินเชื่อทางการเงิน บริการแฟคตอริ่ง บริการบัตร เครดิต บัตรชาร์ต และบัตรเดบิต: ไม่มีข้อจำกัด • บริการบัตรเครดิตตาม CPC 81133 และบริการที่ปรึกษา การเงินตาม CPC 81332 : ไม่มีข้อจำกัดรายใดที่สัดส่วนต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 49%
Mode 4 บุคคลธรรมดาเดินทางเข้าไปให้บริการแก่ผู้บริโภค (Presence of natural persons)	<u>การประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้อง</u> : ไม่มีข้อจำกัด <u>การธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ</u> : ไม่มีข้อจำกัด

ที่มา : สรุปจากตารางข้อผูกพันเฉพาะของไทยสาขาบริการการเงิน (GATS/SC/85/Suppl. 3 ณ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541) โดยคณะผู้วิจัย

(4) ข้อผูกพันเพิ่มเติม (Additional Commitments)

ช่องข้อผูกพันเพิ่มเติมตามที่บัญญัติไว้ใน ข้อ XVIII ของความตกลง GATS เป็นข้อผูกพันเกี่ยวกับมาตรการที่กระทบต่อการค้าบริการที่นอกเหนือจากเรื่องการเข้าสู่ตลาด (ข้อ XVI) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (ข้อ XVII) ซึ่งข้อผูกพันเพิ่มเติมจะรวมถึงการใช้มาตรการเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติ มาตรฐาน หรือใบอนุญาตต่างๆ ทั้งนี้ ในส่วนของประเทศไทยไม่ได้กำหนดข้อผูกพันเพิ่มเติมใดๆ ไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะของไทย

4.3.2.2 ระดับภูมิภาคภายใต้อาเซียนและอาเซียนกับคู่เจรจา

4.3.2.2.1 อาเซียน (Financial Services Liberalization under ASEAN Framework

Agreement on Services: FSL/AFAS)

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

ตัวบทของการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน จะมีเนื้อหาอยู่ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ที่มีเนื้อหาสาระไม่แตกต่างจากในความตกลง GATS ภายใต้ WTO แทบทุกประการ

และเนื่องจากอาเซียนไม่มีการตกลงกันว่าจะมีการเจรจาทบทวนด้านตัวบทแต่อย่างใด จึงไม่มีประเด็นของการเจรจาในด้านนี้ภายใต้กรอบอาเซียน

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

การเจรจาในส่วนของการเข้าสู่ตลาด ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของกระบวนการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินภายในอาเซียน ทั้งนี้ การเจรจาท้ายใต้อาเซียนมีความแตกต่างกับการเจรจาภายใต้ WTO โดยอาเซียนกำหนดให้ประเทศสมาชิกยื่นข้อเสนอผูกพันการเข้าสู่ตลาดมากขึ้นกว่าที่ผูกพันใน GATS หรือที่เรียกว่า GATS Plus โดยในส่วนของไทย ได้ยื่นข้อเสนอผูกพันเพิ่มเติมในการเจรจารอบต่างๆ ที่ผ่านมารวม 4 รอบโดยใช้แนวทาง Positive List เช่นเดียวกับการเจรจาภายใต้ WTO ดังนี้

การเจรจารอบที่ 1 (พ.ศ.2539 - พ.ศ.2541)

ประเทศไทยได้ยื่นข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินชุดที่ 1 (ข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีบริการชุดที่ 2 ในการเจรจารอบที่ 1) เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่ได้ผูกพันไว้ภายใต้ WTO หรือ GATS Plus ได้แก่ สาขาหลักทรัพย์ที่อนุญาตให้สมาชิกอาเซียนสามารถถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์ (Securities Companies) และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management Companies) ได้ถึงร้อยละ 100 โดยหากถือหุ้นเกินร้อยละ 50 ขึ้นไป จะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดข้อผูกพันเฉพาะ (Specific Commitments) ดังนี้

(1) สาขาบริษัทหลักทรัพย์ (Securities companies i.e. securities brokerage, securities dealing, investment advisory service and securities underwriting)

- ไม่ผูกพัน (Unbound) บริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Services)
- มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Limitation on Market Access) ในหมวดจัดตั้งกิจการ (Commercial Presence) ดังนี้
 - ไม่มีข้อจำกัดสำหรับสำนักงานตัวแทน (None for representative offices)
 - การเข้าสู่ตลาดทำได้ในกรณีเข้าถือหุ้นในบริษัทเดิมที่มีอยู่แล้วเท่านั้น และไม่ผูกพันในการออกใบอนุญาตใหม่
 - อนุญาตให้คนต่างชาติ (สมาชิกอาเซียน) เข้ามาถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์ได้ถึงร้อยละ 100 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว อย่างไรก็ตาม บริษัทหลักทรัพย์ที่มีต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 50 ขึ้นไปของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ตามบัญชี ก ท้ายประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 พ.ศ. 2515 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2541 (ปัจจุบันให้ใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542) และระเบียบข้อบังคับอื่นๆ

- สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่คนต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องมีการจัดการที่เป็นคนสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

- สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่คนต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว กรรมการผู้จัดการและกรรมการบริหารที่เป็นคนสัญชาติอื่น (สมาชิกอาเซียน) จะต้องอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 60 วันต่อปี

- สำหรับสำนักงานตัวแทน อนุญาตให้มีบุคลากรต่างชาติได้ไม่เกิน 2 คน ถ้าเป็นบริษัทหลักทรัพย์ จะต้องเป็นไปตามข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitment) (บุคลากรชาวต่างชาติในตำแหน่งบริหารหรือ Specialist ที่ได้รับการว่าจ้างจากบริษัทที่อยู่นอกประเทศไทย เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี สามารถโอนมาทำงานในบริษัทในประเทศไทยได้ โดยต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงแรงงาน และจะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติงานในประเทศไทยไม่เกิน 1 ปี โดยต่ออายุได้ 2 ครั้ง)

(2) สาขาบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management Companies-Collective Investment Schemes)

- ไม่ผูกพัน (Unbound) บริการข้ามพรมแดน
- มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Market access) ในหมวดจัดตั้งกิจการ (Commercial Presence) ดังนี้

- การเข้าสู่ตลาดทำได้ในกรณีเข้าถือหุ้นในบริษัทเดิมที่มีอยู่แล้วเท่านั้น และไม่ผูกพันในการออกใบอนุญาตใหม่

- อนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 100 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว อย่างไรก็ตาม บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมซึ่งมีคนต่างด้าวถือหุ้นจำนวนร้อยละ 50 ขึ้นไป ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดในกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- สำหรับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมที่มีคนต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องมีการจัดการที่เป็นคนสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

- สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่คนต่างด้าวถือหุ้นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว กรรมการผู้จัดการและกรรมการบริหารที่เป็นคนสัญชาติอื่นจะต้องอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 60 วันต่อปี

- สำหรับสำนักงานตัวแทน อนุญาตให้มีบุคลากรต่างชาติได้ไม่เกิน 2 คน ถ้าเป็นบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม จะต้องเป็นไปตามข้อผูกพันทั่วไป

รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers: AEM) ได้ลงนามในพิธีสารเพื่อให้ข้อผูกพันชุดที่สองภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนมีผลบังคับใช้ (Protocol to Implement the Second Package of Commitments under the ASEAN Framework Agreement of Services) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2541

การเจรจารอบที่ 2 (พ.ศ.2542 - พ.ศ.2544)

ประเทศไทยเปิดเสรีบริการด้านการเงินเพิ่มเติมสำหรับสมาชิกอาเซียนในสาขาประกันภัยและสาขาหลักทรัพย์ โดยในสาขาประกันภัย ให้ขยายคำจำกัดความของการบริการให้คำปรึกษาการประกันภัย (Insurance Consultancy Services) ให้ครอบคลุมถึงคำปรึกษาด้านบริการบำนาญบำนาญ (Pension Consulting Services) (ตาม CPC 81402 Insurance and pension consultancy services) ส่วนสาขาหลักทรัพย์อนุญาตให้เพิ่มจำนวนผู้บริหารระดับสูงในบริษัทหลักทรัพย์จากเดิมที่อนุญาตให้บุคลากรต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานได้จำนวน 2 คน ตามข้อผูกพันเปิดเสรีบริการด้านการเงินชุดที่ 1 เพิ่มขึ้นเป็น 3 คน ในรอบนี้ โดยมีรายละเอียดข้อผูกพันเฉพาะ ดังนี้

(1) สาขาบริการให้คำปรึกษาการประกันภัย (Insurance consultancy services-CPC 81402)

- ในหมวดจัดตั้งกิจการ (Commercial Presence) มีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดตามข้อผูกพันทั่วไป (บริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทยมีผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน และมีจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้ถือหุ้นทั้งหมด)

- ในหมวดบุคลากรต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงาน (presence of natural persons) มีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด โดยอนุญาตเฉพาะผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยด้านเทคนิคที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการประกันภัย

- ในหมวดจัดตั้งกิจการ (Commercial Presence) ไม่มีข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) หากกิจการดังกล่าวมีผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49

(2) สาขาบริษัทหลักทรัพย์ (Securities companies i.e. securities brokerage, securities dealing, investment advisory service and securities underwriting)

- ไม่ผูกพันบริการข้ามพรมแดน
- มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ในหมวดจัดตั้งกิจการ (Commercial Presence) ดังนี้

- ไม่มีข้อจำกัดสำหรับสำนักงานตัวแทน (none for representative offices)
- การเข้าสู่ตลาดทำได้ในกรณีเข้าถือหุ้นในบริษัทเดิมที่มีอยู่แล้วเท่านั้น และไม่ผูกพันในการออกใบอนุญาตใหม่

- อนุญาตให้คนต่างชาติ (สมาชิกอาเซียน) เข้ามาถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์ได้ ถึงร้อยละ 100 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว อย่างไรก็ดี บริษัทหลักทรัพย์ที่มีต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 50 ขึ้นไปของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้ คนต่างด้าวประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ตามบัญชี ก ท้าย ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 พ.ศ. 2515 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2541 (ปัจจุบันให้ใช้พระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542) และระเบียบข้อบังคับอื่นๆ

- สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่คนต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 50 ของทุน จดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องมีการจัดการที่เป็นคนสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

- สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่คนต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของทุน จดทะเบียนที่ชำระแล้ว กรรมการผู้จัดการและกรรมการบริหารที่เป็นคนสัญชาติอื่น (สมาชิกอาเซียน) จะต้องอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 60 วันต่อปี

- สำหรับสำนักงานตัวแทน อนุญาตให้มีบุคลากรต่างชาติได้ไม่เกิน 3 คน โดยจำนวนบุคลากรต่างชาติ 1 คน จะต้องเป็นผู้บริหารระดับสูง ถ้าเป็นบริษัทหลักทรัพย์ จะต้อง เป็นไปตามข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitment)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN Finance Ministers' Meeting: AFMM) ได้ลงนามในพิธีสารเพื่อให้ข้อผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินของสมาชิกอาเซียนในการเจรจา รอบที่ 2 มีผลบังคับใช้ (Protocol to Implement the Second Package of Commitments on Financial Services under the ASEAN Framework Agreement on Services) เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2545

การเจรจารอบที่ 3 (พ.ศ.2545 - พ.ศ.2547)

ประเทศไทยได้เปิดเสรีเพิ่มเติมในสาขานาการพาณิชย์ โดยอนุญาตให้บุคลากร ต่างชาติจากสมาชิกอาเซียนเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยเพิ่มเติมจาก GATS โดยสถาบันการเงิน ดังกล่าวต้องเสนอแผนการว่าจ้างบุคลากรต่างชาติให้ธนาคารแห่งประเทศไทย พิจารณาอนุญาต โดยมีรายละเอียดตามตารางข้อผูกพันเฉพาะ ดังนี้

สาขานาการพาณิชย์ (Banking Sector) ยกเลิกข้อจำกัดจำนวนบุคลากรต่างชาติ ที่เข้ามาปฏิบัติงานในสาขานาการพาณิชย์ โดยข้อผูกพันนี้ จะมีผลบังคับใช้หลังจากที่ข้อผูกพันเปิดเสรี บริการด้านการเงินชุดที่ 3 มีผลบังคับใช้ 1 ปี แต่สถาบันการเงินดังกล่าวต้องเสนอแผนการดำเนินธุรกิจ และความต้องการในการจ้างบุคลากรต่างชาติเพื่อขอความเห็นชอบ

AFMM ได้ลงนามในพิธีสารเพื่อให้ข้อผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินของ สมาชิกอาเซียนในการเจรจารอบที่ 3 มีผลบังคับใช้ (Protocol to Implement the Third Package of Commitments on Financial Services under the ASEAN Framework Agreement on Services) เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2548

การเจรจารอบที่ 4 (พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2550)

ประเทศไทยเปิดเสรีเพิ่มเติมในธุรกิจที่ปรึกษาในการลงทุนในสาขาหลักทรัพย์ โดยมีรายละเอียดข้อผูกพันเฉพาะ ดังนี้

ธุรกิจที่ปรึกษาในการลงทุนสาขาหลักทรัพย์ (Investment Advisory)

- ไม่ผูกพันบริการข้ามพรมแดน
 - มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ในหมวดจัดตั้งกิจการ (Commercial Presence) ดังนี้
 - ไม่มีข้อจำกัดในการตั้งสำนักงานตัวแทน
 - สถาบันการเงินที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายไทย บริษัทจำกัด หรือบริษัท จำกัด (มหาชน) ที่จัดตั้งขึ้นใหม่สามารถขอใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจดังกล่าวได้
 - อนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 100 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว ยกเว้นบริษัทหลักทรัพย์ที่ต่างชาติถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์ตามเงื่อนไขและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 50 จะต้องมีการที่เป็นคนสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
 - บริษัทหลักทรัพย์ที่ต่างชาติถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว กรรมการผู้จัดการและกรรมการบริหารต่างชาติจะต้องอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 60 วัน ต่อปี
 - อนุญาตให้มีบุคคลกรต่างชาติในสำนักงานตัวแทน 3 คน โดยบุคคลกรต่างชาติ 1 คนต้องเป็นผู้บริหารระดับสูง
- ทั้งนี้ AFMM ได้ลงนามใน “พิธีสารเพื่อให้ข้อผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินของสมาชิกอาเซียนในการเจรจารอบที่ 4 มีผลบังคับใช้ (Protocol to Implement the Forth Package of Commitments on Financial Services under the ASEAN Framework Agreement on Services)” เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2551
- อนึ่ง สำหรับการเจรจาการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน รอบที่ 5 (2551-2553) จะมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ที่สำคัญต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียนในอนาคต กล่าวคือ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 13 ในปี 2550 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint)

ตาม AEC Blueprint มีข้อผูกพันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีบริการด้านการเงินว่า มาตรการเปิดเสรีสำหรับสาขาบริการด้านการเงิน ควรจะเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกสามารถ ดำเนินการพัฒนาสาขาการเงินตามลำดับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางการเงิน เศรษฐกิจและสังคม ประเทศสมาชิกจะดำเนินมาตรการตามหลักการทยอยเปิดเสรี ดังนี้ (1) การเปิดเสรี โดยหลักการ ASEAN-X ซึ่งประเทศที่มีความพร้อมในการเปิดเสรีสามารถเริ่มดำเนินการได้ก่อน และ ประเทศสมาชิกที่เหลือสามารถเข้าร่วมในภายหลัง และ (2) ขั้นตอนการเปิดเสรีจะต้องคำนึงถึงนโยบาย ของชาติและระดับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและด้านการเงินของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ โดยในการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน จะกำหนดให้มีการทยอยเปิดเสรีสำหรับสาขาย่อยต่างๆ หรือรูปแบบการให้บริการที่ประเทศสมาชิก แต่ละประเทศได้ระบุไว้ ภายในปี 2558 และทยอยเปิดเสรีสาขาย่อย หรือรูปแบบการให้บริการอื่น ที่เหลือ นอกจากที่ระบุไว้ภายใต้ “ความยืดหยุ่นที่ตกลงกันล่วงหน้า (Pre-agreed Flexibilities)” ภายใน ปี 2563” (กระทรวงพาณิชย์, 2550) โดยมีกำหนดเวลาการดำเนินการตามตารางที่ 9. ดังนี้

ตารางที่ 9. ตารางเวลาเพื่อดำเนินการไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนว ยุทธศาสตร์	ลำดับการดำเนินการ			
	ปี 2551-2553	2553-2554	2555-2556	2557-2558
- การบริการ ด้านการเงิน	พัฒนารายการ “ขอยืดหยุ่นไว้ ล่วงหน้า” ที่แต่ละ ประเทศสมาชิก สามารถลงไว้ได้ในการ เปิดเสรีสาขา ย่อยภายในปี 2558	ให้ความเห็นชอบ รายการ “ขอยืดหยุ่นไว้ ล่วงหน้า” ที่แต่ละ ประเทศสมาชิก สามารถลงไว้ได้ในการ เปิดเสรีสาขาย่อย ภายในปี 2558	พัฒนารายการที่ขอ ยืดหยุ่นไว้ล่วงหน้า ที่แต่ละประเทศสมาชิก สามารถลงไว้ได้ ภายในปี 2563	- ยกเลิกข้อจำกัดสาขาย่อยใน สาขาประกันภัย การธนาคาร และตลาดทุน ภายในปี 2558 ตามที่ระบุโดยประเทศ สมาชิกในภาคผนวก 1* - ภายในปี 2560 ตกลง รายการที่ขอยืดหยุ่นไว้ ล่วงหน้าที่แต่ละประเทศ สามารถลงไว้ได้ ภายในปี 2563 - ยกเลิกข้อจำกัดการค้า บริการของสาขาบริการที่ เหลือทั้งหมดภายในปี 2563

หมายเหตุ: *ไทยได้ผูกพันในสาขาต่างๆ ที่จะต้องเปิดเสรีภายในปี 2558 ดังนี้ 1) สาขาตลาดทุน- สาขาย่อย การค้าเพื่อบัญชีของตนหรือบัญชีของลูกค้า/การบริหารสินทรัพย์/การบริหารชำระราคาและส่งมอบสำหรับสินทรัพย์ทางการเงิน 2) สาขาย่อยอื่นๆ - การให้คำปรึกษาและบริการเสริมอื่นๆ ด้านการให้บริการทางการเงิน
ที่มา : ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (กระทรวงพาณิชย์, 2550)

กล่าวโดยสรุป ประเทศสมาชิกอาเซียนภายใต้ AEC Blueprint จึงมีพันธกรณีที่จะต้องเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินในสาขาย่อยส่วนหนึ่งภายในปี 2558 (ยกเว้นที่ขอสงวนไว้ใน Pre-agreed Flexibilities ที่ประเทศสมาชิกคงไว้ได้หลังปี 2558) และเปิดเสรีในสาขาย่อยที่เหลือภายในปี 2563 (ยกเว้นที่ขอสงวนไว้ใน Pre-agreed Flexibilities หลังจากปี 2563)

4.3.2.2.2 อาเซียน-จีน

อาเซียน – จีน ได้ลงนามกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน – จีน (Framework Agreement on ASEAN China Comprehensive Economic Cooperation) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน ที่ครอบคลุมทั้งเรื่องการค้าเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ

ต่อมาได้มีการลงนามในความตกลงด้านการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและจีน (Agreement on Trade in Services of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-Operation between the Association of Southeast Asian Nations and the People's Republic of China) และตารางข้อผูกพันการเปิดตลาดบริการชุดที่ 1 เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2550 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2550 นอกจากนี้ ได้มีการระบุให้มีการเจรจาจัดทำข้อผูกพันชุดที่ 2 ให้เสร็จภายใน 1 ปีหลังจากความตกลงด้านการค้าบริการมีผลใช้บังคับ ซึ่งในตารางข้อผูกพันชุดที่ 1 ภายใต้กรอบนี้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบริการด้านการเงิน และไม่มีข้อผูกพันสาขาการเงิน สำหรับการจัดทำข้อผูกพันชุดที่ 2 ในปี 2551 สาขาการบริการด้านการเงินก็ยังมีได้มีการผูกพันเพิ่มเติมกับจีนแต่อย่างใด เนื่องจาก บริการด้านการเงินในจีนส่วนใหญ่ยังคงผูกขาดโดยภาครัฐ ประกอบกับระบบการกำกับดูแลยังขาดความโปร่งใสเป็นเหตุให้มีกรณีฟ้องร้องภายใต้กรอบ WTO ดังนั้น ไทยจึงยังไม่ผูกพันบริการด้านการเงินในการเจรจาภายใต้กรอบอาเซียน-จีน จนกว่าจะมีการทบทวนบทบัญญัติในความตกลงสาขาบริการดังกล่าวโดยเฉพาะการเพิ่มภาคผนวกสาขาบริการด้านการเงิน (Annex on Financial Services) และข้อบท Prudential Measures, Exchange Rate and Financial Stability

ดังนั้น สรุปได้ว่า ประเด็นหรือเนื้อหาสาระทั้งในส่วนข้อบท (Text) และการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ของความตกลงดังกล่าวในส่วนภาคบริการด้านการเงินภายใต้อาเซียน-จีน เหมือนกันทุกประการกับที่ประเทศไทยได้ผูกพันไว้ในความตกลง GATS (หลัก *mutatis mutandis*)

4.3.2.2.3 อาเซียน-เกาหลีใต้ (สาธารณรัฐเกาหลี)

(1) ประเด็นการเจรจาด้วบท (Text)

การเจรจาการค้าบริการด้านการเงินภายใต้อาเซียน-เกาหลีใต้ ด้านด้วบท เป็นประเด็นที่สำคัญมากกว่าการเจรจาด้วบทการเข้าสู่ตลาด เนื่องจากท้ายที่สุดแล้วประเทศไทยไม่ได้ผูกพันที่จะเปิดตลาดมากไปกว่าที่ผูกพันไว้แล้วในกรอบ WTO แต่การเจรจาด้วบทกลับมีความเข้มข้น โดยเฉพาะเมื่อมีการเจรจากันอย่างหนักในประเด็นว่าด้วมาตรการรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนและระบบการเงิน สำคัญของความตกลงว่าด้วการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี (Agreement on Trade in Services under the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation among the Governments of the Member Countries of the Association of Southeast Asia Nations and the Republic of Korea) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการด้านการเงินจะประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน คือ

(1) ด้วบทความตกลง (Agreement Text) ระบุกฎกติกาด้วการค้าบริการ ซึ่งบทบัญญัติเป็นไปตามหลักการที่สอดคล้องกับความตกลงทั่วไปว่าด้วการค้าบริการขององค์การการค้าโลก (GATS)

(2) ส่วนแนบท้ายว่าด้วการค้าบริการการเงิน (Annex on Financial Services) ซึ่งบรรจุบทบัญญัติเรื่อง Prudential Measures, Exchange Rate and Financial Stability เพื่อยอมรับสิทธิของประเทศภาคีในการใช้มาตรการเพื่อการรักษาเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยนและภาคการเงิน

(3) หนังสือบันทึกความเข้าใจ (Letter of Understanding) ซึ่งระบุถึงความเข้าใจของภาคีต่อบทบัญญัติต่างๆ ในความตกลงฯ รวมถึงบทบัญญัติเรื่อง Prudential Measures, Exchange Rate and Financial Stability ที่ระบุความเข้าใจเรื่องการใช้มาตรการตามบทบัญญัติข้างต้นว่าอาจใช้ในสาขาอื่นๆ นอกเหนือจากสาขาบริการการเงินด้ว

(4) ตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) ซึ่งระบุข้อผูกพันการเปิดตลาดสาขาบริการของแต่ละภาคี

การเจรจาเพิ่มเติมด้วบทในส่วนที่ (2) ในประเด็นว่าด้วมาตรการรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนและระบบการเงิน (Prudential Measures, Exchange Rate and Financial Stability) บรรจุในภาคผนวกสาขาบริการด้านการเงิน เป็นประเด็นที่ฝ่ายอาเซียน โดยเฉพาะไทยได้ผลักดันให้เกิดขึ้น โดยมาตรการดังกล่าวมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอิสระในการดำเนินมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ โดยมีขอบเขตกำหนดให้การดำเนินมาตรการต่างๆ เป็นไปตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ด้วรับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation)

กล่าวคือ การใช้มาตรการดังกล่าวนี้จะใช้บังคับกับต่างชาติทุกประเทศเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อความเข้าใจร่วมกันถึงขอบเขตการใช้มาตรการดังกล่าว ตัวบทในส่วนที่ (3) จึงเพิ่มเติมหนังสือ บันทึกความเข้าใจร่วมกันระหว่างอาเซียนกับเกาหลีใต้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ผลการเจรจาภาคบริการด้านการเงินในส่วนของตัวบทภายใต้อาเซียน-เกาหลีใต้ ได้ตกลงกันในเนื้อหาสาระที่เพิ่มเติมจากความตกลง GATS ในประเด็นเรื่องมาตรการรักษา เสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนและระบบการเงิน

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลีใต้ ภาคบริการด้านการเงิน ผลสรุปคือประเทศไทยได้ผูกพันการเข้าสู่ตลาดในระดับเท่ากันกับที่ได้ผูกพันไว้ใน WTO ทุกประการ และแสดงไว้ในรูปแบบตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) เช่นเดียวกับใน WTO จึงไม่มีประเด็นเพิ่มเติมในด้านนี้

4.3.2.2.4 อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

ในส่วนของตัวบทการค้าบริการ (Trade in Services) ของความตกลงเพื่อจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement: AANZFTA) เป็นการเจรจาบนพื้นฐานของความตกลง GATS ภายใต้กรอบ WTO เป็นหลัก และเจรจาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ โดยผลการเจรจาในสาขาย่อยบริการด้านการเงิน ได้เห็นชอบให้ บทบัญญัติสาขาย่อยบริการด้านการเงินอยู่ในรูป “ภาคผนวกบริการการเงิน” ของบทบัญญัติในสาขาย่อยบริการ รูปแบบเดียวกับในความตกลง GATS และมีบทบัญญัติรวมถึงคำจำกัดความส่วนใหญ่มีเนื้อความที่นำมา จากความตกลง GATS โดยตรง ยกเว้นใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ข้อบังคับภายในประเทศ (Domestic Regulation) (2) ความโปร่งใสเกี่ยวกับการกำกับดูแล (Regulatory Transparency) (3) ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการบริการการเงิน (Financial Services Exception) และ (4) การถ่ายทอดข่าวสารและการประมวล ข่าวสาร (Transfers of Information and Processing of Information) ซึ่งมีเนื้อหาเพิ่มเติมจากความตกลง GATS ทั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นการเจรจาด้านตัวบทได้ตามตารางที่ 10. ดังนี้

ตารางที่ 10. สรุปประเด็นการเจรจาการค้าบริการด้านการเงินด้านข้อบทในกรอบ AANZFTA

ประเด็นการเจรจา	สรุปเนื้อหา	หมายเหตุ
1. Scope and Definitions	ข้อบทขอบเขตและคำนิยามมีเนื้อหาเช่นเดียวกับความตกลง GATS	
2. Definitions	ข้อบทคำนิยามในความตกลง AANZFTA นี้ มีคำนิยามที่นอกเหนือจาก GATS คือคำนิยามของ Self-Regulated Organisations (SRO) หรือองค์กรกำกับดูแลตนเอง เนื่องจากฝ่ายอาเซียน และฝ่ายออสเตรเลียและนิวซีแลนด์มีการตีความเกี่ยวกับองค์กร SRO ที่แตกต่างกัน ความตกลงฯ นี้จึงมีคำนิยามของ SRO ในกรณีของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และในกรณีของอาเซียน	
3. Domestic Regulation	ข้อบทข้อบังคับภายในประเทศ มีข้อกำหนดเพิ่มเติมในส่วนของการเปิดโอกาสให้ประเทศภาคีมีอิสระในการใช้มาตรการเพื่อประกันเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน (measures to ensure the stability of the exchange rate) โดยไม่ถือว่าขัดต่อความตกลง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อไทยในฐานะประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดเล็ก อาจมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการบางประเภทเพื่อรักษาเสถียรภาพค่าเงินบาทที่ขัดต่อบทบัญญัติเรื่องการโอนเงิน	บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นข้อเสนอของ <u>ไทย</u> ที่ได้รับการยอมรับจากประเทศภาคีในการเจรจาภายใต้กรอบความตกลง AANZFTA
4. Recognition	ข้อบทเรื่องการยอมรับการใช้มาตรการการกำกับควบคุมเพื่อความมั่นคงมีเนื้อหาส่วนใหญ่เช่นเดียวกับ GATS แต่มีการเพิ่มในประเด็นการยอมรับมาตรการ Prudential ที่กำหนดโดยองค์กรที่จัดทำมาตรฐานสากล (international standard setting body)	
5. Regulatory Transparency	ข้อบทความโปร่งใสเกี่ยวกับการกำกับดูแลเป็นบทบัญญัติที่มีข้อผูกพันเกี่ยวกับการให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐดำเนินการอย่างโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูล และเปิดโอกาสให้นักลงทุนเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้	ข้อบทนี้ผูกพันเกินกว่าความตกลง GATS แต่เป็นสิ่งที่หน่วยงานกำกับดูแลของไทยดำเนินการอยู่แล้วและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และบทบัญญัติในความตกลงนี้มีความยืดหยุ่นสูงมาก เปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามที่ระบุ

ประเด็นการเจรจา	สรุปเนื้อหา	หมายเหตุ
		ในข้อบทเฉพาะในกรณีที่ดินดำเนินการได้เท่านั้น (best endeavour) ดังนั้น จึงเป็นประโยชน์ต่อไทยในการช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ความโปร่งใสของระบบการกำกับดูแลสถาบันการเงิน นอกจากนี้ยังทำให้นักลงทุนไทยที่จะไปลงทุนในประเทศภาคีมีความมั่นใจมากขึ้นถึงความโปร่งใสของระบบการพิจารณาใบอนุญาตการประกอบธุรกิจสถาบันการเงินประเภทต่างๆของประเทศภาคี
6. Financial Services Exceptions	ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการบริการการเงินเป็นบทบัญญัติที่มีไว้เพื่อการคุ้มครองประเทศภาคีในการใช้หรือบังคับใช้มาตรการที่จำเป็นในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับภายในประเทศ รวมถึงมาตรการที่เกี่ยวกับการห้ามการปฏิบัติที่หลอกลวงและฉ้อฉล หรือมาตรการเพื่อจัดการกับผลกระทบจากการผิดสัญญาบริการการเงินโดยไม่ขัดต่อความตกลง	บทบัญญัติในข้อนี้มีประโยชน์ต่อไทยเนื่องจากให้อิสระในการใช้มาตรการที่จำเป็นในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับภายในประเทศ
7. Transfers of Information and Processing of Information	การถ่ายทอดข่าวสารและการประมวลข่าวสาร เป็นบทบัญญัติที่มีในบันทึกความเข้าใจด้วยข้อผูกพันในการบริการการเงินภายใต้ GATS ซึ่งกล่าวถึงการห้ามประเทศภาคีออกมาตรการห้ามเคลื่อนย้ายหรือส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของผู้ให้บริการด้านการเงิน เว้นแต่จะเป็นการทำให้ปกป้องข้อมูลลับด้านการเงินหรือข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น	ประเทศภาคีได้ตกลงขยายความจาก <u>GATS</u> โดยขอปรับปรุงถ้อยคำให้เพิ่มความยืดหยุ่นให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งส่วนที่ปรับปรุงเพิ่มขึ้นนี้เป็นประโยชน์ต่อไทยเนื่องจาก (1) เปิดโอกาสให้หน่วยงานกำกับดูแลดำเนินการในการกำหนดให้ผู้ให้บริการการเงินในอาณาเขตของตนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับภายในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการและจัดเก็บข้อมูล และการบำรุงรักษาระบบได้ และ (2) มีข้อความระบุชัดเจนว่าบทบัญญัติข้อนี้ไม่สามารถตีความได้ว่าประเทศภาคีจำเป็นต้องอนุญาตการให้บริการข้ามพรมแดนหรือการใช้บริการในต่างประเทศ ในสาขาที่ประเทศภาคีนั้นไม่ได้มีข้อผูกพันเฉพาะ ซึ่งสร้างความ

ประเด็นการเจรจา	สรุปเนื้อหา	หมายเหตุ
		สบายใจให้กับประเทศภาคีในการผูกพันในข้อบทนี้
8. <u>Dispute Settlement</u>	ข้อบทการระงับข้อพิพาทมีเนื้อหาเช่นเดียวกับความตกลง GATS โดยสมาชิกของอนุญาโตตุลาการจะจัดตั้งขึ้นตามข้อบทการปรึกษาหารือและการระงับข้อพิพาทในข้อบทหลักของการค้าบริการ ซึ่งต้องมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบริการการเงินในเรื่องที่เป็นกรณีพิพาท	

ที่มา : สรุปโดยคณะผู้วิจัยจากร่างภาคผนวกบริการการเงินภายใต้ข้อบทการค้าบริการ (Trade in Services) ของความตกลง AANZFTA

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ในระหว่างการเจรจา ออสเตรเลียได้ขอให้ไทยเปิดตลาดเพิ่มเติมในสาขาบริการการเงินให้เท่ากับข้อผูกพันกับประเทศสมาชิกอาเซียนภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน โดยเฉพาะสาขาหลักทรัพย์และธนาคาร แต่สุดท้ายไทยได้เสนอผูกพันการเปิดตลาดเทียบเท่ากับข้อผูกพันภายใต้ WTO เช่นเดียวกับกรณีอาเซียน-เกาหลีใต้ และจัดทำในรูปแบบตารางข้อผูกพันเฉพาะเช่นเดียวกัน

4.3.2.2.5 อาเซียน-สหภาพยุโรป

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

การเจรจาด้านตัวบทที่ผ่านมา 2 ครั้ง มีลักษณะเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเสนอข้อเรียกร้องระหว่างกันเบื้องต้น โดยฝ่ายสหภาพยุโรปได้ยื่นเอกสารไม่เป็นทางการ (Non-paper) เรียกร้องให้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับการวางกฎระเบียบและการใช้มาตรการต่างๆ ด้านบริการ (การให้บริการข้ามแดน การบริโภคนโยบายในประเทศ และการเคลื่อนย้ายบุคลากรเพื่อธุรกิจ) และการจัดตั้งกิจการ รวมถึงการวางกฎระเบียบการกำกับดูแลและการเปิดตลาดการค้าบริการในสาขาบริการด้านการเงินและสาขาอื่นอีก 4 สาขา เพื่อให้ฝ่ายอาเซียนพิจารณา ส่วนฝ่ายอาเซียนได้ยื่นเอกสารประกอบการหารือ (discussion paper) เพื่อนำเสนอวัตถุประสงค์และแนวทางการหารือตามความต้องการของอาเซียน โดยแนวทางการหารือในเรื่องการค้าบริการ อาเซียนต้องการให้มีการเจรจาเปิดเสรีให้มากขึ้นกว่าที่ตกลงไว้ในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS Plus) โดยให้มีการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป

(Progressive liberalization) และใช้เปิดเสรีในสาขาที่ต้องการจะเปิดเท่านั้น (Positive list approach) นอกจากนี้ ยังต้องการให้มีการใช้หลักการปฏิบัติอย่างพิเศษและแตกต่าง (Special and differential treatment) การใช้มาตรการปกป้องฉุกเฉิน (Emergency safeguard measures) การใช้กฎระเบียบการกำกับดูแลโดยอิงกับ GATS และการสงวนไว้ซึ่งสิทธิของรัฐบาลในการออกมาตรการเพื่อปกป้องเสถียรภาพทางการเงิน การธนาคาร การเคลื่อนย้ายทุน อัตราแลกเปลี่ยน และมาตรการปกป้องดุลการชำระเงินด้วย โดย ณ ปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการเจรจาต่อไป

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ที่ผ่านมายังไม่มี การเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาดในภาคบริการด้านการเงินภายใต้อาเซียน-สหภาพยุโรปแต่อย่างใด ดังนั้น สถานะ ณ ปัจจุบันจึงยังไม่มีประเด็นการเจรจาในส่วนนี้

4.3.2.3 ระดับทวิภาคี

4.3.2.3.1 ไทย-ออสเตรเลีย

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

การเจรจาตัวบทการค้าบริการของความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA) ที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการด้านการเงินจะมีในส่วน of ข้อบท (Provision) เกี่ยวกับสิทธิและพันธกรณีอื่นๆ (Other Rights and Obligations) ที่ระบุโดยอนุโลมให้ประเทศภาคีมีสิทธิและพันธกรณีภายใต้ความตกลง TAFTA เช่นเดียวกับสิทธิและพันธกรณีที่เกี่ยวข้องภายใต้ GATS ทั้งนี้ ข้อบทที่เกี่ยวข้องภายใต้ GATS ประกอบไปด้วย (1) ข้อบทข้อบังคับภายในประเทศ (Domestic Regulations) โดยยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับมาตรการด้านเงื่อนไข วิธีดำเนินการด้านคุณสมบัติ มาตรฐานทางเทคนิค และเงื่อนไขการออกใบอนุญาตต่างๆ (2) ข้อบทการผูกขาดและ ผู้ให้บริการที่ได้รับสิทธิแต่ผู้เดียว (Monopolies and Exclusive Suppliers) (4) ภาคผนวกว่าด้วยการค้าบริการด้านการเงิน (5) ภาคผนวกว่าด้วยการบริการขนส่งทางอากาศ และ (6) ภาคผนวกว่าด้วยการโทรคมนาคม นอกจากนี้ ภายในข้อบทยกเว้นทั่วไป (General Exceptions) มีการบัญญัติข้อบทว่าด้วย มาตรการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงของระบบการเงิน (Prudential Measures) ซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ โดยข้อบทดังกล่าวระบุให้ประเทศภาคีสามารถใช้มาตรการกำกับและควบคุมเพื่อความมั่นคง รวมถึงเพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน ผู้ฝากเงิน ผู้ถือกรรมกรรม หรือบุคคลซึ่งผู้ให้บริการการเงินมี

หน้าที่ดูแลทรัพย์สินให้ตน หรือ เพื่อประกันความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการเงิน โดยที่ มาตรการดังกล่าวจะต้องไม่ถูกใช้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงข้อผูกพันหรือพันธกรณีภายใต้ความตกลงฉบับนี้

นอกจากนี้ ความตกลง TAFTA ในส่วนของการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าและการพัฒนา กฎ (Progressive Liberalisation and Development of Rules) ยังได้ระบุเกี่ยวกับการทบทวนข้อผูกพันว่า ประเทศภาคีจะต้องเข้าสู่กระบวนการเจรจาการค้าบริการภายในระยะเวลา 3 ปี นับจากวันที่ความตกลงนี้มีผลใช้บังคับ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มข้อผูกพันของประเทศภาคีในความตกลงฉบับนี้ ทั้งนี้ รัฐบาลไทย และออสเตรเลียได้มีหนังสือเป็นทางการระหว่างกัน (Side Letters) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไทยได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการค้าของออสเตรเลียเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 แจ้งเกี่ยวกับการเจรจาด้วยการค้าบริการว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่กระบวนการเจรจาในสาขาบริการการเงินและ โทรคมนาคมตามที่ระบุไว้ในข้อบทการทบทวนข้อผูกพัน (Review of Commitments) โดยไทยและ ออสเตรเลียจะเข้าสู่กระบวนการเจรจา และมีการรวมประเด็นเรื่องมาตรการปกป้องฉุกเฉิน (provision on emergency safeguard measures) โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในการเจรจาการค้าทวิภาคีและ พหุภาคีอื่นๆ ซึ่งสองประเทศเป็นภาคี และผลกระทบด้านการแข่งขันในตลาดของคนที่เกิดขึ้น จากข้อผูกพันภายใต้ความตกลงฉบับนี้ ในวันเดียวกันนั้นรัฐมนตรีการค้าของออสเตรเลียได้มีหนังสือ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยด้วยเช่นกัน โดยได้ยืนยันข้อเสนอของไทยข้างต้น และ ขอให้ถือหนังสือทั้งสองฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของความตกลง TAFTA ต่อไป

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ไม่มีการผูกพันเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดสาขาบริการการเงินภายใต้กรอบการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย ดังนั้น ข้อผูกพันในสาขาบริการการเงินปัจจุบันจึงมีระดับการเปิดตลาดเทียบเท่ากับข้อผูกพันตามความตกลง GATS ภายใต้ WTO โดยอนุโลม แต่จะเปิดโอกาสให้มีการทบทวนข้อผูกพันเพื่อเจรจาการค้าบริการด้านการเงินภายในระยะเวลา 3 ปี นับจากวันที่ 1 มกราคม 2548 ซึ่งเป็นวันที่ ความตกลง TAFTA มีผลใช้บังคับ แต่จนถึง ณ ปัจจุบันยังไม่มีกรทบทวนการเจรจาดังกล่าวแต่อย่างใด

4.3.2.3.2 ไทย-นิวซีแลนด์

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

การเจรจาด้วยการค้าบริการด้านการเงินจะอยู่ภายใต้ภายใต้ข้อบทการค้าบริการ (Trade in Services) ของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand-

New Zealand Closer Economic Partnership Agreement: TNZCEPA) โดยมีประเด็นที่สำคัญอยู่ในบทข้อยกเว้นทั่วไป (General Exceptions) ซึ่งไทยและนิวซีแลนด์ได้ตกลงที่จะให้มีขอบเขตมาตรการสำหรับความยั่งยืนของเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน (Measures for Macro-Economic and Financial Stability) ที่ระบุว่า ความตกลงฉบับนี้จะไม่ห้ามประเทศภาคีในการใช้มาตรการเพื่อควบคุมความมั่นคง รวมถึงเพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน ผู้ฝากเงิน ผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือบุคคลซึ่งผู้ให้บริการการเงินมีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินให้ตน หรือเพื่อประกันความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการเงิน หรือเพื่อความมั่นคงของเศรษฐกิจมหภาค อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มาตรการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับข้อบทนี้ ก็จะต้องไม่ถูกใช้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงข้อผูกพันหรือพันธกรณีของประเทศภาคีภายใต้ความตกลงนี้ นอกเหนือจากประเด็นดังกล่าวแล้ว เนื้อหาสาระโดยรวมของตัวบทที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการด้านการเงินจะเหมือนกันกับความตกลง GATS ทั้งนี้ ไทยและนิวซีแลนด์จะต้องเข้าสู่กระบวนการเจรจาการค้าบริการภายใน 3 ปี หลังจากที่มีความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปการเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกันโดยเร็วที่สุด

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

เช่นเดียวกับกรณีไทย-ออสเตรเลีย ก็ยังไม่มี การเจรจาผูกพันเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดสาขาบริการการเงินภายใต้กรอบการค้าเสรีไทย – นิวซีแลนด์ ดังนั้น ข้อผูกพันในสาขาบริการการเงินปัจจุบันจึงมีระดับการเปิดตลาดเทียบเท่ากับข้อผูกพันตามความตกลง GATS ภายใต้ WTO โดยอนุโลม แต่เปิดโอกาสให้มีการทบทวนข้อผูกพันเพื่อเจรจาการค้าบริการด้านการเงินภายใน 3 ปี นับจากวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ซึ่งเป็นวันที่ความตกลง TNZCEPA มีผลใช้บังคับ แต่จนถึง ณ ปัจจุบันยังไม่มี การทบทวนการเจรจาดังกล่าวแต่อย่างใด

4.3.2.3.3 ไทย-ญี่ปุ่น

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

การจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) มีตัวบทที่เกี่ยวข้องกับบริการด้านการเงิน 2 ส่วน ได้แก่ 1) บทที่ 7 ว่าด้วยการค้าบริการ (Chapter 7: Trade in Services) ที่บัญญัติให้นำเนื้อหาในภาคผนวกว่าด้วยบริการด้านการเงินภายใต้ความตกลง GATS มาใช้ผูกพันโดยอนุโลม และบทบัญญัติให้มีการทบทวนการเจรจาการค้าบริการด้านการเงินภายใน 5 ปีหลังความตกลง JTEPA มีผลบังคับใช้ และ 2) บทที่ 13 ว่าด้วยความร่วมมือ (Chapter 13: Cooperation) และในความตกลงเพิ่มเติม (Implementing Agreement) ซึ่งจะมีความร่วมมือในส่วนภาคบริการด้านการเงิน (Cooperation in the Field of Financial Services) เป็นหนึ่ง

ในความร่วมมือที่สำคัญด้วย โดยเน้นความร่วมมืออยู่ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความร่วมมือด้านการกำกับดูแล (Regulatory Cooperation) ความร่วมมือด้านการพัฒนาตลาดทุน (Capital Market Development) ความร่วมมือในการปรับปรุงโครงสร้างภาคการเงิน (Improvement of Financial Market Infrastructure) และความร่วมมือในการพัฒนาภาคการเงินและตลาดทุนในภูมิภาค (Development of Regional Financial Market including Capital Markets)

อนึ่ง ในความตกลง JTEPA มีประเด็นการเจรจาด้านตัวบทในเรื่องของมาตรการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงในระบบการเงินและมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาคหรืออัตราแลกเปลี่ยน (Prudential Measures and Measures to Ensure the Stability of Macroeconomy or the Exchange Rate) ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกับกับในกรณีไทย-นิวซีแลนด์ด้วย หากแต่บัญญัติไว้ในความตกลง JTEPA บทที่ 8 ว่าด้วยการลงทุน (Chapter 8: Investment) ทำให้มีผลบังคับใช้มุ่งเน้นเฉพาะในเรื่องการลงทุน ซึ่งต่างจากกรณีไทย-นิวซีแลนด์ที่อยู่บทข้อยกเว้นทั่วไป (General Exceptions) ที่สามารถใช้ได้ทั้งความตกลง

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ความตกลง JTEPA ได้มีการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาดในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน โดยผูกพันในรูปแบบของตารางข้อผูกพันเฉพาะ อย่างไรก็ดี การผูกพันมีเนื้อหาสาระไม่แตกต่างจากที่ผูกพันไว้ตามความตกลง GATS ภายใต้ WTO แต่จะเปิดโอกาสให้มีการทบทวนข้อผูกพันภายในระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ซึ่งเป็นวันที่ ความตกลง JTEPA มีผลใช้บังคับ ซึ่งจนถึง ณ ปัจจุบันยังไม่มีการทบทวนการเจรจาดังกล่าวแต่อย่างใด

4.3.2.3.4 ไทย-อินเดีย

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

การเจรจาในส่วนของภาคบริการด้านการเงินทั้ง 2 ครั้งมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ฝ่ายอินเดียได้เสนอร่างภาคผนวกบริการด้านการเงิน (Financial Services Annex) มาให้ฝ่ายไทยพิจารณา โดยชี้แจงว่าร่างข้อบดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดีย – สิงคโปร์ ซึ่งมีเนื้อหาที่แตกต่างจากความตกลง GATS โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องบริการด้านการเงินใหม่ (New Financial Services) ความโปร่งใส (Transparency) การโอนข้อมูล (Transfer of Information) และประเด็นด้านองค์กรกำกับดูแลอิสระของตนเอง (Self-Regulatory Organization) แต่ฝ่ายไทยยังเห็นว่าควรยึดเนื้อหาตัวบทตามความตกลง GATS เป็นพื้นฐานในการเจรจาก่อน ในขณะเดียวกัน ฝ่ายไทยได้

เสนอประเด็นเจรจาเรื่องการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาคและการเงินและมาตรการกำกับดูแล เพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน (Article on Macroeconomic and Financial Stability and Prudential Measures) ให้ฝ่ายอินเดียพิจารณาด้วย โดยปัจจุบันยังอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาโดยยังไม่มีข้อผูกพันใดๆ และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ในการเจรจาที่ผ่านมา ฝ่ายอินเดียได้เสนอประเด็นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดธนาคารพาณิชย์ทั้งด้านการเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนอินเดียในธนาคารพาณิชย์ไทยได้ถึงร้อยละ 49 และอนุญาตให้สาขานาชาตพาณิชย์จากอินเดียที่ให้บริการในประเทศไทยแล้วสามารถเปิดสาขาได้เพิ่มขึ้น และสามารถจัดตั้ง ATM ในประเทศไทยได้โดยไม่จำกัดจำนวน ซึ่งประเด็นข้อเรียกร้องดังกล่าว ฝ่ายไทยยังสงวนท่าทีอยู่เพื่อพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยปัจจุบันยังอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาโดยยังไม่มีข้อผูกพันใดๆ และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

4.3.2.3.5 ไทย-สหรัฐอเมริกา

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

สหรัฐฯ ได้เสนอร่างตัวบทในภาคบริการด้านการเงินที่มีเนื้อหาค่อนข้างแตกต่างอย่างมากกับความตกลง GATS โดยมีประเด็นแตกต่างที่สำคัญ เช่นในเรื่องของการให้บริการด้านการเงินใหม่ และการคุ้มครองการลงทุนให้แก่ธุรกิจการเงินโดยมีกระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ เป็นต้น ในขณะที่ฝ่ายไทยยังต้องการให้ใช้ความตกลง GATS เป็นพื้นฐานสำคัญในการเจรจา ในขณะที่ฝ่ายไทยได้เรียกร้องให้ฝ่ายสหรัฐฯ พิจารณาประเด็นที่เป็นข้อกังวลหลักๆ ของฝ่ายไทย เช่น การใช้มาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาคของไทย การกำกับดูแลบริการการเงินใหม่ๆ การออกมาตรการใหม่ๆ ที่ยังไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบใช้บังคับในปัจจุบันโดยไม่ถือเป็นการกระทบสิทธิของนักลงทุนต่างชาติ และยังไม่ประสงค์ให้นักลงทุนเอกชนฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐได้โดยตรง (แต่สามารถฟ้องร้องผ่านกลไกรัฐต่อรัฐได้) เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ยังอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาโดยยังไม่มีผลผูกพันใดๆ และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

สหรัฐฯ ได้เสนอแนวทางการเจรจาแบบ Negative List ในรูปของการจัดทำ Non-Conforming Measures ซึ่งเป็นการจัดทำรายการข้อสงวนมาตรการกำกับดูแลและการเข้าสู่ตลาดต่างๆ ที่ไม่ต้องการจะเปิดเสรีไว้ แต่นอกเหนือจากรายการข้อสงวนที่ระบุไว้จะต้องเปิดเสรีโดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งแนวทางที่สหรัฐฯ เสนอดังกล่าวนับเป็นแนวทางใหม่ที่แตกต่างจากแนวทาง Positive List แบบความตกลง GATS ที่ไทยใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการและบริการด้านการเงินมาโดยตลอดนอกจากนี้ สหรัฐฯ ได้เรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดบริการด้านการเงินที่ค่อนข้างเสรีมาก เช่น ขอให้ยกเลิกการจำกัดจำนวนใบอนุญาตประกอบธุรกิจด้านการเงินต่างๆ ขอให้ยกเลิกการกำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นและกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ ขอให้เปิดการให้บริการด้านการเงินข้ามพรมแดน และให้คนไทยนำเงินไปซื้อบริการด้านการเงินในสหรัฐฯ ได้มากขึ้น เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้ยังมีสถานะเช่นเดียวกับการเจรจาด้านตัวบท คือยังอยู่ในระหว่างชะลอการเจรจาโดยยังไม่มีข้อผูกพันใดๆ และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

4.3.2.3.6 ไทย-เอฟต้า

(1) ประเด็นการเจรจาด้านตัวบท (Text)

ทั้งสองฝ่ายเห็นด้วยในหลักการที่จะใช้เนื้อหาของความตกลง GATS เป็นพื้นฐานในการเจรจาด้านตัวบท และฝ่ายไทยได้เรียกร้องเพิ่มเติมในประเด็นด้านสิทธิในการดำเนินมาตรการเพื่อปกป้องดุลการชำระเงิน มาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน และมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งปัจจุบันยังอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาโดยยังไม่มีข้อผูกพันใดๆ และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

(2) ประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ฝ่ายเอฟต้าเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดมากขึ้นกว่าที่ตกลงไว้ใน WTO โดยเฉพาะในสาขาประกันภัย ที่ปรึกษาทางการเงิน ธนาคารพาณิชย์ และการจัดการกองทุน ปัจจุบันนี้ยังอยู่ระหว่างชะลอการเจรจาโดยยังไม่มีข้อผูกพันใดๆ และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

4.3.2.4 สรุปประเด็นการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีต่างๆ

จากผลการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่างๆ ทั้งในระดับพหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคี นั้น พบว่า นอกเหนือจากระดับพหุภาคีภายใต้ WTO แล้ว ในระดับภูมิภาคจะมีเวทีการเจรจาที่สรุปผลการเจรจาได้แล้วทั้งสิ้น 4 เวที ได้แก่ ภายในอาเซียน (FSL/AFAS) อาเซียน-จีน อาเซียน-เกาหลีใต้ และอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ส่วนในระดับ ทวิภาคีมีทั้งสิ้น 3 เวที ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ และไทย-ญี่ปุ่น ทั้งนี้ หากวิเคราะห์ เปรียบเทียบเฉพาะในส่วนของการเจรจาที่ได้สรุปผลไปแล้วในส่วนของการเจรจาด้านตัวบท โดยอิงความตกลง GATS ภายใต้ WTO เป็นเกณฑ์ และด้านการเข้าสู่ตลาดโดยอิงตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) ภายใต้ WTO เป็นเกณฑ์ จะพบว่า

(1) ประเด็นการเจรจาตัวบทที่เพิ่มเติมจาก GATS หรือที่เรียกว่า “GATS Plus” :

ระดับภูมิภาค : ได้แก่ อาเซียน-เกาหลีใต้ (ในประเด็น Prudential Measures, Financial Stability, and Exchange Rate) และอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ในประเด็น Prudential Measures, Financial Stability, and Exchange Rate ประเด็น Regulatory Transparency และ ประเด็น Transfers of Information and Processing of Information)

ระดับทวิภาคี : ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย (ประเด็น Prudential Measures ที่ใช้บังคับ กับความตกลงทั้งฉบับ) ไทย-นิวซีแลนด์ (ประเด็น Measures for Macro-Economic and Financial Stability ที่ใช้กับความตกลงทั้งฉบับ) และไทย-ญี่ปุ่น (ประเด็น Prudential Measures and Measures to Ensure the Stability of Macroeconomy or the Exchange Rate ในบทลงทุน แต่บทนี้มีส่วนคาบเกี่ยวกับ บทบริการด้านการเงินด้วย)

(2) ประเด็นการเจรจาเข้าสู่ตลาดที่เพิ่มเติมจาก Schedule of Specific Commitments ภายใต้ WTO หรือที่เรียกว่า “WTO Plus”

มีเพียงเวทีเจรจาภายในอาเซียน (FSL/AFAS) เท่านั้นที่มีการเปิดตลาดมากกว่าที่ ผูกพันไว้ใน WTO แต่ก็มีเพิ่มเติมในขนาดที่ไม่มากนักและไม่เกินกรอบที่กฎหมายภายในกำหนดไว้ ดังมีรายละเอียดตามที่กล่าวไว้ในส่วนประเด็นการเจรจาเข้าสู่ตลาดภายใต้ FSL/AFAS

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลประเด็นการเจรจาตัวบทและการเข้าสู่ตลาดที่เพิ่มเติมจากเวที WTO ได้ดังตารางที่ 11. ดังนี้

**ตารางที่ 11. สรุปประเด็นการเจรจาด้านตัวบทและด้านการเข้าสู่ตลาดของไทย ในเวทีการเจรจาที่ได้
สรุปผลแล้ว เปรียบเทียบกับข้อผูกพันใน WTO**

เวทีเจรจาที่สรุปผลแล้ว (เฉพาะที่มีการเจรจาภาคบริการ ด้านการเงิน)	การเจรจาด้านตัวบท (Text)		การเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)	
	= GATS	GATS Plus	= WTO	WTO Plus
อาเซียน (FSL/AFAS)	✓			✓
อาเซียน-จีน	✓		✓	
อาเซียน-เกาหลีใต้		✓	✓	
อาเซียน-ออสเตรเลียและ นิวซีแลนด์		✓	✓	
ไทย – ออสเตรเลีย		✓	✓	
ไทย – นิวซีแลนด์		✓	✓	
ไทย – ญี่ปุ่น		✓	✓	

ที่มา : จากการรวบรวม

เมื่อพิจารณาประเด็นข้อบทของ FTA ที่เพิ่มเติมจากกรอบองค์การการค้าโลก จะเห็นว่า ประเด็นที่สำคัญที่สุดที่มีแนวโน้มจะต้องเป็นส่วนประกอบของความตกลง FTA ต่างๆ ในอนาคตได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรการในการกำกับดูแลความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน (Prudential Measures, Financial Stability, and Exchange Rate Stability) ซึ่งเปิดโอกาสให้ ภาาสามารถใชัมาตรการใดๆ ในการกำกับดูแลความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนโดยไม่ถือว่ากระทาผิผความตกลง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในฐานะประเทศที่มี ขนาดเศรษฐกิจเล็ก มีแนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงจากความผันผวนของกระแสเงินทุนเคลื่อนย้าย ภายหลังการเปิดเสรีด้านการลงทุน ข้อบทดังกล่าวจะเปรียบเสมือนวัคซีนคุ้มกันให้ไทยสามารถดำเนิน มาตรการที่จำเป็นได้ โดยไม่เสี่ยงกับการกระทาผิผข้อตกลง นอกจากนี้อีก 2 ประเด็นที่สำคัญได้แก่ ประเด็นด้านความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบการกำกับดูแลของทางการ (Transparency) และประเด็นด้านการอนุญาตให้มีการโอนข้อมูลที่เป็นและสำคัญระหว่างบริษัทใน เครือกับบริษัทแม่ที่อยู่ต่างประเทศ (Transfers of Information and Processing of Information) โดย คำนึงถึงการรักษาความลับของลูกค้าเป็นสำคัญ ซึ่ง 2 ประเด็นหลังนี้เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับการ บริหารราชการบนหลักความโปร่งใสและธรรมาภิบาลอยู่แล้ว ประเทศไทยจึงควรสนับสนุนประเด็นที่ เป็น GATS Plus ดังกล่าวทั้ง 3 ประเด็นในการเจรจา FTA ในอนาคต

4.4 ลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย

เมื่อทราบถึงผลการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในหัวข้อที่ 4.3 ข้างต้น อันเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดกรอบการเจรจาในเชิงเนื้อหาแล้ว ปัจจัยเชิงเนื้อหาในการกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยอีกประการหนึ่ง ได้แก่ลักษณะเฉพาะของตัวภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทยเอง ทั้งนี้ จากคำนิยามประเภทของบริการด้านการเงินทั้ง 16 ประเภทย่อยตามความตกลง GATS นั้น จะมีลักษณะเป็นการจัดแบ่งบริการด้านการเงินตามหน้าที่ของบริการ (Functional-Based Aspect) แต่จากบทที่ 3 ที่มีการแบ่งการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐ และผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจการเงินภาคเอกชน ประกอบกับการศึกษาลักษณะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทยจากเอกสาร ทำให้พบว่า ภาคบริการด้านการเงินของไทยจะมีลักษณะแยกการให้บริการออกเป็นกลุ่มธุรกิจการเงินต่างๆ โดยมีหน่วยงานกำกับดูแล 4 แห่ง¹¹ เป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) ตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายเฉพาะด้าน หรืออาจกล่าวได้ว่าลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทยในปัจจุบันมีการจัดแบ่งประเภทแยกตามสถาบันหรือหน่วยงานกำกับดูแล (Institutional-Based Aspect) โดยจากการรวบรวมธุรกิจการเงินในระบบการเงินของไทยแยกตามหน่วยงานกำกับดูแล 4 แห่ง พบว่าปัจจุบันจะสามารถแยกกลุ่มธุรกิจการเงินในประเทศไทยออกได้เป็น 13 ประเภทธุรกิจ จำนวนทั้งสิ้น 290 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 12.

ตารางที่ 12. ประเภทธุรกิจการเงินในประเทศไทยภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงาน 4 แห่ง

ประเภทธุรกิจการเงิน	จำนวน (แห่ง)	ผู้กำกับดูแลหลัก
1. ธนาคารพาณิชย์ไทย (Thai Commercial Banks)	17	ธปท.
2. ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Foreign Commercial Banks)	16	ธปท.
3. สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Foreign Commercial Bank Representative Offices)	23	ธปท.
4. บริษัทเงินทุน (Finance Companies)	5	ธปท.
5. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (Credit Foncier Companies)	3	ธปท.
6. บริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Credit Card Companies)	12	ธปท.
7. บริษัทผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Credit Companies)	30	ธปท.

¹¹ ได้แก่ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ค.ป.อ.)

ประเภทธุรกิจการเงิน	จำนวน (แห่ง)	ผู้กำกับดูแลหลัก
8. บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บพส.) (Asset Management Companies: AMC)	14	ธปท.
9. สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (Specialized Financial Institutions)*	10	กระทรวงการคลัง
10. บริษัทหลักทรัพย์ (Securities Companies)	39	ก.ล.ด.
11. บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management Companies)	23	ก.ล.ด.
12. บริษัทประกันชีวิต (Life Insurance Companies)	25	คปภ.
13. บริษัทประกันวินาศภัย (Non-life Insurance Companies)	73	คปภ.
รวมทั้งสิ้น	290	

หมายเหตุ : *รวมบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จก.

ที่มา : รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ด.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และใน Website ของธุรกิจการเงินต่างๆ

ธุรกิจการเงินทั้ง 13 ประเภทดังกล่าว ยังสามารถรวมกลุ่มธุรกิจที่ให้บริการด้านการเงิน คล้ายคลึงกันได้ออกเป็น 5 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่

- 1) ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชน ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย ธนาคารพาณิชย์ ต่างประเทศ และสำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหลัก
- 2) ธุรกิจการเงินเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-Bank) ประกอบด้วย บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน บริษัทผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล และบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหลัก
- 3) ธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุน ประกอบด้วย บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม โดยมีก.ล.ด. เป็นผู้กำกับดูแลหลัก
- 4) ธุรกิจประกันภัย ประกอบด้วย บริษัทประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัย โดยมี คปภ. เป็นผู้กำกับดูแลหลัก
- 5) สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (Specialized Financial Institutions: SFIs) ประกอบด้วย ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ

ธนาคารกลางและธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) บริษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จก. โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้กำกับดูแลหลัก

อย่างไรก็ดี เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ตีความว่าบทบัญญัติในวรรค 3 (บี) ของข้อบท I ในภาคผนวกว่าด้วยบริการด้านการเงินภายใต้ความตกลง GATS ระบุเป็นข้อยกเว้นไม่ให้พันธกรณีต่างๆ ในความตกลง GATS ครอบคลุมการดำเนินงานของบริการที่ให้ตามอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งโดยนัยนี้จะหมายถึงกลุ่มสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ดังนั้นในการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในที่นี้จึงเน้นไปที่ธุรกิจการเงินตามผู้กำกับดูแลใน 3 กลุ่มธุรกิจหลัก ได้แก่ (1) ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนและธุรกิจ Non-Bank ภายใต้การกำกับดูแลของธปท. (2) ธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุน ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. และ (3) ธุรกิจประกันภัย ภายใต้การกำกับดูแลโดยคปภ. โดยจะมีการพรรณนาวิเคราะห์แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ว่าด้วยลักษณะทางกฎหมาย และส่วนที่ว่าด้วยลักษณะทางธุรกิจ

4.4.1 ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนและธุรกิจ Non-Bank¹²

(1) ลักษณะทางกฎหมาย

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหลักในธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งตามนัยมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 บัญญัติไว้ว่า ธุรกิจสถาบันการเงินหมายถึงธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ตลอดจนการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจอื่นๆ ด้วย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าพ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายหลักในการกำกับดูแลธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชน และธุรกิจ Non-Bank ในส่วนของธุรกิจเงินทุน ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ อย่างไรก็ดี ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนยังมีแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 (2547-2551) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอีกด้วย ส่วนธุรกิจ Non-Bank คือ ธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล จะมีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ณ วันที่ 26 มกราคม 2515 เป็นกฎหมายหลัก ทั้งนี้ สามารถแยกการอธิบายลักษณะทางกฎหมายได้ดังนี้

¹² ยกเว้นสำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งไม่มีบทบาทสำคัญในการทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในไทยมากนัก และยกเว้นบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บปส.) ซึ่งมีลักษณะของการให้บริการแตกต่างออกจาก Non-Bank โดยทั่วไปมาก

1) ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชน

ตามนิยามในพ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ หมายความว่าบริษัทยักษ์ใหญ่ที่ได้อนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ทำธุรกิจโดยการรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป การให้สินเชื่อ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และการซื้อขายตัวแลกเปลี่ยน เป็นต้น นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกิจเพิ่มเติมเพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์อื่นๆ ได้แก่ (1) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ (2) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย (3) ธุรกิจอนุพันธ์ทางการเงิน (4) ธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (E-banking) และ (5) ธุรกิจการเงินและธุรกิจการให้บริการอื่น

พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ยังได้บัญญัติกฎเกณฑ์บางลักษณะเกี่ยวกับการทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินทั้งในส่วนของตัวเองและในส่วนของการเข้าสู่ตลาด ดังนี้

1. การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาต โดยนัยมาตรา 9 ของพ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ (ไทย) ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์นั้น จะทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับในส่วน of ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ประสงค์จะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น มาตรา 10 ของพ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ระบุว่าต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยรัฐมนตรีฯ เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ตามที่เห็นสมควรได้ ทั้งนี้ การขอรับใบอนุญาตนั้น ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศต้องแสดงหนังสือยินยอมให้ยื่นคำขอจัดตั้งสาขาจากหน่วยงานกำกับดูแลที่มีอำนาจตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ ต่อรัฐมนตรีฯ โดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

2. การถือหุ้น กรรมการ และสินทรัพย์ ในส่วนของหุ้นและผู้ถือหุ้น มาตรา 16 ของพ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ระบุว่าสถาบันการเงินต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควร สามารถอนุญาตให้บุคคลต่างชาติถือหุ้นในสถาบันการเงินได้ถึงร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และสามารถให้มีกรรมการที่เป็นต่างชาติได้เกินกว่า 1 ใน 4 แต่ไม่เกินถึงหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันให้มีจำนวนหุ้นหรือกรรมการมากกว่าที่กำหนดข้างต้นได้ ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะการ

ดำเนินการหรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันการเงินใด หรือเพื่อความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน โดยการผ่อนผันนั้นจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ข้อกำหนดเรื่องผู้ถือหุ้นดังกล่าวไม่รวมถึงสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จัดตั้งในประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

สำหรับกรณีสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย มาตรา 32 ของ พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ระบุให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ต้องมีสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยหรือมีหลักทรัพย์ในต่างประเทศตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนด โดยให้ถือว่าสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นเงินกองทุนตามพ.ร.บ. ฉบับนี้ ทั้งนี้ สินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ดังกล่าวประกอบไปด้วย เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่หรือสาขาอื่นของสถาบันการเงินต่างประเทศซึ่งตั้งอยู่นอกประเทศไทย เงินสำรองต่างๆ แต่ไม่รวมเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้ หรือเงินกำไรสุทธิในแต่ละรอบปีของสาขา ซึ่งรวมเงินกำไรที่โอนไปเป็นของสำนักงานใหญ่ในทางบัญชีแล้ว แต่ยังไม่ได้นำมาออกนอกประเทศไทย

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ในประเด็นของการจัดระเบียบขอบเขตการดำเนินธุรกิจ ยังสามารถพิจารณาได้จากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 1 (2547-2551) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยภายใต้การเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและคณะรัฐมนตรีในสมัยนั้น ได้จัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการเงินไทยและกำหนดนโยบายสถาบันการเงินในระยะ 5 ปี ระหว่างปีพ.ศ. 2547 – 2551 มีการจัดระเบียบสถาบันการเงินแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ สถาบันการเงินไทย และสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การจัดระเบียบสถาบันการเงินไทย แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) คือสถาบันการเงินที่ให้บริการแก่ลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทุกประเภท ยกเว้นการออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต การ Underwrite ตราสารทุน และการเป็นนายหน้าและผู้ค้าตราสารทุน โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท (ณ เดือนพฤษภาคม 2552 มีธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด 14 แห่ง) (2) ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (ธย.) คือสถาบันการเงินที่ให้บริการแก่ประชาชนรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก ภายใต้เงื่อนไขเกี่ยวกับปริมาณการให้สินเชื่อต่อรายตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทั้งหมด แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และข้อจำกัดต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตราสารอนุพันธ์ เว้นแต่จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงสำหรับตนเอง ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยจะต้องมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 250 ล้านบาท (ณ เดือนพฤษภาคม 2552 มีธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยทั้งหมด 3 แห่ง)

การจัดระเบียบสถาบันการเงินต่างประเทศ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Subsidiary) คือบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีธนาคารต่างประเทศถือหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมดของบริษัท โดยสามารถประกอบธุรกิจได้เหมือนธนาคารพาณิชย์ สามารถขออนุญาตเปิดสำนักงานสาขารวม 4 สำนักงานสาขา แบ่งเป็นสาขาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล 1 สาขา และนอกเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล 3 สาขา ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็น subsidiary จะต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท (ณ เดือนพฤษภาคม 2552 มีธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเพียง 1 แห่ง) (2) สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Full Branch) คือสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยสามารถประกอบธุรกิจได้เหมือนธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่สามารถมีสำนักงานสาขาได้ และจะต้องมีเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 3,000 ล้านบาท (ณ เดือนพฤษภาคม 2552 มีสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทั้งหมด 15 แห่ง)

นอกจากธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำกับดูแลสำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศด้วย ซึ่งสำนักงานผู้แทนฯ คือสำนักงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องแทนสถาบันการเงินต่างประเทศหรือสถาบันการเงินในประเทศไม่ว่าจะในหรือนอกประเทศไทย โดยมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งให้สำนักงานใหญ่หรือสำนักงานอื่นๆ ของธนาคาร ตลอดจนการติดต่อและแนะนำลูกค้า ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปเพื่อสนับสนุนกิจการธนาคารพาณิชย์เท่านั้น แต่ไม่สามารถประกอบธุรกิจที่เข้าลักษณะเป็นการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ เช่น สำนักงานผู้แทนจะรับเงินฝากจากประชาชนไม่ได้ เป็นต้น

2) ธุรกิจ Non-Bank ในกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธุรกิจเงินทุนและธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ จัดเป็นธุรกิจ Non-Bank ภายใต้อำนาจหมายของคำว่าสถาบันการเงิน โดยธุรกิจเงินทุน คือการประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ ซึ่งไม่ใช่การรับฝากเงินไว้ในบัญชีที่เบิกถอนโดยใช้เช็ค และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น การให้สินเชื่อ การซื้อขายตั๋วแลกเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ส่วนธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ คือการประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่จะจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นจากการให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ หรือการรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก ทั้งนี้ ลักษณะทางกฎหมายในส่วนของการจัดตั้ง การขอรับใบอนุญาต การถือหุ้นและกรรมการ จะมีกฎเกณฑ์เช่นเดียวกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยตามพ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

สำหรับธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงินและธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย จะมีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ณ วันที่ 26 มกราคม

2515 เป็นกฎหมายหลักในการกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ ในกรณีธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน จะหมายถึงการให้สินเชื่อเครดิตเพื่อซื้อสินค้าและบริการ รวมถึงการเบิกเงินสดล่วงหน้า โดยธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 เกี่ยวกับกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ในการเข้ามากำกับดูแลธุรกิจประเภทนี้ ซึ่งการจัดตั้งและการขออนุญาตนั้นจะไม่มีข้อแตกต่างระหว่างคนไทยและต่างชาติ โดยประกาศกระทรวงการคลังฉบับดังกล่าวระบุแต่เพียงว่า การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต โดยผู้ประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด และต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรี โดยต้องยื่นคำขออนุญาตผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบฟอร์มพร้อมหลักฐานที่กำหนด นอกจากนี้ ผู้ประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องมีเงินทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท

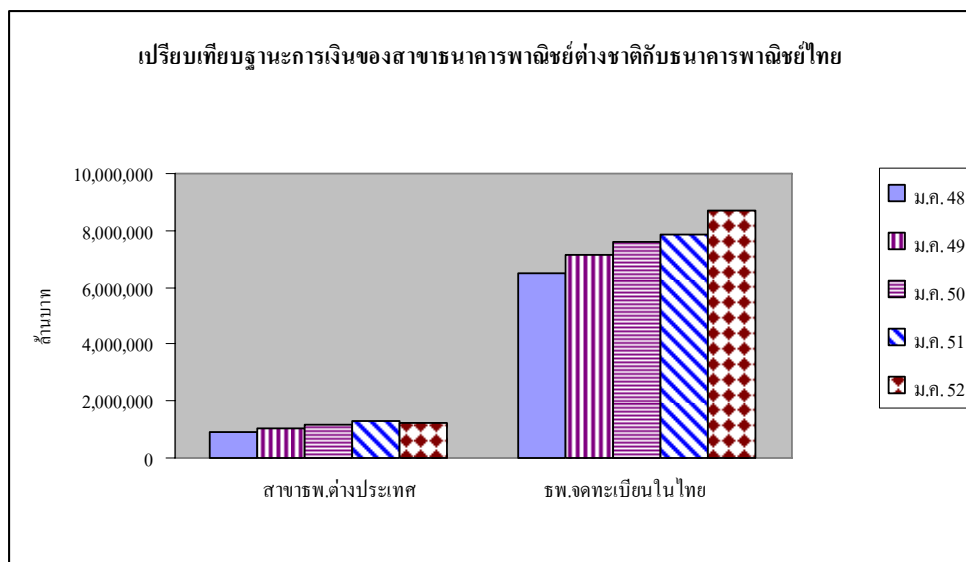
ส่วนกรณีของธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลจะหมายถึงการให้กู้ยืม การรับซื้อ ซื้อมด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใดแก่บุคคลธรรมดาโดยมิได้ระบุวัตถุประสงค์หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ และไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจของตนเอง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลัง บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ซึ่งอาศัยอำนาจตามข้อ 5 ของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ในการเข้ามากำกับดูแลธุรกิจประเภทนี้ ทั้งนี้ สินเชื่อประเภทนี้เป็นการให้สินเชื่อส่วนบุคคลในส่วนใหญ่ที่ไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน แต่ไม่รวมสินเชื่อเพื่อการศึกษา การเดินทางไปทำงานต่างประเทศ การรักษาพยาบาล หรือเพื่อสวัสดิการพนักงาน เป็นต้น

(2) ลักษณะทางธุรกิจ

1) ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชน สัดส่วนจำนวนธนาคารพาณิชย์ในระบบของไทยประกอบไปด้วย สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 16 แห่งในประเทศไทย แบ่งเป็น สาขาธนาคารต่างประเทศ 15 แห่ง (full branch) และบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary) คือ ธนาคารเมกะสาธกพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำหรับธนาคารพาณิชย์ของไทยมีทั้งหมด 17 แห่ง ซึ่งรวมธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย แต่ไม่รวมสถาบันการเงินเฉพาะกิจซึ่งบริหารโดยรัฐบาล ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบฐานะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ไทยแล้ว เห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ต่างชาติมีสินทรัพย์ในประเทศไทยในระดับที่ค่อนข้างคงที่ ในขณะที่สินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยซึ่งมีมากกว่าสินทรัพย์ของธนาคารต่างชาติในไทยนั้น ในช่วงระยะ 5 ปีมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น

ทุกปี ดังแสดงไว้ในภาพประกอบที่ 4. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยยังมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบที่ 4. ฐานะการเงินของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติกับธนาคารพาณิชย์ไทย

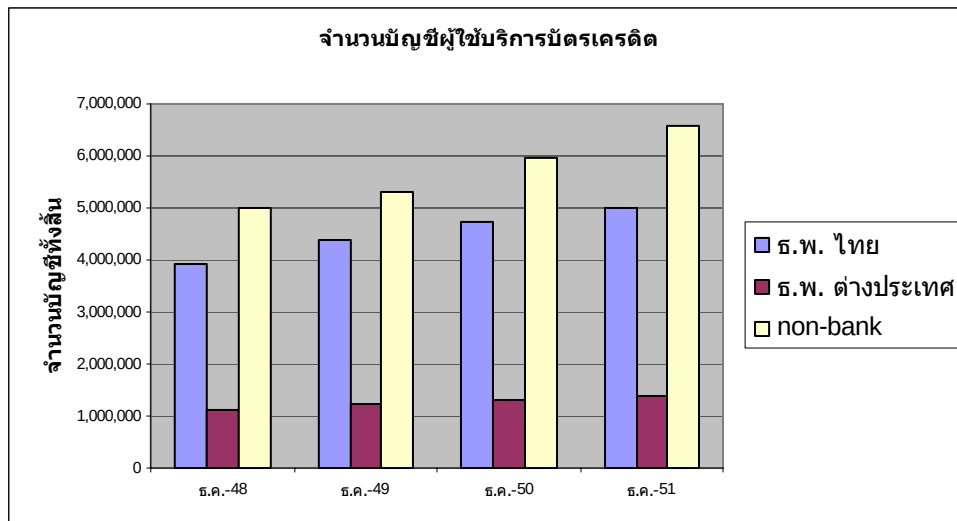

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (www.bot.or.th) ณ เดือนมิถุนายน 2552

2) ธุรกิจ Non-Bank ในกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในที่นี้จะวิเคราะห์เฉพาะโครงสร้างธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยบัตรเครดิตที่เป็นธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย บัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และบัตรเครดิตของบริษัทบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือ Non-Bank จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นได้ว่าจำนวนบัญชีบัตรเครดิตที่อยู่ภายใต้ Non-Bank นั้นสูงกว่าบัญชีบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ไทย และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ในขณะที่บัญชีบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทยนั้น ในระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่ค่อนข้างคงที่ โดยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ ยอดสินเชื่อคงค้างของบัตรเครดิตที่ออกโดย Non-Bank นั้น ก็มีมูลค่าสูงกว่ายอดสินเชื่อคงค้างของบัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทยและต่างประเทศค่อนข้างมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนบัญชีบัตรเครดิตที่ออกโดย Non-Bank โดยสัดส่วนจำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิต และยอดสินเชื่อคงค้างแสดงไว้ในภาพประกอบที่ 5. และภาพประกอบที่ 6. ตามลำดับ ดังนี้

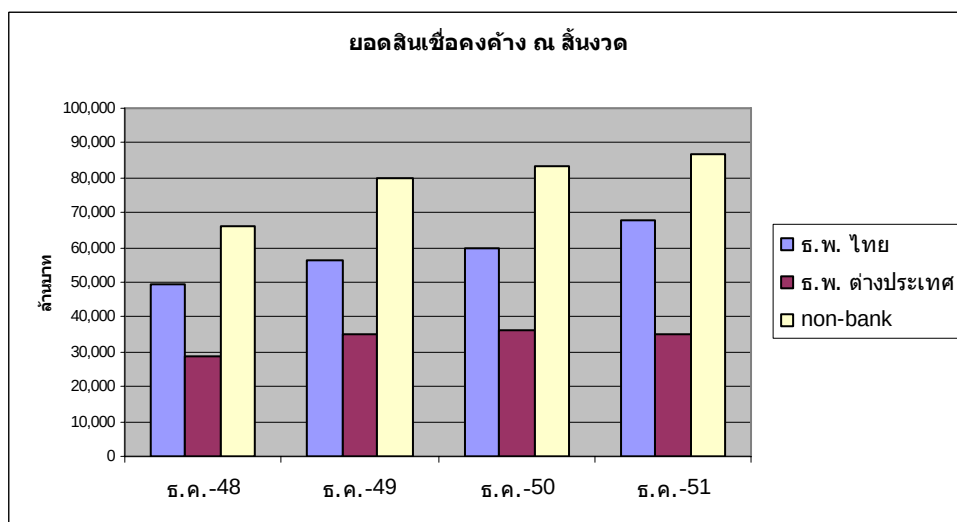
ภาพประกอบที่ 5. จำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิต

หมายเหตุ: จำนวนบัญชีทั้งสิ้น หมายถึง จำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มียอดเงินเชื่อค้าง ณ สิ้นเดือนที่รายงาน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (www.bot.or.th) ณ เดือนมิถุนายน 2552

ภาพประกอบที่ 6. ยอดเงินเชื่อค้าง ณ สิ้นงวด

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (www.bot.or.th) ณ เดือนมิถุนายน 2552

(3) วิเคราะห์สถานะและสภาพการแข่งขันในธุรกิจธนาคารพาณิชย์

ภายหลังจากการฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2541 และหลังจากที่แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 มีผลใช้บังคับ ทำให้โครงสร้างและรูปแบบของระบบสถาบันการเงินมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งในด้านการควบคุมของสถาบันการเงินซึ่งมีผลให้สินทรัพย์เฉลี่ยของสถาบันการเงินมีขนาดใหญ่ขึ้น และระบบสถาบันการเงินไทยมีการปรับตัวจนมีความเข้มแข็งขึ้นมาก โดยสามารถให้บริการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความพร้อมที่จะรับกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกการเงินได้มากขึ้น การปรับตัวดังกล่าวนอกจากเป็นการฟื้นตัวของสถาบันการเงินหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ อีกส่วนหนึ่งคือการปรับตัวจากการแข่งขันที่สูงขึ้นในช่วงที่ผ่านมา มีผลผลักดันให้สถาบันการเงินมีการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารความเสี่ยงดีขึ้น ซึ่งทำให้ผู้ใช้บริการทั้งธุรกิจและครัวเรือนได้รับบริการที่หลากหลายครบวงจรมากขึ้น

ในแง่ของการแข่งขันในการให้บริการ สถาบันการเงินแต่ละประเภทเลือกให้ความสำคัญกับบริการทางการเงินแตกต่างกันตามความชำนาญและความสามารถของธุรกิจ เช่น ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และสาขานาการต่างประเทศ ต่างให้ความสำคัญกับบริการพื้นฐานและบริการด้านสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นเรื่องบริการด้านการบริหารความเสี่ยงนั้น สาขานาการต่างประเทศจะมีความได้เปรียบเนื่องจากมีความเชี่ยวชาญและชำนาญในการพัฒนานวัตกรรมและการทำธุรกรรมที่ซับซ้อน รวมทั้งมีเครือข่ายในต่างประเทศที่สามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้อย่างครบวงจรมากกว่าธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งอาจทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสูญเสียลูกค้าขนาดใหญ่ที่จำเป็นต้องใช้ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง และความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเงินใหม่ที่ทันสมัยให้แก่ธนาคารต่างชาติได้

นอกจากนี้ ยังพบว่ารูปแบบการแข่งขันของสถาบันการเงินมีทั้งการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และการแข่งขันด้านราคา โดยเฉพาะในส่วนแบ่งตลาดใหม่ๆ อาทิ ตลาดสินเชื่อส่วนบุคคล ธุรกิจบัตรเครดิต ที่มีการแข่งขันจากสถาบันการเงินต่างประเทศในรูปแบบธนาคารพาณิชย์ไทยที่ต่างชาติเข้าถือหุ้น สาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ หรือผู้ประกอบการบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) สูงมาก ทำให้ในระบบสถาบันการเงินมีสถาบันการเงินต่างประเทศเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมแม้ว่ายังไม่มียุทธศาสตร์การเปิดเสรีอย่างเป็นทางการก็ตาม

4.4.2 ธุรกิจหลักทรัพย์และการจัดการกองทุน

(1) ลักษณะทางกฎหมาย

ธุรกิจหลักทรัพย์ของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้ธุรกิจหลักทรัพย์ มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ (Broker) คือ การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนเพื่อซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่นเป็นทางการค้าปกติ โดยได้รับค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนอื่น

1.2 การค้าหลักทรัพย์ (Dealer) คือ การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของตนเองเป็นทางการค้าปกติโดยกระทำนอกตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

1.3 การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน (Investment Advisor) คือ การให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ เป็นทางการค้าปกติ โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

1.4 การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (Underwriter) คือ การรับหลักทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนจากบริษัทหรือเจ้าของหลักทรัพย์ไปเสนอขายต่อประชาชน โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

1.5 การจัดการกองทุนรวม (Mutual Fund Management) คือ การจัดการลงทุนตามโครงการจัดการกองทุนรวมโดยการออกหน่วยลงทุนของแต่ละโครงการ และจำหน่ายแก่ประชาชนเพื่อนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปจัดการลงทุนในหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า ทรัพย์สินอื่น หรือไปหาผลตอบแทนโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

1.6 การจัดการกองทุนส่วนบุคคล (Private Fund Management) คือ การจัดการเงินทุนของบุคคลหรือคณะบุคคล (เช่น ลูกค้ำที่เป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น) ที่ได้มอบหมายให้จัดการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากหลักทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในทรัพย์สินอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำเป็นทางการค้าปกติโดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

1.7 กิจกรรมอื่นที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งที่ผ่านมาได้กำหนดประเภทธุรกิจหลักทรัพย์เพิ่มเติมอีก 4 ประเภท ได้แก่

1) การให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ (Securities Financing) คือ การประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กู้ยืมเงินเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ และรวมถึงการรับรอง รับอาวัล สอดเข้า แก่หน้า สลากหลังตั๋วเงินที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้ขาย / รับซื้อหรือซื้อลดตั๋วเงินที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้ขาย / จัดการแหล่งเงินทุนหรือค้ำประกันเงินกู้ให้กับบริษัทหลักทรัพย์

2) การประกอบกิจการการยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ (Securities Borrowing and Lending) คือ การให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการจัดให้เกิดการยืมหรือการให้ยืมหลักทรัพย์เป็นทางค้าปกติ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำในฐานะคู่สัญญากับผู้ยืมหรือผู้ให้ยืม หรือในฐานะตัวแทนของผู้ยืมหรือผู้ให้ยืม

3) การเป็นนายหน้าระหว่างผู้ค้าหลักทรัพย์ (Inter-Dealer Broker) คือ การให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนเพื่อให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์อันเป็นตราสารแห่งหนี้ระหว่างผู้ค้าหลักทรัพย์เป็นทางค้าปกติ โดยรวบรวมข้อมูลการเสนอซื้อเสนอขายหลักทรัพย์ดังกล่าวเพื่อเผยแพร่ต่อผู้ค้าหลักทรัพย์ และจัดให้มีระบบที่ทำการจับคู่คำสั่งซื้อขายของผู้ค้าหลักทรัพย์ หรือระบบที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ค้าหลักทรัพย์สามารถตกลงซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างกันได้ ทั้งนี้ โดยได้รับค่าตอบแทน ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนอื่น

4) การจัดการเงินร่วมลงทุน (Venture Capital Fund) คือ การรวบรวมเงินจากผู้ลงทุนประเภทสถาบันอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อไปจัดตั้งนิติบุคคลร่วมลงทุน และขอขึ้นทะเบียนนิติบุคคลร่วมลงทุนดังกล่าวไว้กับสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. และบริหารเงินของนิติบุคคลร่วมลงทุนนั้น โดยอาจส่งบุคลากรเข้าบริหารในกิจการที่นิติบุคคลร่วมลงทุนนำเงินไปลงทุน

ทั้งนี้ ในอดีตนั้น การกำกับดูแลตลาดทุนอยู่ภายใต้หลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้การดำเนินงานซ้ำซ้อน ขาดความมีเอกภาพและการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ในขณะที่บทบาทของตลาดทุนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ) โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2535 ดังนั้น เพื่อส่งเสริมตลาดทุนให้เติบโต และมีการพัฒนาไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อการระดมทุนและการลงทุน ทั้งตลาดแรกและตลาดรอง รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม โดยให้ธุรกรรมในตลาดทุนมีกฎหมายแม่บทรองรับ เอื้ออำนวยต่อการออกตราสารทางการเงินประเภทใหม่ ๆ และมีบทบัญญัติที่ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบที่ชัดเจนรวมทั้งได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ด.) ขึ้นเป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนโดยมีคณะกรรมการ ก.ล.ด. เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงาน โดยในส่วนของการดำเนินธุรกิจหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีจะมี กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาตธุรกิจหลักทรัพย์

มาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดว่า การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์จะกระทำได้อีกเมื่อได้จัดตั้งในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือเมื่อเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยบริษัทหลักทรัพย์จะต้องใช้ชื่อซึ่งมีคำว่า “บริษัทหลักทรัพย์” นำหน้า ส่วนมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดว่า ในการจัดการกองทุนรวม บริษัทหลักทรัพย์จะจัดตั้งและจัดการกองทุนรวมได้ เมื่อคำขอจัดตั้งกองทุนรวมนั้นได้รับอนุมัติจากสำนักงาน ก.ล.ต. ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

2. การถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์

เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีข้อระบุเกี่ยวกับจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติของธุรกิจหลักทรัพย์ ดังนั้นข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าวจึงอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้ยกเว้นธุรกิจนายหน้าจากบริการที่อยู่ในบัญชี 3 ดังนั้น ธุรกิจนายหน้าที่เกี่ยวกับบริการซื้อขายหลักทรัพย์จึงสามารถมีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ถึงร้อยละ 100 โดยเป็นอำนาจการอนุญาตของกรมพัฒนาธุรกิจกระทรวงพาณิชย์ สำหรับธุรกิจหลักทรัพย์อื่นนอกเหนือจากธุรกิจนายหน้าที่ติดในบัญชี 3 ของพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบการก็สามารถขอใบอนุญาตที่กรมพัฒนาธุรกิจได้เช่นกัน

(2) ลักษณะทางธุรกิจ

1) ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ของประเทศไทยมีศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์อยู่ 4 แห่ง ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาดตราสารหนี้ บริษัทตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ปัจจุบัน มีบริษัทหลักทรัพย์ทั้งหมด 39 แห่ง โดยบริษัทส่วนมากจะได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ คำหลักทรัพย์ ที่ปรึกษาการลงทุน และจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ของไทยมีโครงสร้างค่อนข้างไปทางแข่งขันสมบูรณ์ โดยผู้ประกอบการแต่ละรายมีส่วนแบ่งตลาดไม่เกินร้อยละ 10 แสดงว่ามีการกระจุกตัวหรืออำนาจตลาดของแต่ละบริษัทค่อนข้างต่ำ ทำให้ไม่มีใครเป็นผู้นำธุรกิจได้ชัดเจน ปัจจุบัน มีบริษัทหลักทรัพย์ของไทยจำนวน 25 บริษัท และบริษัทหลักทรัพย์ที่ต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 50 จำนวน 14 บริษัท โดยสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติแสดงไว้ใน ตารางที่ 13 ทั้งนี้ จากข้อมูลของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจฉบับที่ 2391 11-14 มกราคม 2552 พบว่า

ในปี 2551 บริษัทหลักทรัพย์ที่มีส่วนแบ่งตลาดอันดับ 1 ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์กิมเอ็ง ประเทศไทย (จำกัด) มหาชน และอันดับ 2 ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ภัทร จำกัด โดยมีส่วนแบ่งตลาดที่ร้อยละ 8.18 และ 4.91 ตามลำดับ

ตารางที่ 13. ข้อมูลบริษัทหลักทรัพย์และสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ

บริษัท*	สัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ (ร้อยละ)**
1. บล.กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	59.88
2. บล.กสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	-
3. บล.กิมเอ็ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	-
4. บล.เกียรตินาคิน จำกัด	-
5. บล.โกลเบล็ก จำกัด	-
6. บล.เคจีไอ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	38.22
7. บล.เครดิต สวิส (ประเทศไทย) จำกัด	100
8. บล.เจพีมอร์แกน (ประเทศไทย) จำกัด	100
9. บล.ซิกโก้ จำกัด (มหาชน)	-
10. บล.ซีทีคอร์ป (ประเทศไทย) จำกัด	100
11. บล.ซี แอล เอส เอ (ประเทศไทย) จำกัด	100
12. บล.ซีมิโก้ จำกัด (มหาชน)	-
13. บล.ซีไอเอ็มบี-จีเค (ประเทศไทย) จำกัด	100
14. บล. ไซรัส จำกัด (มหาชน)	-
15. บล.ดีบีเอส วิคเคอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด	100
16. บล.ทรินิตี้ จำกัด	-
17. บล.ทิสโก้ จำกัด	-
18. บล.ไทยพาณิชย์ จำกัด	-
19. บล.ธนชาต จำกัด (มหาชน)	-
20. บล.นครหลวงไทย จำกัด	-
21. บล.บัวหลวง จำกัด (มหาชน)	-
22. บล.บาร์เคลย์ แคปปิตอล (ประเทศไทย) จำกัด	100
23. บล.บีที จำกัด	-
24. บล.บีฟิท จำกัด (มหาชน)	-
25. บล.พัฒน์สิน จำกัด (มหาชน)	48.99
26. บล.ฟาร์อีสท์ จำกัด	44.14
27. บล.ฟินันซ่า จำกัด	-

บริษัท*	สัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ (ร้อยละ)**
28. บล.แอ็คคินสัน จำกัด (มหาชน)	-
29. บล.ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	99.89
30. บล.ภัทร จำกัด (มหาชน)	-
31. บล.เมอร์ซัน พาร์เทนเนอร์ จำกัด (มหาชน)	-
32. บล.เมอร์ริล ลินช์ (ประเทศไทย) จำกัด	100
33. บล.ยูไนเต็ด จำกัด (มหาชน)	78
34. บล.ยูบีเอส (ประเทศไทย) จำกัด	100
35. บล.ยูโอบี เคย์เฮียน (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	76.92
36. บล.สินเอเชีย จำกัด	-
37. บล.เอเชีย พลัส จำกัด (มหาชน)	-
38. บล.ไอ วี โกลบอล จำกัด (มหาชน)	-
39. บล.ไอร่า จำกัด (มหาชน)	-

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และจากการรวบรวม

หมายเหตุ: *ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2552

**ข้อมูล ณ 2551 โดยบริษัทที่ไม่ได้ระบุสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติส่วนใหญ่เป็นการถือครองหุ้นโดยบุคคลที่มีสัญชาติไทย และส่วนของการถือครองหุ้นของต่างชาติมีน้อยมาก หรือไม่มีเลย ซึ่งไม่สามารถหาข้อมูลได้ เนื่องจากตามรายงานกำหนดเฉพาะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่มากกว่า 10%

2) ธุรกิจจัดการกองทุน สำหรับธุรกิจจัดการกองทุนที่ประกอบด้วยธุรกิจหลัก 3 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจจัดการกองทุนรวม ธุรกิจจัดการกองทุนส่วนบุคคล และธุรกิจจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้น ปัจจุบันมีบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) 23 แห่ง บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) 5 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ 3 แห่ง และบริษัทประกันภัย 1 แห่งที่มีใบอนุญาตจัดการกองทุน โดยเป็นบริษัทที่ต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 50 จำนวน 7 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 14.

ตารางที่ 14. ข้อมูลบริษัทที่มีใบอนุญาตจัดการกองทุนและสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ

บริษัท*	สัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ (ร้อยละ)**
1. บลจ.กรุงไทย จำกัด (มหาชน)	-
2. บลจ.กสิกรไทย จำกัด	-
3. บลจ.เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน)	-
4. บลจ.ทหารไทย จำกัด	-
5. บลจ.ทีสโก้ จำกัด	-
6. บลจ.ไทยพาณิชย์ จำกัด	-

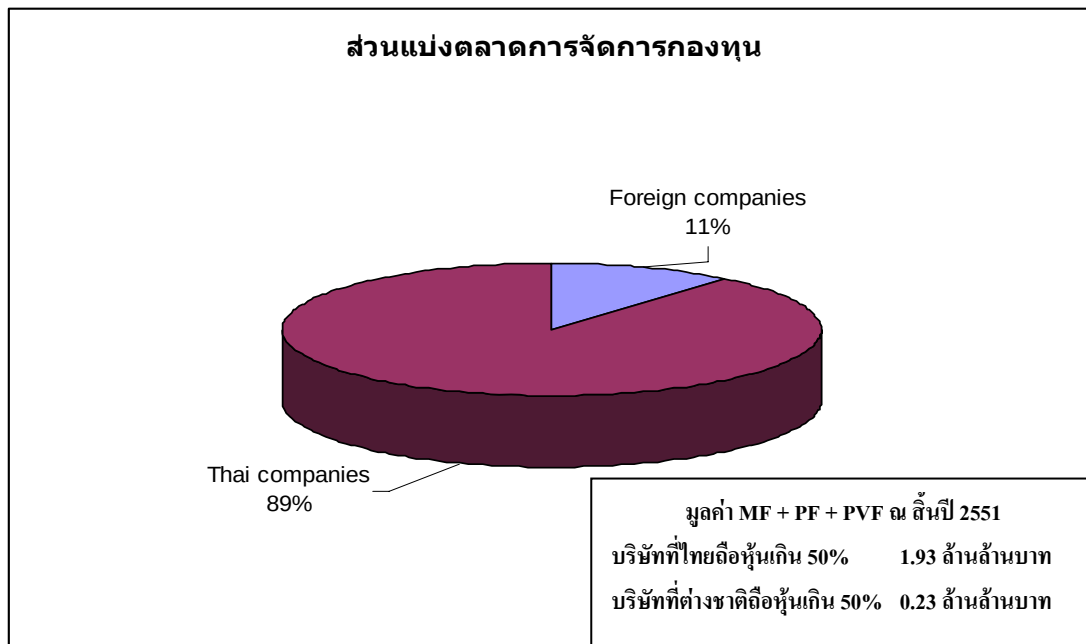
บริษัท*	สัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติ (ร้อยละ)**
7. บลจ.ธนชาต จำกัด	-
8. บลจ.อเบอร์ดีน จำกัด	100
9. บลจ.บัวหลวง จำกัด	-
10. บลจ.ยูโอบี (ไทย) จำกัด	-
11. บลจ.พริมาเวสต์ จำกัด	39.5
12. บลจ.วรรณ จำกัด	-
13. บลจ.อยุธยา จำกัด	-
14. บลจ.ไอเอ็นจี (ประเทศไทย) จำกัด	100
15. บลจ.นครหลวงไทย จำกัด	-
16. บลจ.แอสเซท พลัส จำกัด	-
17. บลจ.ฟินันซ่า จำกัด	-
18. บลจ.บีที จำกัด	-
19. บลจ.ซีมิโก้ จำกัด	-
20. บลจ.ฟิลลิป จำกัด	-
21. บลจ.แมนูไลฟ์ (ประเทศไทย) จำกัด	100
22. บลจ.สยามไนท์ฟันด์	80
23. บลจ. เคอีเอสที การ์เดียน จำกัด	-
24. บล.กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	-
25. บล.ทีรียู จำกัด	-
26. บล.บัวหลวง จำกัด (มหาชน)	-
27. บล.ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	-
28. บล.เมอร์ซัน พาร์เทนอร์ จำกัด (มหาชน)	-
29. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	-
30. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	92.04
31. ธนาคารคอยซ์แบงก์	100
32. บริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชั่นแนล แอสเซทส์ จำกัด	100

หมายเหตุ: *ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2552 **ข้อมูล ณ 2551

ที่มา : ก.ล.ด. และจากการรวบรวม

สำหรับส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจจัดการกองทุน ทั้งในรูปกองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนส่วนบุคคลนั้น พบว่าส่วนแบ่งตลาด (คิดตามมูลค่ากองทุน) เกือบร้อยละ 90 เป็นของบริษัทไทย ในขณะที่เพียงร้อยละ 11 เป็นของบริษัทต่างชาติ ดังภาพประกอบที่ 7. ต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 7. ส่วนแบ่งตลาดการจัดการกองทุน

ที่มา : ก.ล.ต.

(3) การวิเคราะห์สภาพการแข่งขันของธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุน

ปัจจุบัน สถานะการแข่งขันของธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศไทยมีโครงสร้างค่อนข้างไปทางการแข่งขันสมบูรณ์ โดยมีจำนวนผู้เล่นค่อนข้างมาก แต่ละบริษัทไม่ว่าจะเป็นบริษัทไทยหรือบริษัทที่มีต่างชาติถือหุ้นอยู่ต่างมีส่วนแบ่งตลาดใกล้เคียงกัน และไม่ได้มีความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างบริษัทไทยและบริษัทต่างชาติมากนัก อย่างไรก็ตามในระยะเวลาต่อไป ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์จะต้องเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันที่สูงขึ้น เนื่องจาก ก.ล.ต. ได้มีมติในเดือนพฤศจิกายน 2549 ให้มีการเปิดเสรีใบอนุญาตธุรกิจหลักทรัพย์ในเวลาอีก 5 ปีข้างหน้า โดยจะเปิดให้ผู้ที่ต้องการจะเข้ามาทำธุรกิจหลักทรัพย์สามารถขอใบอนุญาตใหม่ได้โดยไม่มีการจำกัดจำนวนนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 เป็นต้นไป ซึ่งผู้มีสิทธิขอใบอนุญาตและผู้บริหารจะต้องผ่านเกณฑ์ความพร้อมในการประกอบธุรกิจ (fit and proper) เป็นหลัก เพื่อสนับสนุนให้ธุรกิจมีการแข่งขันกันมากขึ้น เป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมองหาธุรกิจใหม่ๆ พร้อมกับปรับปรุงคุณภาพและวิธีการให้บริการมากขึ้น และจะเปิดเสรีค่าธรรมเนียมการซื้อขายนับตั้งแต่ 1 มกราคม 2555 เป็นต้นไป โดยจะเริ่มเป็นขั้นบันไดก่อนที่จะเปิดเสรีใบอนุญาตในปี 2555

นอกจากนี้ ในการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้มีแผนการเชื่อมโยงตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียนเข้าด้วยกัน ซึ่งธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์มี

ความก้าวหน้ามากกว่าของไทยมาก ดังนั้น จึงจำเป็นที่บริษัทหลักทรัพย์ต้องปรับตัวเพื่อเตรียมรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นนี้ ซึ่งที่ผ่านมา บริษัทหลักทรัพย์ก็ได้ปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือกับสภาพการแข่งขันมากขึ้น เช่น การเพิ่มรายได้จากช่องทางอื่นๆ นอกเหนือจากรายได้จากค่าธรรมเนียมการซื้อขายหลักทรัพย์โดยมีพัฒนาธุรกิจอื่นๆ เพิ่มเติม มีการเข้าสู่ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมมากขึ้น รวมทั้งมีการแสวงหาพันธมิตรในการทำธุรกิจ

4.4.3 ธุรกิจประกันภัย

(1) ลักษณะทางกฎหมาย

การประกันภัย คือ การที่บุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ผู้รับประกันภัย” ทำหน้าที่เป็นหลักประกันแก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ผู้เอาประกันภัย” โดยสัญญาว่าผู้เอาประกันภัยจะไม่ต้องรับความเดือดร้อนทางการเงินจากภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัย โดยผู้รับประกันภัยสัญญาว่าจะจ่ายเงินชดเชยให้ผู้เอาประกันภัยตามจำนวนและเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ หรืออาจจะทำให้ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้นั้นกลับสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงของเดิม โดยผู้รับประกันภัยจะได้รับเงินค่าเบี้ยประกันภัยเป็นการตอบแทนจากผู้เอาประกันภัยตามจำนวนที่ตกลงกัน ทั้งนี้ ธุรกิจประกันภัยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ซึ่งดำเนินการภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงิน คือ พระราชบัญญัติประกันชีวิต (พ.ร.บ. ประกันชีวิต) พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. ประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย) พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งครอบคลุมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัย และการคุ้มครองประชาชนด้านการประกันภัย ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ โดยสามารถแยกการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาเปิดเสรีได้ 2 ส่วน ดังนี้

1) การกำกับดูแลความมั่นคงของบริษัทประกันภัย

เนื่องจากบริษัทประกันภัยเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ความน่าเชื่อถือของบริษัทขึ้นอยู่กับความสามารถในการปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัยได้อย่างครบถ้วนและรวดเร็ว ดังนั้นจึงมีหน้าที่หลักในการกำกับดูแลให้บริษัทประกันภัยมีความมั่นคง ซึ่งคำนึงถึงปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ

(1) เงินกองทุน การดำรงเงินกองทุนให้ครบถ้วนตามกฎหมาย (พ.ร.บ.ประกันชีวิต มาตรา 27 และบทเฉพาะกาล มาตรา 57, พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย มาตรา 27 และบทเฉพาะกาล มาตรา 59)

บริษัทประกันชีวิต ต้องดำรงเงินกองทุนไว้ตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิต ไม่น้อยกว่า 2% ของเงินสำรองประกันภัย แต่ไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท

บริษัทประกันวินาศภัย ต้องดำรงเงินกองทุนตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ไม่น้อยกว่า 10% ของเบี้ยประกันภัยสุทธิปีที่แล้ว แต่ไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท

(2) เงินสำรองประกันภัย

บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิต ต้องจัดสรรเบี้ยประกันภัย เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรรมธรรม์ที่มีผลบังคับ (มาตรา 23 แห่ง พ.ร.บ.ประกันชีวิต) โดยใช้วิธีคำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย และต้องนำหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น เงินสด หรือพันธบัตรรัฐบาลไทย เป็นเงินสำรองประกันภัยวางไว้กับนายทะเบียนในจำนวน 25% ของเงินสำรองทั้งหมด

บริษัทประกันวินาศภัย เงินสำรองประกันวินาศภัย ประกอบด้วยเงินสำรอง 2 ประเภทคือ เงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันที่ยังไม่ตกเป็นรายได้ของบริษัท (Unearned Premium Reserve) เงินสำรองสำหรับค่าสินไหมทดแทน (Loss Reserve) (พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย มาตรา 23)

(3) การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันภัย: นอกจากการประกอบธุรกิจประกันภัย บริษัทประกันภัยสามารถลงทุนประกอบธุรกิจอื่นได้ตามประเภทและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ประเภทการลงทุนที่อนุญาตจะเป็นการลงทุนที่มีความมั่นคงสูง และให้ผลตอบแทนพอสมควร สำหรับการลงทุนที่มีความซับซ้อนสูง บริษัทประกันภัยจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก คปภ. ก่อนการลงทุน อย่างไรก็ตาม การลงทุนแต่ละประเภทของบริษัทประกันชีวิต และประกันวินาศภัย จะแตกต่างกันเล็กน้อย เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจต่างกัน บริษัทประกันชีวิตจะเน้นการลงทุนระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนค่อนข้างแน่นอน เช่น พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ต่างๆ สำหรับบริษัทประกันภัยจะให้ความสำคัญกับการลงทุนที่มีสภาพคล่องสูง เนื่องจากเป็นสัญญาปีต่อปี (มาตรา 28 แห่งพ.ร.บ. ประกันชีวิต และมาตรา 28 แห่งพ.ร.บ. ประกันวินาศภัย)

(4) การแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด: เพื่อให้บริษัทประกันภัย ซึ่งเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งมีความเข้มแข็ง เตรียมความพร้อมในเรื่องการระดมทุนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนา พร้อมรับการแข่งขันจากผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นบริษัทขนาดใหญ่ระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี (มาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต และมาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย)

2) การกำกับดูแลบริษัทประกันภัยที่มีการถือหุ้นของต่างชาติ และสาขาของธุรกิจประกันภัยต่างประเทศ

(1) การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นต่างชาติในบริษัทประกันภัย (ตามมาตรา 10 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และมาตรา 9 แห่ง พรบ. ประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551)

1) บริษัทประกันภัยจะต้องมีผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

2) การอนุญาตให้บริษัทประกันภัยมีผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ถึงร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

3) การผ่อนผันให้บริษัทประกันภัยมีผู้ถือหุ้นต่างชาติได้เกินกว่าร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

(2) การตั้งสาขาของบริษัทประกันภัยต่างประเทศ (ตามมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535): บริษัทประกันภัยจะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

(3) การดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทย (ตามมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535): สาขาของบริษัทประกันภัยต่างประเทศ ต้องดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (ปัจจุบันได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ กำหนดทรัพย์สินฯ ได้แก่ เงินสด ตัวเงินค้ำประกัน พันธบัตร เงินฝากประจำ ตัวแลกเงินหรือตัวสัญญาใช้เงิน หุ้น หุ้นกู้ และอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้เป็นที่ประกอบธุรกิจไม่เกินร้อยละ 40) จำนวนทรัพย์สินที่คณะกรรมการกำหนดดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงตามมาตรา 27

(4) การห้ามเปิดสาขาในประเทศไทย (ตามมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535): บริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันภัยต่างประเทศจะเปิดสาขา ณ ที่ใดๆ มิได้

(5) การลงทุนของในธุรกิจอื่นนอกเหนือจากการประกันภัย (ตามมาตรา 28 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 28 แห่งพ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535) นอกจากการประกันภัย บริษัทจะลงทุนประกอบธุรกิจอื่นใดได้เฉพาะที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในการนี้

คณะกรรมการจะกำหนดเงื่อนไขสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นๆ ให้บริษัทปฏิบัติตามก็ได้ การลงทุนในต่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

(6) การส่งกำไรให้แก่สำนักงานใหญ่ (ตามมาตรา 32 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535): การคำนวณผลกำไรของบริษัทว่ามีหรือไม่และเท่าใดเพื่อประโยชน์ในการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น บริษัทต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

(7) บริษัทต่างประเทศที่เป็นสำนักงานใหญ่ ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะไม่กระทบต่อผู้เอาประกันภัย (ตามมาตรา 26 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535): ผู้เอาประกันภัยหรือเจ้านี้ตามสัญญาประกันภัยมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของสาขาต่างประเทศ เจ้านี้ในต่างประเทศไม่สามารถเรียกร้องจากทรัพย์สินเหล่านี้ได้

(8) การติดตามฐานะการเงิน (ตาม มาตรา 43 แห่ง พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 47 แห่ง พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535): สาขาต่างประเทศส่งรายงานประจำปีแสดงฐานะการเงินและกิจการของสำนักงานใหญ่ให้นายทะเบียนเพื่อติดตามฐานะการเงินของสำนักงานใหญ่ มิให้มีผลกระทบต่อผู้เอาประกันภัยของสาขาต่างประเทศ

(2) ลักษณะทางธุรกิจ

การประกันภัยเป็นวิธีการกระจายความเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง ซึ่งสมาชิกทุกคนที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการจะต้องจ่ายเงินคนละเล็กคนละน้อย ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัยให้กับกองทุนกลางและเมื่อมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเคราะห์ร้ายได้รับความเสียหายตามเหตุการณ์ที่เอาประกันภัยไว้ สมาชิกผู้นั้นก็จะได้รับการชดเชยจากเงินกองทุนกลางนั้นตามที่ตกลงไว้โดยมีบริษัทประกันภัยเป็นผู้จัดการกองทุนตั้งแต่การประเมินความเสี่ยงภัยจนถึงการให้บริการชดเชยค่าสินไหมทดแทน (สมาคมประกันวินาศภัย, 2549) ประเภทของธุรกิจประกันภัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ธุรกิจประกันชีวิต และ ธุรกิจประกันวินาศภัย โดยมีจำนวนบริษัทตามตารางที่ 15. นอกเหนือจากดำเนินธุรกิจประกันภัยทั่วไปที่กล่าวแล้ว ประเทศไทยยังมีธุรกิจที่เรียกว่า ธุรกิจประกันภัยต่อ (Reinsurance)

ตารางที่ 15. สรุปจำนวนธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย

บริษัทประกันภัย	จำนวนบริษัท	เป็นอัตราส่วนร้อยละ
1. บริษัทประกันชีวิต		
1.1 บริษัทขนาดใหญ่	1	4.17
1.2 บริษัทขนาดกลาง	7	29.83
1.3 บริษัทขนาดเล็ก	16	66

บริษัทประกันภัย	จำนวนบริษัท	เป็นอัตราส่วนร้อยละ
2. บริษัทประกันวินาศภัย		
1.1 บริษัทขนาดใหญ่	3	4.17
1.2 บริษัทขนาดกลาง	29	40.28
1.3 บริษัทขนาดเล็ก	40	55.55

หมายเหตุ:

- บริษัทประกันชีวิตขนาดใหญ่ เบี้ยประกันภัยรับตรงตั้งแต่ 50,000 ล้านบาทขึ้นไป
- บริษัทประกันชีวิตขนาดกลาง เบี้ยประกันภัยรับตรงระหว่าง 10,000- 50,000 ล้านบาท
- บริษัทประกันชีวิตขนาดเล็ก เบี้ยประกันภัยรับตรงไม่เกิน 10,000 ล้านบาท
- บริษัทประกันวินาศภัยขนาดใหญ่ เบี้ยประกันภัยรับตรงตั้งแต่ 5,000 ล้านบาทขึ้นไป
- บริษัทประกันวินาศภัยขนาดกลาง เบี้ยประกันภัยรับตรงระหว่าง 1,000- 5,000 ล้านบาท
- บริษัทประกันวินาศภัยขนาดเล็ก เบี้ยประกันภัยรับตรงไม่เกิน 1,000 ล้านบาท

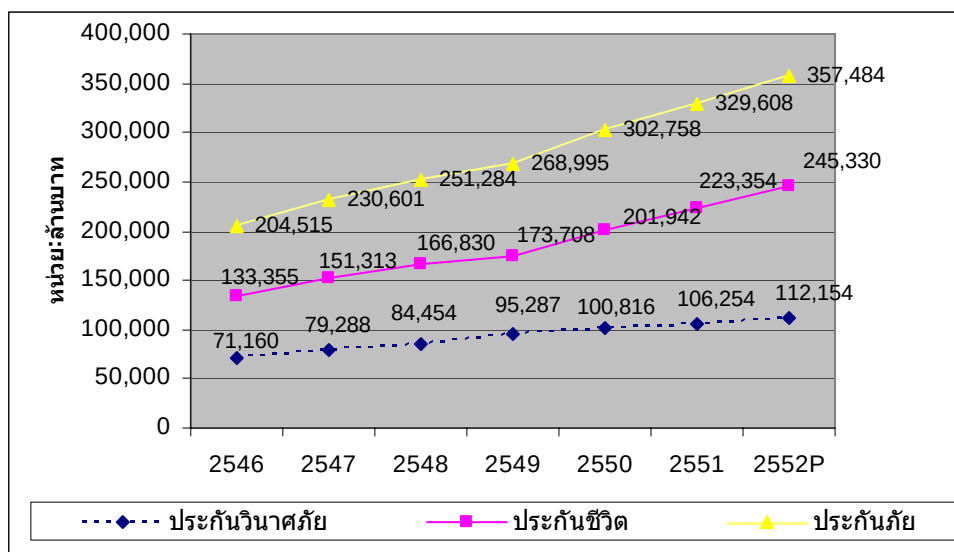
ที่มา : คปภ.

1. บริษัทประกันชีวิต มีจำนวนทั้งสิ้น 24 บริษัท (แต่ถ้ารวมบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทรับประกันภัยต่ออีก 1 บริษัท จะมีจำนวนรวมเป็น 25 บริษัท)

2. บริษัทประกันวินาศภัย มีจำนวนทั้งสิ้น 72 บริษัท (แต่ถ้ารวมบริษัทไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทรับประกันภัยต่ออีก 1 บริษัท รวมเป็น 73 บริษัท) (บริษัทประกันวินาศภัยลดลง 2 บริษัท คือ บริษัทไทยสมุทรประกันภัย จำกัด รวมกับบริษัททวรกิจประกันภัย จำกัด และบริษัทเมืองไทยประกันภัย จำกัด รวมกับบริษัทภัทรประกันภัย จำกัด)

สำหรับแนวโน้มการเจริญเติบโตของธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยในปี 2552 คาดว่า จะมีเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงรวม 357,484 ล้านบาท โดยที่ธุรกิจประกันชีวิตมีจำนวนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงรวม 245,330 ล้านบาท และธุรกิจประกันวินาศภัยมีจำนวนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงรวม 112,154 ล้านบาท แสดงแนวโน้มได้ดังภาพประกอบที่ 8. ต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 8. เปรียบเทียบเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง

ที่มา: คปภ. ข้อมูล ณ วันที่ 20 เมษายน 2552

สัดส่วนผู้ร่วมทุนต่างชาติ

(1) ธุรกิจประกันชีวิต: ในปัจจุบันบริษัทประกันชีวิตทั้งหมด 24 บริษัท (ไม่รวมบริษัทประกันภัยต่อ) มีผู้ร่วมทุนต่างชาติจำนวน 14 บริษัท และสาขาของบริษัทต่างประเทศจำนวน 1 บริษัท โดยประเทศที่เข้ามามีบทบาทในตลาดมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ สหราชอาณาจักร เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น ซึ่งเรียงอันดับตามส่วนแบ่งตลาดได้ตามตารางที่ 16. ดังนี้

ตารางที่ 16. ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ส่วนแบ่งตลาดอันดับที่	ส่วนแบ่งตลาด	ประเทศผู้ถือหุ้นต่างชาติ	สัดส่วนถือหุ้น
1	บจ. อเมริกันอินเตอร์เนชั่นแนล แอสซัวร์ันส์ (สาขาประเทศไทย)	1	39%	ฮ่องกง	100% (สาขาต่างประเทศ)
2	บมจ. อูรชยาออลิอันซ์ ซี.พี.ประกันชีวิต	3	10%	เยอรมนี	25%
3	บจ. เมืองไทยประกันชีวิต	4	7%	เนเธอร์แลนด์	24.99%
4	บมจ. ไทยพาณิชย์นิวยอร์กไลฟ์ประกันชีวิต	5	6.15%	สหรัฐอเมริกา	25%
5	บมจ. กรุงเทพประกันชีวิต	6	6.01%	ญี่ปุ่น	25%
6	บจ. ไทยสมุทรประกันชีวิต	7	4.46%	มอริเชียส	6.23%
7	บจ. กรุงไทย – แอ็กซ่า ประกันชีวิต	8	2.88%	ออสเตรีย	25%
8	บจ. ไอเอ็นจี ประกันชีวิต	9	2.44%	เนเธอร์แลนด์	25%

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ส่วนแบ่ง ตลาด อันดับที่	ส่วนแบ่ง ตลาด	ประเทศผู้ถือหุ้น ต่างชาติ	สัดส่วน ถือหุ้น
9	บจ.ไทยคาร์ดิฟ ประกันชีวิต	12	0.93%	ฝรั่งเศส	24.99%
10	บมจ. พรุเด็นเชียล (ประเทศไทย)	13	0.77%	อังกฤษ	24.82%
11	บจ. เอช ไลฟ์ แอสซัวร์นส์	15	0.61%	บริติชเวอร์จิน ไอแลนด์ส์	25%
12	บจ.เจนเนอราลี่ ประกันชีวิต (ไทยแลนด์)	17	0.47%	เนเธอร์แลนด์	25%
13	บจ.มิลเลียมไลฟ์ อินชัวร์นส์(ประเทศไทย)	18	0.33%	สิงคโปร์	25%
14	บจ.สยามซัมซุง ประกันชีวิต	19	0.31%	เกาหลี	25%
15	บมจ. แมนูไลฟ์ ประกันชีวิต(ประเทศไทย)	20	0.25%	แคนาดา	24.97%

ที่มา: คปก. ข้อมูล ณ มกราคม 2552

(2) ธุรกิจประกันวินาศภัย: ในปัจจุบันบริษัทประกันวินาศภัยทั้งหมด 72 บริษัท (ไม่รวมบริษัทประกันภัยต่อ) มีผู้ร่วมทุนต่างชาติจำนวน 28 บริษัท และสาขาของบริษัทต่างประเทศจำนวน 5 บริษัท โดยประเทศที่เข้ามามีบทบาทในตลาดมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเรียงอันดับตามส่วนแบ่งตลาดได้ดังตารางที่ 17.

ตารางที่ 17. ส่วนแบ่งตลาดบริษัทประกันวินาศภัยที่มีผู้ร่วมทุนต่างชาติในประเทศไทย

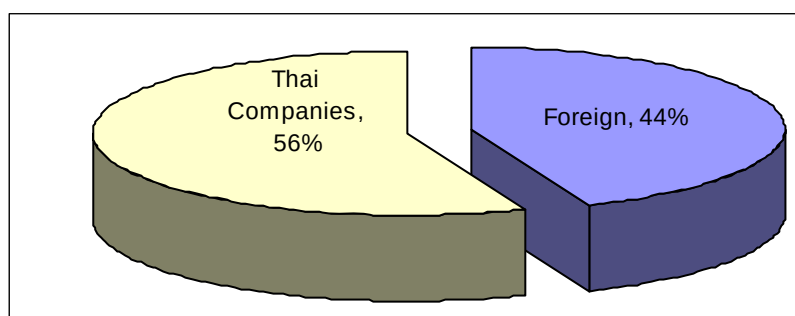
ลำดับ ที่	ชื่อบริษัท	ส่วนแบ่ง ตลาด อันดับที่	ส่วนแบ่ง ตลาด	ประเทศผู้ถือหุ้น ต่างชาติ	สัดส่วน ถือหุ้น (%)
1	บมจ.เมืองไทยประกันภัย	6	3.33%	เนเธอร์แลนด์	10.00%
2	บจ.แอลเอ็มจี ประกันภัย	8	3.14%	สหรัฐอเมริกา	25.00%
3	บจ.ประกันภัยศรีเมือง	9	2.75%	ญี่ปุ่น	25.00%
4	บจ.นิวแฮมพ์เชอร์อินชัวร์นส์ สาขาประเทศไทย	13	2.34%	สหรัฐอเมริกา	สาขา
5	บจ. เอ็ม เอส ไอ จี ประกันภัย (ประเทศไทย)	14	2.30%	ญี่ปุ่น	49.00%
6	บจ.มิตซูบิชิฟูจิอินชัวร์นส์ สาขาประเทศไทย	15	2.14%	ญี่ปุ่น	สาขา
7	บจ.อลิอันซ์ ซี.พี.ประกันภัย	21	1.58%	เยอรมนี	25.00%
8	บมจ.แอคซ่าประกันภัย	22	1.55%	ฝรั่งเศส	24.99%
9	บมจ.ศรีอยุธยาประกันภัย	24	1.44%	เยอรมนี	16.84%
10	บมจ.นำสินประกันภัย	29	1.17%	ออสเตรีย	24.46%

ลำดับ ที่	ชื่อบริษัท	ส่วนแบ่ง ตลาด อันดับที่	ส่วนแบ่ง ตลาด	ประเทศผู้ถือหุ้น ต่างชาติ	สัดส่วน ถือหุ้น (%)
11	บจ.ไอโออี กรุงเทพ ประกันภัย	31	1.03%	ญี่ปุ่น	23.40%
12	บจ.บุภาพประกันสุขภาพ	33	1%	ไอร์แลนด์	25.00%
13	บจ.ไอเอจี ประกันภัย (ประเทศไทย)	38	0.84%	ออสเตรเลีย	25.00%
14	บจ.กุกเนีย ประกันภัย (ประเทศไทย)	40	0.78%	มาเลเซีย	22.73%
15	บจ.เอไอจี ประกันวินาศภัย (ประเทศไทย)	42	0.65%	สหรัฐอเมริกา	99.76%
16	บจ.คิวบีอี ประกันภัย (ประเทศไทย)	44	0.63%	ออสเตรเลีย	24.91%
17	บจ.สมโพธิ์ เจแปน ประกันภัย (ประเทศไทย)	49	0.43%	ญี่ปุ่น	25.00%
18	บจ.เจนเนอราลี่ ประกันภัย (ไทยแลนด์)	52	0.33%	เนเธอร์แลนด์	25.00%
19	บจ.ซันบีประกันภัย (ประเทศไทย)	57	0.14%	สหรัฐอเมริกา	24.87%
20	บจ.โอสดสภาพประกันภัย	59	0.10%	อังกฤษ	10.00%
21	บจ.อเมริกันอินเตอร์เนชั่นแนลแอสซัวรันส์ (ประกันวินาศภัย) สาขาประเทศไทย	60	0.08%	สหรัฐอเมริกา	สาขา
22	บมจ.ฟอลคอนประกันภัย	61	0.08%	ฮ่องกง	24.90%
23	บจ.คอมไบด์ อินชัวรันส์ (ไทยแลนด์)	64	0.06%	อังกฤษ	25.00%
24	บจ.ไชน่าอินชัวรันส์ (ไทย)	66	0.05%	จีน	10.00%
25	บจ.นิวอินเดียแอสซัวรันส์ สาขาประเทศไทย	67	0.04%	อินเดีย	สาขา
26	บมจ.ซิกน่าประกันภัย	71	0.002%	สหรัฐอเมริกา	25.00%
27	บมจ.กรุงเทพประกันภัย	3	6.67%	Mauritius	7.25%
28	บมจ.สินมั่นคงประกันภัย	4	4.22%	อังกฤษ	20.00%
29	บมจ. ประกันคุ้มภัย	5	3.46%	ออสเตรเลีย	21.42%
30	บมจ.ไทยพาณิชย์สามัคคีประกันภัย	7	3.15%	ฮ่องกง	13.86%
31	บจ.เอช ไอเอ็นเอ โอเวอร์ซีส์ อินชัวรันส์ สาขา ประเทศไทย	11	2.55%	หมู่เกาะเบอรัมวาค้า	สาขา
32	บจ.มิตรแท้ประกันภัย	20	1.61%	บริติชเวอร์จิน	23.06%
33	บจ.เอเชียประกันภัย 1950	30	1.05%	บริติชเวอร์จิน	10.00%

ที่มา: คปก. ข้อมูล ณ มกราคม 2552

ทั้งนี้ ส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจประกันภัยทั้งหมด (รวมประกันชีวิตและประกันวินาศภัย) เปรียบเทียบระหว่างบริษัทไทยและบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติ จะมีส่วนแบ่งตลาดของบริษัทไทยอยู่ร้อยละ 61 ในขณะที่บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติจะมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ร้อยละ 39 ดังแสดงในภาพประกอบที่ 9.

ภาพประกอบที่ 9. ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจประกันภัย

ที่มา: คปภ.

3. วิเคราะห์สภาพการแข่งขันของธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย

จากข้อมูลตารางที่ 16 และ 17 แสดงให้เห็นว่า ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยมีผู้ร่วมทุนต่างชาติมากถึงร้อยละ 44 ของตลาดทั้งประเทศ ซึ่งหากแบ่งตามสัดส่วนในแต่ละธุรกิจ เห็นได้ว่า ธุรกิจประกันชีวิตมีบริษัทผู้ร่วมทุนต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 63 ของตลาดธุรกิจประกันชีวิตของทั้งประเทศ และธุรกิจประกันวินาศภัยมีบริษัทผู้ร่วมทุนต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 39 ของตลาดธุรกิจประกันวินาศภัยของทั้งประเทศ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่บริษัทประกันภัยต่างประเศในไทยหรือบริษัทประกันภัยที่มีผู้ร่วมทุนต่างชาติสามารถมีส่วนแบ่งตลาดได้สูงนั้น เนื่องจากมีข้อได้เปรียบกว่าผู้ประกอบการไทย ในแง่ของทรัพยากรทุนและการพัฒนานวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ต่างๆ อย่างไรก็ดี ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา กล่าวได้ว่าการเข้ามาของต่างชาติได้ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัยที่มีอยู่ในประเทศไทยมีการปรับตัวในแง่คุณภาพของการให้บริการ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เจาะกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันเมื่อมีผู้แข่งขันมากขึ้น

สำหรับบริษัทธุรกิจประกันภัยของไทยส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดกลางและเล็ก โดยเฉพาะธุรกิจประกันวินาศภัยนั้น การควบรวมกิจการบริษัทประกันภัยขนาดเล็ก หรือการพัฒนาบริษัทประกันภัยให้สามารถเลื่อนระดับเป็นบริษัทมหาชน จะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยเพิ่มศักยภาพบริษัทประกันภัยของไทยให้มีความเข้มแข็งในการแข่งขันกับบริษัทประกันภัยต่างประเทศในไทยหรือบริษัทประกันภัยที่มีผู้ร่วมทุนต่างชาติได้

4.4.4 สรุปลักษณะทางกฎหมายและลักษณะทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจการเงิน 3 กลุ่ม

จากที่กล่าวมาถึงลักษณะทางกฎหมายและลักษณะทางธุรกิจ คณะผู้วิจัยมุ่งหมายเพียงการอธิบายลักษณะพอสังเขปด้วยข้อมูลที่ค่อนข้างจำกัด¹³ โดยจำกัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีบริการด้านการเงินในประเทศไทยเพื่อรองรับธุรกิจต่างชาติ อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพอที่จะวิเคราะห์สรุปลักษณะเฉพาะทางกฎหมายและทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจทั้ง 3 กลุ่มได้ดังตารางที่ 18. ต่อไปนี้

ตารางที่ 18. สรุปลักษณะทางกฎหมายและทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจการเงิน 3 กลุ่ม

กลุ่มธุรกิจการเงิน	ลักษณะทางกฎหมาย	ลักษณะทางธุรกิจ
ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนและธุรกิจ Non-Bank (เฉพาะธุรกิจบัตรเครดิต)	-การเข้ามาประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจ Non-bank ในกำกับของ ธปท. ต้องได้รับใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด - การถือหุ้นของต่างชาติและกรรมการต่างชาติในธนาคารพาณิชย์ไทยต้องมีเพดานสัดส่วนการถือหุ้นและจำนวนกรรมการตามที่กฎหมายกำหนด	-มีจำนวนธนาคารพาณิชย์ไทย 17 แห่งใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ (ในรูปสาขาธนาคารต่างประเทศและบริษัทลูก) ที่มีจำนวน 16 แห่ง และมากกว่าธุรกิจบัตรเครดิต (12 แห่ง) ไม่มากนัก -ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยมีฐานะการเงิน (ขนาดสินทรัพย์) มากกว่าธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ (สาขาธนาคารต่างประเทศ) และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติมีฐานะการเงินค่อนข้างคงที่ -ธุรกิจบัตรเครดิตมีอัตราการเติบโตของการให้บริการธุรกิจ (จำนวนผู้ใช้บัตรเครดิต และยอดสินเชื่อ) สูงกว่าบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์

¹³ ข้อมูลด้านกฎหมายและด้านธุรกิจที่นำเสนอไปทั้งหมด เป็นเพียงข้อมูลที่มีความละเอียดในระดับหนึ่ง เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก อันเป็นธรรมชาติตามปัญหาตัวการ-ตัวแทน และทฤษฎีสารสนเทศไม่สมมาตรที่กระทรวงการคลัง (ตัวการ) ในฐานะผู้กำกับดูแลภาคการเงินในภาพรวม (มองป่าทั้งป่า) ย่อมไม่สามารถจะทราบและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตัวธุรกิจ ธุรกิจได้ดีเท่ากับหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจการเงิน (ตัวแทน) ที่กำกับดูแลกลุ่มธุรกิจ (กลุ่มพืชพรรณไม้) ทั้ง 3 กลุ่มธุรกิจด้วย และยิ่งต้องทราบและเข้าถึงข้อมูลเฉพาะตัวธุรกิจ (ต้นไม้แต่ละประเภท) ได้ไม่ดีสักซึ่งเท่ากับผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจการเงินภาคเอกชนในธุรกิจที่ตัวเองทำอยู่

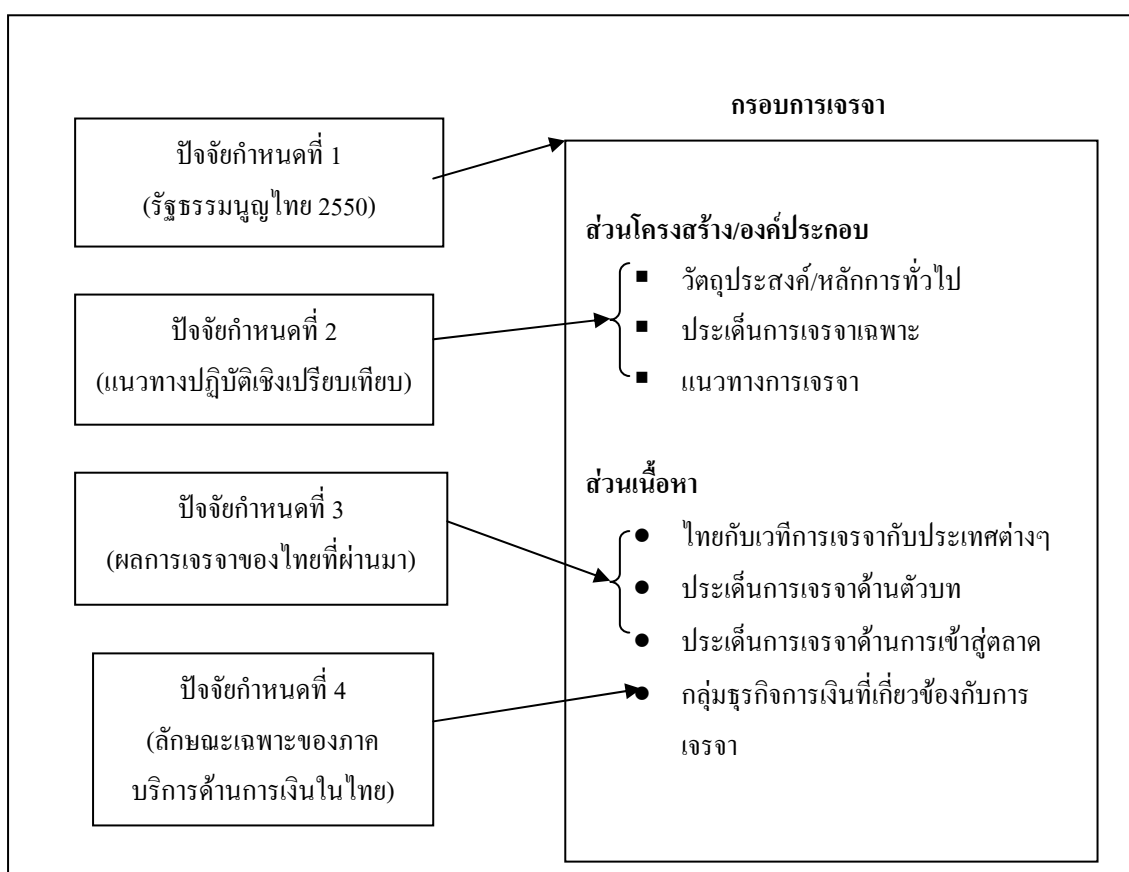
กลุ่มธุรกิจการเงิน	ลักษณะทางกฎหมาย	ลักษณะทางธุรกิจ
ธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการ กองทุน	-การเข้ามาประกอบธุรกิจต้องได้รับใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด -การถือหุ้นของต่างชาติในธุรกิจหลักทรัพย์และจัดการกองทุนไม่ได้จำกัดในพ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของพ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542	ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ - จำนวนบริษัทหลักทรัพย์ในไทย 39 แห่ง มีบริษัทที่ต่างชาติถือหุ้นเกิน 50% อยู่ 14 แห่ง ขณะที่บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) มีจำนวน 23 แห่ง มีบลจ. ที่ต่างชาติถือหุ้นเกิน 50% อยู่ 7 แห่ง - ส่วนแบ่งตลาดในธุรกิจหลักทรัพย์ค่อนข้างกระจาย ไม่มีใครมีส่วนแบ่งตลาดเกิน 10% ตลาดค่อนข้างแข่งขัน ในขณะที่ส่วนแบ่งตลาดในบลจ. เกือบ 89% เป็นของบลจ. ไทย 11% เป็นของบลจ. ต่างชาติ
ธุรกิจประกันภัย (ประกันชีวิตและประกันวินาศภัย)	-การเข้ามาประกอบธุรกิจประกันภัยต้องได้รับใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด - การถือหุ้นของต่างชาติและกรรมการต่างชาติในธุรกิจประกันภัยต้องมีพีดานสัดส่วนการถือหุ้นและจำนวนกรรมการตามที่กฎหมายกำหนด (คล้ายกับกรณีธุรกิจธนาคารพาณิชย์)	-จำนวนบริษัทประกันชีวิตมี 24 แห่ง ในจำนวนนี้มีผู้ถือหุ้นเป็นต่างชาติ 14 แห่ง ในขณะที่จำนวนบริษัทประกันวินาศภัยมี 72 แห่ง (ไม่รวมบริษัทประกันภัยต่อ) ในจำนวนนี้มีผู้ถือหุ้นเป็นต่างชาติอยู่ 28 แห่ง -ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจประกันภัยทั้ง 2 ประเภทโดยรวมระหว่างบริษัทไทยกับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่แตกต่างกันมาก โดยบริษัทไทยมีส่วนแบ่งตลาด 56% ขณะที่บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติมีส่วนแบ่งตลาด 44%

ที่มา : จากการรวบรวม

4.5 ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจากับการสนับสนุนแนวคำถามวิจัย

จากปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยทั้ง 4 ปัจจัยที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนแนวคำถามสัมภาษณ์และคำถามในแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของระเบียบวิธีการวิจัยในบทที่ 3 ซึ่งอันที่จริงแล้วแนวคำถามสัมภาษณ์และคำถามในแบบสอบถามดังกล่าวถูกออกแบบขึ้นมาจากองค์ความรู้ที่ได้จากบทที่ 4 นี้ โดยมีความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาทั้ง 4 ปัจจัยกับการสนับสนุนแนวคำถามวิจัยแสดงได้ในภาพประกอบที่ 10. ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 10. ปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจากับการสนับสนุนแนวคำถามวิจัย

ปัจจัยกำหนดที่ 1 (รัฐธรรมนูญไทย 2550) : นำไปสู่ความคิดเริ่มต้นที่ต้องมีการออกแบบ กรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยนำไปสู่ความต้องการสร้างแนวคำถามเพื่อค้นหารายละเอียดของกรอบการเจรจาตามที่รัฐธรรมนูญมุ่งหวังถือเป็นปัจจัยกำหนดเชิงรูปแบบ (Form) ด้วยผลของกฎหมาย

ปัจจัยกำหนดที่ 2 (แนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ) : กรณีศึกษา 3 ตัวอย่างเปรียบเทียบกัน จะพบรูปแบบเชิงโครงสร้างของกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีคล้ายกัน กล่าวคือ ประกอบไปด้วยส่วนของวัตถุประสงค์หรือหลักการโดยทั่วไป ส่วนของประเด็นการเจรจาเฉพาะหรือขอบเขตการเจรจาเฉพาะ และยังประกอบด้วยแนวทางการเจรจา ซึ่งสามารถนำไปตั้งคำถามวิจัยเพื่อแสดงความคิดเห็นว่ากรอบการเจรจาของไทยสมควรมีโครงสร้างทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวหรือไม่ ถือเป็นปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาเชิงรูปแบบเพื่อกำหนดโครงสร้างหรือองค์ประกอบของกรอบการเจรจา

ปัจจัยกำหนดที่ 3 (ผลการเจรจาที่ผ่านมา) : การอธิบายปัจจัยนี้นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจถึงเนื้อหาสาระในการปฏิบัติงานจริงของการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย ในเวทีการเจรจาต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การออกแบบคำถามวิจัยเพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเทศคู่เจรจาที่ไทยสมควรเจรจาด้วย และถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการเจรจากันด้านตัวบทและด้านการเข้าสู่ตลาดควรมีเนื้อหาอย่างไร

ปัจจัยกำหนดที่ 4 (ลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินไทย) : การอธิบายปัจจัยนี้ นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะทางกฎหมายและลักษณะทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีให้ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในแต่ละประเภทของธุรกิจด้านการเงิน นำไปสู่การกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายในการออกแบบสอบถาม และยังนำไปสู่การออกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเสรีกลุ่มธุรกิจการเงินแต่ละประเภท

บทที่ 5

กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย : ผลสำรวจความคิดเห็น

บทที่ 5 นี้เป็นส่วนของการแสดงและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

5.1 ผลการสำรวจความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลจากภาครัฐและภาควิชาการรวมทั้งสิ้น 8 ท่าน ในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2552 ได้ผลการสัมภาษณ์แยกตามแนวคำถามต่อไปนี้

แนวคำถามที่ 1 : ความเห็นเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของคำว่ากรอบการเจรจา

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 ท่านต่างมีความคิดเห็นที่หลากหลายแตกต่างกันไป โดยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญภาครัฐทั้ง 4 ท่าน เริ่มจาก นวพร มหารักษ์กะ (สัมภาษณ์, 17 มิถุนายน 2552) จากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เห็นว่ากรอบการเจรจาควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมาย (Goal) หลักการ (Principle) และแนวนโยบายการเปิดเสรี และกรอบการเจรจาจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ในภาพรวมของประเทศไทย และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจภาคการเงินด้วย โดยเฉพาะภาคการเงินจะมีความเสี่ยงจากระบบ (Systemic Risk) สูงกว่าภาคเศรษฐกิจอื่น นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ (Capacity) และความชำนาญในการเจรจาของผู้เจรจาด้วย พิชัยสุดา ถาวรามร (สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552) จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เห็นว่ากรอบการเจรจาหมายถึงประเด็นต่างๆ ที่จะบรรจุในความตกลงเขตการค้าเสรี อรรถพล พิบุสนร พัฒนา (สัมภาษณ์, 26 พฤษภาคม 2552) จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เห็นว่า กรอบการเจรจามีความหมายเป็นอัตวิสัย (Subjective) ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของประเทศ โดยพิจารณาปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำมาเป็นกรอบการเจรจา นอกจากนี้ กรอบการเจรจาควรประกอบด้วยเป้าหมาย แนวทางหรือวิธีการที่จะใช้เจรจา และแนวทางการจัดทำข้อเรียกร้อง-ข้อเสนอ (Request-Offer) ทั้งนี้ กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในแต่ละกรณีจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของประเทศดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น บุญยฤทธิ์ กัลยาณมิตร (สัมภาษณ์, 29 พฤษภาคม 2552) จากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เห็นว่า ความหมายของกรอบการเจรจาจะมี 2 แนวคิดสำคัญ แนวคิดแรกจะมองกรอบการเจรจาเหมือนการกำหนดกรอบขั้นสูงสุด (Maximum Boundary) โดยจะต้องเจรจาไม่ให้สูงเกิน

กว่าที่กำหนดขึ้นสูงสุดเอาไว้ ลักษณะที่สอง กรอบการเจรจาจะเป็นแนวทางเจรจาอย่างกว้างๆ คล้ายกับการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) ซึ่งกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้ใช้ลักษณะที่สองนี้เป็นกรอบการเจรจาต่อรัฐสภา และได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาด้วยดี

ความคิดเห็นจากนักวิชาการอีก 4 ท่าน มีความหลากหลายแตกต่างกันไปเช่นกัน

โดยพรายพล คุ้มทรัพย์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2552) จากคณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่ากรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินเป็นเรื่องของประเด็นการเปิดเสรีธนาคารพาณิชย์ ประกันภัย และบริการด้านการเงินอื่นๆ **จันทจิรา**

เอี่ยมมยุรา (สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2552) จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้มุมมอง

ในทางกฎหมายว่า กรอบการเจรจาตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2552 มาตรา 190 ควรมีโครงสร้างประกอบไปด้วย 1) วัตถุประสงค์ของการจัดทำความตกลง

เขตการค้าเสรี 2) สาระสำคัญที่ควรครอบคลุม เช่น มีประเด็นอะไรบ้าง 3) ระยะเวลาที่ใช้ในการเจรจา

โดยคาดว่าจะเสร็จเมื่อใด และ 4) การแก้ไขกฎหมายภายในหากจะดำเนินการจัดทำความตกลงฯ **เดือน**

เด่น นิคมบริรักษ์ (สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2552) จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์

ไอ) เห็นว่า กรอบการเจรจาได้แก่การกำหนดจุดยืนในการเจรจาว่าประเทศไทยต้องการอะไร ได้

ประโยชน์อะไรบ้าง และพร้อมที่จะผูกพันมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังได้แก่การกำหนดวัตถุประสงค์

หลักในการเจรจา เช่น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในภาคบริการด้านการเงินของไทย เป็นต้น **ส่วนสฤณี อา**

ชวนันทกุล (สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552) นักวิชาการอิสระ เห็นว่า กรอบการเจรจาหมายถึงแนวทาง

ในการเจรจา เช่น เจรจาลักษณะ Positive List Approach เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 ท่านจะมีความคิดเห็นหลากหลายแตกต่างกันไป

เกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของกรอบการเจรจา แต่พบว่า มีการให้ความหมายและขอบเขตที่

คล้ายคลึงกันสรุปได้ว่า มีผู้ให้สัมภาษณ์ 4 ท่านเห็นว่า กรอบการเจรจาควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์

(Objective) ซึ่งรวมถึงเป้าหมายและจุดยืนในการเจรจา (แนวพรฯ อรรถพลฯ จันทจิราฯ และ

เดือนเด่นฯ) มีผู้ให้สัมภาษณ์ 4 ท่านเห็นว่ากรอบการเจรจาควรประกอบด้วยแนวทางหรือวิธีการ

(Approach, Guideline, Modality) ในการเจรจา (อรรถพลฯ บุญยฤทธิ์ฯ จันทจิราฯ และสฤณีฯ) มีผู้ให้

สัมภาษณ์ 3 ท่านเห็นว่ากรอบการเจรจาควรประกอบด้วยประเด็นหรือเนื้อหาสาระในการเจรจา

(ทิพย์สุดาฯ พรายพลฯ และจันทจิราฯ) และมีผู้ให้สัมภาษณ์ 3 ท่านเห็นว่ากรอบการเจรจาควรคำนึงถึง

ผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักด้วย (แนวพรฯ อรรถพลฯ และเดือนเด่นฯ)

แนวคำถามที่ 2 : ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นเฉพาะในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย โดยครอบคลุมในประเทศที่ไทยควรทำความตกลงฯ ด้วย ระดับของการทำความตกลงฯ สาขาย่อยในภาคบริการด้านการเงินที่ต้องการเปิดเสรีก่อนหลัง (Priority) การกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการเจรจา ประเด็นหรือหัวข้อใดที่ต้องการเจรจาเป็นพิเศษ และแนวทาง (Approach) ในการเจรจา

ในส่วนนี้จะแยกออกเป็นแนวคำถามย่อยได้ 5 แนวคำถาม สรุปรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

(1) การเจรจากับประเทศใดหรือกลุ่มประเทศใดทั้งในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีที่ประเทศไทยควรเจรจาด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ 5 ท่านเห็นว่า ประเทศไทยสามารถเจรจาได้กับทุกประเทศโดยไม่เฉพาะเจาะจง (นิวพอร์ ทิพยสุดาฯ บุญยฤทธิ์ฯ เดือนเด่นฯ และสฤณีฯ) ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไป เช่น ในภาครัฐ นิวพอร์ฯ เห็นว่า จะเจรจากับประเทศใดควรขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ในภาพรวมด้วย ทิพยสุดาฯ เห็นว่าสาขาหลักทรัพย์ของไทยมีลักษณะเปิดเสรีฝ่ายเดียวอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาหากจะเปิดเสรีในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคี ขณะที่นักวิชาการอย่าง เดือนเด่นฯ เห็นว่า ตามหลักเศรษฐศาสตร์แล้วไม่ควรจำกัดการเลือกเปิดเสรีกับประเทศใดโดยเฉพาะ แต่เมื่อเปิดเสรีกับประเทศใดแล้วไม่ควรผูกมัดตนเองไม่จะต้องไม่เปิดเสรีให้กับประเทศอื่นอีก ส่วนนักวิชาการอีกท่าน คือ สฤณีฯ เห็นว่าการเปิดเสรีเป็นไปเพื่อพัฒนาและปรับปรุงภาคการเงินในประเทศและลดการผูกขาด จึงไม่จำเป็นต้องเลือกเปิดเฉพาะกับประเทศใดประเทศหนึ่ง

มีผู้ให้สัมภาษณ์ 2 ท่าน ให้ความสำคัญกับการเจรจาระดับพหุภาคีและภูมิภาค โดยเฉพาะในอาเซียน (ทิพยสุดาฯ และพรายพลฯ) โดยทิพยสุดาฯ เห็นว่า การเปิดเสรีของไทยกับกลุ่มอาเซียนถือว่าการให้ Fast Track กับอาเซียน ส่วนพรายพลฯ เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ไทยจะเน้นเปิดเสรีในระดับพหุภาคีในกรอบ WTO หรือกรอบอาเซียน และอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา แต่ไม่เห็นด้วยกับการเปิดเสรีในระดับทวิภาคี นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์จากภาครัฐ 2 ท่าน (อรรถพลฯ และบุญยฤทธิ์ฯ) มีความเห็นเฉพาะเจาะจงกับการเปิดเสรีของไทยกับอาเซียน โดยอรรถพลฯ เห็นว่า แม้ในระยะสั้นและระยะปานกลางภาคประกันภัยของไทยจะยังไม่สามารถรุดตลาดทั้งในระดับภูมิภาคและพหุภาคี แต่น่าจะมีความพร้อมในการเปิดเสรีกับบางประเทศในอาเซียน เช่น ลาว กัมพูชา และพม่าได้ ส่วนบุญยฤทธิ์ฯ เห็นว่า การเจรจาในกรอบพหุภาคีภายใต้ WTO ค่อนข้างยาก ส่วนการเจรจากรอบอาเซียนควรคำนึงด้วยว่าในภาคบริการด้านการเงินของไทยมีศักยภาพแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นอีก 9 ประเทศได้หรือไม่ ถ้าได้ประเทศไทยก็สามารถเน้นเจรจากับอาเซียนได้

(2) การจัดลำดับความสำคัญของสาขาย่อยที่ควรเปิดเสรีก่อนหลัง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า มี 2 เหตุผลหลักที่นำไปสู่การเลือกสาขาย่อยในธุรกิจการเงินของไทยเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการเปิดเสรี เหตุผลประการแรกจะพิจารณาที่การเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) และการลดต้นทุน (Cost) ให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอื่น ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ ตามมาด้วยธุรกิจหลักทรัพย์ และประกันชีวิต จึงเป็นสาขาย่อยที่ควรเปิดเสรีก่อนสาขาอื่น โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ 2 ท่าน (บุญยฤทธิ์¹⁴ และเดือนเด่นฯ) สนับสนุนการจัดอันดับความสำคัญที่ทำให้เปิดเสรีธนาคารพาณิชย์เป็นอันดับแรกด้วยเหตุผลที่กล่าว นอกจากนี้ ยังมีทิพย์สุตาฯ ที่สนับสนุนการเปิดเสรีในส่วน of ธุรกิจหลักทรัพย์ด้วยเหตุผลด้านประสิทธิภาพของธุรกิจและลดต้นทุนให้กับผู้ลงทุนด้วยเช่นกัน สำหรับเหตุผลหลักประการที่สองจะพิจารณาที่ความเกี่ยวโยง เชื่อมโยง หรือสัมพันธ์กันระหว่างสาขาย่อยในธุรกิจการเงิน โดยเห็นว่าธุรกิจการเงินปัจจุบันสามารถให้บริการด้านการเงินได้อย่างครบวงจรแล้ว ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง (ไม่มี Priority) ซึ่งนักวิชาการ 2 ท่าน (พรายพลฯ และสถณีฯ) สนับสนุนเหตุผลประการที่สองนี้

(3) หลักการ วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการเจรจา

ผู้ให้สัมภาษณ์ต่างมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันออกไป โดยผู้ให้สัมภาษณ์จากภาครัฐ 4 ท่าน (ทิพย์สุตาฯ อรรถพลฯ บุญยฤทธิ์ และเกริก วณิกกุล¹⁴) มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันในเรื่องสิทธิของทางการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้าย (Capital Control) ที่ถือเป็นหลักการ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการเจรจาภาคบริการด้านการเงินที่ไทยควรคำนึงถึง นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์จากภาครัฐ 3 ท่าน (อรรถพลฯ บุญยฤทธิ์ และเกริกฯ) ยังมีความคิดเห็นคล้ายกันในเรื่องสิทธิของทางการในการใช้มาตรการเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน (Prudential Measures) และผู้ให้สัมภาษณ์จากภาครัฐ 2 ท่าน (ทิพย์สุตาฯ และอรรถพลฯ) ยังเห็นเพิ่มเติมว่าหลักการวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ควรคำนึงถึงผลได้สุทธิ (Net Gain) ที่ไทยจะได้จากการเปิดเสรีด้วย ทั้งนี้ นอกเหนือจากบางประเด็นที่เห็นคล้ายคลึงกันแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์จากภาครัฐแต่ละท่านยังมีความเห็นเพิ่มเติมอีกด้วย โดยเกริกฯ ยังเห็นว่า นอกเหนือจากเรื่องการควบคุมเงินทุน และการใช้มาตรการเพื่อความมั่นคงในระบบการเงินแล้ว การแต่งตั้งคณะผู้วินิจฉัย (Tribunal) เพื่อระงับข้อพิพาท ยังเป็นอีกหนึ่งหลักการ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยค่อนข้างกังวลอีกด้วย ส่วนบุญยฤทธิ์ฯ เห็นว่าการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Progressive Liberalization) ควรเป็นหลักการ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการเจรจา ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักวิชาการอย่าง จันทจิราฯ เห็นว่าภาคบริการด้านการเงินควรเปิดเสรีในระดับเดียวกับที่เปิดเสรีในกิจการภาคโทรคมนาคม ส่วนพรายพลฯ ให้ความเห็นว่า มี

¹⁴ เกริก วณิกกุล ให้สัมภาษณ์พิเศษแก่คณะผู้วิจัยเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2552

หลักการที่สำคัญในการเจรจาภาคบริการด้านการเงินของไทย ได้แก่ ความเสมอภาคในการเปิดเสรีหรือเปิดเสรีอย่างเท่าเทียมกันกับประเทศคู่เจรจาและมีมาตรฐานในการกำกับดูแลทางการเงินที่เท่าเทียมกันระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจา นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงด้วยว่าก่อนการเปิดเสรีของไทยควรมีเกณฑ์หรือมาตรฐานในการกำกับดูแลทางการเงินที่เข้มแข็ง กล่าวคือ ไม่กังวลเรื่องการเปิดเสรีแล้วจะมีการแข่งขันในระบบการเงินมากนักน้อยเพียงใด แต่จะกังวลในเรื่องความสามารถในการกำกับดูแลเพื่อป้องกันปัญหาจากการเปิดเสรีมากกว่า

(4) ประเด็นหรือหัวข้อพิเศษในการเจรจา

มีประเด็นพิเศษสำหรับภาคบริการด้านการเงินในการเจรจาเปิดเสรีที่คล้ายคลึงกับหัวข้อที่ (3) ว่าด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการเจรจา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเรื่องสิทธิของทางการในการใช้มาตรการเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน (Prudential Measures) ที่เกี่ยวข้องกับข้อคำนึงเกี่ยวกับความพร้อมและมาตรฐานในการกำกับดูแลทางการเงิน (Financial Regulation) โดยผู้ให้สัมภาษณ์จากภาครัฐที่เป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) 3 ท่าน (นวพรฯ ทิพยสุดาฯ และอรรถพลฯ) เห็นพ้องกันว่าประเด็น Prudential Measures ควรเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจา เพื่อป้องกันผลกระทบด้าน Systemic Risk (นวพรฯ) เพื่อดูแลเสถียรภาพทางการเงิน (Financial Stability) และความซื่อสัตย์ในตลาด (Market Integrity) (ทิพยสุดาฯ) ส่วน อรรถพลฯ ยังเห็นเพิ่มเติมว่านอกจากประเด็น Prudential Measures แล้ว ประเด็นพิเศษเรื่องมาตรฐานการกำกับดูแล (Regulatory Standard) ยังเป็นประเด็นสำคัญด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นจากนักวิชาการ 2 ท่าน (พรายพลฯ และสฤณีฯ) ที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการกำกับดูแลทางการเงินในประเทศให้มีความพร้อมก่อนที่จะเปิดเสรี

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นพิเศษอื่นๆ เพิ่มเติม โดยนวพรฯ เห็นว่านอกจากประเด็นเรื่อง Prudential Measures แล้ว ยังมีประเด็นเรื่องความสามารถในการกำกับดูแลบริการด้านการเงินใหม่ๆ (New Financial Services) ด้วย เพราะเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงเรื่อง Systemic Risk ในภาคบริการด้านการเงิน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องความเชื่อมโยงกับการเจรจาเปิดเสรีการลงทุน (Investment) ด้วย เนื่องจากการเปิดเสรีการลงทุนเกี่ยวข้องกับประเด็น Prudential Measures และประเด็นพิเศษอื่นที่มีการเจรจาอยู่ในภาคการค้าบริการและบริการด้านการเงิน ทิพยสุดาฯ เห็นว่าควรมีประเด็นพิเศษเรื่องข้อกีดขวางในการเปิดตลาดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Services หรือ Mode1) ด้วย เพราะภาคบริการด้านการเงินโดยเฉพาะในส่วนของบริการหลักทรัพย์ยังไม่พร้อม เนื่องจากตรวจสอบการทำธุรกิจได้ยากและมาตรฐานในการกำกับดูแลของต่างชาติยังแตกต่างจากของไทย นอกจากนี้ ยังมีประเด็นการเจรจาในเรื่องความโปร่งใส และประเด็นเรื่องกระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐ โดยทั้งสองประเด็นควรมีกลไกที่ชัดเจนและเป็นธรรมมากที่สุดสำหรับบุญฤทธิ์ มีความเห็นเกี่ยวกับประเด็นหรือหัวข้อพิเศษในการเจรจาแยกออกเป็นประเด็นการเจรจาในส่วนของตัวบท (Text) และประเด็นการเจรจาการเข้าสู่ตลาด (Market Access) โดยเห็นว่า

ประเด็นการเจรจาด้านตัวบทในภาคบริการด้านการเงินควรใช้ตัวบทของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) ภายใต้ WTO เป็นหลัก สำหรับตัวบทเรื่อง New Financial Services คงต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐผู้กำกับดูแล ส่วนประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด เห็นว่ามีความกังวลเรื่องการเข้าสู่ตลาดใน Mode 1 (เช่นเดียวกับความเห็นของทพยสุดาฯ) นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment: NT) โดยให้ความเห็นว่า การกำหนดข้อจำกัดเรื่อง NT อาจจะทำให้หากมีความไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือว่าการให้บริการใดเป็นไปได้อาจจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการเข้าสู่ตลาด แต่หากเป็น NT ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตลาดได้ชัดเจนแล้ว เห็นว่าควรจะยกเลิกข้อจำกัดเรื่อง NT เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันระหว่างคนไทยกับต่างชาติ ซึ่งประเด็นเรื่อง NT นี้ค่อนข้างสอดคล้องกับความคิดเห็นกับสฤณีฯ ที่เห็นว่าการจำกัดว่าต้องมีสัญชาติไทยหรือเป็นต่างชาติ นั้นไม่สำคัญเท่ากับการทำประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย นอกจากนี้ ยังเห็นเพิ่มเติมว่าไม่ควรมีการจำกัดจำนวนผู้ประกอบการด้วยการให้ใบอนุญาต (License) สำหรับเดือนเด่นฯ มีความเห็นต่อประเด็นพิเศษในการเจรจาว่า ประเด็นที่สำคัญได้แก่การเจรจาเรื่องการขยายสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติ (Foreign Equity) เพื่อให้มีนักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น

(5) แนวทางในการเจรจา

ผู้ให้สัมภาษณ์ 5 ท่าน (นวพรฯ ทพยสุดาฯ บุญยฤทธิ์ฯ เดือนเด่นฯ และสฤณีฯ) เห็นว่าประเทศไทยควรใช้แนวทางการเจรจาด้วยวิธี Positive List (การจัดทำรายการบริการด้านการเงินที่ประสงค์จะเปิดเสรี นอกเหนือจากนั้นไม่เปิดเสรี) ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ 2 ท่าน (พรายพลฯ และจันทจิราฯ) เห็นว่าควรใช้แนวทาง Negative List (การจัดทำรายการข้อสงวนบริการด้านการเงินที่ไม่ประสงค์จะเปิดเสรี นอกเหนือจากนั้นจะเปิดเสรีทั้งหมด) สำหรับบรรดพลฯ เห็นว่าการเลือกใช้แนวทางการเจรจาแบบใดก็ได้ขึ้นอยู่กับว่าจะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุด โดยยกตัวอย่างกรณีที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้แนวทาง Negative List ในการเจรจาเพราะแนวทางนี้ให้ประโยชน์กับสหรัฐฯ มากที่สุด

แนวคำถามที่ 3 : ความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดทำกรอบการเจรจา

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 ท่าน เห็นพ้องต้องกันว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำกรอบการเจรจารวมทั้งใช้เป็นหลักยึดถือให้แก่คณะผู้เจรจาได้ โดยแต่ละท่านมีความคิดเห็นในรายละเอียดต่างๆ เริ่มจากภาครัฐ นวพรฯ เห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนของความมีเหตุมีผลเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือ การมีเหตุมีผลจะทำให้เข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเองในการจัดทำกรอบการเจรจาและการเจรจา และจะทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายในการเจรจามีเหตุผลรองรับที่ดี ทพยสุดาฯ เห็นว่า หลักการมีภูมิคุ้มกัน เป็นหลักสำคัญนำไปสู่การสร้างมาตรการปกป้อง

(Safeguard) ด้านกฎเกณฑ์กติกาและการคุ้มครองนักลงทุนด้วย แต่ต้องพิจารณาว่าสามารถลดหรือจัดการความเสี่ยงได้หรือไม่โดยไม่ทำให้เกิดการลดทอนทางเลือกของประชาชนกลุ่มอื่น นอกจากนี้ หลักการมีเหตุมีผลมีความสำคัญเช่นกัน ทำให้เกิดการระมัดระวังเรื่องการเปิดเสรีการค้าในรูปแบบ Mode 1 อรรถพลฯ เห็นว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินที่ดี เพื่อให้ฐานะการเงินมีความมั่นคง เพียงพอ และให้อุตสาหกรรมมีการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ดังนั้น ในการเจรจาเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับต่างประเทศ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ตระหนักว่าประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการสร้างความแข็งแกร่งในการกำกับดูแลอยู่ จึงทำให้ลักษณะการเจรจาของไทยเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายรุก บุญยฤทธิ์ฯ เห็นว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกอย่างเช่นเดียวกับศาสนาพุทธ โดยในการเจรจานั้น ความพอประมาณจะทำให้กำหนดยุทธศาสตร์การเจรจาได้อย่างเหมาะสมกับขีดความสามารถที่มีอยู่ ความมีเหตุมีผลจะสามารถกำหนดท่าทีในการเจรจาได้โดยใช้ความคิดแบบมีข้อมูลสนับสนุน การมีภูมิคุ้มกันเห็นว่ามีค่าอย่างมาก โดยจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ได้ ส่วนเงื่อนไขด้านความรู้เป็นสิ่งจำเป็นต้องมี สำหรับเงื่อนไขด้านคุณธรรมจะทำให้การเจรจาต้องตระหนักถึงความสุจริต (Good Faith) ในการเจรจา หรือมีจรรยาบรรณาในการเจรจา ซึ่งทำให้นักเจรจาเป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ (Creditability) ได้

ในส่วนของการคิดเห็นจากนักวิชาการ พรายพลฯ เห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความมีภูมิคุ้มกันเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะจะสัมพันธ์กับการใช้มาตรการกำกับดูแลเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากความผันผวนของบริการด้านการเงินได้ ส่วนความพอประมาณและความมีเหตุมีผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ด้วยในระดับหนึ่ง จันทจิราฯ เห็นว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะคล้ายกับหลักความได้สัดส่วน (Proportionality) ซึ่งเรียกร้องให้ผู้จัดทำกรอบการเจรจาต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความต้องการของหน่วยงานภาครัฐกับประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยและประชาชนรายย่อยที่ได้รับผลกระทบ โดยมองว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มทุนขนาดใหญ่จำนวนน้อย แต่เป็นประโยชน์ต่อรายย่อยแต่มีจำนวนมากว่า เดือนเด่นฯ มีความเห็นคล้ายกับพรายพลฯ โดยเห็นว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ระมัดระวังไม่ให้มุ่งเน้นความเสี่ยงมากเกินไป จึงต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดีซึ่งนำไปสู่การมีเงื่อนไขเรื่องความสามารถในการใช้กฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่เหมาะสม เช่น กฎเกณฑ์เรื่อง Prudential Measures และเรื่องการแก้ไขผลกระทบจากการขาดดุลการชำระเงิน เป็นต้น ส่วนสฤณีฯ เห็นว่าหลักความพอประมาณจะนำมาประยุกต์ใช้ในประเด็นเรื่องการระมัดระวังการไหลเข้าออกของเงินทุน (Capital Flow) ให้สอดคล้องกับระดับการพัฒนาของประเทศไทยได้ ส่วนความมีภูมิคุ้มกันควรจะมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคได้รับภูมิคุ้มกันจากการเปิดเสรีหรือการเอารัดเอาเปรียบโดยผู้ประกอบการด้วย นอกจากนี้

ยังเห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังสามารถนำมาใช้กับการควบคุมความอ่อนไหวต่างๆ ที่ภาคการเงินมักเผชิญอยู่บ่อยครั้งด้วย

แนวคำถามที่ 4: ความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำรอบการเจรจา

เช่นเดียวกับกรณีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 ท่าน เห็นพ้องต้องกันว่าหลักธรรมาภิบาลสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดทำรอบการเจรจารวมทั้งใช้เป็นหลักยึดถือให้แก่คณะผู้เจรจาได้ โดยมีความคิดเห็นในรายละเอียดต่างๆ กล่าวคือ นวพรฯ เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลโดยรวมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ เพียงแต่ควรระมัดระวังหลักการบางเรื่องในรายละเอียด เช่น หลักความโปร่งใส อาจเปิดเผยข้อมูลได้แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ของประเทศและระวางไม่ควรเผยแพร่ข้อมูลที่มีความสำคัญและเป็นความลับออกไป สำหรับหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ควรพิจารณาให้ชัดเจนว่าใครคือผู้ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง และต้องชี้แจงให้ชัดเจนระหว่างผลประโยชน์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกับผลประโยชน์ของประเทศด้วย ทิพยสุดาฯ เห็นว่าหลักการเรื่องความโปร่งใสแท้จริงเป็นหลักการที่นำไปสู่การเรียกร้องให้มีการเปิดเสรีมากขึ้น อรรถพลฯ เห็นว่า กรอบการเจรจาที่กำหนดในรัฐธรรมนูญไทยปัจจุบันมีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่แล้ว โดยมีกระบวนการให้มีความโปร่งใสและการรวบรวมความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง บุญยฤทธิ์ฯ มีความเห็นคล้ายคลึงกับอรรถพลฯ และเห็นเพิ่มเติมว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักเหตุผลที่พึงนำมาปรับใช้ในการเจรจาทุกกระบวนการก่อนที่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติอยู่แล้ว โดยเฉพาะการสร้าง ความโปร่งใสและการ มุ่งประโยชน์แก่ส่วนรวม เพียงแต่รัฐธรรมนูญนำมาบัญญัติเรื่องนี้ให้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยืนยันถึงความสำคัญและให้มีผลบังคับในทางกฎหมาย

สำหรับความคิดเห็นของนักวิชาการนั้น พรายพลฯ เห็นว่าหลักการเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการค้าภาคบริการด้านการเงินจะมีความสำคัญเป็นพิเศษมากกว่าในการค้าสินค้า จันทจิราฯ มีความเห็นเช่นเดียวกับอรรถพลฯ และบุญยฤทธิ์ฯ ในประเด็นที่ว่ารัฐธรรมนูญปัจจุบัน โดยเฉพาะมาตรา 190 และมาตรา 303 (3) ได้บรรจุหลักธรรมาภิบาลไว้ โดยเฉพาะหลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียจะต้องเป็นไปอย่างมีสมมาตรด้วย เดือนเด่นฯ เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลจะเป็นเสมือนกับมาตรฐานที่ประเทศไทยกำหนดขึ้นเพื่อให้ต่างชาติปฏิบัติตามมาตรฐานที่วางไว้ เช่นมาตรฐานในเรื่องความโปร่งใส นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยที่จะเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมโดยการปรึกษาหารือ แต่ควรต้องมีรายละเอียดเรื่องกระบวนการปรึกษาหารือมากกว่าที่เป็นอยู่ และประชาชนที่ร่วมวิพากษ์วิจารณ์ควรต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะวิพากษ์ด้วย โดยเฉพาะความรู้ในทางเทคนิคในภาคบริการด้านการเงิน เช่น เรื่อง Prudential Measures เป็นต้น สำหรับสฤณีฯ เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเห็นด้วยที่ภาครัฐควรส่งเสริมเรื่องความโปร่งใสและการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม

แนวคำถามที่ 5 : ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบการเจรจา

ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมที่ประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบการเจรจาและในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย กล่าวคือ นวพรฯ มีความเห็นเพิ่มเติมว่าคณะผู้เจรจาของไทยยังมีปัญหาเรื่องขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้และทักษะในการเจรจาอยู่มาก นอกจากปัญหาเรื่องบุคลากรแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการการเจรจาด้วย บุญยฤทธิ์ฯ สรุปและเสนอแนะว่ากรอบการเจรจาควรมีการระบุถึงหลักการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีการรักษาสมดุลของผลประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภค มีมาตรการในการรักษาเสถียรภาพทางการเงิน และมีมาตรการรองรับหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีด้วย พรายพลฯ เห็นว่าในการเปิดเสรีจะกังวลผลกระทบในสาขาประกันภัยมากกว่าในสาขาธนาคารและหลักทรัพย์ และเห็นด้วยหากมีบริการด้านการเงินใหม่ๆ เข้ามาในประเทศไทยเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภค อย่างไรก็ดี มีข้อเสนอแนะว่า การเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินจะเป็นคนละประเด็นกับการเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย (Capital Flow) ซึ่งจะเปิดเสรีอย่างเต็มที่ไม่ได้ โดยในบางกรณีประเทศไทยยังต้องใช้มาตรการควบคุมการไหลเข้าออกของเงินเท่าที่จำเป็นด้วย จันทจิราฯ คิดเห็นเพิ่มเติมว่าประชาชนอาจไม่กังวลมากนักในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีหากข้าราชการประจำโดยเฉพาะในระดับสูงมีความเป็นมืออาชีพและมีความกล้าตัดสินใจฝ่ายการเมืองได้ เคื่อนเด่นฯ เสนอแนะให้รัฐบาลต้องมีข้อมูลที่เพียงพอเพื่อกำหนดจุดยืนในการจัดทำกรอบการเจรจาและในการเจรจาได้ ส่วนสฤณีฯ มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการด้านการเงิน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระดับความด้อยพัฒนาในด้านนี้เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์และมาเลเซีย ทั้งนี้ ความเป็นโลกาภิวัตน์ทางการเงินจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงของตลาดการเงินโลกและมีการพัฒนาเครื่องมือหรือบริการทางการเงินใหม่ๆ (New Financial Services) มากขึ้น ดังนั้น การควบคุมบริการด้านการเงินใหม่ๆ อาจทำได้ลำบาก แต่สิ่งที่ควรควบคุมคือการป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบจากบริการดังกล่าว และการควบคุมการบริหารความเสี่ยงของผู้ประกอบการเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากบริการด้านการเงินใหม่ๆ ได้

5.2 ผลการสำรวจความคิดเห็นจากการใช้แบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบอาชีพทางธุรกิจการเงินในประเทศไทยตลอดเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2552 มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา รวมทั้งสิ้น 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.3 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด 203 แห่ง สามารถจำแนกตามสาขาย่อยที่เป็นธนาคารพาณิชย์ 13 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 76.5 ของประชากรสาขาย่อย) สาขานานาชาติต่างประเทศ 13 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 81.3 ของประชากรสาขาย่อย) บริษัทบัตรเครดิต 4 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประชากรสาขาย่อย) บริษัทหลักทรัพย์ 18 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 46.2 ของประชากรสาขาย่อย) บริษัทจัดการกองทุนรวม 13 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 56.5 ของประชากรสาขาย่อย) บริษัทประกันชีวิต 9 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประชากรสาขาย่อย) และ บริษัทประกันวินาศภัย 23 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 32 ของประชากรสาขาย่อย)

จากการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ สามารถประมวลผลการสำรวจทั้งหมดแสดงไว้ใน **ภาคผนวก จ.** ซึ่งนำมาวิเคราะห์ผลแยกตามกลุ่มคำถามได้ดังนี้

(1) คุณลักษณะทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 61.2) มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 35.7) มีอายุโดยเฉลี่ยสูงสุดระหว่าง 46-59 ปี (ร้อยละ 39.8) อายุเฉลี่ยรองลงมาคือระหว่าง 35-45 ปี (ร้อยละ 37.8) การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 78.6) และส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูง (ร้อยละ 49) รองลงมาเป็นผู้บริหารระดับกลาง (ร้อยละ 28.6)

(2) ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับประเทศต่างๆ ในระดับทวิภาคี :

- ไทย-จีน : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ประเทศไทยจะเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับจีน (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 75.5) ยกเว้นผู้ตอบแบบสอบถามในธนาคารพาณิชย์และบริษัทบัตรเครดิตที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะเปิดเสรีกับจีนดีหรือไม่ (ธนาคารพาณิชย์ไม่แน่ใจร้อยละ 46.2 บริษัทบัตรเครดิตไม่แน่ใจร้อยละ 50)

- ไทย-ญี่ปุ่น : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 74.5) และมีผู้ตอบแบบสอบถามจากธุรกิจการเงินบางประเภทที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ ธนาคารต่างประเทศ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 53.8) บริษัทหลักทรัพย์ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 47.1) และบริษัทจัดการกองทุนรวม (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 38.5)

- ไทย-เกาหลีใต้ : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 65.3) แต่มีธุรกิจการเงินบางประเภทที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (ไม่แน่ใจร้อยละ 61.5) และบริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่แน่ใจร้อยละ 46.2) ในขณะที่บริษัทบัตรเครดิตมีความเห็นทั้งไม่แน่ใจและเห็นด้วยในสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 50

- ไทย-อินเดีย : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 60.2) โดยเฉพาะธนาคารต่างประเทศส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ร้อยละ 41.7) ในขณะที่บริษัทจัดการกองทุนรวมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 38.5) ส่วนบริษัทบัตรเครดิตมีความเห็นเช่นเดียวกับกรณีไทย-เกาหลีใต้ กล่าวคือ มีทั้งไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยในสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 50

- ไทย-บาห์เรน : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 48) มีเพียงบริษัทประกันชีวิตที่ส่วนใหญ่เห็นด้วย (ร้อยละ 50)

- ไทย-ออสเตรเลีย : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 57.2) ยกเว้นธุรกิจการเงิน 3 ประเภทที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 38.5) บริษัทบัตรเครดิต (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 75) และบริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 41.7)

- ไทย-นิวซีแลนด์ : มีความเห็นคล้ายคลึงกับกรณีไทย-ออสเตรเลีย คือส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 53.1) ยกเว้นธุรกิจการเงิน 3 ประเภทที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 30.8) บริษัทบัตรเครดิต (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 75) และบริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 50)

- ไทย-สหรัฐอเมริกา : แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยให้เจรจาเปิดเสรีทวิภาคีภาคบริการด้านการเงินกับสหรัฐฯ (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 50) แต่มีบริษัทประกันชีวิตที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 33.3) ส่วนธนาคารพาณิชย์มีทั้งไม่เห็นด้วยและไม่เห็นใจในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 30.8 ในขณะที่บริษัทจัดการกองทุนรวมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 33.3)

- ไทย-ชิลี : ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 7 ประเภทธุรกิจส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะเปิดเสรีกับชิลี (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 53.1)

- ไทย-เปรู : เช่นเดียวกับกรณีไทย-ชิลี ที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 55.1)

- ไทย-กลุ่มเขตการค้าเสรียุโรป (EFTA) : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 52) ยกเว้น 2 ประเภทธุรกิจการเงินที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ บริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 38.5) และบริษัทประกันชีวิต (ไม่เห็นด้วยร้อยละ 37.5) ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นธนาคารพาณิชย์มีทั้งไม่เห็นด้วยและไม่เห็นใจในสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 30.8

ไทย-สหภาพยุโรป (EU) : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 57.1) ยกเว้นบริษัทจัดการกองทุนรวมที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 30.8)

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายเห็นเพิ่มเติมว่าประเทศไทยควรเปิดเสรีทวิภาคีกับประเทศในกลุ่มรัสเซีย (โซเวียต) เดิม ฮังการี ใต้หวัน เวียดนาม ประเทศในตะวันออกกลาง และเอเชียกลาง และประเทศในแถบแอฟริกา

ในระดับพหุภาคี (รวมถึงภูมิภาค) :

- ภายในอาเซียน (ASEAN) : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 90.9) ที่จะเจรจาเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินภายในอาเซียน ในขณะที่มี 3 ประเภทธุรกิจการเงินที่ส่วนใหญ่เห็นด้วย ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (เห็นด้วยร้อยละ 61.5) บริษัทบัตรเครดิต (เห็นด้วยร้อยละ 75) และบริษัทจัดการกองทุนรวม (เห็นด้วยร้อยละ 38.5)
 - อาเซียน-จีน : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 83.6) และมี 3 ประเภทธุรกิจการเงินที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ ธนาคารต่างประเทศ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 50) บริษัทหลักทรัพย์ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 55.6) และบริษัทประกันชีวิต (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 37.5) ในขณะที่บริษัทจัดการกองทุนรวมมีทั้งเห็นด้วยอย่างยิ่งและไม่แน่ใจในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 38.5
 - อาเซียน-เกาหลีใต้ : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 68.4) ยกเว้นธุรกิจการเงิน 2 ประเภทที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (ไม่แน่ใจร้อยละ 46.2) และบริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่แน่ใจร้อยละ 46.2)
 - อาเซียน-อินเดีย : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 65.3) ยกเว้นบริษัทจัดการกองทุนรวมที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 46.2)
 - อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 60.2) แต่บริษัทบัตรเครดิตส่วนใหญ่เห็นด้วยและไม่แน่ใจในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 50 นอกจากนี้ยังมีธุรกิจการเงิน 2 ประเภทที่ส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจ คือ บริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่แน่ใจร้อยละ 50) และบริษัทประกันชีวิต (ไม่แน่ใจร้อยละ 50)
 - อาเซียน-สหภาพยุโรป : ส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 60.2) แต่มีธุรกิจการเงิน 2 ประเภทที่ส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจเช่นเดียวกับกรณีอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้แก่ บริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่แน่ใจร้อยละ 38.5) และบริษัทประกันชีวิต (ไม่แน่ใจร้อยละ 37.5)
 - อาเซียน-กลุ่มสหภาพความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย (Gulf Cooperation Council: GCC) : แม้ว่าโดยส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 52) โดยเฉพาะธนาคารต่างประเทศมีทั้งเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 33.3 แต่ธนาคารพาณิชย์มีทั้งไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 30.8 บริษัทประกันชีวิตมีทั้งที่เห็นด้วยและไม่แน่ใจในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 50 ส่วนบริษัทบัตรเครดิตและบริษัทจัดการกองทุนรวมส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ (บริษัทบัตรเครดิตไม่แน่ใจร้อยละ 75 บริษัทจัดการกองทุนรวมไม่แน่ใจร้อยละ 53.8)
 - องค์การการค้าโลก (WTO) : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 60.2) แต่มีธุรกิจการเงิน 2 ประเภทที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ ได้แก่ บริษัทจัดการกองทุนรวม (ไม่แน่ใจร้อยละ 46.2) บริษัทประกันชีวิต (ไม่แน่ใจร้อยละ 50) ส่วนบริษัทบัตร

เครดิตมีทั้งไม่แน่ใจและเห็นด้วยในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 50 อนึ่ง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นธนาคารต่างประเทศมีความเห็นค่อนข้างกระจาย กล่าวคือ มีทั้งไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 33.3 แต่น่าจะถือได้ว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะเจรจาเปิดเสรีพหุภาคีภายใต้ WTO

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามบางแห่งเห็นว่าประเทศไทยควรเข้าร่วมเจรจา ระดับภูมิภาคกับกลุ่มประเทศในแอฟริกา กลุ่มประเทศในอเมริกาใต้ และกับรัสเซีย ด้วย

(3) ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีแต่ละสาขาธุรกิจย่อยหรือประเภท

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินในทุกสาขาธุรกิจย่อยหรือประเภท กล่าวคือ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 68.4) ธุรกิจบัตรเครดิต (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 57.2) ธุรกิจหลักทรัพย์ (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 66.3) ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 61.3) ธุรกิจประกันชีวิต (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 69.4) และธุรกิจประกันวินาศภัย (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 71.4)

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาในรายละเอียดของการเปิดเสรีธุรกิจการเงินในแต่ละประเภท แยกตามกลุ่มประเภทธุรกิจการเงินที่ตอบแบบสอบถามแล้ว พบว่า กรณีความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเสรีธุรกิจธนาคารพาณิชย์นั้น มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบริษัทประกันชีวิตส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 33.3) กรณีเปิดเสรีธุรกิจบริษัทบัตรเครดิต มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 46.2) กรณีเปิดเสรีธุรกิจหลักทรัพย์นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามจากบริษัทบัตรเครดิตมีทั้งไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 50 และผู้ตอบแบบสอบถามจากบริษัทหลักทรัพย์เองมีความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเสรีธุรกิจหลักทรัพย์ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในสัดส่วนเท่าๆ กัน คือร้อยละ 35.3 ส่วนกรณีการเปิดเสรีธุรกิจประกันวินาศภัย มีข้อสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากบริษัทประกันชีวิตมีความเห็นในลักษณะกระจาย คือมีทั้งไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และเห็นด้วยในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 33.3

นอกจากนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้เปิดเสรีธุรกิจการเงินประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น ธุรกิจธนาคารเพื่อการส่งออกและการประกันทางการค้ากับต่างประเทศ ธุรกิจสินเชื่อทางการเงิน (Financial Leasing) ธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisor) ธุรกิจจัดการความมั่งคั่ง (Wealth Management) ธุรกิจสินเชื่อ (Leasing) และธุรกิจสินเชื่อเพื่อผู้บริโภค (Consumer Credit) เป็นต้น

(4) ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของกรอบการเจรจา

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นด้วยที่ว่ากรอบการเจรจาจัดทำความตกลง

เขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์หรือหลักการหรือเป้าหมายการเจรจาในภาพรวม (ร้อยละ 98) รองลงมา (ร้อยละ 77.6) เห็นว่าควรประกอบไปด้วยประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาเป็นประเด็นๆ หรือเป็นข้อๆ เฉพาะเรื่อง และต่อด้วยร้อยละ 71.4 ที่เห็นว่ากรอบการเจรจาควรประกอบไปด้วยแนวทางหรือวิธีการหรือกระบวนการต่างๆ เพื่อใช้ในการเจรจา นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนยังเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีองค์ประกอบเรื่องกรอบเวลา ประโยชน์หรือข้อเสีย ผลกระทบระยะสั้นระยะยาว และผลกระทบโดยเฉพาะด้านสังคมและวัฒนธรรม

(5) ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา

ในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยภาคบริการด้านการเงิน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา เรียงลำดับดังนี้

ลำดับ 1 : เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคของไทยได้รับบริการด้านการเงินมากขึ้น หลากหลายขึ้น และมีคุณภาพดีขึ้น (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 96.9)

ลำดับ 2 : เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภาคบริการด้านการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 89.8)

ลำดับ 3 : เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 84.7)

ลำดับ 4 : เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลและควบคุมภาคบริการด้านการเงินของทางการไทยให้ดีขึ้น (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 77.5) และ

ลำดับ 5 : เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าสู่ตลาดธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา (เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 72.5)

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายเห็นเพิ่มเติมด้วยว่าควรมีวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายการเจรจาเพื่อขยายโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศ มีการถ่ายทอดความรู้จากสถาบันการเงินที่แข็งแกร่งสู่ที่ด้อยกว่า เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของบริษัทโดยการจัดหาทุนที่เท่าเทียมประเทศอื่นๆ และเพื่อให้สถาบันการเงินของไทยมีโอกาสเรียนรู้พัฒนาการของสถาบันการเงินในด้านผลิตภัณฑ์ บริการ การบริหารความเสี่ยง และเทคโนโลยีจากต่างประเทศด้วย

(6) ความคิดเห็นต่อประเด็นการเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการเจรจาในประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาการเข้าสู่ตลาดภาคบริการด้านการเงิน ด้วยการให้บริการ 3 รูปแบบ¹⁵ ดังนี้

¹⁵ รูปแบบการให้บริการตามที่กำหนดไว้ในความตกลง GATS ภายใต้ WTO จะมีด้วยกัน 4 รูปแบบ (Modes) อย่างไรก็ตามการค้าบริการด้านการเงินยังมีความสับสนระหว่างการให้บริการในรูปแบบที่ 1 (Mode 1) Cross-Border Services กับรูปแบบที่ 2 (Mode 2)

1. การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Services) : Mode 1

- โดยการให้บริการการเงินของไทยสามารถขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในประเทศผู้เจรจาได้โดยไม่ต้องเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจในประเทศผู้เจรจานั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 51 ไม่แน่ใจร้อยละ 22.4 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 20.4 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจากบริษัทประกันชีวิตส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 50

- โดยการให้บริการการเงินของประเทศผู้เจรจาสามารถทำธุรกิจขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในไทยได้โดยไม่ต้องเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 40.9 ในขณะที่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งมีร้อยละ 36.7 ซึ่งส่วนใหญ่มาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นธนาคารต่างประเทศ (ร้อยละ 38.5)

2. การจัดตั้งองค์กรธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ (Commercial Presence) : Mode 3

- โดยการให้บริการการเงินของไทยสามารถเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกในประเทศผู้เจรจาได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุดนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 71.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 17.3 ไม่แน่ใจร้อยละ 5.3 และไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 4.1

- โดยการให้บริการการเงินของประเทศผู้เจรจาสามารถเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกในไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุดนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 65.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 14.3 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 10.2 ไม่แน่ใจร้อยละ 6.1

- โดยการให้บริการการเงินไทยสามารถถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของธุรกิจการเงินในประเทศผู้เจรจาได้ในสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 57.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 15.3 ไม่แน่ใจร้อยละ 18.4 และไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 5.1

- โดยการให้บริการการเงินของประเทศผู้เจรจาสามารถถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของธุรกิจการเงินในไทยได้มากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 36.7 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 13.3 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 23.5 และไม่แน่ใจร้อยละ 21.4 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามจากธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจในสัดส่วนความเห็นเท่ากันคือร้อยละ 30.8

3. การให้บุคคลธรรมดาเดินทางเข้าไปให้บริการแก่ผู้บริโภค (Presence of Natural Persons) : Mode 4

Consumption Abroad เมื่อมองจากมุมมองของผู้ให้บริการ ตัวอย่างเช่น ผู้เอาประกันชีวิตซื้อบริการประกันชีวิตในไทยผ่านทางอินเทอร์เน็ต และเดินทางไปเคลมประกันในต่างประเทศ จะถือเป็นการค้ารูปแบบใด เป็นต้น นอกจากนี้ การเข้าสู่ตลาดใน Mode2 ไม่ค่อยมีประเด็นการเจรจาที่สำคัญมากนักในภาคบริการด้านการเงิน ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนจึงจะเว้นการถามการเข้าสู่ตลาดรูปแบบที่ 2

- โดยการให้บุคคลธรรมดาสัญชาติไทยสามารถเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของประเทศผู้เจรจาได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุดนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 68.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 21.4 ไม่แน่ใจร้อยละ 6.1 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 2

- โดยการให้บุคคลธรรมดาสัญชาติของประเทศผู้เจรจาสามารถเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุดนั้น ส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยถึงร้อยละ 62.2 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 14.3 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจมีส่วนส่วนเท่ากันคือร้อยละ 10.2

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายมีความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม เป็นต้นว่า การจัดตั้งสำนักงานระหว่างประเทศน่าจะขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกรรมซึ่งประเทศต่างๆ (รวมทั้งประเทศไทย) อาจมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา ดังนั้น จึงต้องเจรจาเรื่องการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนด้วย โดยขั้นตอนและการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนควรมีประสิทธิภาพ และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป

(7) ความคิดเห็นต่อประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาด้านตัวบท (Text)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อความต้องการเจรจาในประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาด้านตัวบทในภาคบริการด้านการเงิน ดังนี้

- การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 46.9 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 18.4 ไม่แน่ใจร้อยละ 18.4 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 13.3

- การให้บริการด้านการเงินใหม่ๆ (New Financial Services) ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 44.9 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 22.4 ไม่แน่ใจร้อยละ 20.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 9.2 ทั้งนี้ ในส่วนผู้ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่ได้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นธนาคารพาณิชย์ โดยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 38.5 ส่วนบริษัทหลักทรัพย์มีผู้ไม่เห็นด้วยกับเห็นด้วยอย่างยิ่งในสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 29.4

- การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน (Information Disclosure) โดยยกเว้นไม่เปิดเผยหากเป็นข้อมูลความลับด้านการเงินส่วนบุคคลของลูกค้า ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 63.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 25.5 ไม่แน่ใจร้อยละ 7.1 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2

- ความโปร่งใสในการบริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ (Transparency and Administration of Certain Measures) ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 55.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 39.8 ไม่แน่ใจร้อยละ 1 โดยไม่มีใครไม่เห็นด้วย

- การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน (Measures for Prudential and Stability of Financial System) ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 53.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 39.8 ไม่แน่ใจร้อยละ 5.1 โดยไม่มีใครไม่เห็นด้วย

- การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของ

อัตราแลกเปลี่ยน (Measures for Stability of Exchange Rate) ส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 50 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 32.7 ไม่แน่ใจร้อยละ 10.2 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายมีความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติมต่อประเด็น หรือหัวข้อการเจรจาด้วยตัวบท โดยเห็นว่าเศรษฐกิจไทยมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับคู่ค้าที่จะไปเจรจาด้วย ซึ่งหากประเทศไทยเปิดเสรีทางการเงินในระยะแรกอาจจะเจริญเติบโตดี และธุรกิจต่างชาติมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ แต่หากวันใดวันหนึ่งต่างชาติเกิดไม่พอใจรัฐบาลไทยและถอนตัวออกจากประเทศไทย จะเกิดผลกระทบที่รุนแรงมากๆ ดังนั้น การเปิดเสรีอาจเป็นไปได้แต่ควรกำหนดกรอบว่าเสรีได้แค่ไหน เพียงใด นอกจากนี้ ยังมีบางรายเห็นว่าควรสงวนสิทธิให้ภาครัฐสามารถยกเลิกหรือถอนสิทธิทางธุรกิจของประเทศคู่เจรจาที่มาเอาเปรียบหรือได้เปรียบเกินความจำเป็นได้อีกด้วย

(8) ความคิดเห็นต่อการกำหนดแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการเจรจา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ประเทศไทยควรใช้แนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินแบบ Positive List Approach (การจัดทำรายการธุรกิจที่ต้องการจะเปิดเสรี หากไม่ระบุไว้จะไม่ผูกพันการเปิดเสรี) ที่ร้อยละ 57.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 32.7 ไม่แน่ใจร้อยละ 4.1 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากันคือ ร้อยละ 1 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามจากธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางนี้สูงถึง ร้อยละ 61.5 เช่นเดียวกับบริษัทจัดการกองทุนรวมที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งสูงถึงร้อยละ 50

อย่างไรก็ดี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับแนวทาง วิธีการ หรือ กระบวนการแบบ Negative List Approach (การจัดทำข้อสงวนรายการธุรกิจที่ไม่ประสงค์จะเปิดเสรี หากไม่ระบุไว้จะถือว่าเปิดเสรีโดยอัตโนมัติ) โดยเห็นด้วยร้อยละ 34.7 ในขณะที่มีไม่เห็นด้วยร้อยละ 20.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับไม่แน่ใจคือร้อยละ 12.2 ทั้งนี้ มีข้อน่าสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามจาก ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางนี้สูงถึงร้อยละ 41.7 ในขณะที่ผู้ตอบ แบบสอบถามจากธนาคารต่างประเทศกลับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางนี้สูงถึงร้อยละ 53.8 ส่วนบริษัท หลักทรัพย์และบริษัทจัดการกองทุนรวมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย (บริษัทหลักทรัพย์ไม่เห็นด้วยร้อยละ 38.9 บริษัทจัดการกองทุนรวมไม่เห็นด้วยร้อยละ 36.4)

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างแนวทาง Positive List เทียบกับแนวทาง Negative List จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทาง Positive List (เห็นด้วยร้อยละ 57.1) มากกว่าแนวทาง Negative List (เห็นด้วยร้อยละ 34.7) นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายมีความ คิดเห็นอื่นเพิ่มเติม โดยเห็นว่าควรกำหนดแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการเจรจาให้ชัดเจน หากกรณี ที่ยังไม่ครอบคลุมควรที่จะเขียนเป็นข้อสงวนสิทธิที่จะกำหนดหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงในภายหลังได้ นอกจากนี้ การเจรจาตามแนวทาง Positive List ควรมีการทบทวน (Review) ทุก 3-5 ปี เพื่อเพิ่มเติมหรือ ลดทอนรายการที่ผูกพันไว้ได้ด้วย

(9) ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการกำหนดกรอบการเจรจา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการประยุกต์ใช้คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 คุณลักษณะ ในการจัดทำกรอบการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย เรียงลำดับดังนี้ คุณลักษณะของการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 62.2) รองลงมาคือคุณลักษณะของความมีเหตุผล (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 56.1) และสุดท้ายคือคุณลักษณะของความพอประมาณ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 48) นอกจากนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีการกำหนดกรอบการเจรจาโดยคำนึงถึงคนส่วนใหญ่ของสังคม ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มคนในวงการธุรกิจการเงินเท่านั้นด้วย

(10) ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการของหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดกรอบการเจรจา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการประยุกต์ใช้หลักการของหลักธรรมาภิบาล 4 หลัก ในการกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย เรียงลำดับดังนี้ หลักความรับผิดชอบ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 68.4) หลักความโปร่งใส (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 67.3) หลักการมีส่วนร่วม (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 58.2) และหลักการคาดคะเนหรือคาดการณ์ได้ (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 48) นอกจากนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการที่สามารถทดลองเจรจากับคู่เจรจาในระดับเดียวกันได้ และควรมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้เห็นประเด็นหรือผลของการเจรจา และควรมีการกำหนดกรอบการเจรจาจากอนุกรมด้านต่างๆ เช่น ด้านอุตสาหกรรม ด้านการเงิน ด้านการค้า ฯลฯ ก่อนรวมจัดทำเป็นกรอบการเจรจาใหญ่ด้วย นอกจากนี้ ควรต้องพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่า หลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลประกอบด้วย

(11) ความคิดเห็นอื่นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำกรอบการเจรจา

ผู้ตอบแบบสอบถามหลายรายมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำกรอบการเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย เช่น ควรจัดทำความตกลงทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีการวิเคราะห์หรือประเมินถึงข้อดีข้อเสีย ประโยชน์และผลกระทบต่ออุตสาหกรรมและต่อแรงงานไทย ควรมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลให้ผู้สนใจและผู้ประกอบการไทยทราบเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรี และควรมีตัวแทนของภาคธุรกิจและคณะกรรมการเจรจาของไทยด้วยเพื่อช่วยเหลือในการเจรจา เป็นต้น

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1 บทสรุป

จากปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย และการออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของประเทศไทยประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยที่เกิดจากรัฐธรรมนูญ (2) ปัจจัยที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบ (3) ปัจจัยที่เกิดจากผลการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทยที่ผ่านมา และ (4) ปัจจัยที่เกิดจากลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย โดยปัจจัยที่ (1) และปัจจัยที่ (2) เป็นปัจจัยกำหนดการสร้างกรอบการเจรจาเชิงรูปแบบ (Form) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 190 วรรคสาม เป็นปัจจัยกำหนดด้วยผลทางกฎหมายให้ต้องจัดทำกรอบการเจรจา ในขณะที่ปัจจัยจากแนวทางปฏิบัติเชิงเปรียบเทียบทั้ง 3 ตัวอย่าง นำไปสู่การกำหนดรูปแบบโครงสร้างหรือองค์ประกอบของกรอบการเจรจา ส่วนปัจจัยที่ (3) และ (4) เป็นปัจจัยกำหนดกรอบการเจรจาเชิงเนื้อหา (Substance) กล่าวคือ จากผลการเจรจาของไทยที่ผ่านมาทำให้ทราบถึงประเด็นการเจรจาที่สำคัญต่างๆ ทั้งประเด็นการเจรจาด้วนตัวบท และประเด็นการเจรจาด้วนการเข้าสู่ตลาด ในขณะที่ปัจจัยด้านลักษณะเฉพาะของภาคบริการด้านการเงินของไทยทำให้ทราบถึงกลุ่มธุรกิจการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรี ตลอดจนลักษณะทางกฎหมายและลักษณะทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรี ทั้งนี้ ปัจจัยกำหนดทั้ง 4 ปัจจัยที่มีพื้นฐานความรู้มาจากเอกสารและประสบการณ์การเจรจาของคณะผู้วิจัยสามารถนำไปสนับสนุนการสร้างแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์และคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมต่อไป

2) การออกแบบกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการในสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย และสำรวจความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามผู้ประกอบอาชีพธุรกิจการภาคเอกชน โดยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่แบ่งสาระสำคัญออกเป็น 8 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ความคิดเห็นต่อความหมายและองค์ประกอบของกรอบการเจรจา ความคิดเห็นต่อประเทศที่ไทยควรเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีในแต่ละสาขาธุรกิจย่อยของธุรกิจการเงิน ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของการเจรจา ความคิดเห็นต่อประเด็นการเจรจา ความคิดเห็นต่อแนวทางการเจรจา ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดทำกรอบการเจรจา และความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำกรอบการเจรจา

จากผลการสำรวจความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน ที่กล่าวไว้ในบทที่ 5 คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ผลการสำรวจความคิดเห็นทั้งหมด และสรุปผลออกมาเป็นข้อเสนอแนะเบื้องต้นของโครงสร้างกรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเบื้องต้นของโครงสร้างของกรอบการเจรจาที่เหมาะสม ในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย

สาขาธุรกิจย่อยของภาคบริการด้านการเงินของไทยที่ควรหยิบยกมาเจรจาเพื่อเปิดเสรีในระดับที่เพิ่มขึ้น*

- ☐ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์
- ☐ ธุรกิจประกันชีวิต
- ☐ ธุรกิจประกันวินาศภัย
- ☐ ธุรกิจหลักทรัพย์
- ☐ ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม
- ☐ ธุรกิจบัตรเครดิต

*หมายเหตุ: การเรียงลำดับสาขาธุรกิจย่อยจากผลการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

วัตถุประสงค์การเจรจา

- เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขัน
- เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้บริโภคของไทยได้รับบริการด้านการเงินที่เพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลาย และมีคุณภาพ
- เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลภาคบริการด้านการเงินในประเทศไทย โดยคำนึงถึงสิทธิของทางการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายและการใช้มาตรการเพื่อความมั่นคงในระบบการเงิน
- เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา
- เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าสู่ตลาดบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา

เป้าหมายและจุดยืนในการเจรจา

- เจรจาให้ได้ประโยชน์ในภาพรวมสูงสุดกับประเทศ
- คำนึงถึงระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความพร้อมของกฎหมายภายใน
- มีระยะเวลาให้ผู้บริโภคและผู้ประกอบการปรับตัว
- ตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน

ประเด็นเจรจาที่ควรครอบคลุม

ประเด็นเจรจาด้านตัวบท (Text)

- ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน (Information Disclosure) โดยยกเว้นไม่เปิดเผยหากเป็นข้อมูลความลับด้านการเงินส่วนบุคคลของลูกค้า
- ให้มีความโปร่งใสในการบริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ (Transparency and Administration of Certain Measures)
- ให้มีการสงวนสิทธิของทางการในการออกมาตรการใดๆ ในการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน (Measures for Prudential and Stability of Financial System)
- ให้มีการสงวนสิทธิของทางการในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน (Measures for Stability of Exchange Rate)
- ให้ได้สิทธิประโยชน์ที่เท่าเทียมในรูปแบบการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)
- เจรจาเรื่องบริการด้านการเงินใหม่ๆ (New Financial Services) โดยคำนึงถึงสิทธิของทางการในการกำกับดูแล

ประเด็นเจรจาด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access)

- เรียกร้องให้ประเทศคู่เจรจาเปิดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Services) (Mode 1) แก่ธุรกิจไทย
- สงวนสิทธิไม่เปิดการค้าบริการด้านการเงินในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดนให้กับประเทศ คู่เจรจา (Mode 1)
- เรียกร้องให้ประเทศคู่เจรจาอนุญาตให้ธุรกิจการเงินไทยเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ สำนักงานสาขา หรือบริษัทลูก (Commercial Presence) ในประเทศคู่เจรจาโดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด (Mode 3)
- เรียกร้องให้ธุรกิจการเงินไทยเข้าไปถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจาได้ในสัดส่วนมากกว่า ร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด (Mode 3)
- เรียกร้องให้บุคคลธรรมดาสัญชาติไทยเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินหรือให้บริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจาได้ (Presence of Natural Persons) โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด (Mode 4)

แนวทางการเจรจา

- ดำเนินการในรูปแบบ Positive List Approach หรือแนวทางจัดทำรายการธุรกิจที่ต้องการผูกพันเปิดเสรี หากไม่ระบุไว้จะไม่ผูกพันการเปิดเสรีให้เป็นแนวทางหลัก โดยควรมีการทบทวนรายการทุก 3 หรือ 5 ปี เพื่อเพิ่มเติมหรือลดทอนรายการที่ผูกพันไว้แล้ว

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นอกจากข้อเสนอแนะเบื้องต้นของกรอบการเจรจาฯ ที่กล่าวข้างต้นแล้ว คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติม ดังนี้

1. กรอบการเจรจาที่เสนอต่อรัฐสภาควรเปิดโอกาสให้คณะเจรจามีความยืดหยุ่นในการเจรจา โดยไม่เปิดเผยเทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะใช้เจรจาดูตรงกับคู่เจรจาได้
2. จากการที่ไทยเป็นสมาชิกอาเซียนและได้ร่วมแถลงการณ์ประกาศเจตนารมณ์กับสมาชิกอาเซียนอื่นที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 ดังนั้น ไทยจึงควรให้ความสำคัญต่อการเจรจาเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการเงินภายในกลุ่มอาเซียนเป็นลำดับแรก และใช้

อาเซียนเป็นกลุ่มยุทธศาสตร์สำคัญในการเจรจาเปิดเสรีกับประเทศ/กลุ่มประเทศเป้าหมาย ก่อนจะดำเนินการเจรจากับประเทศคู่เจรจาในระดับทวิภาคี ในลักษณะรัฐ-รัฐ

3. ประเทศ/กลุ่มประเทศเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญในการเจรจาเปิดเสรีบริการด้านการเงินระดับพหุภาคี ได้แก่ อาเซียน องค์การการค้าโลก สหภาพยุโรป กลุ่มสภาความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย (GCC)

4. ประเทศเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญในการเจรจาเปิดเสรีบริการด้านการเงินระดับทวิภาคีในลักษณะ ไทย-คู่เจรจา และ อาเซียน – คู่เจรจา ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศในแถบเอเชียกลาง

5. คณะผู้เจรจาฝ่ายไทยควรนำหลักการในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินทั้งในขั้นตอนก่อนการเจรจา ระหว่างเจรจา และหลังการเจรจา ดังนี้

5.1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการกำหนดกรอบการเจรจา

- การกำหนดกรอบการเจรจาโดยคำนึงถึงความพร้อมหรือศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจการเงินในไทย กล่าวคือ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self Immunity)
- การกำหนดกรอบการเจรจาอย่างสมเหตุสมผลให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง (Reasonableness)
- การกำหนดกรอบการเจรจาที่ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป โดยคำนึงถึงความพอประมาณ (Moderation) ในการกำหนดกรอบการเจรจา

5.2. หลักการธรรมาภิบาลเพื่อให้คณะเจรจาฝ่ายไทยนำมาประยุกต์ใช้

- ความรับผิดชอบของคณะผู้เจรจาในการจัดทำกรอบการเจรจา (Accountability)
- ความโปร่งใส (Transparency) ในการบริหารจัดการเพื่อจัดทำกรอบการเจรจาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน
- การมีส่วนร่วม (Participation) โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมมีส่วนร่วมในการออกความเห็นสำหรับการกำหนดกรอบการเจรจา
- การคาดคะเนหรือคาดการณ์ได้ (Predictable) สำหรับผลได้หรือผลเสียที่จะเกิดจากการจัดทำกรอบการเจรจา

6. การวิจัยต่อยอดโดยเฉพาะการศึกษาเปรียบเทียบผลประโยชน์ (ข้อดี) และผลกระทบ เชิงลบ (ข้อเสีย) จากการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย ทั้งเพื่อการเปิดเสรีฝ่ายเดียว (Unilateral Liberalization) และการเจรจาเปิดเสรีกับประเทศต่างๆ ควรจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยเฉพาะการใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบถึงผลได้สุทธิ (Net Gain) ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งจะทำให้กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยมีความรอบคอบและมีข้อมูลครบถ้วนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์อื่นๆ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.-ก). *สรุปสาระความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน
ออสเตรเลีย – นิวซีแลนด์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2551, จาก

http://www.thaifita.com/ThaiFTA/Portals10/aanzfta_1.pdf

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.-จ). *FTA รายประเทศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2551,
จาก <http://www.thaifita.com/thaifita/Home/FTAbycountry/tabid/53/Default.aspx>

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.-ค). *Fact Book ความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย*. [จุล
สาร]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.-ง). *Fact Book ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกัน
ยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์*. [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2542). *คำแปลกรรมสารสุดท้ายรวบรวมผลการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบ
อุรุกวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กอบศักดิ์ ภูตระกูล ดอน นาครทรรพ และหฤษฎ์ รอดประเสริฐ. (2548). *การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน
ไทยภายใต้กรอบ WTO และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน* (เอกสารวิจัยหมายเลข 3 โครงการ
WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก)). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กระทรวงการต่างประเทศ. (2549). *เรื่อนำรู้เกี่ยวกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-
Thailand Economic Partnership Agreement)*. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง

กระทรวงพาณิชย์, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2537ก). *คำแปลกรรมสารสุดท้าย รวบรวมผลการเจรจา
การค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กระทรวงพาณิชย์, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2537ข). *Final Act: Embodying the Results of the
Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย

กระทรวงพาณิชย์. (ธันวาคม 2550). *กรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีของไทยภายใต้การเจรจา
อาเซียนกับสหภาพยุโรป [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]*. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2552, จาก
<http://www.thaieei.com/newiu/pages/FTA/ASEAN-EU.php>

กระทรวงพาณิชย์. (2550). *ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*.
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- จรัญ จันทลักขณา, และกษิต อื้อเขียวชาญกิจ. (2551). *คัมภีร์การวิจัยและการเผยแพร่สู่นานาชาติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์.
- จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, และ ชาติชาย เชษฐสุมน. (2549). *กลไกในการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายบริหารในการเจรจาความตกลงการค้าเสรี: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. (โครงการ “การมีส่วนร่วมของประชาชนและกลไกในการลดผลกระทบด้านลบจากการทำความตกลงการค้าเสรี” เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- จุมพต สายสุนทร. (2550). *การทำหนังสือสัญญาตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. ใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, งานสัมมนาวิชาการประจำปี คณะนิติศาสตร์ ครั้งที่ 3. วันที่ 17 ธันวาคม 2550. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ชมเพลิน สุวรรณภานุ. (2548). *Stiglitz Plan : ข้อเสนอสำหรับการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา*. เอกสารข้อมูลหมายเลข 9 โครงการ WTO Watch (จับกระแสแสดงการการค้าโลก) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง. *ฐานเศรษฐกิจ*, ฉบับที่ 2391 วันที่ 11-14 มกราคม 2552
- ประสิทธิ์ เอกบุตร. (2544). *กฎหมายระหว่างประเทศ สนธิสัญญา* (พิมพ์ครั้งที่ 3, แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พรเทพ เบญญาอภิกุล. (2548). *GATS ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ* ((เอกสารวิจัยหมายเลข 3 โครงการ WTO Watch (จับกระแสแสดงการการค้าโลก)). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์ชนก วอนขอพร. (2551). *การเจรจาการค้าบริการใน WTO* (เอกสารวิชาการหมายเลข 21 โครงการ WTO Watch (จับกระแสแสดงการการค้าโลก)). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2551). *จากทฤษฎีการค้าสู่การจัดอันดับเจรจาเขตการค้าเสรีทวิภาคีของไทย*. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 48 (3), 1-18.
- ธาริษา วัฒนเกส. (2549). *การเปิดเสรีและเสถียรภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย*. เอกสารวิจัย ส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ 3 ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2548-2549.
- ธันวา จิตต์สงวน. (2550). *การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กระแสไทในความเป็นกระแสสากล*. ใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: การประชุมวิชาการระดับชาตินักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. (2545). Trade Promotion Authority Act of 2002 [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. ผู้จัดการรายเดือน, กันยายน 2545.
- ศิวัช อ่วมประดิษฐ์, ม.ป.ป. U.S. Trade Promotion Authority Act of 2002[ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2551, จาก <http://www.thailandwto.org/Doc/Res/ResLaw/1.pdf>
- สมชัย ฤชุพันธุ์. (2542). *เศรษฐกิจ : IMF เป็นใครมาจากไหน*. กรุงเทพฯ : ปัญญา.
- สมบูรณ์ ศิริประชัย (2550). *ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์: นัยต่อประเทศไทย*. ใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, *เศรษฐกิจไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์: การปฏิรูปเชิงสถาบัน: การสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2550 ครั้งที่ 30*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (2549ก). *การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทย: บทสรุปรายงานฉบับสมบูรณ์* (เสนอ ASEM Trust Fund). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (2549ข). *การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทย: รายงานฉบับสมบูรณ์* (เสนอ ASEM Trust Fund). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2548). *ผลกระทบและแนวทางการเจรจาการค้าเสรีแบบทวิภาคี : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทรัพย์สินทางปัญญา การลงทุน และการค้าบริการ : รายงานฉบับสมบูรณ์* (เสนอสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (2550, กรกฎาคม). *ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. (สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดพิมพ์เพื่อศึกษาและใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการออกเสียงประชามติในวันอาทิตย์ที่ 19 สิงหาคม 2550)
- สมาคมประกันวินาศภัย. (2549). *คู่มือวิชาการประกันภัย* (โดยคณะกรรมการส่งเสริมการประกันภัยประจำปี 2548 – 50). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามตา.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2550). *วิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2546). *กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- เอฟทีเอไดเจส (FTA Digest). (11 กรกฎาคม 2548). *สรุปสาระสำคัญกฎหมาย US Trade Act of 2002 ส่วนที่ 1*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2551 จาก <http://www.FTAdigest.com>

กฎหมาย

ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 เกี่ยวกับกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของ
ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

เว็บไซต์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. www.dtn.go.th

กระทรวงการต่างประเทศ. www.mfa.go.th

ธนาคารแห่งประเทศไทย. www.bot.or.th

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. www.oic.or.th

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. www.sec.or.th

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. www.fpo.go.th

ภาษาอังกฤษ

- Caprio, G., Hanson J.A., & Honohan, P. (2001). Introduction and Overview: The Case for Liberalization and Some Drawbacks. In G. Caprio, P. Honohan, & J.E. Stiglitz (Eds.), *Financial Liberalization: How Far How Fast?* (pp. 3-30). Cambridge: Cambridge University Press.
- Carmichael, J., & Pomerleano, M. (2002). *The Development and Regulation of Non-Bank Financial Institutions*. Washington D.C.: World Bank.
- Caves, R.E., Frankel, J.A., & Jones, R.W. (1993). *World Trade and Payments: An Introduction* (6th Edition). New York: HarperCollins.
- Chacholiades, M. (1990). *International Economics*. McGraw-Hill.
- Department of Trade Negotiations. (2004). *A Joint Study Investigating the Benefits of a Closer Economic Partnership (CEP) Agreement between Thailand and New Zealand*. Retrieved December 17, 2008, from <http://www.thaifta.com>
- Department of Trade Negotiations. (2002). *Thailand – Australia Free Trade Agreement Joint Scoping Study*. Retrieved December 17, 2008, from <http://www.thaifta.com>
- Dobson, W., & Jacquet, P. (1998). *Financial Services Liberalization in the WTO*. Washington D.C.: Institute for International Economics.
- Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper, quoted in Trebilcock, M.J., & Howse, R. (1999) *The Regulation of International Trade* (2nd ed.). London: Routledge.
- Gamberale, C., & Mattoo, A. (2002). Domestic Regulations and Liberalization of Trade in Services. In Bernard, H., Matto, A., & English, P. (Eds.), *Development, Trade, and WTO: A Handbook*. Washington D.C.: World Bank.
- Goodhart, C., Hartmann, P., Llewellyn, D., Rojas-Suárez, L., & Weisbrod, S. (1998). *Financial Regulation: Why, how, and where now?* London and New York: Routledge.
- Grossman, G., & Helpman, E. (1994). Protection for Sale. *The American Economic Review*, 84(4), 833-850.
- Hiltrop, J.M., & Udall S. (1997). *The Essence of Negotiation*. Prentice Hall.
- Key, S.J. (1999). Trade Liberalization and Prudential Regulation: The International Framework for Financial Services. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 75(1), 61-75.

- Krugman, P. (1979). Increasing Returns, Monopolistic Competition, and International Trade. *Journal of International Economics*, 9, 469-479.
- Kumar, A. (Ed.). (1997). *The Regulation of Non-Bank Financial Institutions: The United States, the European Union, and Other Countries* (World Bank Discussion Paper 362). Washington, D.C.: World Bank.
- Lowenfeld, A.F. (2002). *International Economic Law*. Oxford University Press.
- Mishkin, F.S. (2007). *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets* (8th ed.). Pearson and Addison-Wesley.
- Olson, M. (1965). *The Logic of Collective Action*. New York: Schocken, quoted in Trebilcock, M.J., & Howse, R. (1999) *The Regulation of International Trade* (2nd ed.). London: Routledge.
- Ricardo, D. (1817). *The Principle of Political Economy*.
- Trebilcock, M.J., & Howse, R. (1999) *The Regulation of International Trade* (2nd ed.). London: Routledge.
- United States Trade Representative [USTR]. (2005). *Administration Request Extension of Trade Promotion Authority*. Retrieved August 7, 2006, from http://www.ustr.gov/Document_Library/Press_Releases/2005/March/Administration_Request
- Viner, J. (1950). *The Customs Union Issue*. New York: Carnegie Endowment for International Peace.
- World Trade Organization [WTO], Trade in Services. (2001). *Guidelines and Procedures for the Negotiations on Trade in Services* (S/L/93, 29 March 2001) [Electronic version]. (Adopted by the Special Session of the Council for Trade in Services on 28 March 2001)
- World Trade Organization, Trade in Services. (1998). *Thailand's Schedule of Specific Commitments Supplement 3* (GATS/SC/85/Suppl.3, 26 February 1998) [Electronic version].

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยสำนักงานเศรษฐกิจการคลังประจำปีงบประมาณ 2552

เรื่อง “กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย”

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....วันที่สัมภาษณ์.....

ข้อ 1. ขอรบกวนความเห็นเกี่ยวกับคำว่า “กรอบการเจรจา (Negotiating Framework)” ตามความเข้าใจของท่านว่าควรครอบคลุมถึงเรื่องอะไรบ้าง

ข้อ 2. หากประเทศไทยจะทำความตกลงเขตการค้าเสรีโดยจะมีการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงิน (Financial Services) ด้วย ท่านเห็นว่า

2.1 ประเทศไทยควรทำความตกลงฯ กับประเทศใด หรือกับภูมิภาคใด เป็นพิเศษ ในรูปแบบทวิภาคี หรือพหุภาคี

2.2 ควรเน้นเปิดเสรีในสาขาใดในภาคบริการด้านการเงิน (เช่น ธนาคาร ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจจัดการกองทุนรวม ธุรกิจประกันชีวิต ธุรกิจประกันวินาศภัย อื่นๆ) เป็นพิเศษ

2.3 ควรจะมีการวางหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย (Principle, Objective, Goal) ในการเจรจาอย่างไรบ้าง

2.4 ควรจะมีประเด็นหรือหัวข้อ (Issue/Topic) ในการเจรจาอะไรเป็นพิเศษ

2.5 ควรจะมีแนวทาง (Approach) หรือวิธีการเจรจาอย่างไรบ้าง เช่น แนวทาง Positive List Approach หรือ Negative List Approach

ข้อ 3. ท่านเห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินได้หรือไม่ อย่างไรบ้าง

ข้อ 4. ท่านเห็นว่าหลักธรรมาภิบาล (Governance) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินได้หรือไม่ อย่างไรบ้าง

ข้อ 5. ขอให้ท่านบอกเล่าประสบการณ์ ข้อคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม หรือแผนการของหน่วยงานท่านเกี่ยวกับการเปิดเสรีหรือการรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรี (ถ้ามี) ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดกรอบการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงฯ

ภาคผนวก ข.

รายชื่อธุรกิจการเงินที่เป็นกลุ่มประชากรในการสำรวจ

1. รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย (Thai Commercial Banks)

No.	ชื่อสถาบัน
1	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
2	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
3	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
4	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
5	ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)
6	ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
7	ธนาคารทีสโกลี จำกัด (มหาชน)
8	ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน)
9	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
10	ธนาคารธนาชาต จำกัด (มหาชน)
11	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)
12	ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน)
13	ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน)
14	ธนาคารสินเอเซีย จำกัด (มหาชน)
15	ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
16	ธนาคารไทยเครดิต เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
17	ธนาคารเอไอจี เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)

2. รายชื่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Foreign Commercial Banks)

No.	ชื่อสถาบัน
1	ธนาคารเมกะ สากลพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
2	ธนาคารคาลิยง
3	ธนาคารเจฟิเมอร์แกน เซส
4	ธนาคารซีทีแบงก์
5	ธนาคารซูมิโตโม มิตซูบิชิ แบงกิง คอร์ปอเรชั่น
6	ธนาคารคอยซ์แบงก์
7	ธนาคารบีเอ็นพี พารีบาส์
8	ธนาคารมิซูโฮ คอร์ปอเรต จำกัด
9	ธนาคารแห่งโตเกียว-มิตซูบิชิ ยูเอฟเจ จำกัด
10	ธนาคารแห่งประเทศจีน จำกัด

No.	ชื่อสถาบัน
11	ธนาคารแห่งอเมริกันชนแนลแอสโซซิเอชั่น
12	ธนาคารอาร์ เอช บี จำกัด
13	ธนาคารอินเดียเนโอเวอร์ซิตีส์
14	ธนาคารเอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.
15	ธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิงคอร์ปอเรชั่น จำกัด
16	ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิงคอร์ปอเรชั่น จำกัด

3. รายชื่อบริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Credit Card Companies)

No.	ชื่อสถาบัน
1	บ. แคปปิตอล โอเค จำกัด
2	บ. จีอี แคปปิตอล (ประเทศไทย) จำกัด
3	บ. เจเนอรัล คาร์ด เซอร์วิสเชส จำกัด
4	บ. เซทเทเลม (ประเทศไทย) จำกัด
5	บ. ไดเนอร์ส คลับ (ประเทศไทย) จำกัด
6	บ. เทสโก้ คาร์ด เซอร์วิสเชส จำกัด
7	บ. บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
8	บ. บัตรกรุงศรีอยุธยา จำกัด
9	บ. อเมริกัน เอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด
10	บ. อีออน ธนสินทรัพย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
11	บ. อีซี บาย จำกัด (มหาชน)
12	บ. เอไอจีคาร์ด (ประเทศไทย) จำกัด

4. รายชื่อบริษัทหลักทรัพย์ (Securities Companies)

No.	ชื่อสถาบัน
1	บล.กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
2	บล.กสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
3	บล.กิมเอ็ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
4	บล.เกียรตินาคิน จำกัด
5	บล.โกลเบล็ก จำกัด
6	บล.เคจีไอ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
7	บล.เครดิต สวิส (ประเทศไทย) จำกัด
8	บล.เจพีมอร์แกน (ประเทศไทย) จำกัด
9	บล.ซิกโก้ จำกัด (มหาชน)
10	บล.ซีทีคอร์ป (ประเทศไทย) จำกัด

No.	ชื่อสถาบัน
11	บล.ซี แอล เอส เอ (ประเทศไทย) จำกัด
12	บล.ซีมิโก้ จำกัด (มหาชน)
13	บล.ซีไอเอ็มบี-จีเค (ประเทศไทย) จำกัด
14	ไชรัส จำกัด (มหาชน)
15	บล.ดีบีเอส วิคเคอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด
16	บล.ทรีนีตี้ จำกัด
17	บล.ทิสโก้ จำกัด
18	บล.ไทยพาณิชย์ จำกัด
19	บล.ธนชาต จำกัด (มหาชน)
20	บล.นครหลวงไทย จำกัด
21	บล.บัวหลวง จำกัด (มหาชน)
22	บล.บาร์เคลย์ แคปปิตอล (ประเทศไทย) จำกัด
23	บล.บีที จำกัด
24	บล.บีฟิท จำกัด (มหาชน)
25	บล.พัฒนสิน จำกัด (มหาชน)
26	บล.ฟาร์อีสท์ จำกัด
27	บล.ฟินันซ่า จำกัด
28	บล.ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
29	บล.ภัทร จำกัด (มหาชน)
30	บล.เมอร์ซัน พาร์تنเนอร์ จำกัด (มหาชน)
31	บล.เมอร์ริล ลินช์ (ประเทศไทย) จำกัด
32	บล.ยูไนเต็ด จำกัด (มหาชน)
33	บล.ยูบีเอส (ประเทศไทย) จำกัด
34	บล.ยูโอบี เคย์เฮียน (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
35	บล.สินเอเชีย จำกัด
36	บล.เอเชีย พลัส จำกัด (มหาชน)
37	บล.แอ็คคินซัน จำกัด (มหาชน)
38	บล.ไอ วี โกลบอล จำกัด (มหาชน)
39	บล.ไอร่า จำกัด (มหาชน)

5. รายชื่อบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management Companies)

No.	ชื่อสถาบัน
1	บลจ.กรุงไทย จำกัด (มหาชน)
2	บลจ.กสิกรไทย จำกัด
3	บลจ.เคไอเอสที การ์เดียน จำกัด
4	บลจ.ซีมิโก้ จำกัด
5	บลจ.ทหารไทย จำกัด
6	บลจ.ทิสโก้ จำกัด
7	บลจ.ไทยพาณิชย์ จำกัด
8	บลจ.ธนาชาด จำกัด
9	บลจ.นครหลวงไทย จำกัด
10	บลจ.บัวหลวง จำกัด
11	บลจ.บีที จำกัด
12	บลจ.พริมาเวสต์ จำกัด
13	บลจ.ฟินันซ่า จำกัด
14	บลจ.ฟิลลิป จำกัด
15	บลจ.แมนูไลฟ์ (ประเทศไทย) จำกัด
16	บลจ.ยูโอบี (ไทย) จำกัด
17	บลจ.วรรณ จำกัด
18	บลจ.สยาม ไนท์ ฟินด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด
19	19. บลจ.อเบอร์ดีน จำกัด
20	บลจ.อยุธยา จำกัด
21	บลจ.เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน)
22	บลจ.แอสเซท พลัส จำกัด
23	บลจ.ไอเอ็นจี (ประเทศไทย) จำกัด

6. รายชื่อบริษัทประกันชีวิต (Life Insurance Companies)

No.	ชื่อสถาบัน
1	บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด
2	บริษัท กรุงไทย - แอควา ประกันชีวิต จำกัด
3	บริษัท บางกอก สหประกันชีวิต จำกัด
4	บริษัท มิลเลียมไลฟ์ อินชัวรันส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
5	บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด
6	บริษัท ฟินันซ่าประกันชีวิต จำกัด

No.	ชื่อบริษัท
7	บริษัท ไทยพาณิชย์ประกันภัย จำกัด (มหาชน)
8	บริษัท ไทยคาร์ดิฟ ประกันชีวิต จำกัด
9	บริษัท ไทยสมุทรประกันชีวิต จำกัด
10	บริษัท ธนชาติประกันชีวิต จำกัด
11	บริษัท อยูธยา อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)
12	บริษัท เจเนอราลี่ ประกันชีวิต (ไทยแลนด์) จำกัด
13	บริษัท พรูเด็นเชียล ทีเอสไอพี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)
14	บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด
15	บริษัท เอช ไลฟ์ แอสicurance จำกัด
16	บริษัท แมกซ์ประกันชีวิต จำกัด
17	บริษัท สยามซัมซุง ประกันชีวิต จำกัด
18	บริษัท สยามประกันชีวิต จำกัด
19	บริษัท สหประกันชีวิต จำกัด
20	บริษัท อเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนล แอสicurance จำกัด
21	บริษัท อาคเนย์ประกันชีวิต จำกัด
22	บริษัท แมนูไลฟ์ ประกันชีวิต (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
23	บริษัท แอ็ควานซ์ ไลฟ์ แอสicurance จำกัด
24	บริษัท ไอเอ็นจี ประกันชีวิต จำกัด

7. รายชื่อบริษัทประกันวินาศภัย (Non-Life Insurance Companies)

No.	ชื่อบริษัท
1	บริษัท กลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด
2	บริษัท กมลประกันภัย จำกัด (มหาชน)
3	บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน)
4	บริษัท กรุงไทยพานิชประกันภัย จำกัด
5	บริษัท เอ็ม เอส ไอ จี ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
6	บริษัท จรุธประกันภัย จำกัด (มหาชน)
7	บริษัท คิวบีอีประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
8	บริษัท อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันภัย จำกัด
9	บริษัท เจ้าพระยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
10	บริษัท ชัยบ่มประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
11	บริษัท ไลน์อินชurานซ์ (ไทย) จำกัด
12	บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน)

No.	ชื่อบริษัท
13	บริษัท เทเวศประกันภัย จำกัด (มหาชน)
14	บริษัท ชิกน่าประกันภัย จำกัด (มหาชน)
15	บริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)
16	บริษัท มิตรแท้ประกันภัย จำกัด
17	บริษัท ไทยพัฒนาประกันภัย จำกัด
18	บริษัท ฟอลคอนประกันภัย จำกัด (มหาชน)
19	บริษัท สมโพธิ์ เจแปนประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
20	บริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน)
21	บริษัท ไทยศรีประกันภัย จำกัด
22	บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน)
23	บริษัท ธนชาติประกันภัย จำกัด
24	บริษัท ฟินิกซ์ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
25	บริษัท นวกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน)
26	บริษัท แอลเอ็มจีประกันภัย จำกัด
27	บริษัท นำสินประกันภัย จำกัด (มหาชน)
28	บริษัท บางกอกสหประกันภัย จำกัด (มหาชน)
29	บริษัท ประกันคุ้มภัย จำกัด (มหาชน)
30	บริษัท ประกันภัยไทยวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน)
31	บริษัท ประกันภัยศรีเมือง จำกัด
32	บริษัท เจนเนอราลี่ประกันภัย (ไทยแลนด์) จำกัด
33	บริษัท พระนครธนบุรีประกันภัย จำกัด
34	บมจ. ยูเนียนอิตเตอร์ประกันภัย
35	บริษัท พุทธธรรมประกันภัย จำกัด
36	บริษัท ไพนูลย์ประกันภัย จำกัด
37	บริษัท เอ ไอ จี ประกันวินาศภัย (ประเทศไทย) จำกัด
38	บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด
39	บริษัท ไอเอจีประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
40	บริษัท ลิเบอร์ตี้ประกันภัย จำกัด
41	บริษัท บีทีประกันภัย จำกัด
42	บริษัท ไอโออี กรุงเทพประกันภัย จำกัด
43	บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด
44	บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
45	บริษัท ส่งเสริมประกันภัย จำกัด
46	บริษัท สยามชีวิตประกันภัย จำกัด

No.	ชื่อบริษัท
47	บริษัท สหนิรภัยประกันภัย จำกัด
48	บริษัท สหมงคลประกันภัย จำกัด
49	บริษัท สหวัฒนาประกันภัย จำกัด
50	บริษัท สัมพันธ์ประกันภัย จำกัด
51	บริษัท ไทยพาณิชย์สามัคคีประกันภัย จำกัด (มหาชน)
52	บริษัท สินทรัพย์ประกันภัย จำกัด
53	บริษัท สินมั่นคงประกันภัย จำกัด (มหาชน)
54	บริษัท อาคเนย์ประกันภัย จำกัด
55	บริษัท อินทรประกันภัย จำกัด (มหาชน)
56	บริษัท คอมไบด์ อินชัวร์نس (ไทยแลนด์) จำกัด
57	บริษัท กูเนี่ย ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด
58	บริษัท เอเชียประกันภัย 1950 จำกัด
59	บริษัท เอราวิณประกันภัย จำกัด
60	บริษัท แอกราประกันภัย จำกัด (มหาชน)
61	บจ. เอ.พี.เอฟ.อินเตอร์เนชั่นแนล อินชัวร์นซ์
62	บริษัท โอสดสภาประกันภัย จำกัด
63	บริษัท ไทยประกันสุขภาพ จำกัด
64	บริษัท บupaประกันสุขภาพ (ประเทศไทย) จำกัด
65	บริษัท กรุงเทพประกันสุขภาพ จำกัด
66	บริษัท ศูนย์สุขภาพประเทศไทย จำกัด
67	บริษัท เอฟเคซีประกันสุขภาพ จำกัด
68	บจ.เอช ไอเอ็นเอ โอเวอร์ซีส์ อินชัวร์นซ์ สาขาประเทศไทย
69	บริษัท นิวอินเดียแอสชัวร์นซ์ จำกัด
70	บริษัท นิวแฮมพ์เชอร์อินชัวร์นซ์
71	บริษัท มิตรชัย สุมิโตโม อินชัวร์นซ์ จำกัด
72	บริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชั่นแนล แอสชัวร์นซ์ จำกัด สาขาประเทศไทย

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลของผู้ประกอบอาชีพธุรกิจการเงินในประเทศไทย เพื่อรับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำกรอบการเจรจา (Negotiating Framework) เพื่อเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงิน (Financial Services) ของประเทศไทย ด้วยวิธีการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement) อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กระทรวงการคลัง ประจำปีงบประมาณ 2552 เรื่อง “กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย”

คำชี้แจง

1. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ข้อมูลของท่านทั้งหมดจะนำไปใช้วิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมเพื่อประโยชน์ในงานวิจัยเท่านั้น โดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของท่านต่อสาธารณชน
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ส่วน กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หรือทำตามที่ระบุไว้ในแต่ละคำถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ หรือ เติมคำในช่องว่าง)

(1) ข้อมูลส่วนบุคคล

(1.1) เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

(1.2) อายุ ☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 26 – 35 ปี ☐ 36 – 45 ปี ☐ 46 – 59 ปี ☐ 60 ปีขึ้นไป

(1.3) วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

(1.4) ตำแหน่งอาชีพ: ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง.....

เทียบเท่ากับตำแหน่ง

☐ ผู้บริหารระดับต้น ☐ ผู้บริหารระดับกลาง ☐ ผู้บริหารระดับสูง

☐ ที่ปรึกษาบริษัท/ธุรกิจการเงิน

☐ อื่นๆ โปรดระบุ (เช่น พนักงาน ฯลฯ)

สังกัดฝ่าย/ส่วนงาน

ชื่อบริษัท/ธุรกิจการเงิน.....

(1.5) ประเภทของธุรกิจการเงิน

☐ ธนาคารพาณิชย์ ☐ สาขานานาชาติต่างประเทศ ☐ บริษัทบัตรเครดิต ☐ บริษัทหลักทรัพย์

☐ บริษัทจัดการกองทุนรวม ☐ บริษัทประกันชีวิต ☐ บริษัทประกันวินาศภัย

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทย

(คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามในส่วนที่ 2 ด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของท่านในฐานะที่ท่านประกอบอาชีพอยู่ในธุรกิจการเงินที่ท่านทำงานอยู่)

(2) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากรัฐบาลไทยต้องการเจรจาเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับประเทศต่างๆ ต่อไปนี้ ทั้งในระดับทวิภาคี และระดับพหุภาคี

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

(2.1) ระดับทวิภาคี (การเจรจาเฉพาะ 2 ประเทศ คือ ระหว่างประเทศไทยกับอีก 1 ประเทศ)

ประเทศ/กลุ่มประเทศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. สาธารณรัฐประชาชนจีน					
2. ญี่ปุ่น					
3. เกาหลีใต้					
4. อินเดีย					
5. บราซิล					
6. ออสเตรเลีย					
7. นิวซีแลนด์					
8. สหรัฐอเมริกา					
9. ชิลี					
10.เปรู					
11. กลุ่มเขตการค้าเสรียุโรป (EFTA) ¹					
12. สหภาพยุโรป (EU)					

¹EFTA (European Free Trade Association) ประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเทศ คือ สวิตเซอร์แลนด์ ลิกเตนสไตน์ ไอซ์แลนด์ และนอร์เวย์

(2.2) ระดับพหุภาคี (การเจรจาตั้งแต่ 3 ประเทศขึ้นไป โดยมีประเทศไทยเข้าร่วมด้วย)

กลุ่มประเทศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ภายในอาเซียน (ASEAN) ²					
2. อาเซียนกับสาธารณรัฐประชาชนจีน					
3. อาเซียนกับเกาหลีใต้					

กลุ่มประเทศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4. อาเซียนกับอินเดีย					
5. อาเซียนกับออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์					
6. อาเซียนกับสหภาพยุโรป					
7. อาเซียนกับกลุ่มสภากา ร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย (GCC) ³					
8. องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)					

²อาเซียน มีสมาชิก 10 ประเทศ คือ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย

³GCC (Gulf Cooperation Council) มีสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาห์เรน คูเวต โอมาน กาตาร์ และซาอุดีอาระเบีย

(2.3) นอกเหนือจากประเทศที่ระบุไว้ในข้อ (2.1) และ (2.2) ท่านเห็นว่ารัฐบาลไทยควรจะเจรจาเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับประเทศหรือกลุ่มประเทศอื่นใดอีกหรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุ

ระดับทวิภาคี :

.....

ระดับพหุภาคี :

.....

(3) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงิน ในแต่ละสาขารัฐกิจย่อยต่อไปนี้
(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

สาขารัฐกิจย่อยในธุรกิจการเงิน	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank)					
2. ธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Credit Card)					
3. ธุรกิจหลักทรัพย์ (Securities)					
4. ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management)					
5. ธุรกิจประกันชีวิต (Life Insurance)					
6. ธุรกิจประกันวินาศภัย (Non-life)					

สาขาธุรกิจย่อยในธุรกิจการเงิน	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
Insurance)					
7. ธุรกิจการเงินอื่นๆ โปรดระบุและให้ความเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ธุรกิจ)					

(4) ก่อนมีการเจรจาจริง จะมีการจัดทำกรอบการเจรจา (Negotiating Framework) ซึ่งมีรูปแบบประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักต่างๆ ท่านเห็นว่าองค์ประกอบหลักของกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย ควรครอบคลุมถึงเรื่องอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

☐ วัตถุประสงค์ (Objective) หรือหลักการ (Principle) หรือเป้าหมาย (Goal) การเจรจาในภาพรวม

☐ ประเด็น (Issue) หรือหัวข้อ (Topic) การเจรจาเป็นประเด็นๆ หรือเป็นข้อๆ เฉพาะเรื่อง

☐ แนวทาง (Approach) หรือวิธีการ (Method) หรือกระบวนการ (Process) ต่างๆ เพื่อใช้ในการเจรจา

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

(5) ในภาพรวม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน

(คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

วัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา					
2. เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าสู่ตลาดธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา					
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคของไทยได้รับบริการด้านการเงินมากขึ้น หลากหลายขึ้น และมีคุณภาพดีขึ้น					
4. เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภาคบริการด้านการเงินของไทยให้มี					

วัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมาย ของการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ประสิทธิภาพมากขึ้น					
5. เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลและ ควบคุมภาคบริการด้านการเงินของ ทางการไทยให้ดีขึ้น					
6. อื่นๆ โปรดระบุและให้ความเห็น (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)					

- (6) ในภาพรวม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นหรือหัวข้อการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลง
เขตการค้าเสรีของไทยกับประเทศคู่เจรจา ในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน
(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ให้ธุรกิจการเงินของไทยสามารถขายบริการ ด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในประเทศคู่เจรจาได้โดย ไม่ต้องเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ ในประเทศคู่เจรจานั้น					
2. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถ ทำธุรกิจขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าใน ไทยได้โดยไม่ต้องเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงาน ธุรกิจของไทย					
3. ให้ธุรกิจการเงินของไทยสามารถเข้าไปลงทุน จัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกใน ประเทศคู่เจรจาได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อย ที่สุด					
4. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถ เข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือ บริษัทลูกในไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อย ที่สุด					
5. ให้ธุรกิจการเงินไทยสามารถถือหุ้นหรือเป็น เจ้าของ ธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจาได้ใน					

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
สัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน					
6. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของธุรกิจการเงินในไทยได้มากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน					
7. ให้นุคคลธรรมดาสัญชาติไทยสามารถเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด					
8. ให้นุคคลธรรมดาสัญชาติของประเทศคู่เจรจาสามารถเข้ามาทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด					

(7) ต่อเนื่องจากข้อ (6) ท่านมีความคิดเห็นอื่นเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาเพิ่มเติมหรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุ

.....

.....

(8) ในการยกร่างความตกลงเขตการค้าเสรีในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน จะต้องมีการเจรจาในส่วนของตัวบท (Text) เพื่อนำไปใช้ผูกพันหรือเป็นพันธกรณี (Obligation) ที่ต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายประเทศคู่เจรจา เช่นเดียวกับการทำสัญญาทางธุรกิจ ในกรณีเช่นนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาต่อไปนี้

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) [อธิบาย : เช่น ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาจะได้รับสิทธิประโยชน์ในไทยเท่ากับที่ธุรกิจการเงินของไทยได้รับในไทยและในทางกลับกันธุรกิจการเงินไทยก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ในประเทศคู่เจรจาเท่ากับธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจานั้นด้วย เป็นต้น]					

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. การให้บริการด้านการเงินใหม่ๆ (New Financial Services) [อธิบาย : คือการยอมรับให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถเสนอขายบริการด้านการเงินใหม่ๆ ที่ธุรกิจการเงินในไทยไม่เคยขายมาก่อนได้โดยอัตโนมัติ หรือมีเงื่อนไขจำกัดการขายน้อยที่สุด และในทางกลับกันธุรกิจการเงินของไทยก็สามารถขายบริการใหม่ๆ ในประเทศคู่เจรจาได้โดยอัตโนมัติหรือมีเงื่อนไขจำกัดการขายน้อยที่สุด]					
3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน (Information Disclosure) โดยยกเว้นไม่เปิดเผยหากเป็นข้อมูลความลับด้านการเงินส่วนบุคคลของลูกค้า					
4. ความโปร่งใสในการบริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ (Transparency and Administration of Certain Measures) [อธิบาย : คือการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจการเงินทั้งของไทยและของประเทศคู่เจรจาต้องดำเนินการกำกับดูแลธุรกิจการเงินอย่างโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลและเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจการเงินเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด เช่น การกำหนดให้มีความโปร่งใสในการกำหนดระยะเวลาพิจารณา คำขออนุญาตต่างๆ และการอธิบายเหตุผลในการให้อนุญาตหรือปฏิเสธการอนุญาตต่างๆ เป็นต้น]					
5. การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน (Measures for Prudential and Stability of Financial System) [อธิบาย : เพื่อให้ภาครัฐหรือผู้กำกับดูแลธุรกิจการเงินทั้งไทยและประเทศคู่เจรจามีอิสระในการใช้มาตรการด้าน Prudential และด้านเสถียรภาพ					

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ต่างๆ ของระบบการเงินในประเทศ เช่น มาตรการกำหนดเงินทุนสำรองของธุรกิจการเงิน เป็นต้น เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพใน ระบบการเงิน โดยไม่ถือเป็นการผิดพันธกรณีใน ความตกลงการค้าเสรี]					
6. การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการ ใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน (Measures for Stability of Exchange Rate) [อธิบาย : เพื่อให้ภาครัฐหรือผู้กำกับดูแลธุรกิจ การเงินทั้งไทยและประเทศคู่เจรจามีอิสระในการ ใช้มาตรการใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตรา แลกเปลี่ยนในประเทศ โดยไม่ถือเป็นการผิด พันธกรณีในความตกลงการค้าเสรี]					

(9) จากข้อ (8) ท่านมีประเด็นหรือหัวข้อการเจรจาในส่วนของการร่างตัวบท (Text) เพิ่มเติมอีกหรือไม่ ถ้ามี
โปรดระบุ

.....
.....

(10) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการกำหนดแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการเจรจาต่อไปนี้ เพื่อเจรจา
จัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

แนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการ ในการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. แนวทางเปิดเสรีโดยจัดทำรายการธุรกิจ ที่ต้องการจะเปิดเสรี (Positive List Approach) [คือ การจัดทำรายการ (list) ที่ต้องการจะ เปิดเสรี กล่าวคือ รายการดังกล่าวจะต้อง เขียนระบุสาขาย่อยหรือบริการด้านการเงิน ที่ต้องการจะเปิดเสรีไว้อย่างชัดเจนซึ่งหาก ไม่เขียนเปิดเสรีสาขาย่อยหรือบริการด้าน การเงินใด สาขาย่อยหรือบริการด้าน					

แนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการ ในการเจรจา	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การเงินนั้นจะไม่ต้องผูกพันที่จะเปิดเสรี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่เปิดเสรีเป็น หลัก เปิดเสรีเป็นข้อยกเว้นและต้องเขียน ระบุไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น]					
2. แนวทางเปิดเสรีโดยจัดทำรายการธุรกิจ ที่ไม่ประสงค์จะเปิดเสรี (Negative List Approach) [คือ การจัดทำเป็นรายการข้อสงวน (reservation) ที่ไม่ประสงค์จะเปิดเสรี กล่าวคือ หากไม่ต้องการจะเปิดเสรีสาขา ย่อยของธุรกิจการเงิน หรือบริการด้าน การเงินใดๆ จะต้องเขียนระบุชัดเจนไว้ใน รายการข้อสงวนนั้น แต่หากไม่เขียนสงวน ไว้จะถือว่าเปิดเสรีสาขาย่อยหรือบริการ ด้านการเงินโดยอัตโนมัติ หรือกล่าวอีกนัย หนึ่งคือ เปิดเสรีเป็นหลัก ไม่เปิดเสรีเป็น ข้อยกเว้นและต้องเขียนระบุไว้อย่างชัดเจน เท่านั้น]					

(11) จากข้อ (10) ท่านมีแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการ อื่นใด ในการเจรจาเพิ่มเติมหรือไม่ ถ้ามี โปรด
ระบุ

.....
.....

(12) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการใช้คุณลักษณะของความพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
(Sufficiency Economy) ต่อไปนี้ เพื่อให้คณะผู้เจรจาฝ่ายไทยนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบการ
เจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

การประยุกต์ใช้คุณลักษณะของ ความพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ความพอประมาณ (Moderation) [เช่น การกำหนดกรอบการเจรจาอย่างไม่ สุดโต่งหรือกว้างจนหาสาระสำคัญไม่ได้]					

การประยุกต์ใช้คุณลักษณะของ ความพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
หรือกำหนดเกณฑ์ไปจนไม่มี ความสำคัญต่อประโยชน์ของประเทศ เป็นต้น]					
2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) [เช่น การกำหนดกรอบการเจรจาอย่าง สมเหตุสมผล มีความเป็นไปได้ในการ ปฏิบัติจริง เป็นต้น]					
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) [เช่น การกำหนดกรอบการเจรจาโดย คำนึงถึงความพร้อมหรือศักยภาพในการ แข่งขันของธุรกิจการเงินในไทย การ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ และ การรักษาความมั่นคงในระบบธุรกิจ การเงินของทางราชการไทย เป็นต้น]					

(13) จากข้อ (12) ท่านคิดว่าจะมีหลักการหรือประเด็นอื่นใดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมา
ประยุกต์ใช้อีก หรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุ

.....
.....

(14) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการใช้หลักการหรือองค์ประกอบหลักของหลักการบริหารจัดการ
บ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ต่อไปนี้ เพื่อให้คณะผู้เจรจาฝ่ายไทยนำมาประยุกต์ใช้
เพื่อกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับ
ประเทศต่างๆ
(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ต้องการ)

การประยุกต์ใช้หลักการ/องค์ประกอบ สำคัญ ของหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ความโปร่งใส (Transparency) ในการบริหารจัดการเพื่อจัดทำกรอบการ เจรจาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนที่สุด					
2. ความรับผิดชอบ (Accountability) ของคณะผู้เจรจาที่มีต่อการจัดทำกรอบ					

การประยุกต์ใช้หลักการ/องค์ประกอบ สำคัญ ของหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การเจรจา					
3. การมีส่วนร่วม (Participation) โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียในภาค ส่วนต่างๆของสังคม ได้มี ส่วนร่วม ในการกำหนดกรอบการเจรจา					
4. การคาดคะเนหรือคาดการณ์ได้ (Predictable) เช่น กรอบการเจรจาที่กำหนดไว้จะต้อง สามารถคาดการณ์ผลได้หรือผลเสียที่จะ เกิดจากการทำกรอบการเจรจาได้ เป็นต้น					

(15) จากข้อ (14) ท่านคิดว่าจะมีหลักการหรือองค์ประกอบอื่นใดตามหลักธรรมาภิบาลที่สามารถนำมา
ประยุกต์ใช้ได้หรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุ

.....
.....

(16) โปรดแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อคณะผู้วิจัยในการจัดทำ
โครงการวิจัยเรื่องนี้

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัยใคร่ขอให้ท่านส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วนี้กลับไปยังสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)
กระทรวงการคลัง ตามที่ระบุไว้ของจดหมายปิดแสดมปีที่ส่งมาพร้อมกับแบบสอบถามนี้
ภายในวันที่ 29 มิถุนายน 2552
จะเป็นพระคุณยิ่ง

หากท่านมีข้อสงสัยแต่ประการใด สามารถติดต่อมายังคณะผู้วิจัยได้ที่
เบอร์โทรศัพท์ 0-22739020 ต่อ 3663 (สมคิด), 3627 (พูนพิลาส), 3681 (กาญจนา) และ 3623 (สาकुณ)
เบอร์ FAX 0-22739059 E-mail : somkid@fpo.go.th sakun@mof.go.th

ภาคผนวก ง.

WORLD TRADE ORGANIZATION

S/L/93
29 March 2001

(01-1548)

Trade in Services

GUIDELINES AND PROCEDURES FOR THE NEGOTIATIONS ON TRADE IN SERVICES

Adopted by the Special Session of the Council for Trade in Services on 28 March 2001

I. OBJECTIVES AND PRINCIPLES

1. Pursuant to the objectives of the GATS, as stipulated in the Preamble and Article IV, and as required by Article XIX, the negotiations shall be conducted on the basis of progressive liberalisation as a means of promoting the economic growth of all trading partners and the development of developing countries, and recognizing the right of Members to regulate, and to introduce new regulations, on the supply of services. The negotiations shall aim to achieve progressively higher levels of liberalization of trade in services through the reduction or elimination of the adverse effects on trade in services of measures as a means of providing effective market access, and with a view to promoting the interests of all participants on a mutually advantageous basis and to securing an overall balance of rights and obligations.
2. The negotiations shall aim to increase the participation of developing countries in trade in services. There shall be appropriate flexibility for individual developing country Members, as provided for by Article XIX:2. Special priority shall be granted to least-developed country Members as stipulated in Article IV:3.
3. The process of liberalization shall take place with due respect for national policy objectives, the level of development and the size of economies of individual Members, both overall and in individual sectors. Due consideration should be given to the needs of small and medium-sized service suppliers, particularly those of developing countries.
4. The negotiations shall take place within and shall respect the existing structure and principles of the GATS, including the right to specify sectors in which commitments will be undertaken and the four modes of supply.

II. SCOPE

5. There shall be no *a priori* exclusion of any service sector or mode of supply. Special attention shall be given to sectors and modes of supply of export interest to developing countries.
6. MFN Exemptions shall be subject to negotiation according to paragraph 6 of the Annex on Article II (MFN) Exemptions. In such negotiations, appropriate flexibility shall be accorded to individual developing country Members.
7. Negotiations on safeguards under Article X shall be completed by 15 March 2002 according to the Decision adopted by the Council for Trade in Services on 1 December 2000. Members shall

aim to complete negotiations under Articles VI:4, XIII and XV prior to the conclusion of negotiations on specific commitments.

III. MODALITIES AND PROCEDURES

8. The negotiations shall be conducted in Special Sessions of the Council for Trade in Services, which will report on a regular basis to the General Council, in accordance with decisions taken by the General Council.

9. Negotiations shall be transparent and open to all Members and acceding States and separate customs territories according to Decisions taken in this regard by the General Council.

10. The starting point for the negotiation of specific commitments shall be the current schedules, without prejudice to the content of requests.

11. Liberalization shall be advanced through bilateral, plurilateral or multilateral negotiations. The main method of negotiation shall be the request-offer approach.

12. There shall be appropriate flexibility for individual developing country Members for opening fewer sectors, liberalizing fewer types of transactions, progressively extending market access in line with their development situation and, when making access to their markets available to foreign service suppliers, attaching to such access conditions aimed at achieving the objectives referred to in Article IV.

13. Based on multilaterally agreed criteria, account shall be taken and credit shall be given in the negotiations for autonomous liberalization undertaken by Members since previous negotiations. Members shall endeavour to develop such criteria prior to the start of negotiation of specific commitments.

14. The Council for Trade in Services in Special Sessions shall continue to carry out an assessment of trade in services in overall terms and on a sectoral basis with reference to the objectives of the GATS and of Article IV in particular. This shall be an ongoing activity of the Council and negotiations shall be adjusted in the light of the results of the assessment. In accordance with Article XXV of the GATS, technical assistance shall be provided to developing country Members, on request, in order to carry out national/regional assessments.

15. To ensure the effective implementation of Articles IV and XIX:2, the Council for Trade in Services in Special Session, when reviewing progress in negotiations, shall consider the extent to which Article IV is being implemented and suggest ways and means of promoting the goals established therein. In implementing Article IV consideration shall also be given to the needs of small service suppliers of developing countries. It shall also conduct an evaluation, before the completion of the negotiations, of the results attained in terms of the objectives of Article IV.

16. While the Council for Trade in Services in Special Sessions may establish subsidiary bodies as it deems necessary, the proliferation of such bodies should be avoided to the maximum extent possible. Existing subsidiary bodies shall be utilised to their maximum capacity.

17. The needs of smaller delegations should be taken into account, e.g. by scheduling meetings in sequence and not in parallel.

18. The Council for Trade in Services in Special Sessions shall, when appropriate, develop time schedules for the conduct of the negotiations in accordance with any relevant decisions taken by the General Council.

ภาคผนวก จ.

สรุปความเป็นมาของการเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยในเวทีการเจรจาต่างๆ

1) ระดับพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลก

● การเจรจารอบอุรุกวัย (2529-2537)

การเจรจาการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในกรอบพหุภาคีภายใต้การเจรจาในหัวข้อการค้าบริการ (Trade in Services) ซึ่งเป็นหัวข้อใหม่ที่ยังไม่บรรจุอยู่ในการเจรจาการค้า GATT รอบอุรุกวัย (Uruguay Round 2529-2537) และใช้เวลาการเจรจายาวนานกว่า 8 ปี จึงสามารถสรุปผลการเจรจาได้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 ณ เมืองมารร์ราเกซ ประเทศโมร็อกโก และนำไปสู่การก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เมื่อเดือนมกราคม 2538 เป็นต้นมา

ผลการเจรจารอบอุรุกวัยได้มีการรวบรวมไว้ในกรรมสารสุดท้าย (Final Act) (กระทรวงพาณิชย์, 2537ก, 2537ข) ซึ่งเป็นเอกสารรวบรวมบทบัญญัติทั้งหมดเกี่ยวกับผลการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยไว้เพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามพันธกรณีและเพื่อนำไปใช้ในการเจรจาต่อไป โดยบทบัญญัติในกรรมสารสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับบริการด้านการเงินประกอบไปด้วย

1) ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ซึ่งถือเป็นกฎเกณฑ์ข้อบัญญัติที่สำคัญที่สุดภายใต้การเปิดเสรีบริการด้านการเงินใน WTO โดยมีบทบัญญัติเฉพาะในภาคผนวกว่าด้วยการบริการการเงิน (Annex on Financial Services) และภาคผนวกที่สองว่าด้วยการบริการการเงิน (Second Annex on Financial Services) ผนวกไว้ในความตกลง GATS ในภาคผนวกว่าด้วยการบริการการเงินจะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตและคำจำกัดความของบริการการเงินข้อบังคับภายในประเทศ การยอมรับและการระงับข้อพิพาทให้เป็นพิเศษ ตลอดจนสิทธิของประเทศสมาชิกในการออกมาตรการกำกับเพื่อความมั่นคงเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน ส่วนภาคผนวกที่สองระบุถึงการเจรจาเรื่องการค้าพิเศษที่ประเทศที่หนึ่งได้รับอนุเคราะห์ที่ยิ่ง (Most-Favoured-Nation Treatment: MFN) กับการแก้ไขตารางข้อผูกพัน ในช่วง 6 เดือนหลังความตกลง GATS มีผลบังคับใช้ (โดยเจรจากันถึงเดือนมิถุนายน 2538)

ที่สำคัญ ในความตกลง GATS มีการบัญญัติเกี่ยวกับข้อผูกพันการเปิดเสรีในรูปแบบการจัดทำตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedules of Specific Commitments) ที่กำหนดข้อผูกพันการเปิดเสรีใน 12 สาขา¹ (รวมสาขาบริการด้านการเงิน) ของแต่ละประเทศสมาชิก ภายใต้กระบวนการเปิดเสรีอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

นอกจากนี้ ยังมีส่วนของภาคผนวกการยกเว้นจากหลัก MFN (Annex on Article II Exemptions) เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้สงวนสิทธิไม่ต้องเปิดเสรีสาขาบริการของตนให้แก่ทุกประเทศสมาชิกใน WTO

2) ความเข้าใจด้วยข้อผูกพันในการบริการการเงิน (Understanding on Commitments in Financial Services) เป็นการผูกพันเฉพาะบางประเทศที่ยอมเข้าร่วมความเข้าใจฯ ฉบับนี้เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยประเทศพัฒนาแล้ว โดยที่ประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งไทยและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดไม่ได้ผูกพัน โดยเนื้อหาในความเข้าใจฯ จะมีลักษณะที่มุ่งให้สมาชิกเปิดเสรีบริการด้านการเงินในระดับที่เข้มข้นกว่าข้อผูกพันที่ระบุไว้ในความตกลง GATS

3) มติว่าด้วยการบริการการเงิน (Decision on Financial Services) เป็นมติคล้ายคลึงกับภาคผนวกที่สองว่าด้วยการบริการการเงิน โดยกำหนดให้มีการเจรจาเพิ่มเติมใน 6 เดือนหลังความตกลง GATS มีผลบังคับใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้บังคับหลัก MFN ในบริการด้านการเงินโดยไม่มีการยกเว้นใน Annex on Article II Exemptions

อย่างไรก็ดี ขณะที่การเจรจาการล้อมรอบอุรุกวัยจบลงในปี 2536 การเจรจาเรื่องบริการด้านการเงินยังไม่เสร็จเรียบร้อย โดยมีเจรจาเพิ่มเติมในปี 2538 ตามที่กำหนดในภาคผนวกที่สองฯ และมติว่าด้วยการบริการการเงิน ทั้งนี้ การเจรจาได้จบลงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 ซ้ำกว่ากำหนดการเดิม โดยได้มีการจัดทำความตกลงชั่วคราว (Interim Agreement) แต่เนื่องจากเห็นว่าผลการเจรจายังไม่เป็นที่น่าพอใจมากนัก จึงทำให้การเจรจาเพิ่มเติมอีกในปี 2540 โดยในครั้งนี้นี้ประเทศสมาชิกโดยรวมยินยอมผูกพันเปิดเสรีบริการด้านการเงินมากขึ้นกว่าเดิม โดยได้มีการตกลงกันในวันที่ 12 ธันวาคม 2540 ที่ถูกบันทึกใน Annex ของ Fifth Protocol to the GATS ซึ่งกำหนดให้เวลาให้สมาชิกยอมผูกพันตาม Protocol จนถึงปี 2542

¹ สาขาบริการที่เปิดเสรีใน WTO จำนวน 12 สาขาบริการ ได้แก่ บริการธุรกิจ บริการสื่อสารโทรคมนาคม บริการเกี่ยวกับการก่อสร้างและวิศวกรรม บริการจัดจำหน่าย บริการการศึกษา บริการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม บริการการเงิน (ประกันภัย ธนาการและสถาบันการเงินอื่นๆ) บริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม บริการเกี่ยวกับการเดินทางและท่องเที่ยว บริการนันทนาการ วัฒนธรรมและการศึกษา บริการด้านการขนส่ง และบริการอื่นๆ

สำหรับประเทศไทยได้มีการเจรจาและปรับปรุงตารางข้อผูกพันเฉพาะในส่วนสาขาบริการด้านการเงินภายใต้ WTO จนถึงปัจจุบันได้ผูกพันเปิดเสรีบริการด้านการเงินตามตารางข้อผูกพันเฉพาะของ ณ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541 (ตารางข้อผูกพันเฉพาะที่ GATS/SC/85/Suppl. 3) และไม่ได้มีการขอยกเว้นหลัก MFN สาขาบริการด้านการเงินแต่อย่างใด

เมื่อการเจรจารอบอุรุกวัยจบลง สมาชิกในนามขององค์การการค้าใหม่ คือ WTO ได้เริ่มวางแผนเจรจาการค้ารอบใหม่ คือ รอบโดฮา ดังจะกล่าวถึงต่อไป

- **การเจรจารอบโดฮา (2544-ปัจจุบัน)**

การเจรจาเปิดเสรีระดับพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลกรอบโดฮา (Doha Round) เริ่มต้นขึ้นตามปฏิญญาโดฮา (Doha Declaration) ซึ่งเป็นผลผลิตของการประชุมระดับรัฐมนตรีองค์การการค้าโลก ครั้งที่ 4 ในเดือนพฤศจิกายน 2544 ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ หลังจากจบการเจรจาในรอบอุรุกวัย (2529 – 2537) โดยตั้งเป้าหมายในตอนแรกว่าจะให้แล้วเสร็จภายในปี 2548 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความล้มเหลวของการประชุมรัฐมนตรี ครั้งที่ 5 เมื่อเดือนกันยายน 2546 ณ เมืองแคนนูน ประเทศเม็กซิโก ทำให้ความคืบหน้าในการเจรจาได้หยุดชะงักไปชั่วคราว หลังจากความพยายามกำหนดกรอบการเจรจาขึ้นมาใหม่ที่เรียกว่า “July Package” และความพยายามประคับประคองการเจรจาให้บรรลุผลสำเร็จในการประชุมรัฐมนตรี ครั้งที่ 6 เมื่อต้นเดือนธันวาคม 2548 ก็ทำให้การเจรจาในรอบโดฮาได้ขยายระยะเวลาการเจรจาออกไปจนถึงสิ้นปี 2549

การเจรจารอบโดฮามีเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่าเป็นการเจรจารอบแห่งการพัฒนา (Doha Development Round) ซึ่งมีนัยว่าการเจรจาในรอบนี้จะเน้นหนักไปที่การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของโลกที่สาม ซึ่งก็คือประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) สาเหตุที่ต้องมาเน้นความสำคัญของประเทศเหล่านี้ เนื่องจากทฤษฎีดั้งเดิมของการค้าระหว่างประเทศ เช่น ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่เชื่อว่าการค้าเสรีย่อมนำมาซึ่งประสิทธิภาพสูงสุด โดยแต่ละประเทศเมื่อคำนึงถึงความถนัดในการผลิตของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จะต้องผลิตสินค้าที่ตนมีความถนัดโดยเปรียบเทียบมากที่สุด และยิ่งเชื่ออีกว่าการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกันจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ ลดการปกป้องภายในและเปิดประเทศมากขึ้นนั้น ในความเป็นจริงแล้ว รัฐในประเทศต่างๆ มักมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลักหากแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

ต่างๆ ในประเทศตนมากกว่า ดังนั้น ในการเจรจาการค้าพหุภาคีที่ผ่านมา จึงเต็มไปด้วยการประสานผลประโยชน์โดยรวมของโลก การเจรจาการค้าระหว่างประเทศเพื่อลดการกีดกันทางการค้า จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก รวมทั้งมีการเจรจาที่ไม่โปร่งใส มีการลอบบี้ และการเจรจาลับต่างๆ (ชมเพลิน สุวรรณภานุ, 2548)

ด้วยเหตุนี้ ภายหลังจากการประชุมที่ Seattle ประเทศสหรัฐอเมริกา ขององค์การการค้าโลกในปี 2542 เจตนารมณ์ของการเจรจาการค้าพหุภาคีก็เปลี่ยนจากการเน้นการสนับสนุนการค้าเสรีและการลดภาษี ไปสู่การยกระดับการพัฒนาโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เนื่องจากเห็นว่า ในการประชุมการค้าพหุภาคีรอบที่ผ่านมา ประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วมักได้รับประโยชน์จากการเจรจามากกว่าประเทศกำลังพัฒนา จึงทำให้เกิดความพยายามผลักดันการเจรจาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของโลกที่สาม ในที่สุด จึงก่อให้เกิดการเจรจารอบโดฮาซึ่งเรียกว่า การเจรจารอบแห่งการพัฒนา (Doha Development Round) (ชมเพลิน สุวรรณภานุ, 2548)

ประเด็นต่างๆ ในการเจรจารอบโดฮา ได้ถูกกำหนดไว้ตามปฏิญญาโดฮา (Doha Declaration) อันเป็นเอกสารเริ่มต้นของการเจรจารอบโดฮาที่ได้มาจากผลการประชุมรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 เมื่อปี 2544 ปฏิญญาโดฮาได้บรรจุวาระแห่งการพัฒนารอบโดฮา (Doha Development Agenda: DDA) ซึ่งระบุประเด็นเพื่อการเจรจาตามแผนงาน (Work Programme) กว่า 19 ประเด็น² โดยมีประเด็นการเจรจาเรื่องการค้าบริการ (Services) อยู่ด้วย เนื่องจากบริการด้านการเงินเป็นสาขาหนึ่งในประเด็นการเจรจาเรื่องการค้าบริการ ดังนั้น ผลการเจรจาต่างๆ ในเรื่องของการบริการจึงย่อมส่งผลต่อการกำหนดแนวทางการเจรจาในเรื่องบริการด้านการเงินด้วย

การเจรจาบริการด้านการเงินในรอบโดฮาได้ถูกผลักดันจากประเทศพัฒนาแล้วที่มีความได้เปรียบในธุรกิจการเงินให้มีการเปิดเสรีมากยิ่งขึ้น โดยในช่วงปี 2545 ได้มีประเทศสมาชิก WTO กว่า 12

² แผนงานต่างๆ ได้แก่ 1) ประเด็นและข้อกังวลในการดำเนินการ (Implementation) 2) สินค้าเกษตร 3) บริการ 4) การเข้าสู่ตลาดสินค้าที่ไม่ใช่เกษตร (Market Access for Non-Agricultural Products: NAMA) 5) การค้าในทรัพย์สินทางปัญญา 6) ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าและการลงทุน 7) การค้าและนโยบายแข่งขัน 8) ความโปร่งใสในการจัดจ้างภาครัฐ 9) การอำนวยความสะดวกทางการค้า 10) กฎเกณฑ์ของ WTO 11) การระงับข้อพิพาท 12) การค้าและสิ่งแวดล้อม 13) การค้าอิเล็กทรอนิกส์ 14) สมาชิกประเทศเล็ก (Small Economies) 15) การค้า หนี้ และการเงิน 16) การค้าและการถ่ายทอดเทคโนโลยี 17) ความร่วมมือทางวิชาการและขีดความสามารถการแข่งขัน 18) สมาชิกประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และ 19) การปฏิบัติพิเศษและแตกต่าง

ประเทศ³ ยื่นข้อเรียกร้อง (Request) ให้ไทยเปิดตลาดบริการด้านการเงินมากขึ้นกว่าที่ผูกพันเมื่อปี 2541 และล่าสุดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2549 ภายหลังจากที่มีการใช้แนวทางการเจรจาแบบใหม่ คือ การเจรจายื่นข้อเรียกร้องและข้อเสนอแบบกลุ่ม (Plurilateral Request and Offer) ได้ ตามปฏิญญารัฐมนตรีที่ได้ประชุมกันเมื่อเดือนธันวาคม 2548 ที่ฮ่องกง (Hong Kong Declaration)

อย่างไรก็ดี ความหวังที่จะเห็นความคืบหน้าในการเจรจาการค้ารอบโดฮาภายหลังจากการประชุมรัฐมนตรีที่ฮ่องกงเมื่อปี 2548 กลับไม่เป็นไปดังที่คาดหวังไว้ โดยประสบปัญหาหยุดชะงักการเจรจาไปหลายครั้ง แม้กระทั่งล่าสุดเมื่อเดือนกรกฎาคมปี 2551 ได้มีความพยายามในการส่งสัญญาณในระดับนโยบาย (Signaling Conference) แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประเทศและกลุ่มประเทศขนาดใหญ่ ไม่สามารถผูกพันยกเลิกการอุดหนุนในสาขาเกษตรกรรม ในขณะที่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาไม่ต้องการผูกพันเปิดตลาดสินค้าบริการให้กับประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ยังมีการผลักดันให้มีการหารือในประเด็นการเคลื่อนย้ายแรงงาน มาตรการเกี่ยวกับการลดโลกร้อน ซึ่งสมาชิกหลายประเทศไม่เห็นด้วยกับการนำเข้ามาเจรจาในรอบโดฮา ดังนั้น ปัจจุบันการเจรจาการค้าระดับพหุภาคีภายใต้ WTO รอบโดฮาจึงยังคงไม่มีความคืบหน้ามากนัก

³ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป สวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น อินเดีย ไต้หวัน ฮ่องกง สิงคโปร์ มาเลเซีย และอิหร่าน

2) ระดับภูมิภาคภายใต้อาเซียนและอาเซียนกับคู่เจรจา

2.1) อาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม มีพันธกรณีที่จำเป็นต้องเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Financial Liberalization under the ASEAN Framework Agreement on Services) ที่รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers Meeting: AEM) ได้ลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 5 เมื่อเดือนธันวาคม 2538 และได้รับรองปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Summit Declaration of 1995) ที่ระบุให้ประเทศสมาชิกจัดทำความตกลงเกี่ยวกับความร่วมมือและการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการให้แก่กันมากกว่าที่ได้ผูกพันเปิดเสรีให้แก่ประเทศสมาชิก WTO โดยให้เริ่มเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการรอบแรกตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2539 และให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2541 โดยการจัดทำข้อผูกพันในด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access) การให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และด้านอื่นๆ (Additional Commitments) ใน 7 สาขา ได้แก่ สาขาการเงิน สาขาการขนส่งทางทะเล สาขาการขนส่งทางอากาศ สาขาการสื่อสารโทรคมนาคม สาขาการท่องเที่ยว สาขาการก่อสร้าง และสาขาบริการธุรกิจ

กรอบความตกลงดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ยกระดับความร่วมมือการค้าบริการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน ของผู้ให้บริการในการจัดให้มีการบริการที่หลากหลายสำหรับทั้งภายในและภายนอกกลุ่มอาเซียน (2) ยกเลิกข้อจำกัดส่วนใหญ่ในด้านการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และ (3) เปิดเสรีการค้าบริการภายในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่มากกว่าที่ได้ผูกพันไว้ภายใต้ GATS (GATS Plus commitments)

การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงฯ ดังกล่าว อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการประสานงานการค้าบริการ (ASEAN Coordinating Committee on Services: CCS) (คณะเจรจา CCS ของไทย มีกระทรวงพาณิชย์เป็นหัวหน้าคณะเจรจา) โดยใช้แนวทางการเจรจาของ GATS เป็นหลัก กล่าวคือ การเจรจาแบบ Positive List Approach โดยการยื่นขอเรียกร้อง (Request) และข้อเสนอ (Offer) เพื่อจัดทำตามตารางข้อผูกพัน (schedules of commitments) ในสาขาที่ต้องการเปิดตลาด การเจรจารอบที่ 1 มีขึ้นระหว่างปี 2539-2541 โดยมีการจัดทำพิธีสารเพื่อให้ข้อผูกพันการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงดังกล่าวมีผลบังคับใช้ 2 ฉบับ สำหรับข้อผูกพันชุดที่ 1

และ 2 ซึ่งในส่วนของการผูกพันเปิดเสรีบริการทางการเงินอยู่ในข้อผูกพันชุดที่ 2 (ในการเจรจารอบที่ 1) ซึ่ง AEM ได้ลงนามในพิธีสารเพื่อให้ข้อผูกพันการค้าบริการชุดที่ 2 ภายใต้กรอบความตกลงการค้าบริการด้านการเงินมีผลบังคับใช้ (Protocol to Implement the Second Package of Commitments under the ASEAN Framework Agreement on Services) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2541

ต่อมา AEM ได้มีมติให้การเจรจาเปิดเสรีทางการเงินในกรอบอาเซียนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN Finance Minister Meeting: AFMM) และที่ประชุม AFMM ครั้งที่ 5 ในเดือนเมษายน 2544 ได้จัดตั้งคณะทำงานเปิดเสรีทางการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (Working Committee on ASEAN Financial Services Liberalization under ASEAN Framework Agreement on Services : WC-FSL/AFAS) (คณะเจรจา WC-FSL/AFAS ของไทย มีผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นหัวหน้าคณะเจรจา) เพื่อดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับการเปิดเสรีบริการด้านการเงิน เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ผู้นำ (ASEAN Vision 2020) ที่จะให้มีการเปิดเสรีบริการอย่างสิ้นเชิง (Free Flow of Services) ในปี 2563 โดยมีแนวทางในการเจรจาเปิดเสรีบริการด้านการเงิน ดังนี้

(1) สมาชิกที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) จะต้องยื่นข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินเพิ่มเติมในกรอบอาเซียน ให้มากกว่าที่ผูกพันไว้ใน WTO (GATS Plus)

(2) สมาชิกอาเซียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก WTO จะต้องยื่นข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีบริการด้านการเงินไม่น้อยกว่ากฎหมายที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจการเงินในประเทศตามกฎหมายปัจจุบันที่มีอยู่

(3) สมาชิกอาเซียนทุกประเทศจะต้องยื่นข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีบริการด้านการเงินอย่างน้อยที่สุด 1 สาขา รวม (Common Sub-sector) ซึ่งเป็นสาขาบริการการเงินที่ 4 สมาชิกอาเซียนเปิดเสรีร่วมกันในแต่ละรอบเจรจา (รอบละ 3 ปี) และเมื่อการเจรจาเสร็จสิ้นลงในแต่ละรอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียนจะลงนามในพิธีสาร (Protocol) เพื่อให้ข้อผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินของสมาชิกอาเซียนมีผลบังคับใช้

จนถึงปัจจุบัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียนได้ลงนามในพิธีสารฯ ไปแล้ว 3 ฉบับ เพื่อให้ข้อผูกพันเปิดเสรีบริการด้านการเงินชุดที่ 2-4 มีผลบังคับใช้ สำหรับข้อผูกพันเปิดเสรีบริการด้านการเงินชุดที่ 1 อยู่ภายใต้พิธีสารฯ ที่ลงนามโดย AEM ในปี 2541 ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

2.2) อาเซียน-จีน

อาเซียน – จีน ได้ลงนามกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน – จีน (Framework Agreement on ASEAN China Comprehensive Economic Cooperation) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน ที่ครอบคลุมทั้งเรื่องการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ

ต่อมาได้มีการลงนามในความตกลงด้านการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและจีน (Agreement on Trade in Services of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-Operation between the Association of Southeast Asian Nations and the People's Republic of China) และตารางข้อผูกพันการเปิดตลาดบริการชุดที่ 1 เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2550 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2550 นอกจากนี้ ได้มีการระบุให้มีการเจรจาจัดทำข้อผูกพันชุดที่ 2 ให้เสร็จภายใน 1 ปีหลังจากความตกลงด้านการค้าบริการมีผลใช้บังคับ ซึ่งในตารางข้อผูกพันชุดที่ 1 ภายใต้กรอบนี้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบริการด้านการเงิน และไม่มีข้อผูกพันสาขาการเงิน สำหรับการจัดทำข้อผูกพันชุดที่ 2 ในปี 2551 สาขาการบริการด้านการเงินก็ยังมีได้มีการผูกพันเพิ่มเติมกับจีนแต่อย่างใด เนื่องจาก บริการด้านการเงินในจีนส่วนใหญ่ยังคงผูกขาดโดยภาครัฐ ประกอบกับระบบการกำกับดูแลยังขาดความโปร่งใสเป็นเหตุให้มีความกังวลว่าประเทศไทยจะไม่สามารถผูกพันบริการด้านการเงินในการเจรจาภายใต้กรอบอาเซียน-จีน จนกว่าจะมีการทบทวนบทบัญญัติในความตกลงสาขาบริการดังกล่าวโดยเฉพาะการเพิ่มภาคผนวกสาขาบริการด้านการเงิน (Annex on Financial Services) และข้อบท Prudential Measures, Exchange Rate and Financial Stability

ดังนั้น สรุปได้ว่า ประเด็นหรือเนื้อหาสาระทั้งในส่วนข้อบท (Text) และการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ของความตกลงดังกล่าวในส่วนภาคบริการด้านการเงินภายใต้อาเซียน-จีน เหมือนกันทุกประการกับที่ประเทศไทยได้ผูกพันไว้ในความตกลง GATS (หลัก *mutatis mutandis*)

2.3) อาเซียน-เกาหลีใต้ (สาธารณรัฐเกาหลี)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-เกาหลีใต้ ครั้งที่ 8 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2547 ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้นำอาเซียนและเกาหลีใต้ได้เห็นชอบให้เจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายเริ่มเจรจาจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างครอบคลุมระหว่างอาเซียนและสาธารณรัฐเกาหลี (Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation: FA) ตั้งแต่วันที่ 2548 – 2549 ซึ่งคณะเจรจาของทั้งสองฝ่ายสามารถสรุปผลการเจรจาจัดทำ FA ความตกลงว่าด้วยกลไกการระงับข้อพิพาท (Agreement on Dispute Settlement Mechanism: DSM) และความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า (Agreement on Trade in Goods: TIG) โดยอาเซียนและเกาหลีใต้ได้ลงนามความตกลง FA และ DSM ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-เกาหลีใต้ ครั้งที่ 9 เมื่อเดือนธันวาคม 2548 สำหรับความตกลง TIG อาเซียนอื่นและเกาหลีใต้ลงนามในปี 2549 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2550 แต่ไทยไม่ได้ร่วมลงนามในครั้งนั้น เนื่องจากยังไม่สามารถหาข้อสรุปเรื่องการเปิดตลาดสินค้ากับเกาหลีใต้ อย่างไรก็ดี ในภายหลังไทยและเกาหลีใต้ได้กลับมาหารือสองฝ่ายในประเด็นการค้าสินค้าอีกครั้งตั้งแต่เดือนเมษายน 2550 โดยมีการหารือทั้งสิ้น 5 ครั้ง และสามารถสรุปผลการเจรจาได้ในการหารือสองฝ่ายครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนธันวาคม 2550 และในระหว่างนั้นไทยได้เข้าร่วมการประชุมเจรจาจัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (Agreement on Trade in Services: TIS) ระหว่างอาเซียนและเกาหลีใต้ด้วยซึ่งมีการเจรจาในส่วนของการค้าบริการด้านการเงินด้วย และได้สรุปผลเป็นที่เรียบร้อยในช่วงปลายปี 2550 โดยการเปิดเสรีสาขาบริการด้านการเงินจะผูกพันเท่ากับที่ไทยได้ผูกพันไว้ในกรอบองค์การการค้าโลก ณ ปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้มีการลงนามความตกลงการค้าเสรีภาคบริการระหว่างอาเซียน 9 ประเทศ (ยกเว้นไทย) กับสาธารณรัฐเกาหลีเรียบร้อยแล้วเมื่อปลายปี 2550 และเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2552 รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบต่อความตกลงเขตการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน – เกาหลีใต้ ทั้งนี้ ไทยร่วมกับสมาชิกอาเซียนได้ลงนามความตกลงดังกล่าวกับเกาหลีใต้เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 ในระหว่างการประชุมผู้นำอาเซียนที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ

2.4) อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

การเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ASEAN -Australia - New Zealand Free Trade Agreement: AANZFTA) ได้ริเริ่มขึ้นเมื่อผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ลงนามในแถลงการณ์ร่วมเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน

2547 ตกลงให้เริ่มการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยก่อนหน้านี้ High-Level Task Force ของอาเซียนได้จัดทำการศึกษา (The Angkor Agenda: Report of the High-Level Task Force on the AFTA-CER Free Trade Area) ซึ่งมีข้อสรุปว่า การจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์นั้นเป็นไปได้และเป็นสิ่งที่ควรทำเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้มีการจัดตั้งกลไกการเจรจาประกอบด้วย ASEAN - Australia - New Zealand Trade Negotiating Committee (AANZTNC) เป็นคณะทำงานหลักในการเจรจา โดยมีหัวหน้าคณะเจรจาของบรูไนทำหน้าที่ประธานฝ่ายอาเซียน AANZTNC ได้ตั้งคณะทำงานและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบการเจรจาในเรื่อง 1) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า 2) การค้าบริการ 3) การลงทุน 4) ประเด็นกฎหมาย 5) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 6) พิธีการศุลกากร 7) สุขอนามัยและสุขอนามัยพืช 8) มาตรฐานกฎระเบียบทางเทคนิค และขั้นตอนการประเมินความสอดคล้อง และ 9) ทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ ยังมีการประชุม ASEAN - Australia - New Zealand Trade Negotiating Group (AANZTNG) ซึ่งเป็นเวทีการหารือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนควบคู่กันไปด้วย คณะทำงาน AANZTNC ได้มีการเจรจาอย่างเป็นทางการต่อเนื่องมาทั้งหมด 16 รอบ จาก ครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2548 จนถึงครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2551 โดยทุกครั้งก่อนการเจรจาระหว่างฝ่ายอาเซียน ฝ่ายออสเตรเลียและฝ่ายนิวซีแลนด์นั้น สมาชิกอาเซียน 10 ประเทศมีการประชุม ASEAN – Australia – New Zealand Trade Negotiating Group (AANZTNG) เพื่อหาท่าทีร่วมของอาเซียนก่อนเสมอ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.-ก)

สำหรับการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินในกรอบ AANZFTA นั้น อยู่ภายใต้การเจรจาภาคการค้าบริการ หรือใน AANZTNG – Working Group on Services ในการหาท่าทีร่วมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และ AANZTNC – Working Group on Services ซึ่งเป็นการเจรจาระหว่างฝ่ายอาเซียน ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งมีผู้แทนจากบรูไนทำหน้าที่ประธานฝ่ายอาเซียน และผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นหัวหน้าคณะผู้เจรจาของไทย โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลังเข้าร่วมในคณะเจรจากลุ่มย่อยสาขาสินค้า สาขาบริการ และสาขาการลงทุน โดยในสาขาย่อยบริการด้านการเงินนั้นผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นผู้นำคณะเจรจาฝ่ายไทยในการเจรจา ซึ่งก่อนการเจรจาสาขาย่อยบริการด้านการเงินในแต่ละคราวนั้น เช่นเดียวกับการเจรจาในกรอบอื่นๆ “คณะทำงานพิจารณาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน” ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลหลักของภาคการเงิน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสำนักงานกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย รวมทั้งผู้แทนผู้มีส่วนได้เสียจากเอกชนเข้าร่วมด้วย จะเป็นผู้พิจารณา กำหนดทำการเจรจาเทคนิคให้แก่คณะผู้แทนไทยก่อนไปเจรจา

2.5) อาเซียน-สหภาพยุโรป

การเจรจาระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรปได้เตรียมการมาตั้งแต่ปี 2546 โดยเริ่มต้นจากการสร้างกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคและจัดตั้ง Vision Group on ASEAN-EU Economic Partnership เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่าง 2 ภูมิภาค ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2550 ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนและสหภาพยุโรป (AEM-EU Consultations) ครั้งที่ 8 ก็ได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป ในลักษณะภูมิภาคต่อภูมิภาคและครอบคลุมการเปิดเสรีทุกสาขา (Comprehensive Agreement) โดยกระบวนการเจรจาในรายละเอียดจะดำเนินการตั้งแต่ปี 2551 ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป (Joint Committee for the ASEAN-EU Free Trade Agreement: JC-AEFTA)

JC-AEFTA ถือเป็นคณะเจรจาในรายละเอียดทั้งหมดเพื่อยกร่างความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป โดยในการประชุมครั้งที่ 4 เมื่อเดือนเมษายน 2551 ที่กรุงเทพฯ ที่ประชุมได้ตกลงจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) ขึ้นมาถึง 9 คณะ⁴ เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเจรจาทางเทคนิคเฉพาะในแต่ละด้าน โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบริการและการจัดตั้งกิจการ/การลงทุน (Expert Group on Services and Establishment/Investment) จะทำหน้าที่เจรจาและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านเทคนิค เพื่อยกร่างความตกลงในส่วนของการค้าบริการและการลงทุน โดยการเจรจาในส่วนของการค้าด้านการเงินจะเป็นการเจรจาภายใต้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบริการและการจัดตั้งกิจการ/การลงทุนดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการเจรจากันแล้ว 2 ครั้ง ซึ่งเป็นการเจรจาเฉพาะด้านตัวบททั้งสิ้น โดยที่ยังไม่ได้เจรจาในส่วนของการเปิดตลาด

⁴ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 9 คณะ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการลดภาษีศุลกากร ด้านกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ด้านพิธีการศุลกากรและอำนวยความสะดวกทางการค้า ด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ ด้านอุปสรรคทางเทคนิคทางการค้า ด้านการค้าบริการและการจัดตั้งกิจการ/การลงทุน ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ด้านการระงับข้อพิพาท และด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

อนึ่ง การเจรจาในกรอบอาเซียน-สหภาพยุโรปของประเทศไทยจะดำเนินการภายใต้กรอบการเจรจาที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ให้ความเห็นชอบแล้วตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2551 และเป็นการดำเนินกระบวนการเจรจาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 เป็นครั้งแรก

3) ระดับทวิภาคี

3.1) ไทย-ออสเตรเลีย

ในระหว่างการประชุมระดับรัฐมนตรีขององค์การการค้าโลก (WTO Ministerial Conference) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2544 ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยและรัฐมนตรีการค้าของออสเตรเลีย ได้ตกลงที่จะดำเนินการศึกษาร่วมเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างสองประเทศ (Joint Scoping Study) โดยให้มีการศึกษาครอบคลุมทั้งด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุน และจากการศึกษาร่วมกันระหว่างสองประเทศก่อนเริ่มการเจรจาครั้งแรก เมื่อเดือนสิงหาคม 2545 พบว่าการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและออสเตรเลียจะมีประโยชน์อย่างมากต่อเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ การค้าและการลงทุนของสองประเทศจะเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่างๆ สำหรับในประเด็นของประโยชน์ที่จะได้จากการเปิดเสรีภาคการค้าบริการนั้น การศึกษาดังกล่าวก็พบว่าจะให้ประโยชน์อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการธนาคาร และบริการวิชาชีพ โดยในสาขาการธนาคาร การมีตัวแทนของธนาคารต่างชาติ จะเป็นการเพิ่มความแข็งแกร่งในระบบเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากจะนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การบริการลูกค้า การตรวจสอบ และการบริหารความเสี่ยง นอกจากนี้ ในสาขาการประกันภัยก็จะได้รับประโยชน์เช่นกัน จากเงินทุน ทักษะการบริหาร ตลอดจนเทคโนโลยี เป็นต้น (Department of Trade Negotiations, 2002) ทั้งนี้ ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA) เสร็จสิ้นขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2547 สองประเทศลงนามในความตกลง TAFTA ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2548 โดยกำหนดให้ไทยและออสเตรเลียเริ่มเปิดเสรีการค้าทั้งในด้านสินค้า การบริการ และการลงทุน ระหว่างกัน รวมทั้งร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้อยู่

3.2) ไทย-นิวซีแลนด์

เมื่อเดือนตุลาคม 2546 นายกรัฐมนตรีของไทยและนิวซีแลนด์ได้มีการหารือและตกลงให้มีการจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นระหว่างไทยและนิวซีแลนด์ (Thailand – New Zealand Closer Economic Partnership Agreement: TNZCEPA) เนื่องจากทั้งสองประเทศเห็นพ้องกันว่าความตกลงทวิภาคีเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต นอกจากนี้จากการเปิด

การค้าเสรีจะเป็นการช่วยขยายตลาด ตลอดจนส่งเสริมการแข่งขันภายในประเทศ ทั้งนี้ ไทยและนิวซีแลนด์ โดยกระทรวงพาณิชย์ไทยกับกระทรวงการต่างประเทศและการค้านิวซีแลนด์ ตกลงในการจัดทำการศึกษาร่วมกันก่อนเริ่มเจรจา และในด้านการค้าบริการ จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าความตกลงฉบับนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่สองประเทศ ผ่านการลดอุปสรรคทางการค้าบริการ และการพัฒนาการเข้าสู่ตลาด โดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการให้สิทธิภาครัฐในการกำกับดูแลเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะของตนเอง นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาร่วมนี้ยังสรุปว่า ความตกลง TNZCEPA จะเป็นพื้นฐานในการร่วมมือระหว่างรัฐบาลของสองประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้านการค้าอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุน สนับสนุนให้เกิดความโปร่งใส ตลอดจนอำนวยความสะดวกกิจกรรมด้านเศรษฐกิจอื่นๆ เป็นต้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.-ง ; Department of Trade Negotiations, 2004)

ไทยและนิวซีแลนด์ได้เริ่มการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างกันในเดือนพฤษภาคม 2547 โดยสามารถสรุปการเจรจาได้ในเดือนพฤศจิกายน 2547 และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศและการค้านิวซีแลนด์ได้ลงนามความตกลงฯ เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2548 เพื่อให้ความตกลงฯ มีผลใช้บังคับในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ทั้งนี้ ความตกลงฯ มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการเปิดตลาดด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์การจัดซื้อภาครัฐ และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.-ง)

3.3) ไทย-ญี่ปุ่น

ในระหว่างการประชุม Boao Forum for Asia ณ มลฑลไหหลำ สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2545 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อธิการรัฐมนตรีของไทย และนายจุนิชิโร โคอิชิมิ อธิการรัฐมนตรีของญี่ปุ่น ได้หารือและเห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อศึกษาการเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น เพื่อผลักดันความร่วมมือที่ครอบคลุมรอบด้าน ทั้งด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งการจัดทำความตกลงการค้าเสรี โดยให้ยึดรูปแบบความตกลง Japan-Singapore for New – Age Economic Partnership Agreement (JSEPA) เป็นตัวอย่างในการจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น (Japan – Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) และต่อมา ในวันที่ 11 ธันวาคม 2546 ผู้นำทั้งสองประเทศได้พบหารือ

ทวิภาคีและเห็นชอบให้เริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการเพื่อจัดทำความตกลง JTEPA การเจรจาจัดทำความตกลงดังกล่าวอย่างเป็นทางการได้เริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2547 ณ ประเทศไทย และได้มีการเจรจาทั้งสิ้น 9 รอบ โดยรอบสุดท้ายเจรจาเมื่อช่วงเดือนปลายเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2548 ณ ประเทศไทย และนายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้ร่วมกันประกาศการบรรลุความตกลงในหลักการที่ กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2548 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2549) ซึ่งต่อมา นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้ลงนามความตกลงฯ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2550 และได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550

3.4) ไทย-อินเดีย

แนวคิดในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในรูปของการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย – อินเดีย เริ่มขึ้นเมื่ออดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และอินเดีย (นายออตล พินารี วชเปย์) มีความเห็นร่วมกันที่ให้ทั้ง 2 ประเทศ ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำความตกลง FTA เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันโดยการช่วยขยายการค้าของทั้ง 2 ประเทศ รวมทั้งการร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ อาทิ การท่องเที่ยว การศึกษา การเงินการธนาคาร การสาธารณสุข การบิน และการขนส่งระหว่างประเทศ เป็นต้น การเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย - อินเดีย มีการเจรจา มาแล้วหลายครั้ง แต่ในส่วนของภาคบริการด้านการเงินมีการเจรจาอย่างเป็นทางการมาแล้ว 2 ครั้งภายใต้การประชุมระดับคณะทำงานด้านบริการ (Working Group on Services) โดยครั้งแรกอยู่ในช่วงการประชุม India – Thailand Trade Negotiation Committee (IT-TNC) ครั้งที่ 12 ระหว่างวันที่ 28-30 พฤษภาคม 2550 ณ จังหวัดภูเก็ต และครั้งที่ 2 ระหว่างการประชุม IT-TNC ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 12-15 มิถุนายน 2550 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย จากนั้นการเจรจาระหว่างไทยกับอินเดียเริ่มประสบปัญหาโดยเฉพาะปัญหาความล่าช้าในการเจรจาการค้าสินค้า จึงทำให้การเจรจาการค้าภาคบริการรวมถึงบริการด้านการเงินประสบปัญหาความล่าช้าตามไปด้วย ทำให้สถานะปัจจุบันของการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-อินเดียไม่ประสบความสำเร็จและไม่มีความคืบหน้าในการเจรจาภาคบริการด้านการเงินนับตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปัจจุบัน

3.5) ไทย-สหรัฐอเมริกา

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2546 ระหว่างการเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ นาย George W. Bush ประธานาธิบดีสหรัฐฯ และ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีของไทย ได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา (FTA ไทย – สหรัฐฯ) โดยก่อนหน้านี้ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2545 ไทยได้ลงนามในกรอบความตกลงด้านการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Framework Agreement - TIFA) กับสหรัฐฯ แล้ว ทั้งนี้ การเจรจาไทย-สหรัฐฯ รอบแรกมีขึ้นระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน – 2 กรกฎาคม 2547 ณ มลรัฐฮาวาย สหรัฐอเมริกา จนกระทั่งถึงปัจจุบันได้มีการเจรจากันไปแล้ว 6 รอบ โดยรอบล่าสุดจัดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ระหว่างวันที่ 9-13 มกราคม 2549 การเจรจา FTA ไทย-สหรัฐฯ นับเป็นการเจรจาการเปิดเสรีที่ครอบคลุมหลากหลายสาขา โดยมีประเด็นหลักในการเจรจากว่า 22 เรื่อง⁵ อย่างไรก็ตาม ภายหลังมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและต่อด้วยการรัฐประหารเมื่อปี 2549 ทำให้รัฐบาลไทยได้ขอชะลอการเจรจา FTA กับสหรัฐฯ ออกไปก่อน ขณะเดียวกันทางสหรัฐฯ เองก็ยังไม่ต้องการเจรจากับรัฐบาลไทยที่มาจากการรัฐประหาร แต่ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้มีการเลือกตั้งและมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม ปัญหาในการเจรจากลับตกอยู่แก่ฝ่ายสหรัฐฯ เมื่ออำนาจของฝ่ายบริหารในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศตาม Trade Promotion Authority (TPA) ได้หมดอายุไปเมื่อเดือนกรกฎาคม 2550 ประกอบกับสหรัฐฯ ได้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ (นายบารัค โอบามา) ซึ่งเพิ่งเข้ารับตำแหน่งใหม่เมื่อเดือนมกราคม 2552 ท่ามกลางปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในสหรัฐฯ และทั่วโลก จึงคาดว่า การใช้นโยบาย FTA แบบทวิภาคีของสหรัฐฯ กับประเทศต่างๆ คงไม่รับแรงเหมือนกรณีรัฐบาลของประธานาธิบดีบุช ซึ่งอาจทำให้การเจรจา FTA ไทย-สหรัฐฯ คงจะยังชะลออยู่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเจรจาต่อ

⁵ ประเด็นหลักในการเจรจา 22 เรื่อง ได้แก่ การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตร สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ระเบียบและพิธีการทางศุลกากร มาตรการสุขอนามัย อุปสรรคเทคนิคทางการค้า มาตรการเยียวยาทางการค้า การเปิดเสรีการค้าบริการ การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน การลงทุน โทรมคมนาคม การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อโดยรัฐ การแข่งขันทางการค้า แรงงาน สิ่งแวดล้อม ความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างขีดความสามารถทางการค้า เรื่องกฎหมาย และบททั่วไป

สำหรับการเจรจาในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดเสรีบริการด้านการเงินนั้น ประเทศไทย จะให้กระทรวงการคลังมีบทบาทเป็นแกนหลักในการเจรจา โดยได้มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจ การคลัง (สศค.) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในการเจรจากลุ่มย่อยเพื่อกร่างบทบริการด้าน การเงิน (Chapter on Financial Services) โดยมีผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และกรมการประกันภัย เข้าร่วมเป็นคณะ เสรจา นอกจากนี้ ยังมีผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเงิน เช่น สมาคมธนาคารไทย เป็นต้น เป็นที่ปรึกษาระหว่างการเจรจาแต่ละครั้ง ที่ผ่านมา ทั้งนี้ การเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐฯ บทบริการด้านการเงินได้ดำเนินการมาแล้ว 6 รอบ ครอบคลุมประเด็นการเจรจาทั้งด้านตัวบทและ การเข้าสู่ตลาด โดยคงยังระหว่างการชะลอการเจรจาอย่างไม่มีกำหนด

3.6) ไทย-เอฟต้า

ความตกลงการค้าเสรีไทย-สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (Europe Free Trade Association: EFTA)⁶ เป็นผลมาจากการหารือระหว่างนายกรัฐมนตรีของไทยกับประธานาธิบดี สวิสเซอร์แลนด์ เมื่อเดือนมีนาคม 2547 ซึ่งต่อมา คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ได้มีมติมอบหมายให้ผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (นายเกริกไกร จิระแพทย์) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะเจรจาฯ และให้กระทรวงพาณิชย์โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเป็น ฝ่ายเลขานุการ โดยคณะเจรจาของไทยและสมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรปได้จัดการหารืออย่างไม่เป็น ทางการระหว่างกัน เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2548 ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับ กรอบ แนวทาง และกำหนดการของการเจรจา โดยทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันว่า ความตกลงฯ ควร ครอบคลุมเรื่องการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน และความร่วมมือต่างๆ ระหว่างกัน (Comprehensive) โดยการเจรจาควรยึดหลักความยืดหยุ่น (flexibility) เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับ ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (Mutual Benefit) และความตกลงฯ ควรสอดคล้องกับหลักการขององค์การ การค้าโลก โดยทั้งสองฝ่ายกำหนดที่จะสรุปผลเจรจาภายใน 1 ปี ทั้งนี้ ในส่วนของการเจรจาภาคบริการ ด้านการเงินจะอยู่ภายใต้การเจรจาการค้าภาคบริการ โดยมีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเป็นหัวหน้า คณะ และมีผู้แทนจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมเป็นคณะเจรจาใน

⁶ สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (European Free Trade Association: EFTA) ประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเทศ ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ ลิกเตนสไตน์ ไอร์แลนด์ และนอร์เวย์

ส่วนของภาคบริการด้านการเงิน โดยทั้งสองฝ่ายได้มีการเจรจาอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกันยายน 2548 โดยได้มีการเจรจาแล้ว 2 รอบ รอบแรกระหว่างวันที่ 10 -15 ตุลาคม 2548 ณ จังหวัดภูเก็ต และรอบที่สอง ระหว่างวันที่ 16 – 20 มกราคม 2549 ณ จังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม การเจรจาได้หยุดชะงักลงตั้งแต่ปี 2549 ด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกับกรณีของไทย-สหรัฐฯ กล่าวคือ ฝ่ายไทยได้ขอชะลอการเจรจา ในขณะที่ฝ่ายเอฟต้าเองไม่พร้อมในการเจรจากับรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารในสมัยนั้น แม้กระทั่งที่ไทยมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแล้ว แต่การเจรจาไทย-เอฟต้ายังจำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมทั้งในเชิงนโยบายและตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ภาคผนวก ฉ.

การประมวลผลการตอบแบบสอบถาม

แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ

หน้า 1-2

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี
ภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทย ภาพรวม

หน้า 3-16

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี
ภาคบริการด้านการเงินของประเทศไทย จำแนกตามประเภทธุรกิจการเงินของผู้ตอบ

หน้า 17-38

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่ระบุ	3	3.1	3.1	3.1
	ชาย	60	61.2	61.2	64.3
	หญิง	35	35.7	35.7	100.0
	Total	98	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต่ำกว่า 25 ปี	1	1.0	1.0	1.0
	26-35 ปี	19	19.4	19.4	20.4
	36-45 ปี	37	37.8	37.8	58.2
	46-59 ปี	39	39.8	39.8	98.0
	60 ปีขึ้นไป	2	2.0	2.0	100.0
	Total	98	100.0	100.0	

การศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่ระบุ	1	1.0	1.0	1.0
	ปริญญาตรี	17	17.3	17.3	18.4
	ปริญญาโท	77	78.6	78.6	96.9
	ปริญญาเอก	3	3.1	3.1	100.0
	Total	98	100.0	100.0	

ประเภทธุรกิจการเงิน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ธนาคารพาณิชย์	13	13.3	13.4	13.4
	ธนาคารต่างประเทศ	13	13.3	13.4	26.8
	บริษัทบัตรเครดิต	4	4.1	4.1	30.9
	บริษัทหลักทรัพย์	18	18.4	18.6	49.5
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	13	13.3	13.4	62.9
	บริษัทประกันชีวิต	9	9.2	9.3	72.2
	บริษัทประกันวินาศภัย	23	23.5	23.7	95.9
	อื่นๆ	4	4.1	4.1	100.0
	Total	97	99.0	100.0	
Missing	ไม่ระบุ	1	1.0		
Total		98	100.0		

ตำแหน่งอาชีพเทียบเท่าตำแหน่งบริหารเทียบเท่า

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ผู้บริหารระดับต้น	13	13.3	13.5	13.5
	ผู้บริหารระดับกลาง	28	28.6	29.2	42.7
	ผู้บริหารระดับสูง	48	49.0	50.0	92.7
	ที่ปรึกษาบริษัท/ธุรกิจการเงิน	1	1.0	1.0	93.8
	อื่นๆ เช่น พนักงาน	5	5.1	5.2	99.0
	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่าย (DVP)	1	1.0	1.0	100.0
	Total	96	98.0	100.0	
Missing	ไม่ระบุ	2	2.0		
Total		98	100.0		

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาค
บริการด้านการเงินของประเทศไทย ภาพรวม

2.1 ระดับทวิภาคี

ประเทศ/กลุ่มประเทศ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. สาธารณรัฐประชาชนจีน	30.6	44.9	15.3	5.1	0	4.1
2. ญี่ปุ่น	28.6	45.9	12.2	8.2	1.0	4.1
3. เกาหลีใต้	19.4	45.9	22.4	6.1	1.0	5.1
4. อินเดีย	15.3	44.9	25.5	7.1	1.0	6.1
5. บารห์เรน	8.2	27.6	48.0	8.2	1.0	7.1
6. ออสเตรเลีย	19.4	37.8	20.4	13.3	2.0	7.1
7. นิวซีแลนด์	15.3	37.8	23.5	13.3	2.0	8.2
8. สหรัฐอเมริกา	15.3	34.7	18.4	19.4	8.2	4.1
9. ซิลี	5.1	23.5	53.1	11.2	2.0	5.1
10. เปรู	5.1	22.4	55.1	10.2	2.0	5.1
11. กลุ่มเขตการค้าเสรียุโรป	15.3	36.7	24.5	13.3	5.1	5.1
12. สหภาพยุโรป	17.3	39.8	16.3	14.3	6.1	6.1
13. อื่นๆ เช่น เวียดนาม, ไต้หวัน, ทุกประเทศ โดยมีเงื่อนไขให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน						

2.2 ระดับพหุภาคี

กลุ่มประเทศ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. ภายในอาเซียน	48.0	42.9	5.1	0	1.0	3.1
2. อาเซียนกับสาธารณรัฐประชาชนจีน	36.7	46.9	10.2	3.1	0	3.1
3. อาเซียนกับเกาหลีใต้	19.4	49.0	20.4	7.1	0	4.1
4. อาเซียนกับอินเดีย	14.3	51.0	23.5	7.1	0	4.1
5. อาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	17.3	42.9	23.5	10.2	0	6.1
6. อาเซียนกับสหภาพยุโรป	20.4	39.8	20.4	14.3	0	5.1
7. อาเซียนกับกลุ่มสมาคมร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย	15.3	36.7	33.7	9.2	0	5.1
8. องค์การการค้าโลก	17.3	42.9	24.5	11.2	0	4.1

2.3 นอกเหนือจากประเทศที่ระบุไว้ในข้อ 2.1 และ 2.2 รัฐบาลไทยควรเจาะจงเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินกับประเทศหรือกลุ่มประเทศอื่นๆ ดังนี้

ระดับทวิภาคี

ได้แก่ ประเทศในตะวันออกกลางและเอเชียกลาง, สหรัฐอาหรับ, ฮังการี, ไต้หวัน, เยอรมนี, ประเทศในแอฟริกา, แอฟริกาใต้, Kenya, BRIC, UAE, ยูไนเต็ดเอมิเรต, บราซิล, รัสเซีย, กลุ่มประเทศรัสเซียเดิม

ระดับพหุภาคี

ได้แก่ กลุ่ม GCC และกลุ่ม CIS, กลุ่มบริษัทน้ำมันเป็นหลัก, กลุ่มประเทศอาหรับ (ตะวันออกกลาง), กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย, กลุ่มประเทศในแอฟริกา, กลุ่มประเทศอเมริกาใต้, Russia

3. ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินในแต่ละสาขารุรกิจย่อย

สาขารุรกิจย่อย ในธุรกิจการเงิน	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. ธุรกิจธนาคารพาณิชย์	20.4	48.0	11.2	18.4	1.0	1.0
2. ธุรกิจบริษัทบัตรเครดิต	14.3	42.9	19.4	20.4	3.1	0
3. ธุรกิจหลักทรัพย์	12.2	54.1	15.3	14.3	2.0	2.0
4. ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการ กองทุนรวม	13.3	48.0	19.4	15.3	2.0	2.0
5. ธุรกิจประกันชีวิต	11.2	58.2	15.3	13.3	1.0	1.0
6. ธุรกิจประกันวินาศภัย	14.3	57.1	15.3	11.2	1.0	0
7. ธุรกิจการเงินอื่นๆ เช่น factoring, consultant	0	0	0	1.0	0	0
8. financial leasing / financial advisor / wealth management / leasing / consumer credit	0	3.1	0	0	0	0
9. leasing	0	0	1.0	0	0	0
10. ธนาคารเพื่อการส่งออก การประกันทางการค้า ต่างประเทศ	1.0	0	0	0	0	0
11. สินเชื่อส่วนบุคคล	0	1.0	0	0	0	0
12. ที่ปรึกษาทางการเงินส่วนบุคคล	0	0	0	0	0	1.0
13. ที่ปรึกษาการเงิน การลงทุน	0	1.0	0	0	0	0
14. ขึ้นอยู่กับว่ากรอบการ เจรจาจะเป็นอย่างไร และ ผลได้/เสียเป็นอย่างไร	-	-	-	-	-	-

4. ความต้องการให้มีการจัดทำกรอบการเจรจา ก่อนการเจรจาจริง

ประเด็น/ องค์ประกอบของการเจรจา	ความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)
1. วัตถุประสงค์ หรือหลักการ หรือเป้าหมาย การเจรจาในภาพรวม	96 (98.0)
2. ประเด็น หรือหัวข้อการเจรจาเป็นประเด็นๆ หรือเป็นข้อๆ เฉพาะเรื่อง	76 (77.6)
3. แนวทาง หรือวิธีการ หรือกระบวนการต่างๆ เพื่อใช้ในการเจรจา	70 (71.4)
4. อื่นๆ เช่น ● ผลกระทบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคมและวัฒนธรรม ● กรอบเวลา และผลกระทบระยะสั้น/กลาง/ยาว ● ควรกำหนดกรอบเวลาของการ implement ให้ชัดเจน หากข้อตกลงบรรลุแล้วจะได้ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ● ควรจะเป็น framework ที่สามารถทำได้จริง และวัดผลได้ / ไม่ใช่ nice to have ● วิเคราะห์ให้เห็นถึงประโยชน์หรือข้อเสียเมื่อเปิดการค้าเสรีในด้านการเงิน ● ประโยชน์ต่อคู่เจรจาแต่ละประเทศ ● เงื่อนไขให้ประเทศคู่เจรจาปฏิบัติตามในขอบเขตที่จะไม่กระทบกับความมั่นคงทางการเงินของประเทศ ● ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจภายในประเทศและแนวทางการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาะหว่างกัน ● การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ● ข้อสรุปที่จะได้หรือผลเสียที่จะได้จากการเจรจา ● ตอบสนองการเปิดการค้าเสรี ● การจ้างงานในประเทศและการรักษาระดับการปล่อยสินเชื่อในประเทศ ● เงื่อนไข ● กรอบระยะเวลา ● ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบระหว่างกัน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อแต่ละฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้อง	

5. ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน

วัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา	30.6	54.1	13.3	2.0	0	0
2. เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าสู่ตลาดธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา	23.5	49.0	22.4	3.1	1.0	1.0
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคของไทยได้รับบริการด้านการเงินมากขึ้น หลากหลายขึ้น และมีคุณภาพดีขึ้น	39.8	57.1	3.1	0	0	0
4. เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภาคบริการด้านการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	31.6	58.2	9.2	0	0	1.0
5. เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลและควบคุมภาคบริการด้านการเงินของทางการไทยให้ดีขึ้น	26.5	51.0	17.3	2.0	1.0	2.0
6. อื่นๆ เช่น • เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภาคบริการด้านการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อาจทั้งดีและไม่ดี • เพื่อขยายโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศด้วย • มีการ transfer knowledge จากสถาบันการเงินที่แข็งแกร่งสู่สถาบันการเงินที่ด้อยกว่า • เพื่อเพิ่ม competitiveness ของบริษัท โดยในการหาทุนที่เท่าเทียมประเทศอื่นๆ • เพื่อให้ไทยสามารถแข่งขันในตลาดการเงินโลกได้ • กระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ • เพื่อให้สถาบันการเงินไทยมีโอกาสที่จะเรียนรู้พัฒนาการของ สง. ในด้านผลิตภัณฑ์ บริการ การบริหารความเสี่ยง เทคโนโลยีข้ามชาติในการพัฒนา สง. ไทย						

6. ความคิดเห็นต่อประเด็น หรือหัวข้อการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของ
ไทยกับประเทศคู่เจรจา ในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. ให้ธุรกิจการเงินของไทยสามารถขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในประเทศคู่เจรจาได้โดยไม่ต้องเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจในประเทศคู่เจรจานั้น ● <u>ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม</u> : ต้องใช้เวลามาก เพราะความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ บริการอาจสู้ สง.ของ ประเทศคู่เจรจายาก	7.1	43.9	22.4	20.4	3.1	3.1
2. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถทำธุรกิจขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในไทยได้โดยไม่ต้องเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจของไทย ● <u>ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม</u> : หากธปท.จะกำกับไปในทางส่งเสริมให้ สง.ไทยแข่งขันได้มากขึ้น แทนการปกป้อง	6.1	30.6	19.4	32.7	8.2	3.1
3. ให้ธุรกิจการเงินของไทยสามารถเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกในประเทศคู่เจรจาได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด	17.3	71.4	5.1	4.1	0	2.0
4. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกในไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด	14.3	65.3	6.1	10.2	1.0	3.1

6. ความคิดเห็นต่อประเด็น หรือหัวข้อการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของ
ไทยกับประเทศคู่เจรจา ในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน (ต่อ)

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
5. ให้ธุรกิจการเงินไทยสามารถถือหุ้นหรือ เป็นเจ้าของธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจา ได้ในสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน	15.3	57.1	18.4	5.1	1.0	3.1
6. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจา สามารถถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของธุรกิจการเงิน ในไทยได้มากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน	13.3	36.7	21.4	23.5	2.0	3.1
7. ให้นักธุรกิจคนต่างชาติไทยสามารถเข้า ไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงิน ของประเทศคู่เจรจาได้อย่างเสรีหรือมี อุปสรรคน้อยที่สุด	21.4	68.4	6.1	2.0	1.0	1.0
8. ให้นักธุรกิจคนต่างชาติของประเทศคู่ เจรจาสามารถเข้าไปทำงานในตำแหน่ง ต่างๆ ในธุรกิจการเงินของไทยได้อย่างเสรี หรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด	14.3	62.2	10.2	10.2	1.0	2.0

7. ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการกำหนดประเด็น หรือหัวข้อการเจรจาเพิ่มเติม

- การจัดตั้งสำนักงานระหว่างประเทศน่าจะขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกรรมซึ่งประเทศต่างๆ (รวมทั้งประเทศไทย) อาจมีข้อกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการแลกเปลี่ยน ต้องเจรจาเลือกการควบคุมการแลกเปลี่ยนด้วย
- ขั้นตอนและการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนควรมีประสิทธิภาพ และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป
- กฎหมายควบคุมความปลอดภัยจากการใช้บริการทางการเงินให้แก่ผู้ใช้บริการ (ผู้บริโภค ทั้งคู่ภาคีที่ทำความตกลง)
- การให้ความคุ้มครองผู้บริโภค ไม่ให้โดนเอาเปรียบจนเกินไป
- การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้บริโภค เช่น การให้บริการ หรือการขายทางโทรศัพท์
- การเปิดเสรีภาคการเงินอย่างน้อยที่สุดต้องมีบุคคลธรรมดา สัญชาติไทย หรือของประเทศ คู่เจรจาอยู่ในสาขานั้นๆ ด้วย (อาจเป็นตำแหน่งระดับสูง)
- ลดอุปสรรคที่เกิดจากการกีดกันทางกฎหมาย ให้เท่าเทียม และสามารถแข่งขันกันได้ด้วย ธุรกิจการเงินในประเทศนั้นๆ
- การเจรจาควรมองประเด็นเรื่องการเป็นประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา การแข่งขัน คนละ level playing field
- เมื่อเจรจากับประเทศพัฒนาแล้ว สถาบันการเงินไทยไม่มีเสถียรภาพพอที่จะแข่งขันกับ สถาบันการเงินในประเทศคู่สัญญาได้ หรือไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย
- ธปท.อาจต้องปรับมุมมอง ให้เข้ากับสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ ให้เปิดกว้าง มากกว่านี้
- ควรมีการประเมินความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจการเงินแต่ละประเภท ในประเทศว่าสามารถแข่งขันได้เท่าเทียมจริงหรือไม่ โครงสร้างพื้นฐานเพื่อรับรองให้ธุรกิจ นั้นๆ มีความสามารถในการแข่งขัน ได้มีการพัฒนาอย่างเพียงพอจริงหรือไม่ เช่น การพัฒนาเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารที่กว้างขวางมากขึ้น เป็นต้น

8. ความคิดเห็นต่อประเด็น/หัวข้อการเจรจาในส่วนของตัวบทเพื่อนำไปใช้ผูกพันหรือเป็น
พันธกรณีที่ต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ในการยกเว้นความตกลงเขตการค้าเสรีในส่วนของ
ภาคบริการด้านการเงิน

ประเด็น/หัวข้อการเจรจา	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. การประติบัติเยี่ยงคนชาติ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม : บางเรื่องอาจต้องมีความต่างเนื่องจากศักยภาพต่างกันอยู่ โดยต้องใช้เวลาในการค่อยๆ ปรับศักยภาพ	18.4	46.9	18.4	13.3	0	3.1
2. การให้บริการด้านการเงินใหม่ๆ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม : ปัญหา Loxic Asut ต้องกำกับให้ถูกจุดความเสี่ยง	9.2	44.9	20.4	22.4	2.0	1.0
3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน โดยยกเว้นไม่เปิดเผยหากเป็นข้อมูลความลับด้านการเงินส่วนบุคคลของลูกค้า ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม : เว้นแต่กรณีที่เป็นความผิดทางอาญาต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือเมื่อศาลสั่ง แต่ no name basis น่าจะเปิดเผยได้	25.5	63.3	7.1	2.0	0	2.0
4. ความโปร่งใสในการบริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ	41.8	55.1	1.0	0	0	2.0
5. การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน	39.8	53.1	5.1	0	0	2.0
6. การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม : แต่ธปท.อาจต้องปรับตัวให้ทันตลาดมากกว่านี้	32.7	50.0	10.2	2.0	1.0	4.1

9. ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับประเด็น หรือหัวข้อการเจรจาในส่วนของการร่างตัวบทเพิ่มเติม

- เศรษฐกิจไทยมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับคู่ค้าที่จะไปเจรจาด้วย หากเราเปิดเสรีทางการเงินแรกๆ ก็ดูดีเจริญเติบโตดี ธุรกิจต่างชาติมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อมาวันหนึ่งเกิดต่างชาติไม่พอใจรัฐบาลไทยถอนตัวออกจากประเทศไทย ผลกระทบมันรุนแรงมากๆ เปิดเสรีอาจเป็นไปได้แต่ควรกำหนดกรอบว่าเสรีแค่ไหน เพียงใด
- การสงวนสิทธิของภาครัฐในการยกเลิก การถอนสิทธิของธุรกิจประเทศคู่เจรจา เนื่องมาจากการเอาเปรียบหรือได้เปรียบเกินความจำเป็น

10. ความคิดเห็นต่อการกำหนดแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

แนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการในการเจรจา	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. แนวทางเปิดเสรีโดยจัดทำรายการธุรกิจที่ต้องการจะเปิดเสรี	32.7	57.1	4.1	1.0	1.0	4.1
2. แนวทางเปิดเสรีโดยจัดทำรายการธุรกิจที่ไม่ประสงค์จะเปิดเสรี	16.3	34.7	12.2	20.4	12.2	4.1

11. ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการในการเจรจาเพิ่มเติม

- ควรกำหนดให้ชัดเจน หากมีกรณีที่ยังไม่ครอบคลุมควรจะเป็นข้อสงวนสิทธิที่จะกำหนดในภายหลัง
- การเจรจน่าจะให้เป็น positive list แล้วมีการ review ทุก 3-5 ปี สำหรับเพิ่มเติม/ลดทอนรายการ
- น่าจะทำแบบ position List ซึ่งการปรับ list ไม่ยากเกินไป
- อาจวางแผนเป็น phase ว่าช่วงไหนจะเปิดขนาดไหน อย่างไร ไม่อยากให้วางแผนแบบ short term และที่สำคัญ ต้องให้มั่นใจว่า มีความต่อเนื่อง ในการดำเนินการตามแผน

12. ความคิดเห็นต่อการใช้คุณลักษณะของความพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับ ประเทศต่างๆ

การประยุกต์ใช้คุณลักษณะ ของความพอเพียง	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. ความพอประมาณ	48.0	41.8	5.1	2.0	1.0	2.0
2. ความมีเหตุผล	56.1	39.8	2.0	0	0	2.0
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	62.2	31.6	1.0	3.1	0	2.0

13. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการหรือประเด็นอื่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- กำหนดกรอบโดยคำนึงถึงคนส่วนใหญ่ของสังคม ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มคนในวงการ finance เท่านั้น

14. ความคิดเห็นต่อการใช้หลักการหรือองค์ประกอบหลักของหลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล เพื่อกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีภาค บริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

การประยุกต์ใช้หลักการ/องค์ประกอบ สำคัญของหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ตอบ
1. ความโปร่งใส ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม : บางเรื่องอาจ พิจารณาการทำประชาพิจารณ์	67.3	31.6	0	0	0	1.0
2. ความรับผิดชอบ	68.4	29.6	0	0	0	2.0
3. การมีส่วนร่วม ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม : แต่อย่าทุกเรื่อง ควรกำหนดว่าเรื่องประเภทใดควรมี ประชาพิจารณ์	58.2	39.8	2.0	0	0	0
4. การคาดคะเนหรือคาดการณ์ได้	48.0	46.9	3.1	0	0	2.0

15. ความคิดเพิ่มเติมเห็นเกี่ยวกับหลักการหรือองค์ประกอบตามหลักธรรมาภิบาลที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้

- ควรมีการกำหนดคณะอนุกรรมการที่สามารถ “ทดลอง” เปรียบเทียบกับคู่เจรจาในระดับเดียวกัน และทำการ public ให้เห็นประเด็น/ผลของการเจรจา เช่น การกำหนดกรอบจาก อนุกรรมการด้านอุตสาหกรรม, ด้านการเงิน, ด้านการค้า, ฯลฯ ก่อนเข้าร่วมเป็นกรอบใหญ่
- ควรที่จะต้องพิจารณาหลักความคุ้มค่า และหลักการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

16. ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำโครงการวิจัยนี้

- การตีความข้อตกลงในความแตกต่างของภาษาควรมีหนังสือสัญญาทั้งฉบับภาษาไทย และอังกฤษ เพื่อเป็นหลักประกันในการตีความในกรณีที่มีข้อขัดแย้งกัน อีกทั้งยังเปิด โอกาสให้ประชาชนคนไทยทุกกลุ่มสามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้ด้วย
- ควรแยกกลุ่มของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำ/ สิ่งที่ต้องทำ/ สิ่ง ที่ทำแต่ไม่มีผลกระทบ
- ต้องมีการกำหนด framework/ timeframe/ roadmap ชัดเจนและแน่นอน
- ประเทศไทยควรมีแนวการเจรจาที่ชัดเจน และพยายามวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสีย ใน สถานะที่อยู่ในธนาคารต่างประเทศเลยทำให้มองเห็นว่าเรามีแต่ต้องเปิดเสรีให้มากขึ้นตาม โลกาภิวัตน์ ดังนั้นการที่ต้องยอมโดยแลกเปลี่ยนในสิ่งที่เกิดประโยชน์ก่อนยอมดีกว่ายอม เพราะถูกบังคับให้ยอมและไม่ได้รับสิ่งอื่นกลับมา ผู้วิจัยควรหาข้อมูลว่าหากยอมในตอนนี้ เราได้อะไร แต่หากยอมในอนาคตต้องเสียอะไรมากกว่า
- หากเป็นไปได้ กรุณาเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สนใจได้มีโอกาสศึกษาข้อดีหรือข้อดีเมื่อมีการเปิด เสรีทางการค้า รวมทั้งวิเคราะห์ถึงผลกระทบด้านแรงงานไทยที่อาจรับการกระทบหรือไม่ ด้านใดบ้าง
- การเปิดการค้าด้านการเงินเสรีจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคอย่างยิ่ง การพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรในประเทศจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อเรายอมรับให้วิวัฒนาการใหม่ๆ เข้ามาในประเทศ

- 1) การเลือกประเทศคู่เจรจาควรเริ่มดูจากผู้ประกอบการของเราสามารถ benefit จากตลาดของประเทศนั้นหรือเปล่า ถ้าเรา benefit จากเขาไม่ได้ก็ไม่ควรให้เขามา
- 2) ในคณะเจรจาปกติจะมีแต่ข้าราชการ ควรมีตัวแทนของฝ่ายธุรกิจในระดับด้วย เพราะจะมีความเข้าใจลึก และช่วยคณะเจรจาได้ไม่เสียเปรียบ
- ก่อนการเจรจาการค้าใดๆ ขอให้ภาครัฐช่วยศึกษาประเมินผลกระทบต่ออุตสาหกรรมนั้นๆ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการทราบเพื่อเตรียมความพร้อมแต่เนิ่นๆ ปัจจุบันนี้ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่เน้นทำตลาดในประเทศเท่านั้น ขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทประกันของไทยยังจำกัดอยู่มาก ขนาดทุกวันนี้ คปภ. ควบคุมดูแลอยู่ยังไม่เปิดเสรีต่างชาติก็เข้ามาทำธุรกิจทางอ้อมอยู่แล้ว ถ้าเปิดเสรีเต็มที่จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจของคนไทยมาก ผู้ประกอบการไม่กลัวการแข่งขัน แต่ขอให้รัฐช่วยดูแลให้การแข่งขันนั้นเป็นธรรมและเสมอภาค ไม่ใช่ให้นักมวยไทยตัวเล็กวิ่งไล่ไปชกกับนักชกเฮฟวี่เวท

อะไรที่ต่างชาติได้ประโยชน์ เขาก็พยายามกดดันรัฐบาลไทยให้เปิดเสรี อะไรที่ต่างชาติเสียประโยชน์ เขาก็ปิดตาทำไม่รู้ไม่ชี้ ลองให้ญี่ปุ่น/USA/ยุโรป เปิดตลาดเกษตรเสรีดูบ้าง ทางออกที่ประนีประนอมคืออาจเปิดเป็นขั้นๆ ไม่ใช่เปิดเสรีทุกอย่างในเวลาเดียวจะปรับตัวไม่ทัน

การเปิดเสรีภาคการเงินเป็นเรื่องที่ sensitive ต่อเศรษฐกิจไทยมากเปรียบเสมือนการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น/USA/ยุโรป เพราะเศรษฐกิจไทยมีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว

และปัจจุบันนี้ถึงยังไม่เปิดเสรี ต่างชาติก็แอบเข้ามา (ทางอ้อม) ทำธุรกิจทางการเงินอยู่แล้ว แต่มีข้อจำกัดที่ทำให้เขาไม่อาจขยายตัวได้เต็มที่ ซึ่งผลดีคือทำให้เขาต้อง join กับบริษัทไทยในการทำธุรกิจการเงินในไทยซึ่งจะเกิด technology transfer

การเปิดเสรีทางการเงินควรทำควบคู่ไปกับมาตรการทางการเงินอื่นๆ ด้วย หรือใช้มาตรการควบคุมทางอ้อม เช่น บังคับว่าถ้าต้องการเปิดสาขาใน กทม. 1 แห่ง ต้องเปิดสาขาในต่างจังหวัด 4 แห่ง สาขาแต่ละสาขาคงต้องมีคนไทยไม่ต่ำกว่า 100 คน หรือมีเงินลงทุนสาขาละไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท จะช่วยกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ช่วยการจ้างงาน อย่างนี้จึงจะมีประโยชน์ต่อประเทศมากขึ้น

สรุป สนับสนุนการเปิดการค้าเสรี แต่ขอให้ภาครัฐศึกษาประเมินผลกระทบต่อสนับสนุนให้บริษัทไทยปรับตัวให้พร้อมก่อน และใช้กลยุทธ์ในการเจรจา ย่อยยอมเสียเปรียบเขา ใช้การเจรจาการค้าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาภูมิภาค

- อยากให้นำเสนอข้อมูลข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่เกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงิน และความคืบหน้าของการดำเนินงานผ่านทาง website ของหน่วยงาน
- การเจรจาให้คำนึงถึงการอยู่รอดของผู้ประกอบการในประเทศเป็นหลัก
- การเปิดเสรีภาคการเงินเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน การเจรจาที่ภาคีหรือพหุภาคีส่วนใหญ่จะเป็นข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุน ยังไม่มีการเจรจาการเปิดเสรีทางการเงิน เนื่องจาก
 - 1) มีความแตกต่างของระดับการพัฒนามาก
 - 2) ยังขาดมาตรการรองรับอย่างเป็นขั้นตอน
 - 3) ความพร้อมของภาคเอกชน ซึ่งจะต้องเป็นผู้เล่นในตลาดเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน

ดังนั้น ก่อนที่จะเจรจาเพื่อเปิดเสรีทางการเงิน ประเทศไทยควรปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันในภาคการผลิต เพื่อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ยั่งยืนก่อนดำเนินการเปิดเสรีทางการเงิน เพื่อมิให้เกิดวิกฤตเช่น ปี 2540
- เราสนับสนุนแนวทางการเปิดเสรีทางการเงิน แต่ทางภาครัฐควรมีระยะเวลาปรับตัวให้แก่ธุรกิจแน่นอนและชัดเจน เพื่อให้ธุรกิจมีความพร้อมที่เพียงพอ โดยทางเรามองว่าเงื่อนไขดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับทางภาครัฐควรมีการร่างกฎหมายควบคุมหรือรองรับผลกระทบจากโครงสร้างตลาดจากการเปิดเสรีด้วย เช่น กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านตลาดผูกขาด เป็นต้น
- ในส่วนตัวไม่สั่นไหวในเรื่องนี้มากนัก แต่โดยหลักการอยากให้ตระหนักว่า ไทยกับประเทศพัฒนาแล้วการเปิดเสรีเท่าๆ กันเราจะเสียเปรียบ ควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ
- การเปิดเสรีควรเน้นเฉพาะเรื่อง que ประเทศไทยยังไม่สามารถทำได้ในเร็ววัน และควรเป็นธุรกรรมที่สามารถคาดคะเนความเสี่ยงได้ชัดเจน และง่ายต่อการเข้าใจเพื่อปกป้องผู้บริโภคที่มีความรู้จำกัด
- ขอเสนอให้มีการกำหนดเงินทุน หรือทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของธุรกิจบริการด้านการเงิน เพื่อให้สามารถมีเงินเพียงพอที่จะชำระหนี้สินผู้บริโภคของไทย หากเกิดวิกฤตการเงินหรือสถาบันการเงินดังกล่าวบริหารงานผิดพลาด
- ในรายละเอียดหลายๆ ด้าน ประเทศไทยอาจยังไม่พร้อมที่จะเปิดเสรีทางการเงินทั้งหมด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาค
บริการด้านการเงินของประเทศไทย จำแนกตามประเภทธุรกิจการเงินของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

2.1 ระดับทวิภาคี

% within ประเภท

		สาธารณรัฐประชาชนจีน				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	46.2%	30.8%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	16.7%	25.0%	50.0%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		50.0%	25.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์			55.6%	44.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	15.4%	23.1%	30.8%	30.8%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	12.5%	12.5%	50.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		4.8%	76.2%	19.0%	100.0%
	อื่นๆ			25.0%	75.0%	100.0%
Total		5.4%	16.1%	46.2%	32.3%	100.0%

% within ประเภท

		ญี่ปุ่น					Total
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	23.1%	46.2%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		7.7%	15.4%	23.1%	53.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	50.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์			11.8%	41.2%	47.1%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		15.4%	30.8%	15.4%	38.5%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%		62.5%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	4.8%		76.2%	14.3%	100.0%
	อื่นๆ				75.0%	25.0%	100.0%
Total		1.1%	8.6%	12.9%	47.3%	30.1%	100.0%

% within ประเภท

		เกาหลีใต้					Total
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		7.7%	61.5%	23.1%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		8.3%	25.0%	33.3%	33.3%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%	5.9%	47.1%	41.2%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		7.7%	46.2%	23.1%	23.1%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		12.5%	12.5%	62.5%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	4.8%	4.8%	76.2%	9.5%	100.0%
	อื่นๆ				75.0%	25.0%	100.0%
Total		1.1%	6.5%	23.9%	47.8%	20.7%	100.0%

% within ประเภท

		อินเดีย					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		8.3%	41.7%	50.0%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		16.7%	16.7%	25.0%	41.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%	23.5%	47.1%	23.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		7.7%	38.5%	30.8%	23.1%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		12.5%	25.0%	62.5%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	4.8%	23.8%	57.1%	9.5%	100.0%
	อื่นๆ				75.0%	25.0%	100.0%
Total		1.1%	7.7%	27.5%	47.3%	16.5%	100.0%

% within ประเภท

		บาห์เรน					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	53.8%	30.8%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		16.7%	41.7%	33.3%	8.3%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			100.0%			100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์			64.7%	17.6%	17.6%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		7.7%	53.8%	23.1%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		12.5%	37.5%	50.0%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%	42.9%	38.1%	4.8%	100.0%
	อื่นๆ				50.0%	50.0%	100.0%
Total		1.1%	8.9%	51.1%	30.0%	8.9%	100.0%

% within ประเภท

		ออสเตรเลีย					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		23.1%	38.5%	15.4%	23.1%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		16.7%	16.7%	41.7%	25.0%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			75.0%	25.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%	17.6%	47.1%	29.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	8.3%	25.0%	41.7%		25.0%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%	12.5%	62.5%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%		71.4%	14.3%	100.0%
	อื่นๆ			33.3%	33.3%	33.3%	100.0%
Total		2.2%	14.4%	22.2%	41.1%	20.0%	100.0%

% within ประเภท

		นิวซีแลนด์					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		23.1%	30.8%	23.1%	23.1%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		27.3%	18.2%	27.3%	27.3%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			75.0%	25.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%	35.3%	41.2%	17.6%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	8.3%	16.7%	50.0%		25.0%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%	12.5%	62.5%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%		76.2%	9.5%	100.0%
	อื่นๆ			33.3%	66.7%		100.0%
Total		2.2%	14.6%	25.8%	41.6%	15.7%	100.0%

% within ประเภท

		สหรัฐอเมริกา					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	15.4%	30.8%	30.8%	7.7%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	16.7%	8.3%	8.3%	33.3%	33.3%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		23.5%	23.5%	23.5%	29.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	16.7%	25.0%	33.3%	8.3%	16.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	11.1%	33.3%	22.2%	33.3%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.5%	13.6%	9.1%	63.6%	9.1%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%		75.0%		100.0%
Total		8.6%	20.4%	19.4%	35.5%	16.1%	100.0%

% within ประเภท

		ชิลี					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	46.2%	38.5%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	8.3%	41.7%	25.0%	16.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			100.0%			100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%	64.7%	17.6%	11.8%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		23.1%	61.5%	15.4%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%	62.5%	12.5%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%	47.6%	33.3%	4.8%	100.0%
	อื่นๆ			75.0%	25.0%		100.0%
Total		2.2%	12.0%	56.5%	23.9%	5.4%	100.0%

% within ประเภท

		แปรรูป					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	53.8%	30.8%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	8.3%	41.7%	25.0%	16.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			100.0%			100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์			70.6%	17.6%	11.8%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		23.1%	61.5%	15.4%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%	62.5%	12.5%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%	47.6%	33.3%	4.8%	100.0%
	อื่นๆ			75.0%	25.0%		100.0%
Total		2.2%	10.9%	58.7%	22.8%	5.4%	100.0%

% within ประเภท

		กลุ่มเขตการค้าเสรียุโรป					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		30.8%	30.8%	23.1%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	16.7%	16.7%	41.7%	16.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต				100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%	29.4%	41.2%	23.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	15.4%	23.1%	38.5%	7.7%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	12.5%	12.5%	37.5%	25.0%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%	19.0%	52.4%	14.3%	100.0%
	อื่นๆ			25.0%	50.0%	25.0%	100.0%
Total		5.4%	14.1%	26.1%	38.0%	16.3%	100.0%

% within ประเภท

		สหภาพยุโรป					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	23.1%	15.4%	38.5%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	16.7%	16.7%	33.3%	25.0%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต				100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		6.3%	25.0%	37.5%	31.3%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	15.4%	23.1%	30.8%	7.7%	23.1%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	12.5%	25.0%	12.5%	37.5%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.8%	9.5%	14.3%	57.1%	14.3%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%		75.0%		100.0%
Total		6.6%	15.4%	17.6%	41.8%	18.7%	100.0%

2.2 ระดับพหุภาคี

% within ประเภท

	ภายในอาเซียน				Total
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์		7.7%	61.5%	30.8%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ			38.5%	61.5%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต			75.0%	25.0%	100.0%
บริษัทหลักทรัพย์			35.3%	64.7%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม		23.1%	38.5%	38.5%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต		12.5%	37.5%	50.0%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย			45.5%	54.5%	100.0%
อื่นๆ	25.0%		25.0%	50.0%	100.0%
Total	1.1%	5.3%	43.6%	50.0%	100.0%

% within ประเภท

	อาเซียนกับสาธารณรัฐประชาชนจีน				Total
	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	7.7%	15.4%	53.8%	23.1%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ		8.3%	41.7%	50.0%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต			75.0%	25.0%	100.0%
บริษัทหลักทรัพย์			44.4%	55.6%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม		38.5%	23.1%	38.5%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	12.5%	12.5%	37.5%	37.5%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย		4.5%	68.2%	27.3%	100.0%
อื่นๆ	25.0%		50.0%	25.0%	100.0%
Total	3.2%	10.6%	48.9%	37.2%	100.0%

% within ประเภท

	อาเซียนกับเกาหลีใต้				Total
	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	7.7%	46.2%	38.5%	7.7%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	16.7%	16.7%	33.3%	33.3%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต		25.0%	75.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	11.8%	47.1%	35.3%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม		46.2%	23.1%	30.8%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต		25.0%	62.5%	12.5%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	9.1%	4.5%	72.7%	13.6%	100.0%
อื่นๆ	25.0%		75.0%		100.0%
Total	7.5%	21.5%	50.5%	20.4%	100.0%

% within ประเภท

	อาเซียนกับอินเดีย				Total
	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	7.7%	38.5%	53.8%		100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	16.7%	41.7%	33.3%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต		25.0%	75.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	29.4%	52.9%	11.8%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม		46.2%	15.4%	38.5%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	12.5%	25.0%	62.5%		100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	9.1%	9.1%	68.2%	13.6%	100.0%
อื่นๆ	25.0%		75.0%		100.0%
Total	7.5%	24.7%	52.7%	15.1%	100.0%

% within ประเภท

	อาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์				Total
	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	7.7%	15.4%	61.5%	15.4%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	25.0%	33.3%	33.3%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต		50.0%	50.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	17.6%	58.8%	17.6%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม	16.7%	50.0%	8.3%	25.0%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	12.5%	50.0%	37.5%		100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	14.3%	9.5%	52.4%	23.8%	100.0%
อื่นๆ	25.0%	25.0%	50.0%		100.0%
Total	11.0%	25.3%	45.1%	18.7%	100.0%

% within ประเภท

	อาเซียนกับสหภาพยุโรป				Total
	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	15.4%	23.1%	46.2%	15.4%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	16.7%	8.3%	33.3%	41.7%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต		25.0%	75.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	23.5%	47.1%	23.5%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม	23.1%	38.5%	15.4%	23.1%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	25.0%	37.5%	25.0%	12.5%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	14.3%	14.3%	52.4%	19.0%	100.0%
อื่นๆ	25.0%		50.0%	25.0%	100.0%
Total	15.2%	21.7%	41.3%	21.7%	100.0%

% within ประเภท

		อาเซียนกับกลุ่มสภาพความ ร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	30.8%	23.1%	30.8%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	25.0%	33.3%	33.3%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		75.0%	25.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	29.4%	47.1%	17.6%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		53.8%	23.1%	23.1%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	14.3%	28.6%	47.6%	9.5%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%	50.0%	25.0%	100.0%
Total		9.8%	34.8%	39.1%	16.3%	100.0%

% within ประเภท

		องค์การการค้าโลก				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	15.4%	69.2%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		33.3%	33.3%	33.3%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	11.8%	23.5%	35.3%	29.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	23.1%	46.2%	15.4%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	12.5%	50.0%	25.0%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	18.2%	9.1%	59.1%	13.6%	100.0%
	อื่นๆ			75.0%	25.0%	100.0%
Total		11.8%	25.8%	44.1%	18.3%	100.0%

3. ความคิดเห็นต่อการเปิดเสรีภาคบริการด้านการเงินในแต่ละสาขาธุรกิจย่อย

% within ประเภท

		1. ธุรกิจธนาคารพาณิชย์					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	30.8%	15.4%	38.5%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		7.7%	15.4%	23.1%	53.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		25.0%		50.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		17.6%	11.8%	47.1%	23.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		30.8%		53.8%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		33.3%	22.2%	22.2%	22.2%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		4.3%	13.0%	69.6%	13.0%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%		75.0%		100.0%
Total		1.0%	18.8%	11.5%	47.9%	20.8%	100.0%

% within ประเภท

		2. ธุรกิจบริษัทบัตรเครดิต					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	46.2%	15.4%	30.8%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	15.4%	7.7%	7.7%	46.2%	23.1%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		25.0%		50.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		16.7%	16.7%	33.3%	33.3%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			46.2%	38.5%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		22.2%	11.1%	55.6%	11.1%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		30.4%	26.1%	39.1%	4.3%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%		100.0%
Total		3.1%	20.6%	19.6%	42.3%	14.4%	100.0%

% within ประเภท

		3. ธุรกิจหลักทรัพย์					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		7.7%	23.1%	61.5%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	7.7%	7.7%	7.7%	46.2%	30.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		50.0%		50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		35.3%	5.9%	23.5%	35.3%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	7.7%	7.7%	38.5%	46.2%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		11.1%	33.3%	55.6%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		9.1%	4.5%	81.8%	4.5%	100.0%
	อื่นๆ			25.0%	75.0%		100.0%
Total		2.1%	14.7%	15.8%	54.7%	12.6%	100.0%

% within ประเภท

		4. ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	7.7%	30.8%	46.2%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		23.1%	15.4%	38.5%	23.1%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		25.0%		75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		23.5%	17.6%	29.4%	29.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	7.7%	23.1%	23.1%	38.5%	7.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%	37.5%	37.5%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		4.3%	17.4%	65.2%	13.0%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%		100.0%
Total		2.1%	15.8%	20.0%	48.4%	13.7%	100.0%

% within ประเภท

		5. ธุรกิจประกันชีวิต					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	7.7%	23.1%	53.8%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		15.4%	7.7%	53.8%	23.1%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		25.0%	25.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%		70.6%	23.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			38.5%	61.5%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		33.3%	22.2%	44.4%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		21.7%	13.0%	56.5%	8.7%	100.0%
	อื่นๆ				75.0%	25.0%	100.0%
Total		1.0%	13.5%	15.6%	58.3%	11.5%	100.0%

% within ประเภท

		6. ธุรกิจประกันวินาศภัย					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		7.7%	38.5%	46.2%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		7.7%	7.7%	61.5%	23.1%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		25.0%		75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.9%		64.7%	29.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			30.8%	61.5%	7.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		33.3%	33.3%	33.3%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	17.4%	8.7%	56.5%	13.0%	100.0%
	อื่นๆ				75.0%	25.0%	100.0%
Total		1.0%	11.5%	15.6%	57.3%	14.6%	100.0%

4. ความต้องการให้มีการจัดทำกรอบการเจรจา ก่อนการเจรจาจริง

% within ประเภท

	1. วัตถุประสงค์ หรือหลักการ หรือเป้าหมาย การเจรจาในภาพรวม		Total
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์		100.0%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ		100.0%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต		100.0%	100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.6%	94.4%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม		100.0%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต		100.0%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	95.7%	100.0%
อื่นๆ		100.0%	100.0%
Total	2.1%	97.9%	100.0%

% within ประเภท

	2. ประเด็น หรือหัวข้อการเจรจาเป็นประเด็นๆ หรือเป็นข้อๆ เฉพาะเรื่อง		Total
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	23.1%	76.9%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	23.1%	76.9%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต	25.0%	75.0%	100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	27.8%	72.2%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม	7.7%	92.3%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	11.1%	88.9%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	30.4%	69.6%	100.0%
อื่นๆ		100.0%	100.0%
Total	21.6%	78.4%	100.0%

% within ประเภท

	3. แนวทาง หรือวิธีการ หรือกระบวนการต่างๆ เพื่อใช้ในการเจรจา		Total
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	15.4%	84.6%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	30.8%	69.2%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต	25.0%	75.0%	100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	50.0%	50.0%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม	23.1%	76.9%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	11.1%	88.9%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	30.4%	69.6%	100.0%
อื่นๆ	25.0%	75.0%	100.0%
Total	28.9%	71.1%	100.0%

% within ประเภท

	4. อื่นๆ		Total
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	53.8%	46.2%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	76.9%	23.1%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต	100.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	88.9%	11.1%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม	100.0%		100.0%
บริษัทประกันชีวิต	66.7%	33.3%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	91.3%	8.7%	100.0%
อื่นๆ	75.0%	25.0%	100.0%
Total	82.5%	17.5%	100.0%

5. ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ หลักการ หรือเป้าหมายของการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของไทยในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน

% within ประเภท

	เพื่อลดอุปสรรคหรือข้อกีดกันทางธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา				Total
	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	7.7%	15.4%	46.2%	30.8%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ			30.8%	69.2%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต		25.0%	75.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์		11.1%	55.6%	33.3%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม		30.8%	53.8%	15.4%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต		22.2%	55.6%	22.2%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	8.7%	65.2%	21.7%	100.0%
อื่นๆ			50.0%	50.0%	100.0%
Total	2.1%	13.4%	53.6%	30.9%	100.0%

% within ประเภท

	เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าสู่ตลาดธุรกิจบริการด้านการเงินในประเทศคู่เจรจา					Total
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์		7.7%	23.1%	38.5%	30.8%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ				53.8%	46.2%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต				100.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.6%	5.6%	33.3%	44.4%	11.1%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม			23.1%	46.2%	30.8%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต			62.5%	37.5%		100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย		4.3%	17.4%	56.5%	21.7%	100.0%
อื่นๆ				50.0%	50.0%	100.0%
Total	1.0%	3.1%	21.9%	50.0%	24.0%	100.0%

% within ประเภท

		3.เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคของไทยได้รับบริการด้านการเงินมากขึ้น หลากหลายขึ้น และมีคุณภาพดีขึ้น			Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		69.2%	30.8%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	15.4%	15.4%	69.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		61.1%	38.9%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	7.7%	46.2%	46.2%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		88.9%	11.1%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		65.2%	34.8%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%	75.0%	100.0%
Total		3.1%	57.7%	39.2%	100.0%

% within ประเภท

		เพื่อพัฒนาการแข่งขันภาคบริการด้านการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น			Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	69.2%	23.1%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	15.4%	23.1%	61.5%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	11.1%	61.1%	27.8%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	15.4%	46.2%	38.5%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	12.5%	75.0%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	69.6%	26.1%	100.0%
	อื่นๆ		50.0%	50.0%	100.0%
Total		9.4%	59.4%	31.3%	100.0%

% within ประเภท

		5.เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแล และควบคุมภาคบริการด้านการเงินของทางการไทยให้ดีขึ้น					Total
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%		15.4%	61.5%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ			15.4%	23.1%	61.5%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		5.6%	27.8%	44.4%	22.2%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม				61.5%	38.5%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต			12.5%	75.0%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		4.3%	13.0%	60.9%	21.7%	100.0%
	อื่นๆ			66.7%	33.3%		100.0%
Total		1.1%	2.1%	17.9%	52.6%	26.3%	100.0%

6. ความคิดเห็นต่อประเด็น หรือหัวข้อการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีของ
ไทยกับประเทศคู่เจรจา ในส่วนของภาคบริการด้านการเงิน

% within ประเภท

		1. ให้ธุรกิจการเงินของไทยสามารถขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในประเทศคู่เจรจาได้โดยไม่ต้องเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจในประเทศคู่เจรจานั้น					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	7.7%	30.8%	53.8%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		23.1%	38.5%	30.8%	7.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		50.0%		50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	23.5%	35.3%	29.4%	5.9%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		7.7%	30.8%	46.2%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		50.0%	12.5%	25.0%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	21.7%	8.7%	56.5%	8.7%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%		100.0%
Total		3.2%	21.3%	23.4%	44.7%	7.4%	100.0%

% within ประเภท

		2. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถทำธุรกิจขายบริการด้านการเงินให้แก่ลูกค้าในไทยได้โดยไม่ต้องเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจในประเทศไทย					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	15.4%	30.8%	15.4%	30.8%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		30.8%	23.1%	38.5%	7.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		75.0%		25.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	11.8%	29.4%	35.3%	17.6%	5.9%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	15.4%	30.8%	15.4%	30.8%	7.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		50.0%		37.5%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	8.7%	34.8%	21.7%	30.4%	4.3%	100.0%
	อื่นๆ			33.3%	66.7%		100.0%
Total		8.5%	34.0%	20.2%	30.9%	6.4%	100.0%

% within ประเภท

		3. ให้ธุรกิจการเงินของไทยสามารถเข้าไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกในประเทศคู่เจรจาได้อย่างเสรี หรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	15.4%	7.7%	61.5%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		15.4%	38.5%	46.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.6%	5.6%	72.2%	16.7%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			84.6%	15.4%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	12.5%		62.5%	25.0%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		4.3%	87.0%	8.7%	100.0%
	อื่นๆ			100.0%		100.0%
Total		4.2%	5.3%	72.6%	17.9%	100.0%

% within ประเภท

		4. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถเข้ามาลงทุนจัดตั้งสำนักงานธุรกิจ/สาขา หรือบริษัทลูกในไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		23.1%	7.7%	53.8%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		7.7%	7.7%	53.8%	30.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต				75.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		11.8%	11.8%	52.9%	23.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		15.4%		76.9%	7.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		25.0%		75.0%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%		8.7%	82.6%	4.3%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%		100.0%
Total		1.1%	10.6%	6.4%	68.1%	13.8%	100.0%

% within ประเภท

		5. ให้ธุรกิจการเงินไทยสามารถถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของของธุรกิจการเงินในประเทศคู่เจรจาได้ในสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	30.8%	38.5%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	7.7%	7.7%	7.7%	38.5%	38.5%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์			35.3%	41.2%	23.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			15.4%	76.9%	7.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต			11.1%	88.9%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		8.7%	13.0%	69.6%	8.7%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%		100.0%
Total		1.1%	5.3%	19.1%	59.6%	14.9%	100.0%

% within ประเภท

		6. ให้ธุรกิจการเงินของประเทศคู่เจรจาสามารถถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของของธุรกิจการเงินในไทยได้มากกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		30.8%	30.8%	23.1%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	7.7%	15.4%		46.2%	30.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		25.0%	25.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		25.0%	25.0%	12.5%	37.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		7.7%	46.2%	46.2%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		37.5%	12.5%	50.0%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	26.1%	17.4%	47.8%	4.3%	100.0%
	อื่นๆ		50.0%	25.0%	25.0%		100.0%
Total		2.1%	24.5%	22.3%	37.2%	13.8%	100.0%

% within ประเภท

		7. ให้นักอุตสาหกรรมดาสนัญชาติไทยสามารถเข้าไปทำงานในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของประเทศคู่แข่งได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด					Total
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		7.7%	15.4%	61.5%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	7.7%			46.2%	46.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์				64.7%	35.3%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		7.7%	15.4%	53.8%	23.1%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต				88.9%	11.1%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย			4.3%	87.0%	8.7%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%		100.0%
Total		1.0%	2.1%	6.3%	69.8%	20.8%	100.0%

% within ประเภท

		8. ให้นักอุตสาหกรรมดาสนัญชาติของประเทศคู่แข่งสามารถเข้าไปทำงาน ในตำแหน่งต่างๆ ในธุรกิจการเงินของไทยได้อย่างเสรีหรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด					Total
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	15.4%	53.8%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	7.7%	15.4%		46.2%	30.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์			18.8%	43.8%	37.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		15.4%	15.4%	61.5%	7.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		11.1%	11.1%	77.8%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		8.7%	4.3%	82.6%	4.3%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%		75.0%		100.0%
Total		1.1%	10.5%	10.5%	63.2%	14.7%	100.0%

8. ความคิดเห็นต่อประเด็น/หัวข้อการเจรจาในส่วนของตัวบทเพื่อนำไปใช้ผูกพันหรือเป็น
พันธกรณีที่ต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ในการยกเว้นความตกลงเขตการค้าเสรีในส่วนของ
ภาคบริการด้านการเงิน

% within ประเภท

		1. การประติบัติเคียงคนชาติ				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	23.1%	15.4%	53.8%	7.7%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		15.4%	38.5%	46.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	18.8%	37.5%	18.8%	25.0%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	15.4%	15.4%	46.2%	23.1%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	25.0%	12.5%	50.0%	12.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	13.0%	13.0%	60.9%	13.0%	100.0%
	อื่นๆ			100.0%		100.0%
Total		13.8%	19.1%	47.9%	19.1%	100.0%

% within ประเภท

		2. การให้บริการด้านการเงินใหม่ๆ					Total
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	38.5%	30.8%	23.1%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		7.7%		84.6%	7.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			50.0%	50.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	29.4%	11.8%	23.5%	29.4%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		23.1%	30.8%	46.2%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		22.2%	22.2%	55.6%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		21.7%	21.7%	47.8%	8.7%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%	25.0%	25.0%	25.0%	100.0%
Total		2.1%	22.9%	20.8%	44.8%	9.4%	100.0%

% within ประเภท

		3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจทางการเงิน โดยยกเว้นไม่เปิดเผยหากเป็นข้อมูลความลับด้านการเงินส่วนบุคคลของลูกค้า				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		15.4%	69.2%	15.4%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		7.7%	53.8%	38.5%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	11.8%	47.1%	35.3%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			61.5%	38.5%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต			62.5%	37.5%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	8.7%	73.9%	13.0%	100.0%
	อื่นๆ			75.0%	25.0%	100.0%
Total		2.1%	7.4%	64.2%	26.3%	100.0%

% within ประเภท

		4. ความโปร่งใสในการบริหารงานด้านกำกับดูแลของทางการ			Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		50.0%	50.0%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		30.8%	69.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	52.9%	41.2%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		38.5%	61.5%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		66.7%	33.3%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		73.9%	26.1%	100.0%
	อื่นๆ		50.0%	50.0%	100.0%
Total		1.1%	55.8%	43.2%	100.0%

% within ประเภท

		5. การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน				Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	9	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	15.4%	76.9%		100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		61.5%	30.8%	7.7%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		100.0%			100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	16.7%	50.0%	33.3%		100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		38.5%	61.5%		100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		75.0%	25.0%		100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	73.9%	21.7%		100.0%
	อื่นๆ		25.0%	75.0%		100.0%
Total		5.2%	54.2%	39.6%	1.0%	100.0%

% within ประเภท

		6. การสงวนสิทธิของภาครัฐในการออกมาตรการใดๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์			7.7%	23.1%	69.2%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ			15.4%	61.5%	23.1%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	75.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	6.7%		13.3%	40.0%	40.0%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			8.3%	50.0%	41.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		22.2%	11.1%	55.6%	11.1%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย			8.7%	69.6%	21.7%	100.0%
	อื่นๆ				50.0%	50.0%	100.0%
Total		1.1%	2.2%	10.8%	52.7%	33.3%	100.0%

10. ความคิดเห็นต่อการกำหนดแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการเจรจา เพื่อจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่าง ๆ

% within ประเภท

	1. แนวทางเปิดเสรีโดยจัดทำรายการธุรกิจที่ต้องการจะเปิดเสรี					Total
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์				38.5%	61.5%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	8.3%	8.3%	8.3%	50.0%	25.0%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต			25.0%	75.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์			6.3%	56.3%	37.5%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม			8.3%	41.7%	50.0%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต				77.8%	22.2%	100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย				82.6%	17.4%	100.0%
อื่นๆ				25.0%	75.0%	100.0%
Total	1.1%	1.1%	4.3%	59.1%	34.4%	100.0%

% within ประเภท

	2. แนวทางเปิดเสรีโดยจัดทำรายการธุรกิจที่ไม่ประสงค์จะเปิดเสรี					Total
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท ธนาคารพาณิชย์	41.7%	25.0%	8.3%	8.3%	16.7%	100.0%
ธนาคารต่างประเทศ	7.7%	15.4%	7.7%	15.4%	53.8%	100.0%
บริษัทบัตรเครดิต				100.0%		100.0%
บริษัทหลักทรัพย์	5.6%	38.9%	11.1%	33.3%	11.1%	100.0%
บริษัทจัดการกองทุนรวม	18.2%	36.4%	18.2%	18.2%	9.1%	100.0%
บริษัทประกันชีวิต	12.5%	12.5%	25.0%	50.0%		100.0%
บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	13.0%	17.4%	56.5%	8.7%	100.0%
อื่นๆ	25.0%			25.0%	50.0%	100.0%
Total	12.9%	21.5%	12.9%	35.5%	17.2%	100.0%

12. ความคิดเห็นต่อการใช้คุณลักษณะของความพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในการกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับ
ประเทศต่างๆ

% within ประเภท

		1. ความพอประมาณ					Total
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์				38.5%	61.5%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ			15.4%	46.2%	38.5%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต				100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%	5.9%		29.4%	58.8%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม				33.3%	66.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต				55.6%	44.4%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		4.3%	8.7%	47.8%	39.1%	100.0%
	อื่นๆ			25.0%		75.0%	100.0%
Total		1.1%	2.1%	5.3%	42.1%	49.5%	100.0%

% within ประเภท

		2. ความมีเหตุผล			Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		23.1%	76.9%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	7.7%	46.2%	46.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		75.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์		33.3%	66.7%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		25.0%	75.0%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		50.0%	50.0%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	52.2%	43.5%	100.0%
	อื่นๆ		50.0%	50.0%	100.0%
Total		2.1%	41.1%	56.8%	100.0%

% within ประเภท

		3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี				Total
		ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์			30.8%	69.2%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	15.4%	7.7%	23.1%	53.8%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต			75.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.9%		17.6%	76.5%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม			33.3%	66.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต			44.4%	55.6%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย			43.5%	56.5%	100.0%
	อื่นๆ				100.0%	100.0%
Total		3.2%	1.1%	32.6%	63.2%	100.0%

14. ความคิดเห็นต่อการใช้หลักการหรือองค์ประกอบหลักของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล เพื่อกำหนดกรอบการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทยกับประเทศต่างๆ

% within ประเภท

		1. ความโปร่งใส		Total
		เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	38.5%	61.5%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	30.8%	69.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต	100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	38.9%	61.1%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	8.3%	91.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	22.2%	77.8%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	21.7%	78.3%	100.0%
	อื่นๆ	50.0%	50.0%	100.0%
Total		31.3%	68.8%	100.0%

% within ประเภท

		2. ความรับผิดชอบ		Total
		เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	30.8%	69.2%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ	23.1%	76.9%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต	100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	41.2%	58.8%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม	8.3%	91.7%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต	22.2%	77.8%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	26.1%	73.9%	100.0%
	อื่นๆ	25.0%	75.0%	100.0%
Total		29.5%	70.5%	100.0%

% within ประเภท

		3. การมีส่วนร่วม			Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์	7.7%	38.5%	53.8%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		38.5%	61.5%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		75.0%	25.0%	100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	5.6%	38.9%	55.6%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		15.4%	84.6%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		44.4%	55.6%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย		47.8%	52.2%	100.0%
	อื่นๆ		25.0%	75.0%	100.0%
Total		2.1%	39.2%	58.8%	100.0%

% within ประเภท

		4. การคาดคะเนหรือคาดการณ์ได้			Total
		ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
ประเภท	ธนาคารพาณิชย์		53.8%	46.2%	100.0%
	ธนาคารต่างประเทศ		53.8%	46.2%	100.0%
	บริษัทบัตรเครดิต		100.0%		100.0%
	บริษัทหลักทรัพย์	11.8%	47.1%	41.2%	100.0%
	บริษัทจัดการกองทุนรวม		15.4%	84.6%	100.0%
	บริษัทประกันชีวิต		50.0%	50.0%	100.0%
	บริษัทประกันวินาศภัย	4.3%	47.8%	47.8%	100.0%
	อื่นๆ		50.0%	50.0%	100.0%
Total		3.2%	47.4%	49.5%	100.0%